T.C

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İNSAN HAKLARI ANABİLİM DALI

MİCHEL FOUCAULT BAĞLAMINDA DİSİPLİN VE CEZA: SOVYET GÜNEY KAFKASYA ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Nikoloz Tchurgulia

Ankara

2019

T.C

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İNSAN HAKLARI ANABİLİM DALI

MICHEL FOUCAULT BAĞLAMINDA DİSİPLİN VE CEZA: SOVYET GÜNEY KAFKASYA ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Nikoloz Tchurgulia

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Devrim AYDIN

Ankara

2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (……/……../…….)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Nikoloz TCHURGULIA

İmzası

İÇİNDEKİLER

Sayfa no

İÇİNDEKİLER.....i

KISALTMALAR.....iv

GİRİŞ…….....1

BÖLÜM 1

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Neden Foucault? 10

1.2 Geneoloji ve Arkeoloji 17

BÖLÜM 2

MICHEL FOUCAULT BAĞLAMINDA DİSİPLİN VE CEZA: BATI AVRUPA ÖRNEĞİ

2.1 İŞKENCE.....22

2.1.1 Genel Bakış.....22

2.1.2 Cezalandırıcı Gücün Ekonomisi ve İktidar Mekanizmasının Yeni Ekonomisi.....24

2.1.3 Cezalandırıcı Gücün Kriterlerinin Ekonomisi ve Dönüşümleri.....32

2.1.4 Genel Bakış …….....32

2.1.5 Genel Değerlendirme 34

2.2 CEZA…….....39

Genel Olarak Kısa Bir Giriş…….....39

2.2.1 Ceza Adalet Sisteminde Geçiş Dönemi 42

2.2.2 Genelleştirilmiş Ceza …….....47

2.2.3 Hafifleştirilmiş/Yumuşatılmış Cezalandırma Sanatı.....49

2.3 DİSİPLİN…….....54

2.3.1 Genel Bakış …….....54

2.3.2 Uysal Bedenler …….....58

2.3.3 Doğru Alıştırma Araçları …….....64

2.3.4 Panoptisizm …….....67

2.4 HAPİSHANE…….....70

2.4.1 Genel Bakış …….....70

2.4.2 Tamamlanmış ve Sertleştirilmiş Kurumlar …….....73

2.4.3 Yasadışı ve Suçluluk …….....75

2.4.4 Hapishane Sistemi …….....78

BÖLÜM 3

MICHEL FOUCAULT BAĞLAMINDA DİSİPLİN VE CEZA: SOVYET GÜNEY KAFKASYA ÖRNEĞİ

3.1 SOVYET GÜNEY KAFKASYA'NIN JEO-KÜLTÜREL, SİYASİ-HUKUKİ VE SOSYO-EKONOMİK TARİHİ.....81

3.1.1 Jeo-Kültürel Tarihi …….....82

3.1.2 Siyasi-Hukuki Tarihi …….....86

3.1.3 Sosyal-Ekonomik Tarihi …….....91

3.2 SOVYET GÜNEY KAFKASYA'DA DİSİPLİN ve CEZLANDIRM SÜRECİ.....94

3.2.1 Sovyet Güney Kafkasya'da Ceza Adalet Sistemleri.....100

3. 2.1.A Gizli Polis- (KGB, NKVD).....104

3.2.1.B Mahkeme.....108

3.2.1.C Hapishane ve Stalin'in Gulag'ı.....110

3.3 BÜYÜK TERÖR.....114

3.3.1 Azerbaycan'da Büyük Terör …….....116

3.3.2 Gürcistan'da Büyük Terör …….....121

3.3.3 Ermenistan'da Büyük Terör …….....126

3.4 SOVYET GÜNEY kAFKASYA EĞİTİM SİSTEMİ VE SANAT ALANININ BİLGİ VE GÜÇ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ.130

3.4.1 Sovyet Güney Kafkasya'da Sosyalist Gerçekçilik 133

3.4.2 Eğitim Kurumları …….....137

3.4.3 Edebiyat …….....141

3.4.4 Resim ve Heykeltraşlık …….....148

3.4.5 Tiyatro ve Sinema …….....152

4. FOUCAULT AÇISINDAN DİSİPLİN VE CEZA SİSTEMİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ: BATI AVRUPA VE SOVYET GÜNEY KAFKASYA ÖRNEĞİ…….....158

SONUÇ…….....173

KAYNAKÇA…….....187

ÖZET.....205

ABSTRACT 207

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

CPSU: Sovyetler Birliği Komünist Partisi

CIA: Merkezi İstihbarat Teşkilatı

FSB: Rusya Federal Güvenlik Servisi

FBI: Federal Soruşturma Bürosu

GULAG: Düzeltici Çalışma Kampları Baş İdaresi

GUITK: Düzeltici İş Kolonileri Genel Müdürlüğü

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

KGB: Devlet Güvenlik Komitesi (Milli İstihbarat Teşkilatı)

MVD: İçişleri Bakanlığı

MGB: Devlet Güvenliği Bakanlığı

NKVD: İçişleri Halk Komiserliği

NEP: Yeni Ekonomi Politikası

OGPU: Müşterek Devlet Siyasi Direktörlüğü

RF: Rusya Federasyonu

SSC: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri

SB: Sovyetler Birliği

SVR: Rusya Federasyonu Dış İstihbarat Servisi

GİRİŞ

Çalışma konumuzu oluşturan “Michel Foucault Bağlamında Disiplin ve Ceza: Sovyet Güney Kafkasya Örneği” ve Sovyet döneminde Güney Kafkasya Bölgesi’nin disiplin ve cezalandırma konusunun seçilmesinin cevabı çokyönlü. Çünkü, öncelikle bu bölgede işkence, idam cezası, haksız tutuklama, öldürme olaylrı gizli tutulmuştur, öyle ki bu olayları Sovyetler Birliği tarihinde “Sovyetler Birliği’nin Kapalı Sandıkları” olarak adlandırılmışlardır. İşkencenin Ortaçağ Batı Avrupa'sında olduğu gibi Sovyetler Birliğinde de yasal temeli vardı. Günümüzde bu davaların çoğuna kısmen erişilebilindiği için Sovyetler Birliği Dönemi bu bağlamda ciddi bir önem taşımaktadır ve bu sebeplerden dolayı gerçekleri olduğu gibi açıklamalıyız. Öncelikle, araştırma konusunun Kafkasya Bölgesi’nde araştırılmaya değer olduğunu düşünüyoruz, çünkü araştırma konumuza uygun olarak veri toplama aşamasında literatür taramamızı yaparken “Michel Foucault Bağlamında Disiplin ve Ceza: Sovyet Güney Kafkasya Örneği" konusunda daha önce yapılmış akademik çalışmalara rastlayamadık, dahası, Güney Kafkasya'yı birleşik bölge ile aynı araştırma bağlamında kapsayan böyle bir akademik çalışmanın benzeri bulunmamaktadır. İkinci önceliğimiz, araştırmamızın sadece teorik değil aynı zamanda pratik olarak Sovyet dönemindeki Güney Kafkasya’da yaşanan tutuklama, işkence, idam cezası, öldürme, v.b. ile ilgili davaları ortaya çıkaran belgelere dayanarak yapılmasıdır. Amacımız Sovyet Güney Kafkasya Bölgesinde Disiplin ve Cezalandırmayı doğru bir şekilde araştırmak ise bunu Sovyetler Birliği’nin egemenliğini yaygın olan iktidar/bilgi ekseninden ötesine taşıyıp karmaşık bir konu olarak ele almaktır. Altını çizmek istediğimiz üçüncü nokta da disiplin/ceza ve iktidar/bilgi olarak bugünün bağlamında Sovyetler Birliği’nde olanların gerçekliğini göstermektir. Sovyetler Birliği’nin hem olumlu hem olumsuz geçmişinin

iktidar/bilgi ve ‘Disiplin ve Cezalandırma’ ilişkisinin eleştirel analizi ne anlama gelir? Michel Foucault bağlamında hem Batı Avrupa’daki hem de Sovyetler Birliği’ndeki işkenceden, haksız tutuklamadan ve idam cezasından ‘Disiplinin ve Cezalandırmanın’ teknik parçası olarak bahsettiğimizde, altını çizmek istediğimiz bu etkili mekanizmaların bir yandan iktidarın gücünü korumakta ve diğer yandan zayıflıklarını örtbas etmekte olmasıdır. Bu sebeple Michel Foucault'un felsefi projelerininin değerini iyice anlamamız gerekmektedir; çünkü araştırma konumuz Michel Foucault'un akademik çalışmalarına dayanmaktadır. Araştırmamız Batı Avrupa ve Güney Kafkasya örneğidir. Bu iki farklı bölgedeki toplumsal-siyasal koşulların karşılaştırmalı eleştirel analizine odaklanmaktadır. Michel Foucault'un akademik çalışma/felsefi projesi "Disiplin ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu", geneoloji olarak adlandırılan felsefi metodolojiye dayanmaktadır. Sözü edilen felsefi proje ve metodoloji araştırma konumuza uygun olarak Sovyet Güney Kafkasya'nın geçmişini günümüzde açıklamak amacıyla araştırmamızda uygulanmakta ve araştırma amaçlarını yerine getirmek için temel pratik aklımız ve boyutumuzu oluşturmaktadır. Akademik araştırmamızda, Foucault'un geneoloji projesi olan "Disiplin ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu" gözönünde bulundurularak, temel araştırma problemleminin disiplin ve ceza söylemlerinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Dolayısıyla Batı Avrupa ve Sovyet Güney Kafkasya Bölgesi’ndeki ülkelerde Aydınlanma öncesi (Klasik) ve Aydınlanma sonrası (Modern) dönemlerde Disiplin ve Cezanın nasıl belirlenerek uygulandığını temel araştırma sorunları olarak incelenecektir. Bu nedenle Sovyet Güney Kafkasya ve Batı Avrupa arasında Disiplin ve Ceza söylemleriyle ilgili karşılaştırmalı analiz yapılmaktadır. Güney Kafkasya'da Sovyet iktidarı tarafından binlerce kişinin tutuklandığı, işkence gördüğü, öldürüldüğü, iddia edilmektedir. Haksız yere tutuklanan, işkenceye uğrayan, öldürülen bir kişinin bile araştırma konusu için yeterli olduğunu düşünüyoruz. Bununla beraber araştırma

yapmamız için kanıt olarak çok sayıda olgumuz vardır. Disiplin ve ceza içerisinde yer alan geçmişteki yasadışı tutuklama, işkence, idam cezası ve zorunlu çalışma kamplarını analiz etmek için bugün elimizde yeterli olanaklar var. Araştırmamız, Sovyet rejiminde taklit edilen olguların kritik analiz karakterine sahiptir. Buna ek olarak, araştırmamızdaki sorunların anlaşılması doğrudan Foucault'un "Disiplin ve Ceza Hapishanenin Doğuşu" adlı projesiyle ilintilidir. Foucault'un Batı Avrupa örneğinde Disiplin ve Ceza konusundaki yaklaşımları Sovyet Güney Kafkasya'daki araştırma sorunlarımızın nedenlerini ve temellerini doğru bir şekilde anlamamıza yardımcı olduğunu düşünüyoruz. Temel sorun, alt sorunlardan (bedensel ceza, bedensel olmayan ceza, halka açık infaz, reformcu adalet, gözetim vb.) ortaya çıkmaktadır. Alt problemlerin sebepleri ile ilgili asıl sorun, Sovyet rejiminin otoriter iktidar/bilginin olmasıdır. Disiplinin ve cezalandırmanın ayrılmaz bir parçası olarak gördüğümüz araştırma sorunlarımız "Suçsuz tutuklama, işkence, idam cezası, öldürme, sürgün etmek" konularını, Sovyet Kafkas Bölgesi'nde sıklıkla tartışılan sorunlardır. Araştırmamız "Michel Foucault Bağlamında Disiplin ve Ceza: Sovyet Güney Kafkasya Örneği:" olup amaçlarından birisi araştırma sorunları ile ilgili elde ettiğimiz olayları analiz etmektir. Amacımız disiplin ve cezalandırmayı, güç ve bilgi açısından doğruyu ya da yanlışı, iyiyi ya da kötüyü söylemek değildir. Eleştirel olarak iki farklı Sovyet Güney Kafkasya ve Batı Avrupa dünyalarını analiz etmektir. Tezimizin amaçlarından biri de konunun gerçekleştiği zaman ve mekanı somutlaştırmaktır. Dolayısıyla araştırmamız bir yandan kısmen Çarlık Rusya ama daha ayrıntılı olarak 1917-1991 arasındaki döneme, mekan olarak da bugünkü Sovyet sonrası ülkeleri kapsayan Güney Kafkasya Bölgesi ; Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan'a odaklanmaktadır. Öte yandan karşılaştırmalı analiz olarak Batı Avrupa'da Foucault tarafından gerçekleştiren bunun gibi çalışmalarda mekan olarak belirtilen Batı Avrupa'ya ve zaman olarak da belirtilen klasik (aydınlanma öncesi) ve

modern (aydınlanma sonrası) dönemlere odaklanmaktadır. Araştırmamız, Sovyet Güney Kafkasya Bölgesi'nde Sovyet iktidarının yürüttüğü disiplin ve cezalandırmanın nedenlerini eleştirel bir biçimde analiz etmektedir.

Sovyet Güney Kafkasya ile Batı Avrupa Disiplin ve Cezalandırma sistemleri arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların altını çizerek, disiplin ve cezalandırmayı hem olumlu hem olumsuz yönleriyle de objektif bir şekilde ele almaktayız.

Çalışmamız çeşitli yönlerden değerlidir. Öncelikle Sovyetler zamanında Sovyet iktidarının gücü ile ilgili gerçekler, bilgiler ve kanıtlar sahteleştirilmiştir. Dolayısıyla Sovyet rejimininin disiplin cezalarında, güç ve bilgisini objektif olarak eleştirme imkanı yokken Sovyet iktidarına karşı bir tepki olarak herhangi bir fikir ifade etmek yasaklanmıştır. Sovyet iktidar gücüne karşı barışçıl bir mücadele vermeye çalışan toplumun bir kısmı tutuklanmış, işkence görmüş, öldürülmüştür. Buna ek olarak, bu çalışmamız Sovyet Güney Kafkasya Bölgesi'ni kapsayan ilk çalışmalardan biridir. İkinci önceliğimiz ise araştırma konusunun eleştirel, karşılaştırmalı bir analizini yapmak ve dünyaya Sovyet dönemindeki disiplinin gerçek anlamdaki anlayışını ve cezalandırılmasını göstermek gerektiğidir. Üçüncü değeri de araştırmamızın Foucault'nun Disiplin ve Cezanın "Geneoloji" projesine dayanılmasıdır. Bu nedenle araştırmamız analitik ve eleştirel yaklaşımı temel alarak Batı Avrupa ve Güney Kafkasya bölgesini karşılaştırmaktadır.

Mevcut akademik çalışmamız araştırma konusu, alt bölümleri, başlıkları, kısa tanıtımları ve değerlendirmeleri ile beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, "Neden Foucault?" sorusunu sorarak araştırmamızda M. Foucault'un araştırma metodolojileri neden uyguladığımızla ilgili Foucault'un felsefi projelerinin ve akademik faaliyetlerinin önemi tartışılacaktır. Bölüm I'in alt ikinci başlığı olan "Geneoloji ve Arkeoloji"de Foucault'un

araştırma metodolojilerinin anlayışlarının doğru anlaşılması neden araştırmamızda önemli olduğunu tartışıp açıklanacaktır ve araştırmamızda bu metodolojilerinin uygulama kararını neden verdiğimizi gözler önüne serilecektir. İkinci bölümde ise "Michel Foucault'un Disiplini ve Ceza: Batı Avrupa Örneği", Foucault'un " Disiplini ve Ceza Hapisanenin Doğuşu (1975) isimli geneoloji projesi mantıken dört alt bölüme (İşkence; Ceza, Disiplin ve Hapis) ayırıp gözden geçirilecektir. Foucault'un bu akademik çalışması genel anlamda, modern ceza sisteminin sosyal bağlamında tarihsel gelişiminin analizi, idam cezasından hapsedilmeye geçişi, değişen iktidar ilişkilerinin cezayı ve suçluların bütün kontrolünü nasıl etkilediği incelenecektir.

Fransa'daki ceza sisteminin tarihini çizen Foucault, analizini kendi anavatanı ile sınırlandırmıyor: onun incelemesi, 18. yüzyılda Avrupa'nın her yerinde ve kısmen de dünyaya meydana gelen değişimleri yansıtıyor ve onun geneolojı projesi olan “Disiplin ve Ceza” nın evrensel bir tarihsel metodoloji olduğuna inanıyoruz, dolayısıyla dünya çapında somut akademik araştırmaları hedeflemekte kullanılabileceğini düşünüyoruz.

Araştırmamızda, üçüncü bölüm "Michel Foucault Bağlamında Disiplin ve Ceza: Sovyet Güney Kafkasya Örneği" alt bölümlerden oluşmaktadır: Sovyet Güney Kafkasya'nın Jeo-kültürel, Siyasi-hukuki ve Sosyal-Ekonomik Tarihi: Jeo-Kültürel Tarihi, Siyasi-Hukuki Tarihi, Sosyal-Ekonomik Tarihi; Sovyet Güney Kafkasya'da Disiplin ve Cezalandırma Süreci: Sovyet Güney Kafkasya'da Ceza Adalet Sistemleri, KGB ve Gizli Polis, Mahkeme, Hapishane ve Stalin'in Gulag'ı (Zorunlu Çalıştırılma Kampı); Büyük Terör: Azerbaycan'da Büyük Terör, Gürcistan'da Büyük Terör, Ermenistan'da Büyük Terör; Sovyet Güney Kafkasya Eğitim Sistemi ve Sanat Alanının Bilgi ve İktidar Bağlamında Değerlendirilmesi:

Sovyet Güney Kafkasya'da Sosyalist Gerçekçilik; Eğitim Kurumları Edebiyat, Resim ve Heykeltraşlık, Tiyatro ve Sinema.

Üçüncü bölüm beş alt bölüme ayrılmıştır, her bölüm somut konulara dayanmaktadır, her araştırma alanı birbiriyle ilişkilidir. Tarihsel olarak jeo-kültürel evrede, Güney Kafkasya'nın (Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan) coğrafi konumlarına odaklanıp bu bölgenin jeo-politik ve çok kültürlü önemini derin bir anlayışla ele alınacaktır. Kafkasya Bölgesi'nde çok kültürlülüğün öneminin altını çizerek, Güney Kafkasya'da Sovyet rejimi sırasında ve Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra ana kültürel dönüşümleri tanımlamaya çalışılacaktır.

'Siyasi-hukuk tarihi' alt bölümünde, tarihsel olarak Kafkasya Bölgesi'nin jeopolitik önemi, bu bölgede Komşu İmparatorluklarının son yıllarda ise Batı ve ABD'nin ilgisinin nasıl arttığı belirtilecektir, Çarlık Rusya yıkıldığında 1917 (Ekim Devrimi) ile Güney Kafkasya Bölgesi'nde yeni bağımsız devletler kurulurken (Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan 1918), Birleşik Kafkasya / Kafkasya Bir Ailesi proje çabaları nelerdi, ilk yasal belgeleri neydi, yeni kurulmuş olan devletler çok kısa bir sürede bağımsızlıklarını neden kaybetiklerini bu dönemde ne gibi zorluklar çektiklerini ve Güney Kafkasya Bölgesi nasıl SSCB'nin bir parçası olduğunu ayrıntılı bir şekilde tartışılacaktır.

'Sosyal-ekonomik' alt bölümde, ilk olarak Kafkasya halklarının geleneksel ekonomisini ayrıntılı olarak ele alınacaktır, sonra Çarlık ve Sovyet Rusya'sındaki Güney Kafkasya Bölgesi ekonomisine odaklanıp bu dönemler arasındaki Güney Kafkasya Bölgesi'nde ekonomi ve sosyal zorluklar ile ilgili paralelliklerin ve bağlantı farklılıklarının altı çizilecektir.

‘Sovyet Bölgesi'nde Disiplin ve Ceza sürecini’ bölümünde onu anlamak ve eleştirmek amacıyla Stalinizmin ne olduğu tartışılıcaktır. Konu analizine dayanan argümanlarımızı güçlendirmek için Stalinizm ve Marksizm ile ilgilenen teorisyenlerinin düşünceleri ele alınacaktır, sonra, Stalin Lenin'in mirasçısı mıydı? sorusuna göre süreklilik teorisini analiz edilecektir. Akademik kaynaklarda, Stalin ve Stalinizm ilgili tartışmaların sayısı çok fazladır; bu tartışmalar araştırmamıza yaptığımız çalışmalara uygun olarak yönlendirilmeye çalışılacaktır.

Daha sonra ‘Sovyet Güney Kafkasya'da Ceza Adalet Sistemleri’ alt bölümünde, Sovyetler Birliği'nde ceza hukuku ve adalet sistemlerinin temel ilkelerini anlamaya yönelik Sovyet ceza adaleti teorisi ve pratiği tartışmalarımıza öncüllük edecektir. Sovyetler Birliği'nde kanun yapmanın temposu neydi, yasa yapımında Sovyet kanun yapıcılarının ne türden gerçek motivasyonları vardır; Sovyet suçları ve kategorileri; temel suç grupları; soruşturma prosedürleri ve cezalandırma aşamaları; sosyal savunma önlemleri; bireysel hakların anlaşılması: yaşam, özgürlük, mutluluğun peşinde koşma ve Sovyet hukukunun kolektif ilkesinin tüm Sovyet Adaletinin genel eğilimin nedenleri tartışılacaktır.

‘Gizli Polis- {KGB, NKVD}’ alt bölümünde, ceza adalet kurumlarının dönüşümlerini bir yandan Çarlık ve Sovyet Rejimi'nin dönemselleştirilmesine, öte yandan İmparatorluk ve totaliter diktatörlüğün liderlerine göre tartışılacaktır. “Gizli Polisten” sonra, mantıksal olarak “Mahkeme” alt bölümünde tartışmaları sürdüreceğiz, temel olarak vekillik, savcılık ve mahkeme sistemlerinin teorik arka planı ve uygulamalarını göz önünden geçireceğiz, özellikle de vekillik, savcılık, mahkeme ve genel olarak yargı sistemlerinde uygulanan reformlar açıklanacaktır.

‘Stalin'in Gulag’ı’ adlı alt bölümde, Gulag'ın Sovyet İktidarı / Bilgisi tarafından uygulanışının temel niteliklerini açıklanmaya çalışılacaktır. Stalin döneminde temel Sovyet zorunlu çalıştırma kampı sistemlerini yöneten hükümet ajansı "Gulag" oldu mu olmadı mı? Zorunlu Çalıştırma Kamplarının amacı neydi? Zorunlu Çalıştırma Kamplarına kimler neden gönderildi ve orada çalışma koşulları nasıldı? Bu ve buna benzer sorulara cevap aramaya çalışılacaktır. Ayrıca, “Gulag” ile bağlantı kurmak için Stalin'in beş planı projesi örneğin tarımın kollektifleştirilmesini ele alıp ve "Gulag'ı", genel olarak SSCB ve özellikle Sovyet Güç / Bilgi, Toplum, Disiplini ve Ceza söylemler ve uygulamalar altında değerlendirilecektir.

"Büyük Terör" alt bölümünde, genel olarak "Büyük Terör" kavramının temel anlamını tanımlamayı amaçlayan konular tartışılmakta ve bilim adamları tarafından Büyük Terör üzerine geliştirilen teorilerde temel yaklaşımlar açıklanacaktır. Büyük Terör'ün arka plandaki mantığı, amacı ve ne olduğunu iyice anlaşılması için konuyu Sovyet Güney Kafkasya Bölgesi'ne bağlayıp "Büyük Terör'ün" uygulamaları analiz edilecektir. Dahası, araştırmamız bağlamında bazı temel sorular yönlendirilecektir. “Büyük Terör" görüngüsün temel sebebi liderliğin insanların ruhlarında korku yaratma arzusunu ve insanlığı her şeye gücü yeten develet canavarına karşı iktidarsızlaştırması olabilir mi? Sovyet iktidarı tarafından işkence neden destekleniyordur ve hatta yasallaştırılmıştır?

Bir sonraki bölüm "Sovyet Güney Kafkasya Eğitim Sistemi ve Sanat Alanının Bilgi ve İktidar Bağlamında Değerlendirilmesi” Sovyet Güney Kafkasya'da Sosyalist Gerçekçilik, Eğitim Kurumları, Edebiyat, Resim ve Heykeltraşlık, Tiyatro ve Sinema alt bölümlerden oluşmaktadır. Bu bölümlerde sorduğumuz temel sorular şu şekilde sıralanabilir: Komünist Parti liderleri neden sanatın kitleleri eğiterek ve onlara ilham vererek topluma hizmet etmesi

gerektiği doktrinini sıkı sıkıya uygulamışlardır ve sanatçılara geçmişin sanatına bakma talimatı verilmıştir? Neden sanat eserleri sosyalizmin ruhunu ortaya çıkarmak ve Komünist Parti görüşünü yansıtmak zorundaydılar; Bolşeviklerin Sovyetler Birliği'nin sıradan vatandaşını Sosyalist gerçekçilik denilen bir şeyle nasıl değiştirmeye ve kalıplamaya çalıştıklarını; bu ve bunun gibi sorunları analiz etmek için Sosyalist gerçekçilik nedir sorusu başta olmak üzere ayrıntılı bir şekilde cevaplanmaya çalışılacaktır. Sovyet Birliği'nin Sovyet toplumlarına karşı kullandığı Sovyet Disiplini ve Ceza metodolojilerini ve tekniklerini tanımlamak ve anlamak için Sovyet dönemine ait edebiyat, tiyatro, sinema, resim, mimari ve heykelin nasıl karakterize edildiğini detaylı bir şekilde analiz edilecektir.

Dördüncü alt başlık bölümünde, "Foucault açısından Disiplin ve Ceza Sistemının karşılaştırmalı Analizi: Batı Avrupa ve Sovyet Güney Kafkasya Örnegi" akademik araştırmamıza uygun olarak, Batı Avrupa ve Sovyet Güney Kafkasya örneğinde, M. Foucault'un bağlamında Disiplin ve Ceza söylemlerinin karşılaştırmalı analizini ele alınacaktır. Bu karşılaştırmalı analizler sırasında, her iki farklı dünyanın (Batı Avrupa ve Sovyet Güney Kafkasya) Disiplin ve Ceza sistemlerinde, ana konu karşılaştırmaları İşkence, Ceza, Disiplin ve Cezaevi'nin söylemlerinden türetilecektir, daha sonraki bölüm, M. Foucault tarafından kendi çalışmasında uyguladığı metodolojileri akademik çalışmalarımızda nasıl uygun olarak aktarabileceğimizi tartışıp savunmakta ve M. Foucault'un metodolojilerinin akademik araştırmamızda kullanılıp uygulandığı gösterilecektir.

BÖLÜM 1

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Neden Foucault?

Michel Foucault'un projelerinin tematik açıklaması çok basittir, apaçık bu, iyi bir kopyalama-yapıştırma yöntemidir, ancak bu aşamada Michel Foucault'un projelerini kullanılıp değerlendirildiğini söyleyemeyiz, ayrıca böyle yaparak Michel Foucault açısından akademik araştırma amaçlarımıza ulaşamayız. Örneğin, bazı eleştirmenler Foucault'un akıl hastalığının yapılandırılmış doğası hakkındaki analizini, deliliğin parametrelerinin ve bileşenlerinin zaman içinde nasıl değiştiğini ve ardından Charlotte Perkins Gilman (1973/1899) "Yellow Wallpaper" (Sarı Duvar Kağıdı) veya Ken Kesey'in (1973) "One Flew Over the Cuckoo's Nest" (Guguk Kuşu) gibi yazarların edebi metinlerini benzer bir şekilde izlediklerini anlatmışlardır. Bu tür analizlerde, Foucault'un eserleri ve çalışmaları, edebi yazarların katıldığı keşif türlerine benzer bir şekilde görüldüğü tematik bir düzlemde kullanılır[1]. Somut aşamada teorik çalışmaların "uygulanması" gerçekten kolay değildir. Gerçekten de düşünsel kuramda teorik çalışmaların pratiğe uygulaması gerekliliğinin problematik tarafları vardır. Foucault'un kendisi teori ile analiz arasındaki ayrımı sorgulamaya çalıştığında, "teori, uygulamayı ifade etmez, tercüme etmez ya da uygulamaya izin vermez: çünkü teorinin kendisi pratiktir[2]" der. Fakat Michel Foucault'un projelerini, akademik çalışmalarımıza dayanarak değerli ve zor olan şartlarda değiştirip uygulamaya çalışmalıyız. Dolayısıyla ihtiyacımız olan şey Michel Foucault'un yaklaşımlarını

[1] S. Mills: Michel Foucault; London, UK; 2003; s.110.
[2] L. D. Kritzman: Michel Foucault, (Politics, Philosophy, Culture); Interviews and Other Writings 1977-1984; s. xix

genelleştirmemektir; çünkü Foucault, basitçe düşünce şekillerini yerlerine yerleştirmektense düşünce biçimlerinin yollarının çeşitliliği ile ilgileniyordu. Bu yüzden düşünce ve kavramların eleştirisine odaklanmak en iyi yol olarak görünmektedir.

Akademik araştırmalarımızda Michel Foucault'u seçmemizin daha birçok nedeni var. Michel Foucault (1926–1984) eleştirel kuramın en önemli figürlerinden biri olmaya devam ediyor. Teorileri büyük ölçüde iktidar, bilgi ve söylem kavramları ile ilgiliydi ve onun etkisi, post-modernist, post-yapısalcı, feminist, post-marksist ve post-kolonyal teorileştirmenin büyük bir kısmında çok açıktır[3] ve dahası Foucault'nun çalışmalarının etkisi, disiplinlerarası alanlarda geniş bir yelpazede hissedilmiştir. Deliliğin Tarihi (Madness and Civilisation, 1967)[4] ve Disiplin ve Ceza (Discipline and Punish, 1975)[5] gibi kitaplarda yürüttüğü çalışmalar, toplumsal koşulların tarihsel bir analizi olarak görülebilir. Örneğin, ilk kitapta, çılgınlık ve akıl arasındaki ayrımın gelişimini analiz eder ve ikincisindeyse, toplumların suçlu olduğunu düşündüklerini nasıl cezalandırdığının değişimlerinin izini sürer. Böylelikle, Foucault, sunduğu çalışmalarında, toplumların cezalandırma şeklindeki farklılıklar (Disiplin ve Ceza (Discipline and Punish,1975), belirli kadınların on dokuzuncu yüzyılda histeriden muzdarip olarak sınıflandırılması (Cinselliğin Tarihi, Cilt I- History of Sexuality- 1976)[6], eşcinselliğin farklı toplumlarda ve farklı dönemlerde görülme biçimi (Cinselliğin Tarihi, Cilt II- History of Sexuality-1984) ve bunun gibi çeşitli konuları analiz edip eleştirmektedir. Bu kritik analizler, Foucault'nun sağlam bir eleştiri anlayışıyla sorunlara analiz etmeye

[3] S. Mills: Michel Foucault; London, UK; 2003; s. 1.
[4] See: Michel Foucault: Madness and Civilization from the French translated by Richard Howard; The USA; 1988.
[5] See: Michel Foucaut: Discipline and Punish: The Birth of the Prision; Translated from French by Alan Sheridan; The USA, 1977.
[6] See: Michel Foucault: "History of Sexuality: An Introduction Volume 1"; Translated from the French by Robert Hurley; The USA; 1978

yaklaştığını, tamamen işlenmiş bir politik manifesto gibi, üstelik sosyal değişimler için tartışıp büyük bir çaba gösterdiğini ve gerçekten de yirminci yüzyılın önemli eleştirel düşünürlerinden biri olduğunu söylememiz için yeterli neden olabilir. Bize göre Foucault'nun çalışmalarında, pek çok çelişki vardır, ancak bu duruma rağmen onu eleştirel bir düşünür ve teorisyen olarak küçümsememize neden olmaz. Örneğin, bir röportajında, bu çelişkiler çok açık hale gelmiştir:

Riggins: Sizin felsefe tarzınız ve sanat arasında özel bir ilişki var mı? **Foucault**: Sanırım cevap verebilecek durumda değilim. Görüyorsun, söylemekten nefret ediyorum, ama gerçekten iyi bir akademisyen olmadığım doğrudur. Benim için entelektüel çalışma, kendinizi dönüştürmek anlamına gelen, estetikizm dediğiniz şeyle ilgilidir. Sorunumun bilgi, araştırma, teori ve gerçek tarih arasındaki tuhaf bir ilişki olduğuna inanıyorum. Çok iyi biliyorum ve sanırım onu çocukluğumdan beri biliyordum, bu bilgi dünyayı dönüştürmek için hiçbir şey yapamaz. Belki ben hatalıyım ve çok iyi biliyorum ki teorik bir bakış açısıyla, bilginin dünyayı birçok kez değiştirdi. Fakat eğer kendi kişisel deneyimime başvurursam, bilginin kendimiz için hiçbir şey yapamayacağını ve politik gücün bizi yok edebileceğini hissediyorum. Dünyadaki bütün bilgiler buna karşı bir şey yapamaz. Bütün bunlar teorik olarak düşündüğüm şeyle ilgili değil (bunun yanlış olduğunu biliyorum) ancak kişisel deneyimlerimden bahsediyorum. Bilginin bizi dönüştürdüğünü biliyorum, bu gerçek sadece dünyayı deşifre etmenin bir yolu değil (ve belki de gerçek dediğimiz şey herhangi bir şeyi deşifre etmiyor), fakat eğer gerçeği bilirsem değişeceğim. Belki kurtulacağım. Ya da belki ölürüm ama belki de bu aynı şey [gülüyor]. Görüyorsun, işte bu yüzden gerçekten bir köpek gibi çalışıyorum ve hayatım boyunca bir köpek gibi çalıştım. Yaptığım şeyin akademik statüsü ile ilgilenmiyorum çünkü benim problemim kendi dönüşümüm. İnsanların dediği

gibi, “Peki, bunu birkaç yıl önce düşündün ve şimdi başka bir şey söyledin,” cevabım, [gülüyor] “Peki, sanırım bütün bu yıllar boyunca böyle çalışmış mıydım? Aynı şeyi söyleyip değiştirilmemeli mi?” Kişinin kendi bilgisi ile bu dönüşümü, bence, estetik deneyime oldukça yakın bir şeydir. Bir ressam kendi resmi tarafından dönüştürülmezse neden aynı iş bir daha yapmalı?[7] Böylece, bir pozisyonun değişimini, geçmiş çalışmaların yeniden düşünülmesini, düşüncesinin gelişiminin önemli bir parçası olarak görür; ama bir düşüncenin ilerleyişinin, olgunlaşmadan olgunluğa geçtiği ve düşüncelerini doğrusal bir şekilde geliştirdiği ve basit bir yörüngeyi takip etmesi gerektiğini kesinlikle düşünmemektedir.

Foucault, yaptığı çalışmalarda, delilik, normallik, hastalık, suç, ceza ve bunun gibi söylemlerinin özel ve ortak karakterleri tanımlayıp açıklarken derin ve radikal bir şüphecilik taşımaktadır; bunlarla birlikte, bazı ifadelerin artık çok kolayca konuşulmayacağı, belirli eylemlerin artık söz konusu olmadığı veya en azından hiç çekincesiz bir şekilde yerine getirilemeyeceği; insanların bazı şeyleri algılama ve yapmanın yollarını değiştirmeye katkıda bulunması ne kadar zor olduğunu bu ve bunun gibi pek çok ifadelerde dile getirmektedir.[8] Foucault'un bu radikal şüpheciliği, onun çalışmalarını değiştirmeye veya tematikleştirmeye çalıştıklarında teorisyenlerin kafası gerçekten de karıştırıyor, fakat bu Foucault'yu onlar için daha ilginç ve değerli hale getiriyor. Foucault'yu siyasi görüşe göre sınıflandırmak ya da hangi siyasi görüşe sahip olduğunu söylemek bile çok zordur. Sıklıkla eleştilere neden olan sorulardan biri de Foucault’nun siyasi görüş hakkındadır, çünkü Foucault’nun yazıları çok çelişkilidir. Üstelik yer aldığı faaliyetleri de şüphe yaratmaktadır,

[7] S. H. Riggins: The Pleasures of Time: Two Men, A Life; Toronto, Ontario, Canada; 2003; s. 262
[8] B. Smart: Michel Foucault (1) Critical Assessments; London; New York: Routledge, 1994; s. 281

örneğin o zamanlar birçok entelektüel gibi Foucault, 1950'de Fransız Komünist Partisi'ne katılmıştır. Sovyet Birliği 1956'da Macaristan'ı istila ederken Sovyet rejimine verdiği destek nedeniyle ve partinin doktrini duruşundan dolayı hayal kırıklığına uğramış ve birçok kişiyle birlikte partiden ayrılmıştır. Parti ayrıca, eşcinselliği bir burjuva ahlaksızlığı olarak kınamıştır. Partiden ayrıldığı andan itibaren Foucault, şiddetle anti-komünist olmuştur.

Öte yandan Michel Foucault, toplumsal yapıları belirlerken Marksist güç ilişkileri ve ekonomik eşitsizliğin rolünün analizlerinden oldukça etkilenmiştir. Buna rağmen Michel Foucault, Marksizmin tamamen ekonomik ve devlet merkezli odağına karşıydı. Foucault dediği gibi: "Marksizm ondokuzuncu yüzyıl düşüncesinde sudaki balık gibi vardır; yani başka bir yerde nefes alamaz.", ve öyle görünüyor ki Marksizm siyasal partinin dogmasından gözden geçirilip kurtarılması gerektiği gibi aslında yeniden düşünülmeli ve değerlendirilmelidir. Buna ek olarak, Foucault kendisinin hangi siyasi görüşe sahip olduğu hakkında başka bir şeyler de söyler: "Sanırım, aslında, siyasi tahtanın üzerindeki karelerin çoğunda, birbiri ardına ve bazen eşzamanlı olarak yer aldım: Anarşist, solcu, gösterişli veya gizli Marksist, açık ya da gizli anti-Marksist, Gaullizm'in hizmetinde bir teknokrat, modern liberal, vb. Gerçekten de kendimi tanımlamamayı tercih ediyorum ve yargılandığım ya da sınıflandırıldığım yollarının çeşitliliği ile eğleniyorum"[9]. Michel Foucault'nun herhangi bir siyasi poziyona bu şüpheci tutumu, teorisyenlerin eleştirilerine neden olmuştur. Örneğin Bartky, Foucault ile ilgili eleştirisinde, Foucault'un kötümserliğe yaklaştığını düşünüyor[10] ve Walzer Foucault'un politik etkinliğini "infantil solculuk" olarak sınıflandırmıştır[11]. Bütün bunlara rağmen, Foucault'nun apolitik bir kişi olduğunu düşünmüyoruz. Üstelik, diğer

[9] G. Gutting: Foucault A Very Short Introduction; 2005, The USA; s. 20
[10] J. Moss: The Later Foucault: Politics and Philosophy; London, The UK; 1998; s. 96-100
[11]M. Foucault: Archaelogy of Knowledge; Translated from the French by A. M. Sheridan Smith The USA ; 1971; s. 17

siyaset biçimlerine (örneğin Marksizme karşı v.b.) aykırı bir siyaset düşüncesini (ilerleyici bir siyaset) öne sürüyor: "İlerleyici bir siyaset, bir uygulamanın tarihsel ve belirlenmiş koşullarını kabul eden bir siyasetken, diğer politikalar sadece ideal gereklilikleri, tekdüze tespitleri ve bireysel inisiyatiflerin serbest etkileşimini kabul eder. İlerleyici bir siyaset, bir uygulamada, dönüşümlerinin imkanların ve bu dönüşümler arasındaki bağımlılıkların tanımlayan bir siyasettir ama diğer siyaset değişimin tekdüze soyutlamasına ya da deha'nın varlığının mevcudiyetine dayanır." Foucault'un ortaya koyduğu siyasi görüş çelişkili olabilir ama mevcut şartlarda dönüşüm için en pratik olanaklara sahip olan siyasetten söz ediyor gibi görünüyor. Üstelik ilerleyici siyaset, politikacıların vaatleri gibi geleceğin ütopik hayallerini sevmez. Buna ek olarak, Foucault'nun diğer görüşmelerinde de ana yörüngesinin ilerlemeyi ve bu ilerlemede bireylerin politik değişmeyi getirmedeki rolünü çok önemli oduğunu görebiliriz.

İlerleyici olarak daha iyi bir gelecek için mücadele eden Michel Foucault, Evrensel İnsan Hakları aktivisti olarak görülebilir. 1971-1973 yılları arasında ırkçılığa ve Vietnam'daki savaşa karşı çok sayıda gösteriye katılıp çok sayıda dilekçe imzalamıştır. Aynı zamanda İspanya hükümeti tarafından Bask ayrılıkçı hareketinin iki üyesinin infaz edilmesine karşı çıkan bir delegasyonun bir parçası olarak 1975'te İspanya'ya gitmiştir ve grubun diğer üyeleriyle birlikte İspanya'dan kovulmuştur. Ayrıca, Sovyet muhaliflerinin ve Polonya'daki dayanışma hareketinin muamelesiyle ilgili kampanyalara katılmıştı ve İran'daki devrimci oluşum hakkında yazılar yazmıştır. İnsan hakları alanında yapmış olduğu bunca faaliyete rağmen, Foucault'un cinsel yönelimi konusunda neden açık olmadığına dair eleştiriler almıştır, ancak 1979'da Foucault'un Paris'teki bir eşcinsel kongresinde bir konferans verdiğini ve 1982'de Toronto'da bir eşcinsel yürüyüşüne katıldığı not edilmeli.

Michel Foucault, kendi tarihsel metodolojinin bağlamında geçmişi gözden geçiren ve tekrardan düşünen yeni düşünce tarihçisi, gizemli bir filozof olarak adlandırılabiliriz. Foucault'un akademik çalışmalarında "Disiplin ve Ceza" ya da "Deliliğin Tarihi" adlı eleştirel tartışmalar, gerçek olgulara ve derin radikal açıklamalarına dayanmaktadır. Michel Foucault, zaman açısından değişiklikler göstermeye çalışır, dönemler arasındaki süreksizliğinin altını çizer, hatta kendi çalışmalarında dönemselleştirmeye çök önem verir. Örneğin Foucault'ya göre klasik dönemlerde ceza, bedene (fiziksel) yönelikken, modern disiplin toplumlarında ruha yönelik olmuştur (zihinsel). İlk okuduğumuzda, Michel Foucault'nun akademik çalışmalarının tematik açıklaması çok basit olduğunu kabul edilir, ancak Michel Foucault'nun kendi düşünce sisteminde kullandığı yöntemi akademik araştırma amaçlarımız için değiştirerek yeniden düşünmek, gerçekten çok zordur. Foucault'nun çalışmalarında pek çok çelişki vardır ve gerçekte yoğun bir şekilde düşünmeyi ve değerlendirmeyi gerektirir.

Ayrıca Michel Foucault diğer önemli postyapısalcı filozoflar ile beraber değerlendirilmelidir. Örneğin Jacques Derrida (1930 - 2004), Gilles Deleuze (1925 - 1995), Julia Kristeva (1941), Umberto Eco (1932 - 2016), Jean Baudrillard (1929) - 2007) ve Judith Butler (1956 -) v.b. Son olarak "Neden Foucault?" kısmını onun bu son derece derin ve gizemli alıntısıyla bitirmek istiyorum: "Kim olduğumu sorma ve benden aynı kalmamı bekleme... Belgelerimizin düzenli olup olmadığıyla ilgilenmeyi bürokratlarımıza ve polisimize bırakalım."

1.2 Geneoloji ve Arkeoloji

Bu aşamada, Michel Foucault'un metodolojileri üzerinde tartışıyoruz ancak derin eleştiriler sunmuyoruz, sadece akademik çalışmalarımız açısından bu metodolojilerden yararlanabileceğimiz yönleriyle ilgileniyoruz. Foucault'nun metodolojilerini tartıştığımızda, ilk önce 1960 ve 1970 yılları arasında Fransa'daki bazı politik ve sosyal değişimler hakkında bilgi sahibi olmalıyız. Çünkü bu değişimler Foucault'un çalışmalarında yer almış ve Foucault onlardan etkilenmiştir. 1960'lardan önce, Foucault'un çalışmaları esas olarak bilgi ve söylemin anonim üretiminin analizine odaklanmıştır. Örnek olarak Bilgi'nin Arkeolojisi verilebilir. Ancak 1960'lardan sonra, Cinselliğin Tarihi (1976–1984) gibi çalışmalarda, bilgi ve söylemin içsel yapılarının, iktidar arası ilişkiler ve bu iktidar ilişkilerinin bireyler üzerindeki etkileriyle üretilmesi üzerine çalışmıştır. Bu nedenle Michel Foucault tarihe çok ilgi duymuştur, fakat tarih kavramının Foucault'nun yeni anlayışında çok farklı ve derin bir anlayışı olduğunun altını çizmeliyiz. Foucault'nun felsefe ve psikolojiden tarihsel analize yöneldiğini ya da belki de tarihsel analizi felsefi/ psikolojik analizle birleştirmeye çalıştığını söyleyebiliriz. Çünkü Donnelly'nin dediği gibi, tarihin odak noktasını "aşkın narsisizmine dair düşünceyi temizlemenin" bir yolu olarak görüyor, başka bir deyişle tarih hakkında geçmiş ve günümüzü özgür bireyin ilerlemesine odaklanmadan düşünme şekillerine yöneliyordu. Foucault'nun tarihe dönüşü tarihçiler tarafından pek alkışlanmamıştır, çünkü onun tarihsel kayıtları çok düşüncesiz bir şekilde kullandığını ve dokumentasyon ya da referans kullanımı konusunda çok dikkatsiz olduğunu düşünmüşlerdir. Dahası Foucault, geleneksel tarihin amacı olan geçmişteki olaylara açıklayıcı bir çerçeve sunmayı reddetmiştir. Akademik disiplinlerin kendilerinin nasıl geliştiğini tarihsel metod ile çalışıp, onların tarihlerinin nasıl kendilerini haklı gösterme ve zafer gösterisi yapma üzerine kurulu

olduğunu gösterir: "Foucault geçmişi bir önsöz olarak, sanki kolayca anlaşılabilen ve sürekliliği olan bir dizi olayın günümüzde açıklanması olarak almak yerine radikal ötekililiğini ve faklılığını ortaya koymaya çalışmıştır."[12] Foucault'ya göre geçmiş, günümüze doğru ilerlemiyor ya da geçmişteki olguların basmakalıp açıklaması değildir. Geçmişin tuhaflığına rağmen günümüzün tuhaflığını açığa çıkarır, dahası, geçmişin analizleri, günümüzün eleştirel anlayışına dönüşmemizi sağlar. Foucault'un şahsi olmayan, özerk söylem analizinden iktidar işleyişine odaklanan çalışmalarındaki bu geçişi kendisi tarafından biri "arkeoloji" öbürüyse "geneoloji" olarak nitelendirilip adlandırılmıştır. Daha önceki çalışmalarının arkeolojiyle ve daha sonraları geneoloji ile daha çok ilgili olduğu görülebilir[13]. Arkeoloji ve Geneoloji terimleri Foucault'a ait ya da Foucaultcu metodolojileri ile en bağlantılı metodolojiler olarak kabul edilir.

Arkeoloji arşivde oluşan (yani, düzenlenmiş bir ifadeler kütlesi) ifadeyi (yetkili söylev) üreten, düzenleyen ve dağıtan yazılı olmayan kurallar sisteminin analizi olarak kabul edilebilir. Foucault, arşivi "ifadelerin oluşumunun ve dönüşümünün genel sistemi" olarak betimler. Arkeoloji, söylenen ilişkiler ağını ve bir dizi sosyal düzenlemede nelerin görülebileceğini keşfetmemize yardımcı olur. Arkeolojik yöntemin yönlendirmesiyle ifadenin açılımında görülür olan bir şey ve aynı zamanda görünür olanın açılımında ifadeyle ilgili bir şey ortaya çıkmaktadır.[14] Bu nedenle, arkeolojik analiz, arşiv içindeki söylemlerin bağımsız olarak ifade edilmesine izin verildiği bağlamında tarihsel bir çalışma olarak düşünülebilir.

[12] M. Donnelly: Foucault's genealogy of the human sciences; Towards a Critique of Foucault, London, The UK: Routledge Kegan and Poul;1986; s. 15-32.
[13] S. Mills: Michel Foucault; London, UK; 2003; s. 24
[14] G. Kendall, G. Wickham: Using Foucault's Methods; London, the UK; 1999; s. 25

Foucault arkeolojinin tarih yazımına dayalı bir yöntem olarak formulasyonunu detaylı olarak Bilginin Arkeolojisi'nde açıklamaktadır. Ancak aynı yöntem üç farklı tarihte aşamalı bir şekilde geliştirilmiştir: Deliliğin Tarihi, Kliniğin Doğuşu ve Kelimeler ve Şeyler. Tarihsel sorunları ele alma çabalarına bakarsak söyleyebiliriz ki tarihsel sorunları ikna ediciliği yüksek epistemolojik bir teori olarak açıklamaktan ziyade tarihi tarihsel sonuçlarıyla değerlendirmek daha doğrudur. Akademik tarihçiler tarafından bu konuyla ilgili oldukça ciddi eleştiriler yönlendirilmiştir. Örneğin, Andrew Scull'un yaklaşımı çoğu Anglo-Amerikan uzmanının bu konuyla ilgili bakışını onaylamaktadır: "Deliliğin Tarihi, sağlam olmayan bilimsel temellere dayanan ve olguları yalnış yorumlama hatalarıyla dolu provokatif ve göz kamaştırıcı bir düzyazı şiiridir."[15] Ancak ben Foucault'un arkeolojisinin geçmişte ne olduğu ve ne yapıldığı ile ilgili yorumlanması gereken bir yöntem olduğunu düşünmüyorum; onun arkeolojisi tarihsel bir metodoloji olarak olguların, geçmişe ait olsalar bile, yorumlanmasına hizmet edemez. "Arkeolojik analiz bir yöntem olarak yorumlayıcı değildir; yani, geçmişte neler olduğuyla ilgili açıklamalar sunmaz - sadece ne oldugunu ve bunun gerçekleşmesi için mümkün olan söylemsel koşulları betimler."

Foucault'un geneolojik yontemini tartıştığımız zaman tartışmanın başına onun "Ben sadece Nietzscheci'yim" iddiasını koymak çok mantıklıdır. Bu iddiasıyla neyi kastettğini açıklamıştır: "[Nietzsche] üzerine çalışan insanların sadece Hegel ya da Mallarmé üzerine yazılmış aynı tür yorumları üretmelerinden sıkıldım. Bana kalırsa ben beğendiğim yazarlardan faydalanmayı severim. Fakat, Nietzsche gibi bir düşünceye yapabileceğimiz tek övgü ondan faydalanmak, onu deforme etmek, ona sıkıntı vermek ve onu protesto etmektir.

[15] G. Gutting: The Cambridge Companion to Foucault; New York, The USA; 1994; s. 48-49.

Eğer yorumcular, Nietzsche'ye sadık veya sadakatsız olduğumu söyluyorlarsa, bunun kesinlikle hiç bir önemi yoktur".[16] Bu nedenle söyleyebiliriz ki Foucault Nietzsche'yi sadece tematize etmekle kalmamış aynı zamanda onu kendi mantığı ve terimleriyle dönüştürerek değiştirmiş ve böylece tarihsel yöntem olarak kendi geneolojik metodolojisini ortaya çıkarmıştır.

Geneoloji veya soykütüğü daha çok iktidar ilişkilerini "şimdinin tarihiyle" betimleyen ve açıklayan arkeolojik bir analizin gelişimidir. Bu, geçmiş olayları açıklayan ama bu olaylar arasinda belirli nedensel bağlantı kurmayan tarihsel bir analiz biçimidir. Donnelly'nin belirttiği gibi: "Geneolojik açıklamalar bazı açıklamalara duyulan özlemi tatmin etmeyebilir ama zaten Foucault'ın amacı buydu, bu özlemi aç bırakarak sadece belgelemek ve dokumentasyon sunmaktır."[17] Foucault'un geneolojik yöntemle ilgili kaygısı, geçmişte birçok filozofun yaptığı gibi, hakikatin çözümlemelerine odaklanmak değildir, onun odağı kendi aramızda anlaşarak belirli ifadeleri doğru kabul ettiğimizi düşündüğümüz koşulları analiz etmektir. Foucault'un asıl kaygısı daha çok "kendimizin ontolojisi" ile ilgilidir. Bu da analitik bakışı bırakıp, bizi bireyler olarak var eden ve bizim belirli bir şekilde davranmamızı sağlayan koşulları incelemeyi içermektedir.[18] Kendall ve Wickham şöyle bir açıklamada bulunmaktadır: "Geneolojiyi en aşırı uçlarıyla ele alırsak eğer, bu bizi yani 'kendimizi' hedeflemektedir. Diyebiliriz ki bizim belirli bir şekilde düşünmemizi ve davranmamızı sağlayan ve böylece kendimizi ortaya çıkaran olumsal koşulların ötesinde bir anlam taşımaktayız ki asıl hedefimiz bizim için belirlenmiş yollarda olmamak ve bizim için

[16] M. Foucault: Power/Knowledge Selected Interviews and Other Writings 1972-1977; Edited by Colin Gordon; New York; The USA; 1980; s. 37-54.
[17] M. Donnelly: Foucault's genealogy of the human sciences; Towards a Critique of Foucault, London, The UK: Routledge Kegan and Poul;1986, s. 15-32.
[18] S. Mills: Michel Foucault; London, UK; 2003; s. 25

belirlenmiş yollarda yürümeyi düşünmemektir. Kısacası bu yöntem, özgürlük arayışında kullanabileceğimiz bir araçtır.” [19] Geneoloji ve arkeolojinin basitçe aynı metodolojik yaklaşımın iki yönü olduğunu savunan teorisyenler de vardır. Bence bu iki yöntemin kendi aralarındaki farklılıklar ve benzerlikler açısından ayırt edilebiliriz, ancak bu iki yöntem kendi aralarındaki ilişki bakımından birbirlerinden ayrılamazlar. Kendall ve Wickham`in bu iki yaklaşım arasındaki yaptığı ayrımı temel alabiliriz: “Arkeoloji bize söylemsel bir bağın herhangi bir bölümüyle ilgili anlık görüntü verirken geneoloji ise söylem ağının süreçsel ve süregiden karakterinin yönlerine dikkat etmektedir.” [20] Foucault, şöyle bir tanımlamada bulunmaktadır: “Eğer onu (arkeoloji ve geneolojiyi) iki terim olarak nitelendirirsek, o zaman ‘arkeoloji’ yerel söylemlerin analizinin uygun metodolojisi olurdu ve ‘geneoloji’ de betimlenen yerel söylemlere dayalı olarak önceki yöntemin sonucu olarak ortaya çıkmış bilgilerin harekete geçirilmesi için uygulanan taktikler şeklinde değerlendirilirdi.” Bu alıntıdan görüldüğü üzere, arkeoloji Foucault'nun yöntemi olarak anlaşılmaktadır; geneoloji ise arkeolojiyi herkete geçirmenin bir yöntemi değildir, onu (arkeolojiyi) bizim günümüz sorunlarımızla bağlantı kurmanın bir yolu olarak değerlendirilmektedir. Böylece, biz geneolojiyi arkeolojik araştırmanın stratejik gelişimi olarak düşünebiliriz.[21] Daha basit bir şekilde ifade edersek eğer, geneoloji arkeolojinin nasıl uygulanacağıyla ilgilidir. Bizim akademik çalışmamız "Michel Foucault açısından Disiplin ve Ceza: Sovyet Güney Kafkasya Örneği", Foucault’un geneolojik projesi olarak kabul edilen ‘Disiplin ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu’na dayanmaktadır.

[19] G. Kendall, G. Wickham: "Using Foucault's Methods"; London, the UK; 1999; s. 30
[20] Ibid: s. 31
[21] Ibid: s. 30-31

BÖLÜM 2

MICHEL FOUCAULT BAĞLAMINDA DİSİPLİN VE CEZA: BATI AVRUP ÖRNEĞİ

2.1 İŞKENCE

2.1.1 Genel Bakış

Foucault, 1757'deki halka açık idamları ve 1837'den beri hapishane kurallarının bir hesabını karşılaştırarak başlar. İki dönem arasındaki geçişler, yeni yasaların ve düzen kurallarının nasıl bedenselden beden dışına çıktığın ortaya koyar. Önemli bir değişim, işkencenin ve suçluların bedenlerin halk gösterimi olarak ortadan kalkmasıdır. Dolayısıyla hem idam cezasının hem de suçlunun bedeninin halk önünde sergilenmesine son verilmiştir. Şimdi, cezalandırmanın kesinliği, onun dehşeti değil, birinin suç işlemekten vazgeçmesidir. Klasik dönemde cezalandırılmaya çalışılan bedene odaklanıp modern dönemde ruhuna geçtiğimizde, cezaların artık bedenin ötesine geçtiği ve bedene dokunulmadığı cezalandırmaya radikal geçişler görüyoruz. Avrupa'da bu yeni ceza sisteminin gelişmesi, sadece suçlunun ruhuna değil ve suçun kendisinin yargılanmasına sebep olmuştur.

Ceza sisteminin reformist adalet teorisine dayalı dönüşümünün en önemli parçası, ceza uygulanışı açısından büyük değişimleri beraberinde getirmesidir. Cezalar artık düzeltilmeye ve iyileştirmeye yöneliktir. Bununla birlikte cezalandırılmaya dair utanç duygusu gelişir. Foucault bu ceza uygulamasındaki değişimler ile Avrupa'da Aydınlanma'nın başlangıcı ve insan bilimlerinin doğuşu ile nedensel bağlatı kurmaktadır.[22] Bu nedenle cellatların yerini

[22] "Science and the Enlightenment"; published by Martyn Shuttleworth; 2011. https://explorable.com/science-and-enlightenment; (e. t. 2018)

doktorlar, psikiyatristler, papazlar ve gardiyanlar gibi yeni figürler devralmıştır. İdamlar ilaçlar tarafından ağrısız hale getirilmiştir. Neredeyse bedene dokunmadan öldüren giyotin gibi makinelerin, kişisel olmayan ve ağrısız olması amaçlanmıştır. 1830 ve 1848 arasında, Halka açık idamlar sona ermiştir. Ancak bu, düzensiz ve gecikmeli bir süreçtir. İşkencenin izi hala kalmıştır, çünkü o dönemde bedensel olmayan bir cezanın ne olacağını hayal etmek bile çok zordur.

Klasik dönemde iktidar, onun ilişkisi ve somut aşamadaki iktidarın cezalandırılması Kral (Krallık), Başpiskopos (Kilise) ve Toplum (Kamu) arasında görülmüştür. Ama modern dönemde cezalandırma gücü parçalanmıştır. Psikiyatristler şimdi bir suçlunun mediko-yasal tedavisine karar verebiliyorlar. Bu yasal olmayan unsurların kabul edilmesi, hakimin hareket eden veya yargılanan tek kişi olmadığı anlamına gelir.

Esas olarak ceza, ruha hitap ediyordur. Suç tanımları ya bütünüyle ya da bazı unsurlarıyla değiştirilmiştir. Yargı, suçlunun gerekçelerine, tutkularına ve içgüdülerine göre yürütülüp suçlu sece cezalandırılmakla kalmayıp, aynı zamanda bireyi denetleme ve yönetme üzerine de kurulmuştur. Suçlar bilimsel bilgi nesnesi haline gelmiştir. Avrupa'da bu yeni ceza sisteminin gelişmesi, sadece suçlunun ruhuna değil ve suçun kendisinin de yargılanmasına sebep olmuştur. [23]

Michel Foucault'nun bu akademik çalışması, esas olarak modern ruhun ve yargılama gücünün soybilimidir. Dört genel kural izlemektedir: Bir, cezayı karmaşık bir sosyal işlev olarak görmek; iki, cezayı politik bir taktik olarak görmek; üç, ceza hukuku ve insan bilimleri tarihinin birbirine bağlı olup olmadığını görmek ve dört, ceza tekniklerindeki değişimleri

[23] "The Different Systems or Penal Codes in Europe: A Report of the Administrative Changes in France, Since the Revolution of 1848". BY II. S. SANFORD; Washington: Beverley Tucer, SENA'l'E PRINTER. 1854.

bedenin siyasal bir teknolojisini ve güç ilişkilerini değiştiren genel bir tarihi bulmaya çalışmak. Cezayı üretim sistemleri ve bedenin siyasal ekonomisi olarak, bedeni de siyasal iktidarın veya iktidar ilişkilerinin öznesi olarak ele almalıyız. Beden bir bilgi bütününe bağlıdır ki bu da bedenin politik teknolojisidir. Bir 'mikro fizik' iktidarı çalışır ve iktidar bir stratejidir ve onu politik anatomi olarak adlandırılabilen bir ilişkiler sisteminde çözmemiz gerekir. İktidar mülkiyet olarak kabul edilemez, ancak ilişkilerde strateji olarak, iktidar ilişkileri insanlar aracılığıyla çalışır ve var olur. Onlar doğrudan toplumun içine doğru giderler. Gücün ve bilginin ilişkili olduğunu fark etmeliyiz. Bedenin politikasını, iktidarın faaliyet gösterdiği bir dizi güzergah ve silah olarak düşünmeliyiz.

İktidarın mikro-fiziğinin bir tarihi, modern ruhun soybiliminde bir unsurdur. "Ruh" düşüncesi üzerine, ruhsal, kişilik ve bilinç kavramları yanı sıra bilimsel teknikler ve iddialar yaratılır. Bu, gerçek insan için ruhun bir ikamesi değildir; şimdi, ruh bedenin hapishanesidir. Foucault araştırmasını modern mahkumlarla ilişkilendirerek ve günümüz tarihini yazarak sona erdirmektedir.

2.1.2 Cezalandırıcı Gücün Ekonomisi ve İktidar Mekanizmasının Yeni Ekonomisi

Foucault, "İşkence" adlı ilk bölümün alt bölümü olan "Mahkumun Bedeni"nde okuyucuların çalışmalarına ilgilerini artırmak için çok şok edici bir görüntü çizmeye başlar; bu, 19. yüzyılda Avrupa'da çok uzun süre tartışılan, "Damien'ın 1757 İdamın Korkusudur." Damien'in Louis XV'e saldırması muazzam bir heyecan yaratmış; Paris Başpiskoposu aralıksız olarak 40 saat dualaların okunmasını emretmiştir. Kral, Tanrı'nın yeryüzündeki

temsilcisi olduğu için, olayın en sert cezayı gerektirdiği kabul edilmiştir. Damiens kral katili olarak mahkum edilmiştir. Bu nedenle, onun kaderi 1610'da Fransa'nın Kral Henry IV'cünü öldüren bir dini fanatik olarak anılan François Ravaillac'ın kaderine çok benzerdi. Ravaillac gibi, Damiens ilk olarak tövbe etmesi için Paris Kilisesi'nin ana kapısına "küçük taşıma arabası ile çıplak" getirilmiştir ve elinde "iki kilo ağırlığında yanan bir mum meşalesi" tutuyordu, "dizlerinin üstünde durarak" çok kötü, korkunç ve korkutucu bir suç işlediğini ve Kral'a zarar verdiğini söyleyip ilan etmelidi. Sonra da "işlendiği suçtan pişman olduğunu ve Tanrı'dan, Kral'dan ve Adaletten af dilemesi" istenecektir. Paris Kilisesi'nden sonra Damiens Place de Grève'ye götürülmüştür. Bıçağı tutan eli sülfür ile yakılmıştır ve 'kırmızı-sıcak' kıskaçlar kollarındaki, kalçalarındaki ve göğsündeki etleri yırtmak için kullanılmıştır. Açık her yarasına erimiş kurşun, bal mumu ve kaynar yağ dökülmüştür. Bir şey söylemek isteyip istemediğini sormuşlar; o "Hayır" diye cevap vermiştir. Rahipler yaklaşıp öpmesi için haçı yüzüne tutmuşlardır. Daha sonra "dörde bölünmüştür", yani kolları ve bacakları birbirinden ayrılmak üzere dört "vahşi" atla koşturulmuştur. Bir saat bu şekilde atlarla çekildikten sonra, sanki buraya kadar yeterince dehşet verici değilmiş gibi Damiens'in tendonlarını kesmişlerdir, hem baldırları hem de kolları koparılmıştır, ama Damiens hala nefes alıyordur. En sonunda, kolları ve bacakları bedenden tamamen koptuğunda "yanan bir ateş" üzerine atılmıştır.[24] Robert François Damiens'e düşen kaderin, antik rejimin zulmünün simgesi olarak görüldüğü, keyfi olarak sunulan adaletin idaresiyle dinsel bağnazlığın egemen olduğu, genellikle gizli olarak kararlaştırılmış ve acımasız olan sorgulama ve cezalandırma tekniklerini birleştirdiği açıktır. 1700'lerden itibaren Fransa'da işkence ve ölüm cezasının

[24] J. C. Farcy; M. Renneville: History of Death Penalty in France 1789-1981: The Era of Torture, The Execution of Damiens (1757) A Symbol of Torture under the Ancient Regime; Translated by Patricia Bass; published in the criminocorpus.org. on the 8 October 2006

kullanılmaya gittikçe azalmasına rağmen, böyle acımasız ve insanın insana yapabildiği vahşeti gösteren vakalar gene de az olsa da vardır.[25] Robert-François Damiens örneğinde görülen insafsızlık inanılmaz derecede korkunç ve acımasızdır. Dahası, Fransız Devrimi'nin ilk dönemlerinde yazılan İnsan Hakları adlı kitabında Thomas Paine, bu tür barbar cezaların genellikle halka yönelik olduğunu, özellikle de alt sınıflara korku ve etki yaratmak nedeniyle kullanıldığının altını çizmiştir. Damiens örneğinde böyle bir ceza hakkında "ya duygularına işkence eder ya da kalplerini katılaştırır, ve her iki durumda da, güç iktidarın eline düştüğü zaman nasıl ceza verileceğini öğretir" der.[26] Adalet sistemlerinin çalışmalarında Voltaire kendi adalet karşıtı kampanyalarından önce Damiens'i "çılgın bir köpek" ve "çılgın bir canavar" olarak tanımlanmıştır.[27] Akademisyenlerin yorumlarının bazıları Damiens Kral'a saldırdığı dönemde Paris'te ciddi bir siyasi huzursuzluk olduğuna dikkat çeker. Sıradan çalışan insanlar (işçi sınıfı) hükümet tarafından desteklenmemiştir, onların 'beklentilerinin' yani yiyecek ve korunma haklarının karşılanmadığını hissetmişlerdir. Kral, halkına bakma görevinde başarısız olarak görülüyordur. Alt sınıfları etkileyen sosyal eşitsizlik düzeyinden kaynaklanan rahatsızlık açıkça ve keskin bir şekilde dile getirilmiştir ve buna paralel olarak yetkililer, sosyal kargaşa olasılığı hakkında giderek daha fazla endişe duymaya başlamışlardır. Damiens'in idamı hakkındaki akademisyenlerin yorumlarına rağmen, Robert-François Damiens üzerinde üç olası pozisyon vardır: İlki, onu kötü ve yanlış yönlendirilmiş bir eksantrik ya da "deli adam" olarak değerlendirir. İkincisi onu düzenlenmiş bir komplonun parçası olarak algılar. Üçüncüsü onu 'zamanın ruhu' nun temsilcisi olarak görür. Elbette sadece eksantriklik, komployu veya onun değişimin habercisi olmasını

[25] M. Bosworth: The past as a foreign country. British Journal of Criminology (2001); 41: 431–442.
[26] T. Paine, Rights of Man: Being an Answer to Mr. Burke's Attack on the French Revolution (1791 ed.) [1791]
[27] I. Davison: Voltaire in Exile. New York City: Grove Press. 2004; s.48

engellemez.[28] Ancak Foucault'nun bu korkunç olayla ilgili yaklaşımları, diğer bilim adamlarının fikirlerinden farklıdır. Burada Foucault uzun uzadıya, 1838'de, Paris'teki "Leon Faucher'in Genç Mahkumlar Evi'nin" günlük kurallarıyla karşılaştırılmadan önce "Cezanın Kasvetli Festivali" olarak anlatıyor.[29] Foucault için, bir asırdan daha kısa sürede ayrılmış olan idam ve hapishane kuralları, iki ayrı ceza sistemini oluşturmuştur ve birinden diğerine geçiş, daha geniş bir politik dönüşümün ve iktidarın uygulaması şeklinin değişiminin temsilcisi olmuştur. İşkencenin ve bedenin "ceza baskısının ana hedefi" olarak kamuya gösteri olarak sunulması, yavaş yavaş modern ceza sistemlerinin tipik olduğu disiplini ve gözetimi merkez alan daha özel, düzenlenmiş uygulamalarla yer değiştirmiştir. Foucault, Damiens'e ceza nesnesi olarak odaklanırken, öykünün çok daha fazlası vardır.

Damiens'in örneğine göre Foucault, çeşitli söylemlerden bahseder. Örneğin ceza, cezalanabilir, beden, ruh vb. ve klasik dönemde suçun ne olduğunu, suçun nesnesinin ne olduğunu açıklar ama en önemlisi olarak cezalandırıcı iktidarın ekonomisinin sebepleridir. "Klasik hukukta, özet geçeceğim çünkü buna birkaç kez atıfta bulunmuştum, suç bir diğerine yapılan günüllü zarardır ama sadece bu da değil. Aynı zamanda sadece toplumun tümünün çıkarlarına karşı duran yanlış ve bir zarar da değildir. Suç ancak egemenliğe saldırdığında suç olmuştur, onun haklarına ve onun yasalarca temsil edilen iradesine saldırmıştır böylece onun gücüne ve fiziksel bedenine saldırmıştır. Bu nedenle, her suçta, egemenliğe karşı olan güçler çatışması, bir isyan ya da ayaklanma vardır. En küçük suçta bile hükümdarı katletmenin bir parçası vardı. Görebildiğiniz gibi, cezalandırma hakkının temel ekonomisinin bu yasası, ne basitçe zararı onarmak için ne de toplumun temel hak ve çıkarları

[28] J. Mooney: A Tale of Two Regicides; Article in European Journal of Criminology; ·DOI: 10.1177/1477370813494860; February 2013

[29] S. Raffnsøe, M. S. Thaning, Marius Gudmand-Hoyer: "Michel Foucault, A Research Companion"; The UK; The USA; 2016; s. 90-93

adına talep edilen bir şeydi. Ceza her zaman daha fazla bir şeydir: Ceza, egemenin intikamı, ve iktidarının geri dönüşüdür. Ceza her zaman kan davasıdır ve aynı zamanda egemenin kişisel kan davasıdır. Egemen, suçluyla yeniden yüzleşmiştir, fakat olan darağacındaki ritüel gücünün suçun ayinsel tersine dönüşüdür."[30] Burada Foucault, iktidar mekanizmalarının ne kadar güçlü olduklarını ve bunların fazlalığının ne kadar ritüel bir hesaplama içerdiğini, cezaların hiçbir zaman işlenen suça göre uygulamadığını ve suçun doğasıyla ilgili olmadığını belirtmektedir. İktidar mekanizmaları, egemenliğinin ritüellerinde suçun kötülüğünü zaptedecek, sergileyecek ve geçersiz kılacak kadar güçlüdür. Öyle ki vahşi suçların doğası olmasının gerekliliği ve hatta imkanı yoktur. Bu kamusal cezalar topluma ve onların bedenlerine korku salmak için varlar ve böylece toplumun kendisi iktidarın gösterisinin bir parçası olur. O zaman bu dönüşüm nasıl gerçekleşti? Daha doğrusu, iktidarın suçları cezalandırma biçimi belli bir zamanda hangi yönlerden suçlunun doğasına atıf yapmaya başlamıştır. Yasal olan ve yasalara aykırı olan ayrımı, bir noktadan sonra nasıl normal ve anormal bireylerin dağılımı ile birleşti? Bütün tarihçilerin de söylediği gibi, on sekizinci yüzyıl içerisinde bir dizi bilimsel ve endüstriyel teknolojinin icat edildiğini biliyoruz. Dahası, on sekizinci yüzyılda, bir dizi siyasi yönetim biçiminin ele geçirildiğini, en azından şematize edildiğini ve teorileştirildiğini de biliyoruz. Aynı şekilde, bu yüzyılın devlet aygıtlarının ve kurumlarının kurulması, geliştirilmesi ve mükemmelleştirilmesi ile bağlantılı olduğunu biliyoruz. Fakat vurgulamalıyız ki bu adlandırmaya çalıştığımız dönüşümün kaynağında sekizinci yüzyılda gelişen başka bir değişim yatıyor. İktidar mekanizmalarının yeni ekonomisi olarak adlandırılabilecek değişimin olgunlaşması vardı. Bu, iktidarın

[30] M. Foucault: Abnormal Lectures at the College de France 1974-1975"; Edited by Valerio Marchetti and Antonella Salomoni General Editors: Francois Ewald and Alessandro Fontana, English Series Editor: Arnold I. Davidson Translated by Graham Burchell; The UK; 2003; s. 81-82

etkilerini arttıran bir dizi prosedür ve analizdi; böylece uygulamanın maliyeti azalıp üretim mekanizmalarına entegre edildi. Dolayısıyla, bu dönüşümlerde, beden-ruh geçişinin ‘Disiplin ve Ceza’ için merkezi bir önemi olduğunu anlıyoruz. Foucault için, bedenin gerçek bir varlığı vardır, ama "modern ruh" yeni bir buluştur. Örneğin, Foucault Disiplin ve Ceza'nın birinci bölümünde unutulmaz bir açıklama yapmıştır: "Ruh politik bir anatominin etkisi ve aracıdır; ruh bedenin hapishanesidir." Foucault'nun Platonik gelenekle açıkça görülen benzerliği, yani ruhun bedenin hapishanesi olmasındansa bedenin ruhun hapishanesi olması; fakat bu sadece Platonizm’in bir tersyüz edilmesi olarak okunmamalıdır. Aynı şekilde Foucault’un bu yorumu basitçe ruhun bir illizyon ya da ideolojinin bir tesiri olarak da okunmamalıdır.

Foucault'un "ruhu" çok gerçek, ancak Platonik geleneğin metafizik gerçekliğine değil, "bedenin üzerindeki belli bir iktidar teknolojisiyle” (ve bu iktidar ilişkilerinden doğan ve güçlendiren bilgi prosedürleri ile) bağıntılı olan tarihsel bir gerçekliğe sahiptir. Foucault, ruhun bedenin hapishanesi olduğunu iddia ettiğinde, her şeyden önce, "transandantal anlamda değil, fakat tarih açısından" bir problemi analiz eder ve ikincisi, bu tarihsel analizi "bedenin politik tarihi" aracılığıyla yürütmesidir. Başlangıçta idam örneğinde görüldüğü gibi, bedeni nasıl cezalandırabileceğinize dair sınırlar vardır, ama ruhun cezalandırılması yeni olasılıklara izin verir. İlk olarak, suçun neden oluştuğunu dikkate almanızı sağlar; dahası suçluyu tahrik eden sebepler ve soruşturma konusu bilinebilir hale gelir. İkinci olarak, suçluyu suçun ve cezalandırmanın ötesinde düşünmek ve çok ağır ceza vermek veya onu öldürmek yerine, onu denetlemek ve araştırmak mümkün hale gelir. Bedenden ruha geçiş aynı zamanda kamusal cezalandırma şekillerinin de sonunu getiriyor çünkü bedene halk önünce işkence edilirken, ruh mahrem olarak görülür.

İktidar mekanizmalarının yeni ekonomisi insan bilimlerinin yaklaşımlarına dayanmaktadır, esas olarak mediko-hukuki iktidar ile birleşir, yargılama açısından da birlikte hareket ederler ve bir suçlu idama mahkum edildiğinde, yargıç tek başına kararı verip açıklar. Bir suçlu hapishaneye gönderildiğinde doktor ve psikiyatristler tarafından da değerlendirilir. Foucault'un insan bilimleri diye adlandırdığı şeyin yükselişi, kendi çalışmalarında görülebilen kişisel bir tasasıdır. Psikiyatri, sosyal çalışma, tıp ve diğer meslekler insanları norm olarak adlandırılan standartlara göre değerlendirir ve yargılarlar. Nihayetinde, onlar "normal", "anormal" ve "normalleşme'nin" ne olduğuna karar verirler. Bu kararlar suçu değil suçluyu yargılamayı beraberinde getirir; suçlunun akli dengesi, tedavisi ve hatta ne zaman serbest kalacağını içerir.

"Mahkûmun Bedeni" bölümü, Foucault'nun metodolojisine giriş niteliğindedir. Dolayısıla geneoloji referansı burada hayati derecede önem taşımaktadır. Bu, mücadeleleri, süreksizlikleri ve bireyin rolünü ortaya koyan bir tarih yazma fikrini temsil eder. Modern ceza gibi söylemler, belli başlı şeyler hakkında neler söylenebileceğini tanımlar. Disiplin ve Ceza'da, mahkumların özgürlüğün onları hapishane hücrelerinden değil, bu hücreleri yaratan söylemlerden kurtulması olduğunu söyler. Yargılamanın iktidarı, normal ve anormal olmanın yargısına dönüştüğünde modern ruh oluşur der. Anormal bir ruha sahip tutuklu veya suçlu, normal çoğunluğa göre tanımlanır ve Foucault bize modern ruhun sorunlarını göstermek ister. Bu sebeple de normal olnın tanımlnması için soruşturma, yargılama ve cezalandırma tekniklerini görmekteyiz.

Gardiyan ve psikiyatristlerin sahip olduğu bilgi, belirli bir "iktidar teknolojisi" yaratıyor. Foucault'un metaforları bilim ve endüstriden alınmıştır, fakat aynı zamanda

ekonomik ve sosyal koşulların da önemli olduğu açıktır. Üretim sistemlerine yapılan referans (ürün ve sermaye üretme ve yaratma araçları) Marx'tan gelmektedir.[31]

Foucault'nun cezalandırıcı iktidar ekonomisi, iktidar mekanizmalarının yeni ekonomisi ve onların ilişkileri ile ilgili tartışması Disiplin ve Ceza için merkez bir yerdedir, dahası en odak ve en derin nokta olarak düşünmelidir. Foucault, iktidarın bir strateji olduğunu ya da bireyler tarafından bilinçli olarak oynanan değil, toplumun makineleri içinde çalışan bir oyun olduğunu düşünüyor. İktidar, herkesi tutukludan hapishane gardiyanına kadar etkiler, iktidar okullarda, hastanelerde vb. olduğu gibi her yerde vardır ancak hiç kimse onu "kontrol" edemez.

Buna ek olarak, işkence bölümünde, mahkumun bedeninin hapishanesi olan ruh hakkındaki görüşleri, Foucault'un çelişkilere olan sevgisini yansıtmaktadır. Fakat aynı zamanda bu çelişkiler daha derin bir noktaya parmak basarlar. Beden hapsedilmiştir, çünkü insanlar ruha yönlendirilen bilimler (psikiyatri gibi) tarafından kontrol edilebilir. Foucault, suçlunun bedeninin saldırıya uğradığı bir durumdan, disiplinli ve kontrollü olduğumuz bir yere geçmeyi denemeye çalışır. Ek olarak, Disiplin ve Ceza'nın ana söylemi olan cezalandırıcı iktidar ekonomisinin, iktidar mekanizmalarının yeni ekonomisine dönüşümü hapishanenin doğmasına neden olan dönüşümlerdir. Son olarak Foucault'nun hapishane reformu hareketindeki rolü bu bölüm için önemli bir bağlamdır. 1970'lerde Fransız Groupe d'information sur les Prisons (GIP)'nin[32] yönetilmesine yardımcı olmuştur. Bu grup (GIP),

[31] The Marx/Foucault Difference Foucault with Marx by Jacques Bidet; Translated by Steven Corcoran; { The first synthesis of Foucauldian and Marxist theory, constituting a twenty-first-century paradigm shift in political and philosophical thinking.The Marx/Foucault Difference}; Philosophy | Wednesday, 28th September 2016; https://www.zedbooks.net/blog/posts/marx-foucault-difference/. (e.t. 2018)

[32] Counterveillance: How Foucault and the Groupe d'Information sur les Prisons reversed the optics Michael Welch First Published August 17, 2011; http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1362480610396651?journalCode=tcra. (e. t. 2018)

cezaevlerinde olan bilgilerini ve mahkumların anlatıklarını toplayıp halka yönlendirerek, mahkumların kendi adlarına konuşmalarını sağlamakla ilgilenmiştir. Bir şekilde, Foucault Disiplini ve Cezayı, pratikte yürüttüğü çalışmanın teorik bir karşılığı olarak görüyor.

2.1.3 Cezalandırıcı Gücün Kriterlerinin Ekonomisi ve Dönüşümleri

2.1.4 Genel Bakış

1670 tarihli Fransız Ceza kanunu (French Penal Ordinance 1970)[33] ağır cezalar düzenlemiştir, fakat cezanın teorisi ve pratiği arasında bir boşluk vardır. Yüksek oranda fiziksel ceza içermektedir. Bu bir ceza hiyerarşisini ortaya koymaktadır: İdam cezası, işkence, ağrılaştırılmış hapis cezası, kırbaçlama, özür ve tövbe (amende honorable) ve sürgün.[34] Halka açık idam ve işkence, en sık görülen ceza formu değillerdi. Ancak, işkence cezada önemli bir rol oynamıştır. Klasik hukukta (Hukuk Sistemi) işkencenin tanımı kesin ve ölçülebilir bir miktarda tanımlanmamış acı içermektedir. "Cezalandırıcı iktidarın ekonomisi" işkenceye ve genellikle bedensel cezaya adanmıştır. İşkence, az ya da çok korkunç derecede acı veren bedensel cezanın ayrılmaz bir parçasıdır. İşkence, bir suçun gerçekliğini ortaya koyan bir törenin bir parçasıdır. Yargılama başlangıçta gizli bir süreçtir. Yazılan ceza soruşturması gizli ve kurallara tabidir. Ceza, zanlının olmadığı bir ortamda gerçeğini üretmek zorunda olan makine haline gelmiştir. Ancak bir itiraf, soruşturmanın ilerlemesi ihtiyacını ortadan kaldırmıştır. Bir itiraf, soruşturmayı suçluya karşı yürütülen bir

[33] The Influence of the French Revolution on Legal and Judicial Reform by Jack Lawson Oates; Simon Fraser University, 1980
[34] M. Foucault: "DISCIPLINE AND PUNISH, The Birth of the Prison" Translated from the French by Alan Sheridan; The USA, 1978; s. 32

süreçten gönüllü bir onaylamaya dönüştürmüştr. İtirafın belirsizliği, onu elde etmek için kullanılan araçları açıklar. Mahkeme huzurunda yapılan yemin ve işkence.

İşkence, klasik hukuk sisteminde çok katı bir yere sahip olan eski bir uygulamadır. Bir yargı makamı tarafından yapılan gizli bir soruşturma ve suçluların ritüel bir eylemi olmak üzere iki unsur tarafından karakterize edilmiştir. Klasik işkence, çoğu vakalarda soruşturma ve cezaların karıştırıldığı bir kanıt bulmanın bir yoluydu.

İdamda, suçlunun bedeni işlediği suçun kanıtı olarak sergilenmektedir , çünkü: Bir) suçlu burada kendi mahkumiyetine işaret etmektedir; iki) suçun itirafı gerçeği bütünüyle ortaya çıkarmaktadır ; üç) halk önünde gerçekleştirilen işkence suçun kendisine bağlanmaktadır; dört) suçluya yapılan işkencenin yavaşlığı ve işkencenin verdiği ıstırab ritüelin sonunda suçun nihai kanıtı olarak kabül edilmektedir.

Halka açık idam ve işkence, politik olmasının yanı sıra yaralı egemenliğin restore edildiği yargısal bir ritüel, bir 'kamusal gösteri' olarak da anlaşılmalıdır. Klasik Dönemde ceza beden ve ölüm ile ilgilidir, hukuk literatüründe bu şekilde karakterize edilen bir cezaya bedensel ceza denir. O zamanlarda ölüm salgın hastalıklar ve savaşlar yüzünden normal ve yaygın görülüyordu. Bu genel nedenler, bedensel (fiziksel) cezanın devamlılığını ve varlığını sürdürmesini açıklar. İşkence yasal uygulamaya (practice) gömülmüştür çünkü hakikati ortaya çıkarıp mahkumun bedeni aracılığıyla iktidar kullanımı göstermiştir. Bu gerçek-iktidar ilişkisi hala tüm ceza mekanizmalarının merkezinde kalmaktadır ve işkencenin farklı formları çağdaş ceza uygulamasında da bulunabilir.[35] Aydınlanma, kamu idamının ve adli işkencenin "vahşetini" kınamıştır. Vahşet mekanizması egemeni ve suçu

[35] Ibid: s. 55

birleştirip karıştırmıştır. Damiens'ın vakası, bize ceza pratiklerinde tarif edilemez acımasızlığı ve acıları gösteriyor, aslında, vahşet, "her şeye kadirliğin organize kötülüğü" idi. Bütün bunlar, cezalandırıcı iktidarın ekonomisinin karakteristik özellikleri ve aşamalarıydı.

Cezadaki vahşet çok normaldi ve kamu idam veya yargı işkencesinde asıl amaç olarak insanların ya da bir seyircisinin olmasıydı. Fakat bu kamusal gösterilerde halkın rolü belirsizdi. İktidar, suçluları çoğu zaman kalabalıktan korunmak zorunda kalıyordu, veya kalabalıklar mahkumları serbest bırakmaya çalışıyorlardı. Kalabalığın infazlara müdahalesi siyasi bir sorun oluşturdu. Son sözlerinde, mahkum her şeyi söyleyebilirdi. Sonunda, ceza uygulamasındaki bu senaryo değişti. Bu değişikliklerde ana rol aydınlanma tarafından oynanmıştır. Belki de suç literatürü ne "popüler ifade" ne de ahlak propagandasıydı, fakat ceza pratiğinin iki soruşturmasının bir araya geldiği yerdi. İdam hükümleri soruşturma hükümlerine dönüşmüştür ve suç edebiyatı, itirafların ifadesinden suçlu ve soruşturmacı arasındaki entelektüel mücadeleye geçmiştir. Bu yeni türde artık kahraman ya da idam yok; suçlu cezalandırılmıştır ama acı çekmiyordur. Gazeteler günlük suç ve cezaları ayrıntılarını anlatmaya başlamıştı.

2.1.5 Genel Değerlendirme

"İskele Gösterisi'nde" Foucault, yargı engizisyon ve işkenceyi analiz ederek premodern ceza sistemleri temelinde tartışmaya başlar. Yargı engizisyon, bir suçu keşfetme ve "hakikati" kurma aracı olarak kilise ve gemenlik gücü tarafından gerçekleştirilmiştir. Foucault, işkencenin çok acımasız bir fenomen olduğunu, çağdaş hukuk pratiğinde bile

kökleri olduğunu ve bu söylemden ayrı olarak anlaşılamayacağını göstermektedir. Aynı zamanda işkence idamın kendisinden açıkça ayırt edilebilir.

Foucault'un bu iki ceza biçimi ile (kamu idam ve işkence) ilgili yapmış olduğu analizi bir hapishanenın zaman çizelgesine aykırı olarak, başka bir akademik disipline ait olmayan çok özel bir çalışmadır.[36] İşkencenin açıkça tanımlanmış bir yapıya ve kendi mantığına sahip olduğunu savunarak, Foucault onu savunmamakta ya da onaylamamaktadır, sadece işkencenin, yasa tarafından çok ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olduğunun altını çizmektedir. Foucault, yanlızca hukuki ve cezai söylemlerle ilgili kendi düşüncelerine göre işkenceyi açıklamaya çalışır. Muhtemelen bu kısımdaki en önemli kavramlar kamusal idam ve işkencedir. Foucault, her ikisinin de kamusal ve törensel bir ceza sisteminin bir parçası olmasına rağmen ayırt edilebilir olduklarını söyler. Foucault açısından klasik işkenceyi nasıl anlamalıyız? İşkence bir tekniktir; yasadışı öfkenin aşırı bir ifadesi değildir. İşkence olmak için, ceza üç ana kritere sahip olmalıdır: Birincisi, tam olarak ölçülebilen veya en azından hesaplanabilen, karşılaştırılabilecek ve hiyerarşik bir biçimde belli bir acı derecesi üretmelidir; ölüm, yaşam hakkının geri çekilmesi değil, aynı zamanda, hesaplanan ağrı derecesinin ortaya çıkması ve sonuçlanmasıdır.[37] Vahşet, diğer kriterleri olan klasik işkencenin ana karakteridir, buna ek olarak, ölüm cezası da işkencede sayılabilir.

Fransa'da, çoğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi, İngiltere'nin göze çarpan istisnasıyla, bütün ceza prosedürü, cezanın uygulanışına kadar, sadece kamuoyundan değil, aynı zamanda suçludan da saklanmıştır. Bu yüzden cezalandırma süreci gizli soruşturma ile

[36] Society and Its Prisons By DAVID J. ROTHMAN; http://www.nytimes.com/books/00/12/17/specials/foucault-discipline.html ; February 19, 1978; (e.t. 2018)
[37] M. Foucault: DISCIPLINE AND PUNISH, The Birth of the Prison; Translated from the French by Alan Sheridan; The USA, 1978; s. 33

başlar. Foucault bunu gizlilik ilkesi olarak adlandırır.[38] Soruşturma prosedürleri sanıktan bile gizlenebilir ve daha sonra idamın halka açık uygulanmasına ilerler. Bununla birlikte, her iki eylem de Foucault'nun klasik hukuk sistemi olarak adlandırdığı şeye gömülüdür ve bundan ayrı olarak anlaşılamaz. Soruşturma tamamen gizli olduğu için, sanığın, suçlandığı şey hakkında kendini savunma şansı yoktur. Ayrıca, soruşturma aşamasında, çok önemli şeyler kanıtların standartlarıdır. Foucault yarı ispatlar, tam deliller, yasal kanıtlar ve itiraflardan bahseder. Bu nedenle, Foucault'ya uygun olarak, itirafın başka herhangi bir kanıt üzerinde önceliği vardı. İtiraf yoluyla, suçlanan kişi, ceza hakikati üretme ritüeline katılmıştır.[39] Ön soruşturma prosedürleri açık bir şekilde işkence unsurlarını içeriyordu. Bu temelde, adli işkence ya da işkence altında sorgulama gerçeğin işkencesi olarak görülebilir. Bu nedenle Foucault, sanki soruşturma ve cezalandırma birbirine karışmış gibi bahseder.[40] İşkence ve idam arasındaki gerçek bağlantı, suçlunun bedeni tarafından sağlanır. Her iki durumda da yetkili makamlar şiddet temelli hareket etmektedir. Her iki prosedür de “hakikati” hedefler. Soruşturma, bir dizi delil ve "kanıtlar" ile suçluluk yaratır, ancak idam suçu hatırlatır ve yeniden yaşatır. Foucault'nun kamu idamı (halka açık infaz) hakkındaki yaklaşımları çok yönlü ve karmaşıktır. Foucault, kamusal idam töreninin, egemen devletin en güçlü olduğu belirli bir siyasi duruma dayalı olduğunu iddia eder. Bu durumda belli bir hiyerarşik düzen sağlamaktadır, üstte egemen ve aşağıda yukarıdan dağıtılan emirler vardır. Güç, merkezileşir ve bu tür toplumlarda yukarıdan aşağı doğru çalışır. Suç, bu düzeni bozar ve egemenin gücüne meydan okur. İdam (infaz), düzeni yeniden kurmak için tasarlanmış bir ritüeldir ve bir turnuva ya da spor müsabakası gibi oynanmıştır. Cellat eylemi ile kralı temsil

[38] Ibid: s. 37
[39] Ibid: s. 38
[40] Ibid: s. 40; 41

eder: tutukluyu öldürerek kralın şampiyonu olur. Bu savaşta, düzenin yeniden kurulmasına hizmet eden şey, bir seyirci olmadan var olamaz; çünkü halkın, yeniden kurulacak düzene ait işleyişinin yerini bulduğuna şahit olmaları gerekir. Foucault, Jurgen Habermas'ın kralın iktidarının halk tarafından çeşitli ritüellerle temsil edildiği "temsilci görüngü" fikrine yakın olduğunu söyleyebiliriz.[41] Foucault'nun tartışması teorik seviyelerin ötesine geçer, ancak infazı sosyal ve ekonomik bağlamıyla ilişkilendirir.

Vahşet kavramı muammalıdır. Çok komplike ve karışıktır. Vahşet işkencenin ana kriter ve en korkunç kısmıdır, ama yine de suçun gerçekliğini ortaya çıkarmak için gereklidir. Suçun kendisinin şiddetine benzer ve şiddetin suçun içkin bir parçası olduğunu gösterir. Bundan dolayı kamu idamının vahşeti ikili bir rol oynar: suç ve ceza ilişkisinin temel prensibi olarak ve cezayı suça kıyasla şiddetlendiren unsur olarak. Vahşet, töreni hem gerçek hem de güçle sağlamıştır; soruşturmanın ritüelinin ve egemenliğin zafer kazandığı törenin doruk noktası olmuştur. Ve hepsi işkence yapılan bedende bir araya gelmiştir. 'Vahşet' içermekten utanmayan cezaların yerini, 'hümanist' olma onuruna sahip olan cezalar almıştır. Dikkat edilmesi gereken bir şey daha vardır; vahşet, kamu idamının kendisi, işleyişinin bir unsuru ve sürekli bir bozukluğun yeniden inşasının ilkesidir.[42] Vahşet ve hümanist cezalandırma arasındaki geçiş, kamu idam ve hapishane arasındaki geçişin yeniden biçimlenmesidir. Seyirci gereklidir, çünkü törene halkın izlemesi gerekir, çünkü seyircisiz törenin hiçbir anlamı yoktur. Seyirci izleyerek, bu törende yer almakta ve egemenin suçlulara karşı katı güçlerini kullanmaktan korkmaktadırlar ve dolaylı olarak cezanın şahitleri olmaktadırlar, kendi gözleriyle, egemenin gücünün ne kadar kuvvetli olduğunu ve

[41] B. Routledge: Archaeology and State Theory: Subjects and Objects of Power, The UK; 2013; s. 5
[42] M. Foucault: DISCIPLINE AND PUNISH, The Birth of the Prison; Translated from the French by Alan Sheridan; The USA, 1978; s. 56; 57

egemene karşı bir suç işleyen her insan nasıl cezalandırıldığını gözlemleyeceklerdir, dahası garantörler olmaktadırlar. Foucault, bu terör sahnesinde insanların rolünün belirsiz olduğunu belirtiyor. İnsanlar seyirci olarak çağırılmıştır: Halk infazları ya da tövbe etme seramonilerini gözlemlemek ve onurlandırılmak için toplanmıştır. Meydanlara ya da yol kenarlarına teşhir direkleri, darağaçları ve iskeleler dikilir ve bazen idam edilen kişilerin cesetleri suç mahalline yakın yerlerde günlerce sergilenir. İnsanların bilmeleri yetmez, görmeleri de gerekmektedir. Çünkü korkmaları lazım; ve aynı zamanda cezanın şahidi, garantörü ve katılımcısı olmalılardır. Katılım, literatürde suç hakkında okuma veya yazma da içerebilir.[43] Foucault'ya göre, on sekizinci yüzyıl suç literatürü, mahkumun işkencenin göreceli sessizliği ile çelişen son sözleri üzerine odaklanmıştır. Eğer ceza süreci bir söylem olarak görülürse, o zaman idam cezası, sanığın konuşabileceği bir an olur. Bu tehlikeli ve istikrarsız bir andır. Halk, özellikle de avam sınıfı, belli suçlardan ne kadar kolayca suçlanabilir olduklarını anladıktan sonra cezalandırmaya kızmaya başlar ve infazın terörü daha az etkili olmakta ve artık halkı korkutmamaktadır. Daha sonra, orta sınıf aydınlar terör ve işkenceyi insanlık dışı olduğunu ilan edecektir. Fakat Foucault, bu reformcuların artık işkence sisteminin itibarsızlaştığını ve toplumu korkutmadığının farkında olduklarını söyler. Bu demektir ki sosyal değişimi alt sınıflar yaparken, orta sınıf kendisine mal etmiştir. Artık kraldan kimse korkmuyordu ve Foucault, devrimden önce 1770'lerdeki halk direnişinde 16. Louis'in yargılanıp kafasının kesildiğini örnekler. Foucault, idam edilenin popüler bir kahramana dönüştüren gazetelerden bahseder ve bu gazeteler ile alt sınıfların kendilerini temsil imkanı sağladığını söyler. Bu yüzden de yetkililer onları bastırmaya çalışmıştı.

[43] Ibid: s. 58

Temsiliyet üzerine bir sınıf mücadelesi örneğinde, Foucault, 18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılın başlarında, “yepyeni bir suç literatürü” oluştuğunu ve suçun artık alt sınıfların yaptığı şey olarak değil, ama “özel bir ayrıcalık” olarak göründüğünü savunuyor. Böylece, suçlunun estetikleşmesinin yükselişi ve halk tarafından istisnai “büyük bir ruh” olarak romantikleştirilmesi olmuştur. İşkence sisteminin mantığını ortaya koyan Foucault, ondan sonra ne olduğuna devam eder.

2.2 CEZA

Genel Olarak Kısa Bir Giriş

On sekizinci yüzyılda halka açık olan idamlara ve işkenceye güçlü bir karşı duruş dalgası vardı. Egemenin gücü, suçlu ve sıradan insanlar arasında fiziksel çatışmaya varan yüzleşmeler olmuştur. Kamusal idam ve işkence utanç verici ve iğrenç görülmeye başlanmıştır. Reformcular ceza adaletinin intikam almaması ve sadece cezalandırılması gerektiğini savunuyorlardı. İşkence içermeyen cezalandırma ilk olarak suçlunun insancıllığını fark etme gerekliliği olarak tanımlanmıştır. İnsan iktidarın yasal sınırı haline geldiği için bunun ötesinde hareket edemezdi. Fakat insan, nasıl bir şekilde geleneksel ceza pratiğine karşı koyulmuştur? Veya diğer bir şekilde sorarsak eğer, insan, cezalandırmanın geleneksel pratiğine karşı nasıl yasal bir sınır olabilirdi? Söyleyebiliriz ki, belirtilen sorular burada cezalandırmanın ekonomisi problemini ortaya çıkarmaktadır. "İnsan" ve " ölçü" nasıl uzlaştırılabilir? On sekizinci yüzyıl, bu ekonominin sorununu, insanlığın cezalandırma ölçütü olduğu düşüncesiyle çözmüştür, ancak uygun bir açıklama ya da tanımlama olmamıştır.

Foucault, Beccaria[44] gibi büyük reformcuları saygıyla anmasına rağmen reformun, suçların daha az şiddet ve cezaların daha az yoğunlaştığı bir süreç içinde yer alması gerektiğini iddia ediyordu. On sekizinci yüzyıl ceza hukuku reformu, iktidar yapılarının yeniden düzenlenmesiydi. Sosyo-ekonomik koşullar açısından daha değerli hale gelmek için daha az ceza vermeyi değil, daha iyi cezalandırmayı hedeflemiştir. Bu, mülk ve üretime daha fazla değer veren bir gelişme ile açıklanabilir. Bu değişim ve reformcuların söylemi arasında dikkate değer stratejik bir tesadüf mevcuttur. Reformcular, cezalandırma iktidarının kuralsızlığına saldırdılar. Ceza adaleti çok sayıda mahkeme ve yasal boşluklar nedeniyle düzensizdi. [45] Reformcuların eleştirisi, iktidarın zayıflığı ya da zulmü değil, iktidar ekonomisine yöneltilmişti. İktidarın işlevsizliği kraldaki aşırı iktidar yoğunlaşmasıyla ilişkiliydi.

Reformun doğuşunu gören konjonktür, kanunsuzluk meseleleri ile ilgili başka bir politikadır. Yasadışılık eski rejimde derinlere kadar kök salmıştır, yasalar ve kurallar göz ardı edilebiliyordur. Yasadışılığının gerekliliğinin paradoksu onun suçluluk ile özdeşleşmesi ve sonuç olarak alınan tutumun belirsizleşmesi ile ilgilidir. Suçun etrafında bir yüceltme şebekesi gelişmiştir. Onsekizinci yüzyılda yaygın yasadışılığının bir krizi olarak hakların yasadışılığının mülkiyetin yasadışılığına geçişi yaşandı. Burjuva kesimi kendi mülkiyetleri söz konusu olduğunda bu populer yasadışılığını kabul etmedi. Yeni üretim biçimleri ve sermaye birikimi ortaya çıktıkça, yasaların hukuka aykırılığıyla ilgili popüler uygulamalar, mülkiyetin hukuka aykırılığına dönüştü.

[44] C. Beccaria (1738—1794)"; © Copyright Internet Encyclopedia of Philosophy and its Authors | ISSN 2161-0002; http://www.iep.utm.edu/beccaria/; (e.t. 2018)
[45] M. Foucault: "DISCIPLINE AND PUNISH, The Birth of the Prison" Translated from the French by Alan Sheridan; The USA, 1978: s. 79-85

Ceza reformu, egemenin süper gücüne karşı ve kazanılmış yasadışılığın alt-gücüne karşı olan mücadeleler arasında bir noktada doğmuştur. Monarşik iktidarın kendisi de bu yasadışılıklarda deneyimlenmiştir. Dolayısıyla, işkence ile yapılan kamusal idam, egemenin sınırsız gücünün ve popüler yasadışılığının bir araya gelmesini temsil ettiği için eleştirilmiştir. Fakat reform popüler yasadışılığı bastırılmasını vurguladığı için başarılı oldu. On sekizinci yüzyıl ceza reformunun temel özellikleri, yeni bir ekonominin ve yeni bir iktidar teknolojisinin oluşumuydu. Bu yeni strateji, sözleşmenin genel teorisine denk düşer. Bu da vatandaşın, işlenmiş bir suça uygun olarak onu cezalandıran yasalarla mutabık kalması gerektiği anlamına gelir. Bu yüzden, suçlu, kendi cezasına katılan hukuki bir paradoksudur. Cezalandırma hakkı, egemenin intikamından toplumu savunmaya dönüşmüştür. Bu cezanın büyük gücü, başka bir "süper güç" gibidir, bir cezalandırma sınırı gibi olmuştur. Bu değişim, cezalandırma gücü için bir ılımlılık ilkesi oluşturulmasına ihtiyaç duyulmasına neden olmaktadır. Ilımlılık ilkesi, öncelikle bir hesaplama ilkesini içeren, insancıl bir söylem olarak ifade edilir. Bu ilke, kişinin "insanlık dışı" cezaları asla uygulamaması gerekliliğine dayanmaktadır ve bunun nedeni de suçun insancıllığında değil aksine gücün gerekli düzenlenmesinden kaynaklanır.

Cezanın amacı suç için neticeler yaratmaktır. Ceza, suçun niteliği ile uyumlu olmalıdır. Bununla birlikte, on sekizinci yüzyıldaki ana fikir cezanın sadece tekrarlanmasını önleyecek büyüklükte olmasının gerekliliğiydi. Ceza artık bir ritüel değil, engelleyici olarak hizmet eden bir işarettir. Cezalandırıcı işaretlerin tekniği altı ana kural üzerine kurulmuştur: Minimum miktar kuralı; suçlunun suç işlemeyi göze almasından caydırıcı bir ceza miktarı fikri; yeterli ideallik kuralı, cezanın bedensel gerçeklikten cok caydırıcılığı temsil etmesi fikri; öldürücü etkilerin hakimiyeti. Ceza, Beccaria'nın kölelik düşüncesinde olduğu gibi

gözlemci üzerinde büyük bir etkiye sahip olmalıdır.[46] Kusursuz kesinlik kuralı, suç ve ceza arasında kopmaz bir bağlantı olmalıdır; ortak hakikat kuralı, ceza pratiği, hakikat ve gösterinin ortak fikrine tabi olmalıdır; optimal sınıflandırma kuralı, tüm suçlar kesin olarak kategorize edilmelidir. Suçların keskin çizelgesine ihtiyaç vardır, yani her suçu bir ceza ile ilişkilendiren bir taksonomi olmalıdır. İlk kez suç işleyen ve sabıka kaydı olan arasındaki bölünme önem kazanmaktadır.[47] Cezaların insancıllaştırılmasının altında, hesaplı bir iktidar ekonomisinin cezalandırılması için "hoşgörü" talep eden kurallar vardır. Bu güç, bedene değil, zihnin bir temsili veya işaretler oyunu olarak uygulanır. Yeni ceza sanatı, bedenin en önemli özelliği olduğu yeni bir politik anatomi tarafından cezalandırıcı semiyo-tekniklerin üstünlüğünü ortaya koymaktadır. Bir sonraki bölümde Ceza Adalet Sistemindeki Geçiş Dönemi üzerinde tartışacağız, bu geçiş döneminde ceza adalet sistemini dönüştürmek ve yeniden kurmak için reformcuların rolünün ne olduğunu ayrıntılarıyla inceleyeceğiz, artıları ve eksilerini masaya yatırarak ceza adalet sistemi ile ilgili temel sorunlar neydi ve nihayetinde bu adalet reformunda ana sonuç neydi sorularına cevaplar arayacağız.

2.2.1 Ceza Adalet Sisteminde Geçiş Dönemi

Aydınlanma olarak bilinen on sekizinci yüzyıl Avrupa'sının geçirdiği radikal entelektüel yenilenme, hukukun üstünlüğü, akıl, özgürlük ve insancıllık temel politik ve felsefi ilkeleriyle yasal reformun nedenini sağlamıştır. Fransa'da Montesquieu,[48] yargı

[46] B. Esposito, L. Wood: Prison Slavery; Washington, D.C.; Originally published: 1982; s. 36, 37
[47] M. Foucault: "DISCIPLINE AND PUNISH, s. 96-101
[48] See: Charles de Secondat, Baron de Montesquieu: "THE SPIRIT OF LAWS" Translated by Thomas Nugent, revised by J. V. Prichard Based on an public domain edition published in 1914 by G. Bell & Sons, Ltd., London

bağımsızlığını yürütmeden korumak için kuvvetler ayrılığını savunmuştur; ceza, suçun ağırlığına karşılık gelmektedir. Aynı zamanda Voltaire,[49] ölüm cezasına şiddetle karşı çıktı ve suçun cezalandırılmasından ziyade ceza adaletinin suç işlenmesini önleme üzerinde yoğunlaşmasını istemiştir. Modern ceza politikasının temelleri, İtalyan yazar Cesare Beccaria'nın (1738-1794)[50] ünlü kitabında Dei delitti e delle pene'de (1764) belirlenmiştir. Fransız yazarlar gibi, Beccaria ölüm cezasının kaldırılmasının yanı sıra fiziksel cezalandırmasının da kaldırılmasını savunmuş, suç ve ceza arasındaki orantılılık ilkesini desteklemiş ve önleme politikaları, ceza politikasının temel amacı olmuştur. On sekizinci yüzyılın aydınlanmış mutlak hükümdarları - örneğin, Prusya, Frederick II ("Büyük") Avusturya, Joseph II. ve Leopar II. ve İsveçli Gustavus III., bu fikirleri yansıtan reform yasalarını tanıtmışlar. Bu nedenle, Avrupa'daki ilk yasal düzenlemelerinin bakabiliriz. Ondokuzuncu yüzyılın başlarında, Avusturya Ceza Kanunu (1803) ve Fransız Ceza Kanunu (Code Pénal, 1810) tarafından yönetilerek ceza hukukunun yeniden düzenlenme dalgası Avrupa'ya damga vurmuştur.

Bu kanunlar, on altıncı yüzyıldan bu yana ilk kez, Aydınlanma döneminin rasyonalist düşüncelerine dayanan suçlar ve cezalarla ilgili kapsamlı bir mevzuat sağlamayı amaçlamıştır. Sonraki yıllarda Bavyera (1813), İspanya (1822), Yunanistan (1834), Norveç (1842), Prusya (1851), Portekiz (1852), İsveç (1864), Belçika (1867) ve Hollanda (1881) ceza kanunu kabul edilmiştir ve ulusal birleşme çabaları başarılı olduktan sonra, Almanya (1871) ve İtalya'nın (1889) büyük düzenlemeleri Kıta Avrupası'ndaki ceza yasalarının

[49] See: "An Essay on Crimes and Punishments". By the Marquis Beccaria of Milan. With a Commentary by M. de Voltaire. A New Edition Corrected. (Albany: W.C. Little & Co., 1872)
[50] See: Bernard E. Harcourt: "Beccaria's 'On Crimes and Punishments': A Mirror on the History of the Foundations of Modern Criminal Law"; THE LAW SCHOOLTHE UNIVERSITY OF CHICAGO; 2013

birleştirilmesini sonuçlandırmıştır. Polonya (1932), Romanya (1936) ve İsviçre (1937) ceza kanunları, yasal düzenleme hareketinin geç meyveleriydi. Bu düzenlemelerin bazıları, sık sık değiştirildiği gibi, hala ülkelerinde ceza hukukunun temelini oluşturmaktadır.[51]

Bu bölümde Foucault, 18. yüzyılın ortalarına doğru devrimci döneme yayılan dönemi, ceza çağı olarak ele alır. Bu çağ, bir geçiş dönemini temsil ettiğinden ve bu nedenle de üç aşamanın tüm yönlerini içerdiğinden, önceki ve sonraki aşamalar kadar net sınırları yoktur. Foucault, bölümün ilerleyen bölümlerinde bunun nedenini açıklayacak. Her zaman olduğu gibi, aşamalar arasındaki mantıksal sürekliliği açıklar. Örneğin, her dönemin kendisine bağlı bir görüş, bir vizyona sahip olduğunu iddia edecektir. Antik Rejim bir gösteri, bir sonraki semiyotik tiyatro ve 19 yüzyılda bir gözetimdir.

18. ve 19. yüzyıl kuramcıları için ceza adalet sisteminde “Evrim” ya da "Changements de Regime" (Rejim Değişimini) tanımlamanın tarihsel olarak çok önemli olduğunun altını çizmeliyiz. Dahası, bu bağlamda Foucault'dan bahsetmek çok mantıklıdır. Çünkü Foucault için bu geçiş dönemi, “Disiplin ve Ceza” adlı Soybilim Projesi açısından çok önemliydi. Antik rejim olarak değinilen, sadece değişmekle kalmadı, önemli ölçüde dönüştürülmüştü. Birçok gözlemci ortaya çıkan bu gerçekliğe yeni bir sistem, ceza hukukunun modern oluşumu olarak değinmeye başladı. Beccaria, Servan, Dupaty, Lacretelle, Duport, Pastoret, Target, ve Bergasse[52] benzeri 'büyük reformcuların' etkisi şaşırtıcı derecede yumuşak bir adalet olan “Gizemli Hoşgörü”’nün ortaya çıkmasına izin vermiştir. Bu hoşgörünün

[51] “Criminal Law Reform: Continental Europe - From Enlightenment To The Rehabilitative Ideal: Early Reform Efforts”, Read more: Criminal Law Reform: Continental Europe - From Enlightenment To The Rehabilitative Ideal: Early Reform Efforts - Punishment, Justice, Century, and System - JRank Articles http://law.jrank.org/pages/859/Criminal-Law-Reform-Continental-Europe-From-Enlightenment. (e.t. 2018)
[52] M. Foucault: "DISCIPLINE AND PUNISH, s. 75.

yükselişinde şüphesiz Kant'ın cezalandırıcı adalet ile ilgili bilgi alanında yenilikçi ve yaratıcı fikirlerinin, felsefesinin temellerinin etkisi inkar edilemez.[53] Ayrıca bu reformcuların listesine, "Disiplin ve Ceza" adlı eserinde Foucault tarafından alıntılanan Bentham ve Beccaria, reformcu adalet sisteminde etkili bir rol oynamış olan Foucault'un kendisini de eklemeliyiz. Bentham'ın "klasik" teoriye katkısı, onun faydacı olduğu gerçeğine dayanmaktadır. İnsanların mutluluğu ve iyiliği ile ilgilenmektedir ve bu nedenle, acı vermekle uygulanan cezanın ancak daha büyük bir iyiliğin faydasına olduğu haklı gösterilebilirse uygulanabilmesine inanmaktadır. Bentham'ın yazılarının kalbinde şu fikir vardı: İnsan davranışları, zevki en üst düzeye çıkarmaya ve acıyı en aza indirmeye yöneliktir (zevk-acı ilkesi). Bentham, suçun en başından, bireye heyecan, para, cinsel ilişki ya da değer kazandıran bir şey elde etmek isteyen bireyler tarafından işlendiğine inanıyordu. Cesare Beccaria şöyle der: "Suç işlemeyi önlemek cezalandırmaktan daha iyidir". Suçun önlenmesinin etkinliğinin üç ana fikre indirgenmiş olduğuna inanıyordu. Bunlardan ilki suçun kesinliği ve ne kadar muhtemel olduğu, ikincisi suçun netliği ve cezanın ne kadar çabuk gerçekleştiği ve sonuncusu suçun ciddiyeti ve ne kadar acı verildiğidir. Beccaria, verilen cezaların ağırlığının, işlenen suçla orantılı olması gerektiğini ve suçluyu ve diğerlerini daha fazla suç işlemekten caydırmak için gerekli olandan daha fazla olmamasını gerektiğini düşünmektedir. On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyılların ikinci yarısında cezalandırma sisteminin büyük parçası olarak hapishaneler kurulmuş ve yayılmıştır. Hapishane fikri ve kavramı cezalandırmayı bedenden uzaklaştırarak bunu yerine zihni ve

[53] V. Strimelle, F. Vanhamme: Droits et voix - Rights and Voices: La criminologie à l'Universite d'Ottawa; France; 2010; s. 43,44

ruhu cezalandırmaya yönelmiştir ve bu değişiklikler kişilerin bakış açılarını ve suç ile ilgili davranışsal fikirlerini yönlendiren kilit değişikliklerdir.

Ancak klasik kriminolojik düşüncenin temel zayıflığı, tüm suçluların rasyonel olduğunu ve özgür irade ile karar aldığını düşünmesidir, fakat tüm bireyler rasyonel değildir ve tüm davranışları özgür değildir, bireyin akıl hastalığı veya fiziksel bir kusuru varsa, bu onların harekete geçme ve düşünme şeklini tamamen değiştirebilir. Suçun sosyal yapısı da zamanla değişti; feodal ve dini etkiler kriminolojik teoriyi değiştirdi. Klasik kriminoloji okulu, ceza biliminde büyük bir reform zamanında gelişmiştir, aynı zamanda Fransız devrimi[54] nedeniyle birçok yasal reformlar yapılmıştır ve Birleşik Devletler'de de yasal sistem geliştirilmiştir. Bunun Birleşik Krallık üzerinde, suçla ilgili yeni yasalar koymak için daha fazla çaba sarf edilmesi gibi bir etkiye sahip olmuştur. Modernite ilerledikçe yargı sistemlerinin gelişimi de ilerlemiştir, pozitivizm ana kriminolojik düşünce olarak kullanıldıysa, bu sistemler varolmayacaktır çünkü pozitivizm suçu çözmek için suçlunun tedavisini kullanır. Klasik kriminoloji okulunun geçmişte ve halen bu kadar etkili olmasının nedeni suçun kaldırılmasına yönelik çeşitli örgütlerin inşa edilmesi savunduğu ve aynı zamanda daha yeni teorilerin geliştirilerek iyi bir kuramsal temeli sağladığı için olabilir. Foucault'nun ceza adalet sistemindeki geçiş dönemi açısından kritik bakışı neydi, 'Genelleştirilmiş Ceza' olarak adlandırılan sıradaki bölümünde ayrıntılarıyla tartışacağız.

[54] D. Acemoglu; D. Cantoni; S. Johnson, J. A. Robinson: "THE CONSEQUENCES OF RADICAL REFORM: THE FRENCH REVOLUTION"; Working Paper 14831 http://www.nber.org/papers/w14831 NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH 1050 Massachusetts Avenue Cambridge, MA 02138 April 2009, (e.t. 2018)

2.2.2 Genelleştirilmiş Ceza

İşkence ve kamu idamından sonra Foucault, ceza adalet sistemindeki reforma geçiyor. Ona göre reform hareketi insanın (ve hissettiği acınını) cezaların değerlendirildiği bir standart haline gelmesi anlamında insancıl bir harekettir. Beden cezanın gerçekleştiği yer olmaktan çıkmış, neden farklı davranması gerektiğinin bir sebebi haline gelmiştir. Ceza, bedenin ötesinde, ruha odaklanmış olarak uygulanabilir hale gelmiştir. Reformcular ilk önce işkence ve zulmü cezalandırmadan ayırmaya çalıştılar. Tabii ki Foucault için, işkence ve soruşturma arasındaki bağlantı, kesinlikle farklı bir şeydir. Ona göre işkence hiçbir zaman cezanın parçası olmamıştır. Genel olarak, Foucault, hapishane reformunun insan sevgisi tarafından motive edildiği şeklinde yorumlamaları umursamaz. İnsancıl reform için daha hesaplayıcı bir tutum alır. Foucault yeni bir politik iktidar ekonomisi yaratmak için "farklı çıkarların" sonucu olarak ceza reformunun gerçekleştiğini savunmaktadır. Bu farklı çıkarların kaynaklarının bazıları filozoflardı, "kendilerini despotluğun düşmanları ve insanlığın dostları olarak görüyorlardı. Bazıları parlamenterdir ve bazıları da sistemden bıkan avukatlar ve hakimlerdir. Bu yüzden değişim farklı çıkarlar nedeniyle ortaya çıktı. Foucault burada orta sınıfın asaletle mücadeledeki alt sınıfları nasıl kullandığı hakkında sosyo-politik bir stratejiden bahsediyor. O zamanlar hayvanların otlatılması için araziyi kullanmak ya da daha çok ormanlardan ve alanlardan oranlar almak gibi küçük suçların "popüler bir yasadışılığı" vardır ve orta sınıf buna soyluyu gayrimeşrulaştırma araçları olarak destek vermiştir. Dönemde, kaçak çıraklardan, askerlere ve yerli memurlara kadar yarı-suçluların örtüşmeleri yaşanmıştır. Bu alt tabaka (plebian) dayanışmasının doğuşudur.[55] Foucault'un ekonominin metaforu reform açısından önemlidir. Temel olarak reform, verimlilik ve yasadışılıkla

[55] M. Foucault: DISCIPLINE AND PUNISH, s. 81-86

ilgilidir. 18. yüzyılın ikinci yarısında, “hakların hukuka aykırılığını” (“the illegality of rights”) içeren suçlar “mülkiyet haklarının hukuka aykırılığın” içeren suçlarla (“illegality of property rights) dönüşmüştür. Foucault, burjuvazinin feodal kalıtsal mülklere karşı popüler suçları bir taktik olarak teşvik ettiğini, ancak kendi mülkünü alan işçi sınıfına geldiğinde, orta sınıfın faal olarak suç işlemiş olduğunu iddia ediyor. Popüler yasadışılığı ve suç arasındaki farkı düşünmenin bir yolu, insanların ofis malzemelerini iş yerlerinden almalarıdır. Açıkçası bu yasal değildir, ama patronlar genellikle buna göz yumuyor. Kalemleri ve ataçları aşırmak “yasadışı” ancak “suç” olarak yargılanmıyor.[56] Foucault'un popüler yasadışılıktan "kriz" dediği şey, mallara odaklanan yasadışı davranışa yönelik bir başka değişikliktir. Köylü daha önce toprak haklarını bir toprak sahibine karşı korumak için isyan ederken, şimdi tavukları çalmaktadır. Ya da muhtemelen her ikisini de yapıyordur: Bu noktada Foucault belirsizdir. Birçok tarihçinin de eleştirdiği üzere popüler bir davranış üzerine tuhaf bir tavırdır. Yasadışılık aynı zamanda monarşinin yapısına da bağlıydı ve yasadışılığın oluşmasına izin vermiştir. Reformcular, iktidarı daha iyi yapmak istedikleri için, reformu gerçekleştirdiler fakat bunu monarşiye saldırmadan gerçekleştirdiler. Ceza işkenceden disipline nasıl dönüşüyor? Özetle, cezalandırma gücünün yeni bir ekonomi ve yeni bir teknolojisini oluşturuyorlar: bunlar şüphesiz on dokuzuncu yüzyıldaki ceza reformunun temel nedenleriden biri (Raisons D’être of Penal Reform). Bütün bunlar sözleşmenin şeklini alır. Foucault burada iki şey kastetmektir. İlk olarak, Rousseau’nun sosyal sözleşme kavramı, sosyal mutabakattır. İkincisi, liberalizmin iki birey arasındaki bir sözleşme fikridir. Marx'ın da belirttiği gibi, orta sınıf ayrımı bulanıklaştırıyor, orta sınıf konuyu evrensel ve normatif olarak alıyor. Dolayısıyla sözleşme ilişkilerini ihlal etmek,

[56] Ibid: s. 85

sosyal sözleşmenin ihlali olarak algılanmaktadır. “Cezalandırma hakkı, egemenliğin intikamından mülkün savunmasına kaydırıldı.” Bu iktidar, ister monarşi ister cumhuriyet olsun, muazzamdı. Kısmi olarak, tehlikeli olması ihtimaline karşı reformcular cezalandırma hakkının kısıtlanması konusunda endişelilerdi. Foucault'a göre reformcuları buldukları yanıt insancıllıktı. İnsanı, cezayı ve iktidarı ölçmek için bir standart olarak kullandılar. Reformcular suçlular hakkında hiç endişelenmediler ve bu dikkate değer bir alaycı görüşe benziyor.

Sonunda, Foucault aydınlanmacıların, ideologların ve semiyotik kavramlarının insancıllık hakkında olmasından çok burjuvazi siyaset teorisinin eski rejime karşı olan bir yasalaşması olduğu hakkında tartışır. “İdeologların düşüncesi sadece bireyin ve toplumun teorisi değildi. Egemenliğin iktidarının görkemli sarflarına karşı, gizli etkilerin ve ekonomik güçlerin bir teknolojisi olarak gelişmiştir.”[57] Bazıları bunun herhangi bir reform hareketinin ardındaki gizli motifleri analiz etmenin karmaşık bir yolu olduğunu söyleyebilir, ama Foucault'un argümanında merkezde olan şey, herkesin söylediğinin veya yaptığının güç yapılarının yansıması olduğudur. Genel problemi tanımladıktan sonra, Foucault daha spesifik bir araştırma yapmak için bölümün sonunu kullanır.

2.2.3 Hafifleştirilmiş/Yumuşatılmış Cezalandırma Sanatı

Hafifleştirilmiş/Yumuşatılmış Cezalandırma Sanatı, gözden kaçırılan bir bölüm olduğunu söyleyebiliriz, çünkü Foucault, tarihsel olarak işkence ve disiplin arasında yer alan ve ceza adalet sistemindeki değişikliklerin başlangıç aşaması görülen “temsil olarak

[57] Ibid: s. 102

cezanın" üçüncü tasarısını yapmıştır. Bu yasarı, toplumun reformu ile ilgili devrim ve devrimci düşünceler esnasında gerçekleşmesi dikkat çekicidir. Foucault, gerçek ilgisinin en son (en güncel) tavır olduğu için bunu vurgulamak istemiyor, ve bunu hala yaşadığımızı düşünüyor. Ancak bu bölümü, "duygu" ilkelerine dayanan temelde bir ceza olarak okumak gerekir. 18. yüzyılın sonlarında cezaları temsil eden yeni semiyotikler nasıldır? Cezalandırmanın işareti nasıl işleyebilir? Buradaki ana odak, bir temsil teknolojisi olarak hizmet eden ceza sanatıdır. Cezalandırma caydırıcı olduğunda, suçla ilgili olan tüm sempati ortadan kayıbolacaktır. Bu, karşılıklı değerler çiftleri olan engel ve işaretlerin temsiliyetlerini kurma sanatıdır. Foucault, bu engel-işaretlerin belirli koşullara uyması gerektiğini belirtmektedir : 1) Keyfi olmamalıdır. Suç ve ceza arasında acil bir bağlantı gereklidir. 2) İşaret kompleksi, suç arzusunu azaltmalı ve ceza korkusunu arttırmalıdır. 3) Geçici modülasyon gereklidir. Cezalar kalıcı olamaz : suç ne kadar ciddi olursa ceza o kadar uzun olur. 4) Ceza, yalnızca suçluya değil, başkalarına da yöneltilmelidir. Engel-işaretleri geniş çapta dolaşmalıdır. 5) Öğrenilmiş bir öğrenim ekonomisi vardır. Ceza artık genel ahlakın bir temsilidir. Yasaların kodu cezada açıkça görülmektedir. Ceza ayrıca bir yas eylemidir ; toplum, yasayı çiğneyen vatandaşı kaybetmiştir. 6) Geleneksel suç söylemi tersine çevrilmiştir. Suçlunun şüpheli ihtişamını nasıl sonlandırabilirsin ? Cezalandırıcı şehir yüzlerce küçük cezaevini tiyatro sahnesi gibi içerecektir. Her ceza bir fabl olmalıdır.[58] Yukarıda bahsedilen bağlamda, Foucault kendisine kilit bir soru sormaktadır. Niçin, eğer pitoresk cezalandırmanin amacı cezaevinin temsillerini şehirden taşımak ise hapis cezası, hapis cezasının (manastıra ait alanı) "cezanın esas şekli" haline geldi? Suçun açıklığını kaldırarak suçu vurguladığı fakat aynı zamanda bunu cezayı saklayarak yaptığı için bu bir

[58] Ibid: s. 104-112

çelişki değil midir? [59] Cezalandırmanın "yeri (mekan) /görme (gözlem)" neden "darağacından" "cezalandırıcı tiyatroya" ve sonradan "devlet aygıtının gövdesine entegre edilmiş büyük, kapalı, karmaşık ve hiyerarşik bir yapı" olan "hapishaneye" taşındı. Foucault'un argümanının şemalaştırılmasını metaforiktir, Foucault'un oradaki düşündüklerini anlamak gerçekten çok kolay değildir, fakat her dönem için bir çeşit beden, bir mekan kullanımı, bir zaman kavramı, bir sosyal sistem vb. Vardır. Dolayısıyla bu açıklama için, aşağıda, periyodizasyona göre şema sunuyoruz.

Tablo 1.

	Antik Rejim	**18. yüzyılın sonları**	**19 yüzyıl ve sonrası**
Ceza sistemi	Terör	İşaret-sistemleri	Disiplin
Ana Mekân	Darağacı	Cezalandırıcı şehir (Geçit)	Hapishane
Baskın Güç	Kraliyet	Karışık	Burjuva

Foucault, cezaevlerinin yükselişinin "neredeyse anlık" olduğunu savunuyor.[60] Neden? Hapishane her zaman kraliyet despotizmi ile olumsuz bir şekilde ilişkili olduğu için, hapishaneye geçişin kendiliğinden belirsiz olduğuna dair bir cevap olarak bahseder. Örneğin, Fransız Devrimi, halkın kraliyet hapishanesini tahrip ettiği "14 Temmuz Bastille Günü"[61] tarafından "işaretlenmiştir". Ancak, Quaker'ın Philadelphia'daki[62] Walnut Street

[59] Ibid: s. 114-115
[60] Ibid: s.116.
[61] "On This Day In History: Storming Of The Paris Fortress-Prison Bastille – On July 14, 1789"; AncientPages.com | July 14, 2016 | News, On This Day In History; http://www.ancientpages.com/2016/07/14/day-history-storming-paris-fortress-prison-bastille-july-14-1789/; (e.t. 2018)
[62] " Eastern State Penitentiary: A Prison With a Past Philadelphia set the stage for prison reform not only in Pennsylvania, but also the world over"; By Chai Woodham smithsonian.com September 30, 2008;

Hapishanesini yaratan etkileri, en başta yeni hapishane modelleridir. O zamanlar Batı Hemisphere'deki en büyük yapı olan bu yeni hapishane modellerinde hapis edilmenin amaçlarından biri olarak suçlunun "pedagojik ve manevi dönüşümü " kabül edilmekteydi. Yani hapishanenin suçluyu ıslah ettiği fikri, eğer suçlu iyi davranışlara sahipse hapis cezası da azaltılaabilirdi; iyi davranış çalışmak olarak tanımlandığı için günlük yaşamın da düzenlendiği sonucuna varmıştırlar. "Ekonomik zorunluluklar" ise başka bir neden olarak kabul edilmekteydi. Yani azalan mahkeme davaları ve dolayısıyla artmış maliyetler; serserilerin neden olduğu hasarlar için mülk sahiplerini tazmin etmek zorunda olan kayıp vergi paralarını azaltmak; tutukluların işsiz işçiler hale getirmek ve cezaevi emeğine karşı rekabet etmek zorunda kalan dışarıdaki işçileri daha düşük ücretleri kabul etmeye zorlamak; "tembel" tutukluyu "erdemli" olmaya ve çalışmaya zorlamak belirtilen nedenler arasında yer almaktaydı. "İngiliz (hapishane) modelleri çalışma prensiplerine düzeltme ve izolasyon önemli bir katkı olarak eklemişti.[63] Bu, önceki sistemlerin toplumsallaşmasının bir değişimidir. Mahkumun halka açık olan görünürlüğünün yerine, hapsedilen insan toplumdan kopartılıp içe doğru dönmeliydi. Bir ıslahevi olarak hapishane, daha sonra, tutuklu hakkında "bilgi" yaratarak, tutuklu "bakımını" üstlenmiştir. Birisini ıslah etmek için, onların ilerlemelerinin kayıtları tutulmalıdır. Hapishane, bunun bir bilgi aygıtı (kurtarıcı) olarak işlev görür. Foucault tekrar soruyor: Neden hapishane "ıslahevi" olarak bu kadar çabuk baskın oldu? Temsil olarak eski ceza sistemi mahkumun bedenini bir işaret sistemi olarak kullanmıştır. Hapishane sistemi, izole edilmiş, görünmeyen mahkumun aklına (ruh), Foucault'un "disiplin" adını vereceği bir "teknik" sistemiyle "ıslah edebilecek" bir şey olarak

https://www.smithsonianmag.com/history/eastern-state-penitentiary-a-prison-with-a-past-14274660/, (e.t.2018)

[63] M. Foucault: DISCIPLINE and Punish; s.121-122

odaklanır. Bu teknikler itaatli özneler yaratmak için yardımcı olur. Foucault, temsiller sisteminin, bedenin şehir etrafında sergilemek zorunda kaldığını savunarak, hapishanenin yoğunlaştırılmış alanı kullanması, sosyal ağdaki sosyal düğümleri (okullar, hastaneler, vb.) daha verimli ve bütünüyle kontrol edebilen diğer düğümlerle birlikte olabileceğini tarışarak, "Cezalandırıcı Şehir" ve "Zorlayıcı Kurum" ile çelişen bir cevap önermeye başlar.[64] Mekânın kontrolü, politik bir taktik haline gelir. (Örneğin, profesyonel sınıfın yükselen otoritesini bozabilecek pleb kentsel ayaklanmaları önlemek için).

Sonunda, Foucault'a uygun olarak, üçlü bir iktidar teknolojileri şemasının geliştirildiğini görebiliriz: "Korkunç alan (skafoldun); cezalandırıcı şehir (tiyatrolar); zorlayıcı kurum (görünmez mahkumlar). Üç Güç teknolojisi arasındaki farklılıkları aşağıda tablomuzda açıklığa kavuşturduk.

Tablo 2.

Çağ	**Baskın güç**	**Sonuç**	**İşlem**	**Nesne**
Terör/İşkence	Egemen	İşaret	Intikam töreni	Egzersiz
Ceza	Toplum	Simge	Dolaşımın Temsili	Egzersiz
Disiplin	İdare aparatı	İz	Egzersiz	Egzersiz

Foucault iki zaman-mekan sistemlerini tanımladıktan sonra (1750 öncesi terör ve 1750-1800 asırlık temsil), "Disiplin" tekniğine yönelecek ve bizde benzer bir şekilde bir sonraki bölümde 19. yüzyıl "Disiplin" üzerine tartışacağız.

[64] Ibid: s. 129-131

2.3 DİSİPLİN

2.3.1 Genel Bakış

Bu bölümde Foucault, 18-19 yüzyıllardan 19. yüzyıla (ve ötesine) uzanan üçüncü "modern" aşamayı işler. Disiplinin içeriğini, anlayışını ve anlamını tanımlamak için "Disiplin" bölümünü üç ana bölüme ayırır: Uysal Bedenler; Doğru Alıştırma Araçları; Panoptisizm.

Foucault'ya göre disiplin kavramı nedir? Somut Disiplin, bireylerin sosyal bedendeki davranışlarını düzenleyen bir iktidar mekanizmasıdır. Bu, mekânın (mimari vb.), zamanın (çizelgeler) ve insanların faaliyet ve davranışlarının (matkaplar, duruşlar, hareketler) düzenlenmesiyle yapılır ve karmaşık gözetim sistemlerinin yardımıyla yürütülür. Foucault, iktidarın disiplin olmadığını vurguluyor, aksine disiplin sadece gücün uygulanabileceği bir yoldur. Ayrıca 'disiplin toplumu' terimini kullanır, onun tarihini ve kökenlerini tartışır ve cezaevleri, hastaneler, iltica, okul ve ordu kışlası gibi disiplin kurumlarından da ayrıntılı bir şekilde bahseder. Foucault ayrıca 'disiplin toplumundan' söz ettiğinde 'disiplinli bir toplum' anlamına gelmediğini de belirtir.[65] Bu nedenle Disiplin Çağında, M. Foucault'un masaj olarak ana lokusunun " belki de daha az cezalandırmak ama kesinlikle daha iyi cezalandırmak" olduğu fikrini kabul edebiliriz. Bu bölümde ayrıca, yeni ceza şeklinin, modern cezaevinde modellenen fabrikalar, hastaneler ve okullarla bütün toplumun kontrolü için model olduğunu ileri sürmektedir. Bununla birlikte, bu modelin dağıtımının bazı merkezi kontrol ajansının açık kararlarından kaynaklandığını düşünmemeliyiz. Tipik olarak

[65] Michel-Foucault.com This page offers brief definitions of some of the key concepts in Foucault's work. For a complete list which also includes extensive details of where these concepts can be found in Foucault's work. by © Clare O'Farrell 2007; http://www.michel-foucault.com/concepts/; (e.t. 2018)

soybilim tarzında, Foucault'un analizi, farklı ve çoğu zaman zararsız amaçlar için geliştirilen tekniklerin ve kurumların, modern disiplin gücü sistemini nasıl oluşturduğunu göstermektedir.[66] Foucault'nun modern "disiplinci" toplum imajının özünde üç temel kontrol yöntemi vardır: hiyerarşik gözlem, yargılamanın normalleştirilmesi ve inceleme.[67] Büyük ölçüde, insanlar üzerindeki kontrol (güç) sadece onları gözlemleyerek elde edilebilir. Örneğin, bir stadyumdaki sıralı koltuk sıraları sadece seyircilerin görmesini kolaylaştırmakla kalmamakatadır, aynı zamanda seyircileri görüntülemek için güvenlik görevlileri veya güvenlik kameraları için de kolaylık sağlamaktadır. Mükemmel bir gözetim sistemi, bir "gardiyanın" her şeyi görmesini sağlar (Jeremy Bentham'ın Panopticon'unda [68] görebileceğimiz gibi bir durum). Fakat bu genellikle mümkün olmadığından, gözlemlenen verilerin, kimi aracılığıyla alt düzeyden daha yüksek seviyelere geçtiği, hiyerarşik olarak sıralanan gözlemcilerin "röleleri" için bir ihtiyaç vardır. Modern iktidarın ayırt edici bir özelliği (disiplin kontrolü), insanların yapmamış olduğu şeylerle (gözetimsiz), yani bir kişinin gerekli standartlara ulaşamamasıyla ilgili kaygısıdır. Bu endişe, modern disiplin sistemlerinin temel işlevini göstermektedir : sapkın (anormal) davranışı düzeltmek. Bu ilerlemenin amacının intikam olmadığını (işkence ve premodern cezaların kamu idamlarında olduğu gibi), ancak toplumun standartları veya normları ile yaşamanın ne anlama geldiğinin altını çizmeliyiz. Kesin kurallar getirerek disiplin ("normalleşme"), yasaların izin verdiği ya da yasaların izin vermediği her davayı yargılayan ve yargılananların "normal" veya

[66] "Michel Foucault" by Stanford Encyclopedia of Philosophy ; First published Wed Apr 2, 2003; substantive revision Wed May 22, 2013; https://plato.stanford.edu/entries/foucault/; (e.t. 2018)
[67] "Modern Experiences of Michel Foucault's Disciplinary Power" BY CASSIEALICIA | NOVEMBER 27, 2013; https://kpulawandsociety.wordpress.com/2013/11/27/modern-experiences-of-michel-foucaults-disciplinary-power/, (e.t. 2018)
[68] J. Bentham: Panopticon Or the Inspection House, Published, 1791. Original from, University of Lausanne. Digitized, May 21, 2008

“anormal” söylemeyen eski yargı cezalandırma sisteminden oldukça farklıdır. Bu normalleşme fikri toplumumuzda yaygındır. Örneğin, eğitim programları, tıbbi uygulamalar, endüstriyel süreçler ve ürünler için ulusal standartlar vardır. [69] İnceleme, (örneğin, üniversitedeki öğrencilerin, hastanelerde bulunan hastaların, ordudaki askerlerin ve okullardaki öğrencilerin) hiyerarşik gözlemi yargılamayı normalleştirme ile birleştiren bir kontrol yöntemidir. Bu, Foucault'nun iktidar/bilgi dediği şeyin, birleşik bir bütün olarak “güç dağıtımı ve hakikatin kurulması” ile birleştiği için açık bir örneğidir. [70] Her ikisi de muayeneye (incelemeye) girenler hakkındaki gerçeği ortaya çıkarır (bildiklerini veya sağlığının durumunu söyler) ve davranışlarını kontrol ederler (onları bir tedavi sürecine yönlendirmeye veya öğrenmeye zorlayarak). Foucault'nun hesabında, iktidarın ve bilginin ilişkisi, “bilgi iktidardır” olan, Baconian mühendislik modelinden çok daha yakındır, çünkü ikisinin oldukça bağımsız olmasına rağmen, bilginin bir iktidar aracı olduğu anlamına gelir. Foucault'un noktası, en azından, insanoğlunun incelenmesi için, iktidarın amaçlarının ve bilginin amaçlarının ayrıştırılamamasıdır. Bilmek ile kontrol ediyoruz ve kontrol ederek bilgi üretiyoruz. [71] Sınav (inceleme), ayrıca bir “dokümantasyon alanında” bireyleri yerleştirir. Sınavların (incelemelerin) sonuçları, incelenen bireyler hakkında ayrıntılı bilgi veren ve bunları kontrol etmek için güç sistemlerine izin veren belgelerde (örneğin, okullar için eksik kayıtlar, hastaların hastanelerdeki çizelgeleri) belgelere kaydedilir. Bu kayıtlar temelinde, kontrol altındakiler, bilgi temeli olan kategorileri, ortalamaları ve normları

[69] D. Taylor: Normativity and Normalization, Foucault Studies; John Carroll University; No 7, s. 45-63, September 2009. s. 1-19.
[70] “Power, Knowledge, Right – Michel Foucault” by Natasha O'Brien; 2013; https://natashaob.wordpress.com/2013/02/23/power-knowledge-right-michel-foucault/, (e.t. 2018)
[71] J. M R. GARCÍA: SCIENTIA POTESTAS EST – KNOWLEDGE IS POWER: FRANCIS BACON TO MICHEL FOUCAULT; In Neohelicon, Volume 28, Number 1; 2001; s: 109-121.

formüle edebilirler. Sınav, bireyi, hem terimin hem de bilimsel bir örnek ve bir bakım nesnesi olan “bir olgu” haline getirir.

Teorik düzeyde, Foucault'a göre bakım kontrol etmek için bir fırsattır. Bentham, toplumsal bedeni ve uygulama açısından onu etkileyen güç ilişkilerini analiz etmenin başka bir yolunu tanımlar. O, prensin ekonomisini uygularken gücün faydasını arttırması gereken bedenlerin ve güçlerin boyun eğdirilmesi prosedürünü tanımlar. Panoptizm, yeni bir 'siyasi anatomi' ilkesidir. Onun nesnesi ve sonu, egemenlik ilişkileri değil, disiplin ilişkileridir.[72] Foucault için Bentham'ın Panopticon'un, modern disiplin gücünün ideal bir mimari modeli olan olduğunu söyleyebiliriz. Her mahkumun diğerlerinden ayrılıp (ayrı odalarda) görünmeyecek şekilde inşa edilmiş bir hapishane tasarımıdır ve her mahkum her zaman merkezdeki bir kulede bulunan bir monitöre görünmektedir. Monitörler aslında her mahkumu her zaman görmeyecek; asıl önemli olan nokta, istedikleri zaman olabilmesi ihitmalidir. Mahkumlar gözlemlenip gözlemlenmediklerini asla bilemedikleri için, daima bir gözlem nesnesi gibi davranmalıdırlar. Sonuç olarak, kontrol, ağır fiziksel kısıtlamalardan daha fazla kontrol edilenlerin içsel olarak izlenmesiyle elde edilir.

Panopticon'un ilkesi sadece cezaevlerine değil, herhangi bir disiplin sistemine (fabrika, hastane, okul) uygulanabilir. Aslında, Bentham'ın kendisi asla inşa edemediyse de prensibi, modern toplumun her yönünü ele geçirmeye başlamıştır. Modern disiplinin, premodern iktidarın yerini (krallar, hakimler) temel iktidar ilişkisi olarak değiştirdiği araç budur.

[72] M. Foucault: "DISCIPLINE AND PUNISH, s. 227

2.3.2 Uysal Bedenler

Yine bu bölümde, bedenin ne kadar ilgi merkezi olduğunu görüyoruz. Artık beden işkenceye değil, disiplin ve kontrol güçlerine maruz kalmaktadır. Foucault, bedeni kontrol eden ve etkileyen çeşitli teknolojileri analiz eder. Uysallık disiplinin eylemleri ile elde edilir. "Klasik çağ, bedeni nesne ve güç hedefi olarak keşfetmiştir." Klasik çağ derken, Foucault, 18 yüzyıl Aydınlanmasını kastetmektedir. Böylece Disiplin sisteminin tarihsel köklerini göstermek istemektedir. "İnsan-makine" anatomik-metafizik kayıt olarak iki kayıt üzerine yazılmıştır (beden-zihin bölünmesi). Descartes bunu başlatmıştır, doktorlar ve filozoflar bunu sürdürmüştür. Bu bedeni uysallaştırmaktadır. Yönetmelikler tarafından yapılan teknik-politik kayıt, ordunun, hastanenin ve okulun ampirik ve hesaplanabilir yöntemleri, bedeni kontrol veya organize etmekle ilgilidir. Bu, bedeni "üretken" yapar. Bu, iki aşamalı bir sürece benzer bir şeydir. Beden ilk önce itaatkâr, uysal ve daha sonra işlevsel olarak, "özneleştirilmiş, kullanılmış, dönüştürülmüş ve geliştirilmiş" hale getirilmiştir. Uysal beden, manipüle edilebilir beden için bir ön koşuldur. Bu beden ve iktidar sistemleri hakkındaki düşünceleri, tarihsel olarak özgün kılan nedir? 1. Ölçeği. Kütle içindeki bedenleri tedavi etmek yerine, birey dikkatin nesnesidir. Bedenin küçük yönleri, jestleri fark edilmeye başlamıştır. 2. Kontrol nesnesi olması. Beden artık "işaret etmek" değil, "ekonomik" olmalıdır, verimli hale getirilmelidir. Beden kullanılmalıdır. 3. Uslübu. Artık vücudun sürekli denetimi olacak ve zaman, mekan, hareket (gelişim) kontrolün üç koordinatı olacaktır. Bu üç yöntem, (bireye odaklanmak, üretken kılmak, süresini, yerini ve yörüngesini denetlemektir) Foucault'un "disiplinler" olarak adlandırdığı şeydir, kölelikten farklıdır çünkü bedeni "uygun" yapmaz (dışsal işkence yoktur); hizmet değildir çünkü belirli bir "usta" yoktur (kral yoktur); zeamet değildir çünkü kodlanan işgücü ve bağlılık olmasına

rağmen bedeni hedeflemez; çilecilik değildir çünkü "hayır" demez (bu sistem baskı üretmez). Disiplinlerin tarihsel görünümü, insan bedeninin bir sanatının doğduğu an olmuştur ve bu sadece becerilerinin gelişmesiyle ya da itaatın yoğunlaştırılmasıyla değil, tam tersine mekanizma içinde daha yararlı ve tersine dönüşürken daha itaatkar olan bir ilişkinin oluşumuna yönelmiştir.[73] Bu nedenle burada ana formülasyonu Disiplin açısından şöyle belirleyebiliriz: Uysallık + Verimlilik = Disiplin. Bu Disiplinin birden fazla menşesi, prosedürü ve sahası olduğu anlamına gelir; bunu ordu, okullar, hastaneler vb. uygulamalarda görürüz. Bu yeni politik anatominin "buluşu", ani bir keşif olarak görülmemelidir. Bu çoğunlukla birbiriyle örtüşen, tekrarlayan veya taklit eden, birbirini destekleyen, farklı kökenden ve dağınık yerlerden oluşan, kendilerini uygulama alanlarına göre birbirinden ayıran, bir araya getiren ve genel bir yöntemin taslağını aşamalı olarak üreten küçük süreçlerden oluşan bir çokluktur. Foucault, bunu en erken ortaöğretimde, ardından ilkokullarda, daha sonra hastanelerde ve orduda başladığını söylüyor. Dolaşımın temposu farklıdır, bazen hızlıdır, bazen yavaştır. Bu çokluğa rağmen Foucault örnek olarak sadece bir disiplin kurumuna yani cezaevine odaklanacağını söylüyor.[74] Burada "Disiplinin detayların politik bir anatomisi olduğunu" vurgulamalıyız. Bu kurnazlığının küçük eylemleridir. Foucault, iktidarın "mikro-fiziği'ne" bakar, makro değildir (ekonomi, devlet vb.). Disiplin başarılıdır, çünkü görmemiz zor ya da göründüğümüzde anlamsız görünür, direnmek için de çok küçüktür. Foucault'un analizi, ekonomik fayda kavramı (klasik ekonomik değer kavramları) ile ilgili olduğundan dolayısıyla sosyal faydacılığın (Bentham, Mill) tarihi olarak düşünülebilir: "ahlak", pazarı nasıl haklı çıkarır veya tam tersi. Dahası, disiplin bir detayın tarihidir. "Disiplinli insan için, gerçek inananlara göre, hiçbir ayrıntı

[73] Ibid: s.137
[74] Ibid: s. 138-139

önemsiz değildir" ve bu rüya dünyasının küçük detaylarının en önemlileri olduğuna inanan Freud hakkında örtük bir eleştiridir. Foucault aynı zamanda psikanaliz / psikolojiye karşı, faydacılığa, vahşi kapitalizmin ahlaki savunmasına işlevsel olarak çok benzer olduğunu söyleyerek tartışır.[75] Foucault şöyle der: "Ordu, tıbbi, eğitimsel ve endüstriyel kurumlardan örnekler seçeceğim. Diğer örnekler, sömürgeleştirme, kölelik ve çocuk yetiştirme işlemlerinden alınmış olabilir."[76]

Foucault'un son üçünü alması halinde çalışması nasıl farklı olurdu? Irk ve cinsiyetin konuyla ilgisi olmadığını düşünüyor muyuz? - Bu bağlamda cevap vermek veya tartışmak zordur. Foucault bize disiplinin tekniklerini sunar: Dağılım sanatı (mekan) - Örgüdeki boşlukları düzeltmeye - izolasyona bakar; Aktivitenin kontrolü (beden) - Fiziksel "normları" kontrol etmeye - "üretken" bedenler yaratmaya bakar; Genlerin Organizasyonu (zaman) - kalkınma programlarını belirlemeye - "reforma" bakar; Kuvvetler bileşimi (toplum) - yukarıdakileri teknikleri sosyal gruplara ilişkilendirir.

Dağılım sanatı. Disiplin, bireylerin yerde dağılımından ilerler ve çeşitli teknikleri kullanır: 1) Disiplin bazen korunan bir yerde muhafazayı gerektirir, (Örneğin. Bir okul, fabrika veya kışla). 2) Disiplin makineleri, bölme alanı ilkesi üzerinde çalışır; bu her zaman hücreseldir. 3) İşlevsel yerleşim kuralı, mimarlığın birkaç alanın imhasında bıraktığı bir alanı aşamalı olarak kodlayacaktır. 4) Disiplinde, elemanlar birbirinin yerine geçebilir, çünkü her biri bir serideki konumu ile tanımlanır. Anahtar birim, bir sınıflandırmanın sıralaması veya yeridir. Sıra, bireylerin eğitim alanındaki dağılımını tanımlamaya başlar.

[75] W. V. Spanos: The Legacy of Edward W. Said United States of America;2009; s. 49-55
[76] M. Foucault: DISCIPLINE AND PUNISH, s. 135-170

Aktivitenin kontrolü. 1) Zaman çizelgeleri, manastır toplulukları tarafından önerilen eski bir mirastır. Disiplin yetkililerinde zamanın bölünmesi artmıştır. 2) Yasanın zamansal detaylandırılması. Zaman, gücün tüm titiz kontrolleri ile bedene girer. 3) Beden ve jest arasındaki ilişki. Disiplin gücü, jest ve vücudun genel konumu arasındaki en iyi ilişkiyi sağlar. Bedenin doğru kullanımında hiçbir şey işe yaramaz kalmamalıdır. 4) Beden-nesne artikülasyonu. Disiplin, manipüle ettiği nesne ve beden arasındaki ilişkilerin her birini tanımlar. 5) Tüketici kullanımı. Geleneksel zaman çizelgesi, insanları zaman kaybettirmeyi yasaklar. Disiplin olumlu bir ekonomi sağlar ve zamanın genişleyen kullanımı ilkesini oluşturur. Otorite tarafından manipüle edilen ve sınıflandırılan "doğal beden", mekanik bedenin yerine geçer.

Genlerin Organizasyonu: On sekizinci yüzyıl ilerledikçe, zamanın farklı düzenlemeleri belirlendi; klasik dönemde zamanı, bedenleri ve güçleri düzenleyen yeni teknolojiler geliştirildi. Klasik dönemde zaman, beden ve güçlerin düzenlenmesi için yeni teknoloji geliştirilmiştir. Disiplin makineleri, dört farklı yolla zamanı bir arada bütünleştirir ve fayda sağlar: 1) süreleri birbirini takip eden, paralel segmentlere ayırarak, her biri belirli bir zaman ile biter. 2) Bu segmentler analitik bir plana göre düzenlenir. 3) Bir konunun gerekli seviyeye ulaşıp ulaşmadığına karar vermek için bu geçici segmentleri bir inceleme ile sonuçlandırır. 4) Bir dizinin dizinini çizip her diziyi tekrar bölümlere ayırır. Aktivitelerin dizilere bölünmesi, detaylı kontrol ve müdahaleyi mümkün kılar. Disiplin yöntemleri doğrusal, evrimleşen bir zaman ortaya çıkarır. Ama aynı zamanda, bir seri (dizi) kümülatif türün sosyal zamanı, "Oluşum" {Genesis} açısından evrim fikri veriyordu. On sekizinci yüzyılın iki büyük keşfi, toplumun ilerlemesi ve yeni iktidar teknolojilerine bağlı bireylerin doğuşuydu. Zamanın dizilemesinin merkezinde, egzersiz prosedürü vardı; bu, insan

vücudunda tekrarlayan veya zor bir görev uygulayan bir teknolojidir. Egzersiz uzun bir tarihe sahiptir: ordu, dini ve evrensel uygulamalarda ritüel veya tören olarak bulunur. Egzersizler, bilgi ve iyi davranışların edinilmesini işaret eden karmaşıklığın artmasının görevi haline gelmişti. Egzersiz başlangıçta zamanın kurtuluş düşüncesi için bir düzenlenmesinin bir yoluydu, ama artık bedenin siyasal teknolojisinin bir parçası haline geldi.

Kuvvetlerin Kompozisyonu: Ordu birimi birçok parçadan oluşan bir makine olmuştur; çünkü bir bütünden daha küçük birimler oluşturmaya ihtiyaç vardır. Bu, parçlarından daha büyük bir üretici güç yaratma fikrine benzemektedir. Disiplin, verimli bir makine elde etmek için güçler oluşturma sanatı haline gelmiştir. Bu açıklama talepetmektedir: 1) bireysel beden, yerleştirilmiş, hareket ettirilmiş ve eklemli bir eleman haline gelir. Asker veya beden daha büyük bir makineye yerleştirilir. 2) Bireysel biriminin zamanı diğerlerinin zamanına göre ayarlanır. 3) Dikkatle ölçülen kuvvet kombinasyonları kesin bir kuvvet komutu gerektirir. Lider, suçlamalarına çeşitli şekillerde işaret etmelidir.[77] Foucault'un analizine göre Disiplinin ne yarattığını sorarsak? - Disiplin, kontrol ettiği organlardan bireysellik yaratır. Formülasyonumuzda, Disiplin'in faaliyetleri, nesneleri, teknikleri ve yöntemleri altında Foucault'un ne demek istediğini açıklamayı denemeliyiz.

Disiplin, dört teknik aracılığıyla dört çeşit bireysellik oluşturur:

[77] Ibid. s. 135-170

Tablo 3.

Dört çeşit bireysellik	Dört teknik aracı
Hücresel (mekansal dağılım)	Tabloların hazırlanması (tablolar, bir grubu kolayca ölçümüne izin verir)
Organik (faaliyetler kodları)	Hareketlerin reçetelenemesi (uygun manevralar kimin "normal" olduğunu söyler)
Genetik (zaman biriktirir)	Etkileyici egzersizler (egzersiz bir ilerleme fikrine bağlıdır)
Birleştirici (kuvvetlerin bileşimi)	Taktikler düzenlemek (kolektif kimlikleri belirtilir)

Tablo 4.

Aktivite Yöntem	**Nesne**	**Teknikler / Araçlar**
Dağılım Sanatı	Mekân	Hücresel Sistem düzlemi/hücreler vb.
Aktivitenin Kontrolü	Beden	Organik Hareketlerin kodu/Yargılamanın Normalleştirilmesi
Genlerin Organizasyonu	Zaman	Genetik Egzersizlerin zaman tablosu/Normalleştirme
Kuvvetlerin Kompozisyonu	Toplum	Birleştirici Taktikler Disiplin/Kurumları Arasında İttifak

Bir sonraki "Doğru Alıştırma Araçları" başlıklı bölümde Foucault bu teknikleri detaylandırmaktadır.

2.3.3 Doğru Alıştırma Araçları

Foucault şimdi dikkatini "Doğru Alıştırma Araçları" na döndürüyor. Bu "bireyleri" yaratan disiplin sürecinin parçasıdır.[78] Foucault, bu sürecin aslında ne kadar tuhaf ve çarpık olduğunu göstermeye çalışmaktadır. Modern toplumun disipline girme yollarını inceler. Focault'un iddialarına göre, Disiplin, doğrudan şiddetle değil, şiddet tehdidiyle, konularının itaatini sağlayan bir güç modalitesidir. Bedenini kontrol etmek için bireyin zihnini manipüle ederek iktidarı kurar ve uygular.[79] Dahası, Foucault bu bölüme, katı disiplinin doğru talim olmasının açıklanmasıyla başlıyor. “Disiplin gücünün temel işlevi, seçmek ve ücretlendirmek yerine “talim etmektidr”; ya da hiç kuşkusuz, daha fazlasını toparlamak ve seçmek için talim etmekdir”. Disiplin gücünün sonucu “bireysel unsurların çokluğudur”. [Disiplin] bireyleri hem nesneler hem de talim araçları olarak gören bir gücün özgül tekniğidir. Kendi aşırılığından ötürü kendisini her şeye gücü yeten gücüyle gururlanacak olan muzaffer bir güç değildir; hesaplanan, ancak sürekli bir ekonomik olarak işlev gören mütevazi, şüpheli bir güçtür.[80]

17 yüzyılın sonlarında yeni bir kavram popüler olmaya başladı: “doğru talim aracı olarak katı disiplinin sanatı”. Katı disiplin, insan hayatının her yönünün sistematik ve tam

[78] J. Loiacono: "Foucault on "The Means of Correct Training"; MONDAY, APRIL 12, 2010; http://gininef.blogspot.com.tr/2010/04/foucault-on-means-of-correct-training.html, (e.t. 2018)
[79] Foucault, Michel. The Foucault Reader, “The Means of Correct Training.” Compiled by Paul Rabinow. New York: Pantheon Book. http://portfolio.newschool.edu/sinnm329/2016/03/22/abstract-means-of-correct-training/, (e.t 2018)
[80] M. Foucault: "DISCIPLINE AND PUNISH“, s. 170

kontrolüne işaret eder.[81] Yeni güçler ve teknolojiler alan bu yeni disiplinin üç aracı bunlardır: 1) hiyerarşik gözlem, 2) yargılamanın normalleştirilmesi ve 3) incelemedir.

Hiyerarşik Gözlemde, Foucault, herkesin başkalarını izlediği ve başkaları tarafından izlendiği bir toplumu tanımlar. Bu, askeri kamplarda örneklenen, ancak diğer "insan gözlemevlerinde" de görülen mimarlığımızda tezahür ediyor, bunlar mahremiyeti azaltmak ve kişinin bakışlarını diğerlerinin yaşamlarına ulaştırmak amacıyla olduğu gibi inşa edilmiştir. Hiyerarşik gözlem yapıları (düşünce piramit yapıları) bir başa sahiptir, ancak baş ile dinlenmek yerine, disiplinin gücü denetlenir ve denetleyicinin de denetlendiği bir yapı sayesinde ağlara nüfuz eder. Askeri kamp örneğini kullandıktan sonra Foucault, ilkelerinin "işçi sınıfı konut siteleri, hastaneler, ilticahaneler, hapishaneler, okullar: hiyerarşik gözetimin mekansal 'yuvalarında' bulunduğunu söylüyor."

Normalleştirici Yargılamada: Foucault, makamların kuralları (kanunları değil) ortaya koyma konusundaki yarı-yargısal imtiyazları ve ihlalleri için verilen cezaları ifade eder. Yargılama, yargılamaların normalleştirilmesi yasal yargılar gibi işlediği, ancak yargısal alanlarda çalıştığı için; suçu önlemek ya da engellemek değil, davranışı normalleştirmektir. "Gözetleme ve onunla birlikte normalleşme, klasik çağın (17. ve 18. yüzyılların) sonunda büyük iktidar araçlarından biri haline gelmektedir." Normun tüm fikri bugün anladığımız gibi, otorite tarafından, bireyler üzerinde bir disiplinin kurulduğu bir iktidar ilişkisi olarak başlamıştır. Norm istatistiksel ortalamada son noktaydı, ancak klasik çağda, norm, bir tanım yerine iktidar ilişkisi haline geldiğinde, asgari eşik ve / veya hedef haline gelmiştir.

[81] "Michel Foucault part VII: The Means of Correct Training & Panopticism" © 2008 - 2018, James Jeff McLaren; http://www.philosophyhammer.com/text.php?id=148, (e.t. 2018)

Açıkçası, bu cezalandırma sanatı bireysel eylemleri bir bütün olarak ifade eder ve bireyleri birbirinden asgari davranış olan bir kural vasıtasıyla birbirinden ayırır. Bireyleri ölçer ve bunları hiyerarşik bir sisteme yerleştirir; ayrıca anormal olanın izini sürer. Sürekli ceza esas olarak normalleşir. Bu, kişiyi bir kanun, metin ve genel kategoriye göre tanımlayan hukuksal cezanin aksidir. Disiplin mekanizmaları “cezanın normunu" oluşturur. Tıpta, fabrikalarda ve okullarda var olan normal, klasik dönemin sonunda büyük iktidar araçlarından biridir. Durum işaretleri, "normal" bir gruba ait fikirlerle değiştirilmiştir. Normalleşme insanları homojen hale getirir, ancak aynı zamanda bireyler arasındaki farklılıkları ölçmeyi de mümkün kılar.

Modern İncelemede (en geniş anlamıyla), ilk ikisinin varlığı olmadığı durumda var olamazlar: normalleştirici bakışlar. Modern inceleme (sınav), görünüşte objektif ve bilimsel bir standartlara dayalı olarak nitelendirme, sınıflandırma ve cezalandırma olanağı sağlar. Bu standardın objectiflikten uzaklığı tuhaftır; objektifliğin sahte gösterişidir: “inceleme, bu nesneleşmenin töreni gibidir. İçinde, 'özneler' sadece bakışları tarafından ortaya konan bir gücün gözlemine 'nesneler' olarak sunulmuştur.” İnceleme ayrıca kalıcı bir kağıt izi biriktirerek bireysel bir tarih sağlar. Bu incelemeler (sınavlar) hayatımızın her yönüne doğru çoğaldı, öyle ki şu anda “bir bilgi dalı ve bir güç kolu dalı için bir nesneyi oluşturan bir durum” haline geldi.

Diğer bir deyişle, inceleme (sınav) bazı yeni özellikler getirdi: Birincisi, görünürlük ekonomisini iktidarın kullanımına dönüştürdü. İkincisi, inceleme (sınav) bireyselliğin dokümantasyonu alanına girer; bir yazın yığınu bireyi düzeltir. Üçüncü olarak, her birey analiz edilebilecek ve tarif edilebilecek bir "olgu" haline gelir. Bir sonraki bölümde

Foucault'nun Panoptisizm ve Bentham'ın Panopticon'unu, disiplindeki rol ve anlamlarını tartışırız.

2.3.4 Panoptisizm

Foucault, 17 yüzyılda vebaya karşı alnına önlemlerin bir tarifiyle başlar: mekânın bölünmesi ve evlerin kapatılması, sürekli denetim ve kayıt. Karantina ve arıtma süreçleri çalışır. Veba, düzen ve düzenlemelerle karşılanır. Cüzzamlılar da toplumdan ayrılmıştı, ama bunun ardında yatan amaç saf bir topluluk yaratmaktı. Veba önlemleri disiplinli bir toplumu hedeflemektedir. Veba, disiplin fikrine karşı bir imge oluşturmaktadır. Anormal varlıkları ölçmek ve denetlemek için bir dizi teknik ve kurumun varlığı, veba korkusu tarafından yaratılan disiplin mekanizmalarını devreye sokar. Anormal bireyleri kontrol etmek için tüm modern mekanizmalar bunlardan kaynaklanır. Foucault daha sonra akademik çalışmasının ana odağı ve kalbi olan, Jeremy Bentham'ın Panopticon ve Panopticism'i tartışır. Kısacası, Bentham ve Foucault'un Panoptikon ve Panoptisizm açısından yaklaşımlarını anlamaya çalışmalıyız. Bu tartışma aşamasında Foucault'un temel endişesi modern devletin doğasını anlamaktır. Bizi ilgilendiren kısım, Foucault'un Bentham'ın Panoptik mimarisine olan ilgisini açıklamak ve neden tüm kurumların yönetiminde bu kadar etkili bir araç olacağını düşünmesidir.[82] Panopticon'un ne olduğunu sormanın zamanı geldi - Panoptikon, bir müfettişin çevrede bulunan mahkumları , mahkumları gözetmenleri göremeden her zaman görebileceği bir merkez kulesi olan dairesel bir binaya verilen addır. Temel amacı, mahkuma

[82] P. Schofield: Bentham: A Guide for the Perplexed; Great Britain; 2009; s. 70-71

uygun davranışları öğretmek ve böylelikle kurumun işleşini en verimli hale getirmektir.[83] O halde Panopticizm nedir? - Panopticizm toplumumuzun karakter özellikleri olarak tanımlanır. Bu, bireylere sürekli bireysel denetim biçiminde, kontrol, ceza ve tazminat biçiminde uygulanan ve bir tür düzeltme biçimi olarak, bireylerin belirli normlar açısından şekillenmesi ve dönüştürülmesi biçiminde uygulanan bir güç türüdür.[84] Bu, Panopticizm'in kendilerini denetim, kontrol ve düzeltme olarak ortaya koyan güç ilişkilerini tarif ettiği anlamına gelir. Sakinlerinin üzerinde olan kurumun iktidarını yükseltmeye yarayan bir mekanizma olan Panoptik mimari, panoptisizmin en iyi örneklerinden biridir fakat tek örneği değildir.

Panopticon'un işlevi bir ütopyaya benzer, bu hem çağdaş okuyucu için hem de yazıldığı zamanı kapsamaktadır. Gerçekten de, Foucault, Panopticon'da, Bentham'ın ütopik biçimde, genel bir sistemi, gerçekten var olan belirli mekanizmaları açıkladığını iddia eder.[85] Foucault, panopticizmi dört farklı güçten, ekonomik, politik, yargı ve epistemolojiden oluştuğunu tanımlar: "Bu kurumlarda uygulanan gücün biçimi nedir? Polimorf, çok değişkenli bir güç. Birincisi, belli sayıda durumda, ekonomik bir güç vardır. Bir fabrika durumunda, ekonomik güç, fabrika sahibine ait bir üretim aparatında bir emek dönemi karşılığında bir ücret sunar. Siyasi bir güç de vardır: Bu kurumları yöneten kişiler emir verme, kural koyma, önlem alma, belirli kişileri dışlama, başkalarını kabul etme hakkına sahiptir. Üçüncüsü, aynı ekonomik ve politik iktidar aynı zamanda hukuki bir güçtür: bu kurumlarda, birileri emir vermez ama birileri karar verir... aynı zamanda ödüllendirme ve

[83] "Beyond Foucault", New Perspectives on Bentham's Panopticon; ed. by Anne Brunon-Ernst; University of Paris 2 and Center Bentham, France; 1998; s. 8-9
[84] Ibid: s. 8
[85] M. Foucault: The Eye of Power" in C. Gordon ed., Power/Knowledge; New York: Pantheon Books; 1980; s. 164

cezalandırma hakkına sahiptir ... Son olarak, gücün dördüncü bir özelliği vardır: bir epistemolojik güç - bireylerden bir bilgi çıkarmak ve bu bireyler hakkında bilgi çıkarmak için bir güçtür.[86] Foucault'nun yaklaşımını Panopticizm açısından nasıl açıklayabiliriz? - Disiplinli bir toplumun, kapalı disiplinlerden sonsuz derecede uzayabilir bir "Panopticisme" geçişindeki oluşumundan bahsedebiliriz. Disiplin toplumunun oluşumu birkaç tarihsel sürece bağlıdır: Bir) disiplinler, ekonomik ve görünmez bir şekilde çalışan iktidar taktiklerini detaylandıran insan kitlelerinin düzenini sağlama teknikleridir. Bu taktikler, sistemin tüm öğelerinin belgelenmesini ve faydasını arttırmayı amaçlamaktadır. Bu nüfus artışına ve denetlenecek sayılardaki artışa karşılık gelir. Kapitalist bir ekonominin gelişimi, bu tekniklerin farklı rejimlerde işletilebildiği bir duruma yol açmıştı. İki) gücün panoptik modalitesi bağımsız değildir. Disiplinler ve panoptisizm, hakların garanti edildiği bir sürecin tersidir. Özgürlükleri icat eden Aydınlanma dönemi, aynı zamanda disiplinleri de icat etti. Üç) On sekizinci yüzyılda yeni olan disiplin tekniklerinin birleşimidir. Bu, diğer teknolojilerin gelişmesiyle eşzamanlı gerçekleşti. On sekizinci yüzyıl, tıpkı yargı engizisyonunu icat ettiği gibi ortaçağı da icat etti; modern ceza tekniklerinin çoğu, sınavın (incelemenin) sorgulamaya girmesini açığa çıkarmaktadır.

[86] M. Foucault: Truth and Juridical Forms in Power, edited by James D. Faubion. New York: The New Press.2000; s.82-3

2.4 HAPİSHANE

2.4.1 Genel Bakış

Disiplin kısımını detaylandırdırtan sonra Foucault, disiplinin hapishanelerde nasıl çalıştığını göstermeye yönelir. Cezaevi, ceza sistemindeki kullanımından öncesine dayanır. On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıldaki hapis cezası "yeniydi", ama gerçekte cezalandırma mekanizmalarının başka bir yerden ithal edilmesiydi. 17. ve 18. yüzyıllarda, hapishanelerde suçluların tutulması Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa genelinde genişlemişti. Hapishanelerin ceza olarak kullanılması yaygın bir uygulama haline geldiğinden, kıta Avrupası'ndaki ceza yenilikleri Amerika Birleşik Devletleri'nde cezaevi disiplini sistemleri için rekabetin gelişmesini etkilemiştir. Bu süreçlerde hapishane çok geçmeden kendini belli etti. Cezaevleri tarihini kapsayan çok sayıda çalışma yayınlandı. Morris ve Rothman (1995), [87] Batılı ülkelerdeki hapishane tarihinin tartışmalı olarak en kapsamlı tarihsel hesabını sunar. Newbold 1999,[88] büyük ölçüde Morris ve Rothman'a (1995) dayanan kısa, kolay takip edilen bir zaman çizelgesi oluşturur. Klasik bir çalışmada, Ives (1970), [89] Ortaçağ'dan bu yana ceza yöntemlerinin teorik ve tarihsel bir incelemesini sunmaktadır. Blomberg ve Lucken 2010'da[90] ceza yöntemlerini incelir, ancak yazarların tarihsel analizi 21'ci yüzyıla kadar devam etmektedir. Barnes ve Teeters (1945),[91] Amerikan ve Avrupa ceza sistemlerini analiz eder ve reformu ve tüm adalet sistemini etkileyecek radikal fikirleri

[87] N. Morris and D. J. Rothman: The Oxford History of the Prison: The Practice of Punishment in Western Society; New York, Oxford; Oxford University Press; 1998
[88] G. Newbold: A chronology of correctional history"; Jurnal of Criminal Justice; Vol 1. N10. 1999
[89] G. Ives: History of Penal Methods: Criminals, Witches, and Lunatics; Publication no. 124) Montclair, N.J. : Patterson Smith, 1970
[90] T. Blomberg, and K. Lucken: American penology: A history of control; 2d ed. New Brunswick, NJ: Transaction; 2010
[91] , Harry E., and Negley K. Teeters: New horizons in criminology; New York: Prentice Hall; 1945

önermektedir. Çoğu tarihi cezaevlerinde hem Amerikan hem de Avrupa ceza sistemleri incelenirken, Harding, et al. (1985)[92] sadece İngiltere ve Wales'te kısa bir hapis tarihi sunar. Christianson (2002), [93] Roberts (1997) [94] ve Roth (2006) [95] lisans öğrencileri için üç mükemmel kaynaktır. Yedi sayfada, Christianson (2002), okuyuculara Amerikan cezaevi sistemine genel bir bakış sunar. Ayrıca, Amerikan hapishanelerine odaklanan Roberts (1997), anlaşılabilirliği geliştirmek için 330'dan fazla resim ve fotoğraf sunan resimli bir tarihe tanıklık eder. Daha yakın zamanlarda, Roth (2006), dünyanın dört bir yanından ceza sistemlerinin temel gerçeklerini sağlamak için ansiklopedik bir format sunar. Şimdi Foucault'a hapishanelerin nereden geldiğini ve ne için sorma zamanı geldi. - "Benim cevabım neredeyse her yerden" der: "Emin olmak için bir şey" icat edildi", ama tüm bir gözetim tekniğiydi: bireylerin kontrolü ve tanımlanması, hareketlerinin düzenlenmesi, faaliyet, ve etkinliğidir. Bu ordu, kolejler, okullar, hastaneler ve işyerlerinde 16. ve 17. yüzyıllarda gerçekleşmişti. Bedenin her gün olası tam güçlerini mümkün kılan bir teknolojiye kaynatıldı. Hapishane, bu disiplin çağının en önemli örneğidir ". Hapishane eşsiz değildir. Disiplinli toplumda, içinde yaşadığımız genel gözetim toplumu içinde yer alır. Foucault, "Bu kadar şaşırtıcı olan şey," diye sorduğumuzda, hapishanelerimizin, fabrikalarımıza, okullara, askeri üslere ve hastanelere benzemesine ve bunlara karşılık cezaevlerine benzediğini" söyler.[96] Diğer ceza biçimleri düşünülemezdi çünkü hapishane toplumun işleyişine çok yakındı. Artık hapishaneyi "değiştirmeyi" düşünemeyiz.

[92] C. Harding, B. Hines, R. Ireland, and P. Rawling: "Imprisonment in England and Wales: A concise history". London: Croom Helm; 1985
[93] C. Scott: Prisons History. In Encyclopedia of crime and justice; Vol. 3. Edited by Joshua Dressler, 1168–1175. New York: Macmillan Reference USA; 2002
[94] J. W. Roberts: "Reform and retribution: An illustrated history of American prisons"; Lanham, MD: American Correctional Association;1997
[95] M. P. Roth: Prisons and prison systems: A global encyclopedia; Westport, CT: Greenwood; 2006
[96] M. Foucault: DISCIPLINE AND PUNISH; s. 231-308

Foucault'un, hapishanelerin, hem çağdaş biçim hem işleyiş biçiminde, on sekizinci yüzyılın sonunda aniden ortaya çıkan izole bir icat gibi göründüğünden bahseder. Ancak, aksine, kökenlerinin çok daha derin bir sosyal değişime kadar izlenmesini sağlayabilirsiniz. Toplumumuz özgürlük üzerine kurulduğunda, özgürlükten yoksun bırakılan hapis cezalıdır. Cezaevinin öz kanıtı, bireyleri dönüştürmedeki rolüne de dayanmaktadır. Sosyal bedende bulunan mekanizmaları düzeltir, düzenler ve yeniden üretir. Hapishane, her zaman, hem özgürlükten mahrum bırakmayı hem de bireylerin teknik dönüşümünü kapsamıştır. Cezaevi reform hareketi yeni bir şey değildir ve kendi başarısızlıklarından kaynaklanmamıştır. Hapishane aslında her zaman tartışmanın odak noktası olmuştur.

Hapishane bireyler üzerinde mutlak bir güce sahiptir. Birkaç biçime bürünen karakterin yeniden biçimlendirilmesi ile "çok disiplinlidir": Bir) ilk prensip, diğer mahkumlardan ve dünyadan tecrit olmaktır; iki) hapishane zamanının ve yaşamının düzenlenmesiyle alışkanlık uygulanır - hapishanelerde çalışmak sorunludur ve tartışma konusudur; Üç) hapishane, cezanın modülasyonu için bir araçtır. Cezanın işleyişini varsayarak cezayı yürüyür. Tutukluluğun kalitesi ve uzunluğu, suç tarafından değil, cezaevi tarafından belirlenir.[97] Hapishane, suçtan sonra mahkumun ahlakını denetler; hapishane, ayrıca bir atölye, tedavi ve normalleşmenin gerçekleştiği bir hastane olduğu için tutukluluğu kontrol altında almaktadır. Bütün bu kombinasyonlar ıslahevi olarak bilinir.

Hapishanenin sadece özgürlüğünden yoksun bırakılmasının ötesinde olmaması fikri çok basit bir şekilde kabul edilemez çünkü cezaevi bireyin gözlem arayıcılığı ile gözetimi ve bilgi toplanması ile ilgilidir, ve bu amaç ile çoğu hapishane panoptikon üzerinde

[97] Ibid: s. 231-308

modellenmiştir. Suçlu bilmesi ve öğrenilmesi gereken bir kişi olur: Islahevi suçluyu ihmalcinini yerine koyar. İhmalcinin hayatı, suçundan daha önemlidir. İhmalcilik, bir yasa değil, bir norm olarak tanımlanır. Kriminolojinin bir bilim olarak mümkün olması bunun sayesindedir, çünkü ıslahevi eylemi bir suç eylemi olarak tanımlayabilir, aynı şekilde bireyi de bir suçlu olarak ancak ıslahevi tanımlayabilir. Suçlunun işkence gören bedeni ortadan kaybolduğunda, suçlunun ruhu ortaya çıkmıştı. Fakat hapishane, başka bir yerden, disiplin gücüne uygun mekanizmalardan gelmiştir. Hapishane reddedilmemişti çünkü suçluyu ve suçunu üreterek ceza adaleti sistemlerde, insanlık bilimleri tarafından doğrulanmış bir alan kazanmıştır. Hapishane, cezaların bir tedavi olarak sessizce organize edildiği ve daha sonra bilginin parçası haline gelen yerdir.

2.4.2 Tamamlanmış ve Sertleştirilmiş Kurumları

Foucault'nun neden şimdi hapishaneyi tartışmaya başlayadığını şaşırtıcı bulabilir ya da garip olduğunu düşünebiliriz. Foucault, ancak önceki gelişmeler anlaşıldığında cezaevini analiz edebileceğimizi savunur. Bu bölümde Foucault, hapishane reformuyla ilgili kendi tecrübesine bağlı olarak hapishanenin yükseliş ve düşüşünün karmaşık ve derin bir açıklamasını başlatır.

Esas nokta hapishanenin topluma entegrasyonudur çünkü toplumda bu kadar köklü olduğu için onun ortadan kaldırılması düşünülemez bile. Pratik açıdan Foucault, uygulanabilir alternatifler geliştirmediğimizi iddia etmek istiyor: teorik olarak, hapishanelerde faaliyet gösterdiğimiz şey ceza söylemidir. Foucault, artık hapisaneler olmadan ne yapabileceğimiz hakkında değil hapishaneleri ile ne yapabileceğimizi

konuştuğumuz bir aşamaya ulaştığımızı söyler. Hapishane reformu kampanyalarına kişisel katılımı göz önüne alındığında bu tuhaf görünebilir, ancak Foucault'un hapishane koşulları hakkında şeffaflık konusunda kamuoyuna daha fazla bilgi verilmesi için kampanya yürüttüğü hatırlatmaktadır. Onun politik yaşamında olduğu gibi felsefesinin de, hapishaneyi ortadan kaldırma sorunu yoktu.

Hapishaneler eşsiz karakterize edilmiş ve karmaşık kurumlardır. Bir anlamda, duvarların dışında çalışan gözetim ve inceleme mekanizmalarının bir uzantısıdır. Mahkumun tutumu yazılı ve belgelenmiş, akıl durumu değerlendirilmiş ve anormalliği kataloglanmıştır; ve elbette sürekli gözlenir. Hapishanenin ilk amacı mahkumun özgürlüğünü mahrum etmek / sınırlamaktır. Ama aynı zamanda karakterini talim, iş ve eğitim yoluyla düzeltmeyi de hedeflemektedir. Foucault'un bu bağlamda "Disiplin Tekniklerinden" bahsettiği şeyin ne anlama geldiğini hatırlamak ne demektir: “Bireylerin bedenleri üzerinde hassas çalışma yoluyla uysal ve kullanışlı kılmayı amaçlayan bir aygıtın genel biçimidir”. Öte yandan argümanda Foucault, modern hapishanenin açıkça bir hapishane değil, bir ıslaevi olduğunu ortaya koymaktadır. Islahevi, mahkumların üretim dünyasına ve medikal gözlemin yürütüldüğü bir hastaneye bağlı olduğu bir çalıştayın farklı işlevlerini birleştirir. Bu tekniklerin şunları içerdiğini hatırlamalıyız: “bireyleri dağıtmak, onları mekanda sabitlemek, sınıflandırmak, onlardan azami zaman ve güçler çıkarmak, bedenlerini eğitmek, sürekli davranışlarını kodlamak, mükemmel bir görünürlük içinde tutmak, etraflarında bir gözlem aygıtı oluşturmak, tescil ve kayıt altına almak, onlar üzerinde birikmiş ve merkezileştirilmiş bir bilgi gövdesini oluşturmak, tam da bu yüzden bir sonraki formülasyon olan “Gözaltı + Disiplin = Islahevi” karmaşıktır. Bu eklemeler kısmen ekonomik nedenlerle ve kısmen de cezaevindeki iktidarın etkinliğini arttırmak için

yapılmıştır. Bu değişiklik, hapishanede kilitli olan konunun yeniden tanımlanmasıyla eşleştirilir: mahkum suçluya dönüşür. Bu kategori bir sonraki bölümde incelenmiştir.

Islahevi ayrıca bilginin önemli olduğu bir yerdir. Suçluların gözlemlenmesi ve sınıflandırılması, insan bilimi, özellikle kriminoloji olarak adlandırılan yeni bir bilim türünün yaratılmasına da bağlıdır. Premodern dönemde suçlular hakkında birçok popüler literatürde yazılmıştır ancak Foucault'un kastettiği anlamında bilinmemektedirler. Bilgi, belirli teknik araçlarla elde edilen, bir konu veya birey hakkındaki gerçeklerin organize bir koleksiyonudur. Mahkum bir birey ya da suçlu olduğunda, bilgi konusu olabilir. Güç, insan bilimlerin bilgiyle ilgili iddialarını haklı çıkarır ve bu yüzden suçlu olan kişi disiplin gücü ile yarattığı bilgi arasında karmaşık bir ilişkiye girer.

Tutuklamayı amaçlayan hapishane, "cezalandırıcı" sistemleri ekleyerek "suçluyu" yaratmıştır. Adalet sistemi şu anda "hakikatın" bir "nesnesine" sahipti ve hukukçular artık doktorlar gibi diğer profesyonel gruplarla ittifak kurabiliyordu. Bir sonraki bölümde, "Yasadışı ve Suçluluk" konusundaki ayrıntılarıyla tartışacağız.

2.4.3 Yasadışı ve Suçluluk

Bu bölümdeki ana tema, hapishanenin bir çare olarak başarısızlığıdır. Foucault, temsilci ceza sisteminin (gezgin zincir çetesi tarafından yazılmıştır) terör sistemi ile aynı sebepten dolayı başarısız olmaya başladığını söyleyerek başlar - "alt sınıfların izleyicileri" mahkumları yoldaşlar ve polisleri düşman olarak görmeye başlamıştır. Zincir çetesinin karnavalında yetkililer daha büyük bir devrim olabileceğini önceden görebilirler.

Hapishanenin eleştirisi, hemen hemen hapishanenin yaratıldığı zamanla beraber gerçekleşmişti. Şikayetler şöyle sıralanabilir: 1. Hapishaneler suçlu ve suç sayısını azaltmaz; 2. Gözaltı, yeniden suç işlemelerine neden olabilir çünkü hapishane yönetimi adaletsiz olarak görülmektedir; 3. Hapishane aslında daha fazla suçluyu yaratır; 4. Hapishane, "normal" toplumdan ziyade birbirine sadık olan ihmali ve suçluların kültürünün yaratılmasını mümkün kılar ve teşvik eder; 5. Hapishaneden ayrılma koşulları (örneğin, bir kayda sahip olmak) topluma entegre olması daha zor olduğundan, ona geri dönmenizi sağlar; 6. Hapishane, suçlu ailesini yoksullaştırmaktadır. Foucault, Hapishanede suçluluğun ıslahı için hem başarısız hem de yönündeki eleştiri boyutlarının esas noktasının eksik olduğunu savunmaktadır, çünkü "Hapishane Sistemi", suçla ilgili bilgiyi yeniden düzenlemeyi amaçlar, onu ortadan kaldırmayı değil. Bu nedenle problemin nasıl çözülebileceği bilinmemektedir.[98] Hapishanenin kendisi, tıpkı akıl hastalıkları hastaneleri gibi, "anormal" veya toplumun yasadışı unsurlarını ayırır ve izole eder. Bunu yaparken, kontrol edilebilen ve devletin çeşitli kullanımlara sokabileceği bir şey yaratır. Ancak Foucault, hapishanenin suç yarattığını veya suçluları desteklemenin başka bir şekilde suçlu olduğunu iddia etmememektedir, sadece hapishane, suç ve suçlu olmaksızın farklı şekillerde algılanmaktadır. Ancak Foucault'nun anlayışı, hapishanenin toplumun temel yapı taşı olmasıdır. Başka bir şey değiştirmeden onu çıkarmak işe yaramazdır.

Foucault'un, Hapishane sistemin devam eden yükselişinin ve varlığını sürdürmesini yasadışılılığa bağlar: yasanın dışına taşan veya kaçan bir dizi popüler davranış. Foucault, on sekizinci yüzyıldaki malların popüler bir yasadışı yönüne doğru kaymasını önceden analiz etmişti. Ondokuzuncu yüzyıl bu eğilimin bir yükselişini görmüştür: mülkiyete odaklı bir

[98] IBID: s. 231, 308

yasadışılıktan siyasi kaçakçılığa doğru bir geçiş. Foucault, tavukları çalan ve ev sahiplerinin evlerini yakan köylülerden, geniş çaplı politik aktivizmi içeren Fransız Devrimi'ne ya da 1848'deki Avrupa Devrimleri'ne geçişi düşünmektedir. Bu ilginç ama problemli bir teoridir. Siyasi isyanlar genel olarak on dokuzuncu yüzyılın icadı değildi. Bununla birlikte, eğer bu siyasi isyanlar sosyal sınıflar temelindeki çatışmalar açısından görülürlerse, Foucault'un haklı bir noktası olabilir. Foucault, "stratejik muhalefetin yasadışılıklar ve suçluluklar (ihmalcilikler) arasında olduğunu" belirtmektedir. Suçluluk, yasadışılığı dar bir alan (hapishane) içinde sıkıştırmakta yararlıdır, fakat aynı zamanda baskın grupların işçi sınıfında (fuhuş veya uyuşturucu kullanımı gibi) yasadışılıkları yerleştirmesine izin vererek "baskın grupların yasadışılığı için bir ajan" olarak hareket edebilir. "Yeraltı dünyası" polise karşı savunmasız olduğu için, işçi sınıfını (muhabir olarak) kontrol etmek için polisin "gizli ajanları" olarak hareket eder.[99] Bu çatışmalarda suçluluk çözümdür. Suçlu (ya da ihmalci), belirli bir yasayı çiğnemiş biri değildir, fakat varoluşunun hukuka aykırılık ve suç olduğunu ima eden bir grubun parçasıdır. Toplumun geri kalanında faaliyet gösteren aynı teknikleri kullanarak, suçluların alt-sınıflarını oluşturarak ki onlar da bu sayede kolayca tanımlanıp kontrol edilebilirlerdi, böylece bu iktidar sorunları çözülebilirdi. Nihayetinde Foucault, on sekiz ve on dokuzuncu yüzyılların sınıf ve ekonomik çatışmalarından gelişen daha geniş bir disiplin sisteminin bir parçası olarak hapishaneyi ve hapishane sistemi görmektedir. Son bölümde, Hapishane sistemi üzerinde tartışırız.

[99] Ibid: s. 277, 279

2.4.4 Hapishane Sistemi

Bu bölüm, Foucault'un argümanını birkaç yeni fikirle bir araya getirmektedir. Hapishane, ıslahevi ve Hapishane sistemi bütünüyle yerlerine yerleşir. Özellikle hapishane sistem, hapishane duvarlarının ötesine uzatılmıştır; Foucault'un dediğine göre, hapishanenin herkesin hayatını şekillendiren bir güç ağıyla toplumun geri kalanıyla çok yakından bağlantılı olması nedeniyle "hapishane şehri" [100] modern bir ceza sistemi olarak önerilmektedir. Kavramı - Carceral Archipelago, (bir dizi adadan oluşan bir hapishane) Sosyal teorisyen Michel Foucault'un modern toplumlar üzerindeki gözetleme sistemleri ve teknolojileri üzerindeki çalışmaları ve toplumsal bütün alanlardaki nüfusu üzerindeki sosyal kontrol ve disiplini uygulamalarında ortaya çıkan bir adalet takımadasıdır. Foucault, kullanılabilecek olası bir sosyo-kültürel terminolojiyi tanıttığında Mettray Ceza Kolonisini (Mettray Penal Colony) [101] ifade eder, "Ceza hukuku sınırlarının ötesine geçen ve bir keresinde hapishane takımadaların (the carceral archipelago)[102] adını verebileceği bir dizi kurumun en ünlüsüdür.

Hapishane sisteme bakmanın yeni bir yolu da onu hapishane sürekliliği olarak görmek olarakta önerilmiştir. Bir süreklilik fikri, Foucault'ya göre, hapsedilme, yasal yargılama ve disiplin kurumlarını içeren bir hapishane süreklilik fikrini inşa etmişti.[103] Bu fenomenin

[100] Revisiting the Carceral City: From Panopticonism to Self-Governmentalism in the Late-Modern Prison; by Alexander Belser Cambridge University 31 March 2005

[101] "Thinking sociologically about the history of convicts and penal colonies": Carceral Archipelago Academic and staff blogs from the University of Leicester; Posted by Clare Anderson in Carceral Archipelago on February 25, 2016. http://staffblogs.le.ac.uk/carchipelago/2016/02/25/thinking-sociologically-about-the-history-of-convicts-and-penal-colonies/, (e.t. 2018)

[102] "What is CARCERAL ARCHIPELAGO? What does CARCERAL ARCHIPELAGO mean? CARCERAL ARCHIPELAGO meaning The Audiopedia Published on Apr 22, 2017"; https://www.youtube.com/watch?v=CpzD8lS1UIM, e.t. 2018)

[103] M. Foucault: "DISCIPLINE AND PUNISH, The Birth of the Prison" Translated from the French by Alan Sheridan; The USA, 1978; s. 231-308

genişliği ve hızlı gelişimi çarpıcıydı. Hapishane cezalandırıcı prosedürünü birkaç önemli sonuçla ıslahevi tekniğine dönüştürmüştür: Bir) yavaş yavaş sürekli bir derecelendirme sağlandı, bu da emirden bir suçtan diğerine "norma" geçmeyi mümkün kılmıştır ; İki) Hapsihane ağlar büyük suçluların işe alınmasına izin verir-ondokuzuncu yüzyıl, sistem içinde uysallık ve suçlulukları (ihmalcilikleri) bir araya getiren kanallar yaratmıştır; Üç) En önemlisi, hapishane sistem, meşru ve kabul edilebilir cezalandırma gücünü elde etmeyi başarmıştır. Sözleşme teorisi, yeni bir iktidarın cezalandırılmasının yükselişini kısmen açıklıyor; başka bir cevap, cezalandırma hakkı veren teknik muadili olan bir hapishane sürekliliği fikrinden kaynaklanmaktadır. Dört) hapishane sistem yeni bir hukuk biçiminin ortaya çıkmasına izin verdi: norm. Şimdi, normalliğin yargıçları her yerdeydi; herkesin kendi bedenini ele aldığı normatif bir saltanat vardır. Beş) toplumun hapishane dokusu, vücudun yakalanmasını ve gözlenmesini sağlar. Altı) Hapishanenin güç mekanizmalarına ve stratejilerine dayanması nedeniyle, onu ortadan kaldırma girişimlerine karşı koyabiliyordu. Bu, değiştirilemeyeceği anlamına gelmez: faydasını etkileyen süreçler ve tıp, psikiyatri ve sosyal çalışma gibi diğer denetleyici ağların büyümesi hapishaneyi değiştirecektir.

Farklı seviyelerde şiddetin bir ölçekte düzenlendiği bir sürekliliğin yeni anlayışı olarak yeni düşüncede, gözlem sürecinde kurulan sınıflandırma veya sıralama türünü andırmaktadır. Hapishane sistemin kabulü, norm hukukunun zaferine ve Foucault'nun kararın dönüşümü hesabının sonuna işaret eder. Hapishane sisteminin çalıştığı bizimki gibi bir toplum, insan bilimlerinin tümünü yargıladığı ve normlar temelinde bazılarını dışladığı bir toplumdur. Bu değişmez bir gerçektir, fakat normun kuralına karşı direnci önlememelidir.

Hapishane sistem güçlü ve pek çok açıdan zararlı olsa da, Foucault bir değişim umudu barındırmaktadır. Bununla birlikte, değişimin baş aktörü, bir gün hapishanenin denetleyici ve gözlemsel çalışmalarının bir kısmını devralabilecek insan bilimlerinin kendisinin büyümesi olabilirdi. Bunun bir ilerleme derecesini temsil edip etmeyeceği belirsizdir. Foucault'un son sözleri, bu hesabın asıl amacının, modern disiplin sistemine karşı isyan etmek değil, bileşenlerini ve işleyişini daha iyi anlamasını sağlamak olduğunu ileri sürmektedir.

BÖLÜM 3

MICHEL FOUCAULT BAĞLAMINDA DİSİPLİN VE CEZA: SOVYET GÜNEY KAFKASYA ÖRNEĞİ

3.1 SOVYET GÜNEY KAFKASYA'NIN JEO-KÜLTÜREL, SİYASİ-HUKUKİ VE SOSYO-EKONOMİK TARİHİ

Bu bölümde, kısaca Sovyet Güney Kafkasya'nın jeo-kültürel, siyasi, hukuki ve sosyo-ekonomik tarihinden söz edeceğiz. Bu bölüm üç kısma ayrılmıştır. Her bölüm somut konulara dayanmakta ve her araştırma alanı birbiriyle ilişkilidir.

Jeo-kültürel evrede, Güney Kafkasya'nın (Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan) coğrafi konumlarına odaklanılarak jeo-politik bakış açısıyla kültürünü derinlemesine inceleyeceğiz. Dikkatimizi Kafkasya Bölgesi'nde çok kültürlülüğün öneminin altını çizerek, Sovyet rejimi sırasında ve Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra Güney Kafkasya'da ana kültürel dönüşümlere olan ilgiye yönlendirmeye çalışmaktayız.

Siyasi-hukuk tarihi alt bölümünde, tarihsel olarak Kafkasya Bölgesi'nin jeopolitik önemi, bu bölgede komşu imparatorluklarının, son yıllarda Batı ve ABD'nin ilgisinin nasıl arttığını ortaya koyuyoruz. Çarlık Rusya yıkıldığında, 1917 (Ekim Devrimi), Güney Kafkasya Bölgesinde yeni bağımsız devletler kurulurken (Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan 1918), Birleşik Kafkasya / Kafkasya Ailesinin projeleri, çabaları nelerdir? İlk yasal belgeler neydi? Yeni kurulmuş olan devletlerin çok kısa bir sürede bağımsızlıklarını kaybetme nedenlerini, bu dönemde ne gibi zorluklar çektiklerini ve Güney Kafkasya Bölgesi'nin nasıl SSCB'nin bir parçası olduğunu ayrıntılı bir şekilde tartışıyoruz.

Sosyo-ekonomik alt bölümde, Kafkasya halklarının geleneksel ekonomisini ayrıntılı olarak ele alıyoruz. Çarlık ve Sovyet Rusya dönemlerinde, Güney Kafkasya Bölgesinin ekonomisine odaklanıp bu dönemler arasındaki paralellikleri, farklılıkları ve sosyal zorlukların altını çiziyoruz.

3.1.1 Jeo-Kültürel Tarihi

Bu bölümde, Güney Kafkasya'nın tarihsel olarak coğrafi konumu, etnik yapısı, dini gruplar arası ilişkileri ve zorlukları incelenmektedir. Kafkasya bölgesinin coğrafik, etnik, dilbilimsel ve kültürel yapısı çok çeşitlidir. Kafkasya, dağ sıraları, ormanları, ovaları, sulak alanları, kuru stepleri, nehirleri, gölleri ile eşsizdir. Tarih boyunca Kafkasya bölgesinin coğrafik konumu ve ortamı, burada yaşayan insanların yaşam biçimleri, birbirleriyle ve dış dünyayla ilişkileri üzerinde önemli bir rol oynamıştır. Kafkasya'ya genellikle "Halk Müzesi" denir. Farklı dillerde ya da yerel lehçelerde konuşan yaklaşık 50 farklı halk yaşamaktadır. Bölgede birkaç milyon insanı birleştiren büyük etnik gruplar bulunmaktadır. Bu çeşitlilik Kafkasya'da, tarihsel olarak gelmektedir. Pliny Younger'in ifadesiyle, Romalıların Kafkasya'da 80 çevirmene ihtiyacı vardı. Arap coğrafyacıları Kafkasya'ya "Dillerin Dağı" adını vermişlerdir.[104]

Şimdi Kafkasya bölgesini üç adet uluslararası tanınmış bağımsız devlet (Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan), üç tanınmayan fakat kendi beyannamesi olan (Abhazya, Güney Osetya ve Dağlık Karabağ) ve yedi adet Rus cumhuriyeti'nin bünyesinde olan (Dağıstan, Çeçenistan, İnguşetya, Kuzey Osetya-Alania, Kabardey-Balkar, Karaçay-Çerkesya ve

[104] ნ. ჩიქოვანი: "რელიგია და კულტურა სამხრეთ კავკასიაში"; {სალექციო კურსი სოციალური მეცნიერებების მაგისტრატურისათვის}; ქ. თბილისი, 0108, თ. ჭოველიძის ქ. 10; s. 2-6

Adigey) oluşturmaktadır. Bununla birlikte günümüzde Kafkasya'nın çevresiyle olan birliği, bölgenin içsel bir yansıması değil dünyanın bölünme biçiminin eseridir. Kafkasya'ya farklı bir bakış açısıyla bakarsak; Karadeniz ile Hazar Denizi havzalarını tarihsel olarak birbirine bağlayan önemli bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Bakışımızı daha geniş bir coğrafyaya yayarsak İpek Yolu, Orta Asya bölgesi ile daha büyük bir Akdeniz dünyasını oluşturmaktadır. Bölge, zorlu dağ engellerine sahip olabilir, ancak aynı zamanda, önemli bir ticaret koridorunu da oluşturmaktadır. Büyük ve Küçük Kafkasya arasına sıkıştırılmış, günümüzde önemli bir petrol boru hattı olan, toprakları da içermekte ve geniş bir alan oluşturmaktadır. Biraz daha ileri gidersek Batı Avrasya (Avrupa'dan Hindistan'a) Kafkasya merkezi bir yer olarak görünmektedir. Kafkasya bölgesi bir bütün olarak Rusya tarafından iki alt bölgeye ayrılmıştır. Ana dağ tepesinin kuzeyindeki Rus kontrol alanını kapsayan Kuzey Kafkasya (Ciscaucasus), ve Güney Kafkasya (Transcaucasus), güneyde (Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan) esas olan bölgeyi oluşturmaktadır. Akademik araştırmamız Güney Kafkasya'yı kapsamaktadır. Güney Kafkasya'nın etnolinguistik ve dini haritasını oluşturmak basittir. Bu coğrafya üç ana ulustan oluşmaktadır: Azerbaycanlılar, Gürcüler, Ermeniler ve bu bölgenin yerli halkı olan diğer azınlıklar. Güney Kafkasya'da olan bütün cumhuriyetler çok kültürlü olmasına rağmen, sadece Ermenistan monoetnik bir yapıya sahip bir devlet olarak karşımıza çıkmaktadır. Kafkasyalıların konuştukları dilleri dört farklı dil grubunda sınıflandırabiliriz: Kafkasya (veya Palaeo Kafkasya), Hint-Avrupa, Türk ve Semitik. Kafkas dilbilimsel grupların tarihsel olarak burada yaşadığı düşünülürken, diğer üç grup farklı tarihsel dönemlerde gelmiştir. Güney Kafkasya'da, Kafkas dilbilimsel aileden Gürcüler (Gürcüce, Megrelian-Chan (Lazuri), Svanuri) dil gruplarını oluşturur. Güney Kafkasya'da Türkçe'yi konuşan grup olarak Azerbaycanlılar temsil etmektedir. Etnik kökenleri karışıktır. Kısmen Güney Doğu Kafkasya ve Midyanlı yerli nüfusun karışması

sonucu oluştukları düşünülmektedir. Azerbaycanlılar III-VII Yüzyıllarda Perslerin egemenlik dönemi altında olmuşturlar, ancak XI yüzyılda Selçuklu fetihleriyle onların Türkleşmeleri gerçekleşmiştir. [105] Güney Kafkasya'da üçüncü grubu, Hint-Avrupa Ailesi'nden Ermeniler oluşturmaktadır. Ataları Anadolu'dan gelmiştir.[106]

Gürcistan, (**Gürcü – Sakartvelo),** Büyük Kafkas Dağları'nın ana tepesinin güney kenarlarında, Karadeniz'in doğu ucunda yer alan Güney Kafkasya ülkesidir. Kuzey ve kuzeydoğuda Rusya, doğu ve güneydoğuda Azerbaycan, güneyde Ermenistan ve Türkiye, batıda ise Karadeniz tarafından çevrelenmiştir. Gürcistan'ın başkenti Tiflis (Tiflis) olup devlet dili Ibero-Kafkas dillerinden oluşan Kartvelian Grubuna ait Gürcüce'dir. 5 Kasım 2014 itibariyle, 2014 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre Gürcistan nüfusu 3,713 804 (Milyon) kişi sayısına ulaşmıştır. Nüfusun% 86,8'i etnik Gürcüler, % 6,3'ü Azeriler, % 4,5'ü Ermeniler; % 0,7'i Ruslar; % 0,4'ü Osetiler; % 0,3'ü Yezidiler; % 0,2'i Ukraynalılar; % 0,2'i - Kistler; % 0,1'i-Yunanlılar; % 0,1'i Asuriler; 0,4'ü diğerdir. Gürcistan nüfusunun Ortodoks Hıristiyanlar açısından dağılımı -% 83,4; Müslümanlar -% 10,7; Ermeni Apostolic -% 2.9; Katolikler % 0,5; Yehova'nın Şahitleri -% 0,3; Yazidiler -% 0,2; Protestanlar -% 0,1; İnançsız -% 0,5; Reddedilmiş -% 0.3; Belirtilmemiş -% 0,9.[107]

Azerbaycan, Batı Asya ve Doğu Avrupa arasında yer alan kıtalararası bir ülkedir. Azerbaycan Rusya, Gürcistan, İran, Ermenistan ve Hazar Denizi ile çevrelenmiştir. 2018'de sayımına göre Azerbaycan'ın 9.92 milyonluk bir nüfusu bulunmaktadır. Bu da onu dünyanın 89'uncu en kalabalık ülkesi yapmaktadır.[108] Başkenti Bakü olup resmi dili Azeri'dir. Etnik

[105] Ibid: s. 15, 30
[106] Ibid: s. 30, 40
[107] "2014 General Population Census Main Results General Information"; NATIONAL STATISTICS OFFICE OF GEORGIA (GEOSTAT) 28.04.2016; www.geostat.ge; info@geostat.ge. (e.t. 2018)
[108] "Azerbaijan Population 2018"; by World Population Review; http://worldpopulationreview.com/countries/azerbaijan-population/, (e.t. 2018)

Grupları: Azerbeycanlı % 91,6; Lezghin % 2; Rus % 1.3; Ermeni% 1.3; Talis % 1.3; diğer % 2,4 ve baskın olan din İslam'dır. Müslümanların toplam nüfusa oranı % 96.9 (baskın olarak Şii), Hristiyan % 3, diğer 0,1, belirtilmemiş 0.1.[109]

Ermenistan, Batı Asya'da Ermeni Dağlık Bölgesi'nde yer almaktadır. Türkiye'nin batısında Gürcistan'ın kuzeyinde, ve Azerbaycan Cumhuriyeti, güneyinde Nahcivan, İran ve Azerbaycan ile çevrilmiştir. Başkent Erivan'dır. Toplam Nüfus: 2.925 milyon (1 Ocak 2017 itibariyle); Etnik Dağılım: Ermeniler -% 98,1. Azınlıklar: Ruslar, Yezidiler, Kürtler, Asurlular, Yunanlılar, Ukraynalılar, Yahudiler ve diğerleridir. Resmi Dili Ermenicedir. Dini Hristiyan ve Kiliseleri Ermeni Apostolik.[110]

Bu nedenle Sovyet rejimi sırasında ve Sovyet döneminden sonra, Güney Kafkasya bölgesinde halkların dini inançlarını yaşama biçimleri açısından bazı paralellikler olduğu görülmektedir. Örneğin; Sovyet İktidarının bilgisine karşın, Güney Kafkasya Bölgesi halkları dinlerini tamamen farklı şekilde yaşamıştır. Nüfus inançlarına daha güçlü bir şekilde bağlanmıştır. Sömürge konumunda olan herhangi bir ülkede, milliyetçiliğin yükselişi, tipik olarak geleneksel dini kurumlarda kamu yararının artmasına yol açar. Gürcistan'ın örneğinde ise ortodoks Hristiyanlık geleneksel, kabul gören inanç olarak görülmektedir. Ortodoks Kilisesi ve Ortodoks Hıristiyanlıkta ulusal kimlik değerlidir. Dolayısıyla Gürcistan toplumu için de aynı ölçüde değerlidir. 1980'lerin sonlarında Sovyet rejimine karşı yürütülen mücadelede dini nitelikler ve retoriğin sistematik kullanımı yoğundu. Bu dönemde, birçok eski kilise restore edilmiş ayrıca yenileri yapılmıştır. Ruhbanlık kurum sayısı artmıştır, teoloji akademisi açılmıştır.

[109] "Azerbaijan Demographics Profile 2018"; by Index MUNDI; https://www.indexmundi.com/azerbaijan/demographics_profile.html, (e.t. 2018)
[110] "Demographics" by Government of Republic of Armenia; http://www.gov.am/en/demographics/, (e.t. 2018)

SSCB'yi kurmadan önce Azerbaycan'da yaklaşık 2000 cami vardı, 1930'larda büyük bir kısmı yok edilmiş ya da kapatılmıştı. İkinci Dünya Savaşı sırasında, Stalin'in Nazi Almanyası'na karşı savaşmak için, dinî kullanarak Sovyet halkını harekete geçirmesi ve bunun için inşaa edilen bazı camilerin hala aktif olduğu doğrudur. 1976'da Azerbaycan'da sadece 16 kayıtlı cami ve medrese vardı, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra 200'den fazla cami inşa edilmişti. Bakü Ekonomik ve Siyasi Araştırmalar Merkezi'nin verilerine göre, 90'ların sonlarında, Azerbaycanlıların sadece % 4-6'sı "aktif" dindardı; % 87-92'si dini ritüelleri yerine getirmeyen ve % 3'ü ateist olan Müslüman durumundaydılar.[111] Sovyet sonrası Azerbaycan'da "dinsel rönesans'ın ulusal özbilinçle paralel olarak geliştiği gerçektir.

Ermenistan hakkında radikal bir şey söylemek çok zordur, çünkü tarihsel olarak hep monokültür yapısına sahiplerdi. Şu durumda Güney Kafkasya Bölgesi'nde dinin Devlet tarafından siyasi araç olarak kullanılmadığını söylersek yanlış olmaz. Devletin yani iktidarın bazı çabaları olsa da başarısız olmuştur. Hatta bu çabalar Azerbaycan'a ait bile değildir. Günümüzde Güney Kafkasya'da tüm Bağımsız Demokratik Cumhuriyetler seküler olup çok kültürlü ilke ve değerlere dayanmaktadır.

3.1.2 Siyasi-Hukuki Tarihi

Kafkasya, Avrupa ve Asya arasında her zaman önemli bir rol oynamıştır. Seneler boyunca, çeşitli imparatorluklar veya onların yönetimleri arasında tampon bölge görevini üstlenmiştir. Eski çağlardan beri Kafkasya bölgesi; Doğu Roma İmparatorluğu, Bizans, Partistan, Araplar, Moğollar, Türkler, Persler, Osmanlı İmparatorluklarına, ayrıca

[111] Гусейн-Заде Р. А. Религия и политика: Взаимоотношения на азербайджанском фоне. – В журн.: Центральная Азия и Кавказ. № 3 (33), 2004, с.149

Hristiyanlık, İslamiyet, Sünnilik, Şiilik, Kafkas-iberia'ya ait gruplara, Türk, Semitik-dilbilimine mensup olanlara, Hint-Avrupa ailesi ve onların alt-sınıflarına mekan sağlamış bunların birbiriyle buluştuğu coğrafya olmuştur.

Tarihi boyunca Kafkasya sınır bölgesi görevini üstlenmiş İmparatorlukların karşılaşmalarına sahne olmuştur. Burada medeniyetler ve dinler bir arada var olmuşlardır. Aynı zamanda hem kuzey ve güney hem de doğu ve batı arasında köprü, bariyer olmuştur. Tarihsel olarak Kafkasya jeopolitik konumunun önemi nedeniyle, Çarlık Rusyası, Safavi - İran ve Osmanlı İmparatorluğu, ayrıca XX yüzyıldan başlayarak yeni bölgesel güçler olan Rusya, İran ve Türkiye arasında hep çatışma ve mücadeleye maruz kalan coğrafya olmuştur. Ancak XXI. yüzyıldan itibaren yeni bölgesel güçler de (Batı Devletleri ve ABD gibi) ortaya çıkmaya başladı. Bilimsel literatür, Kafkasya halklarının önemli jeopolitik konumlarından ötürü kazanmaktan ziyade kaybettiklerini belirtmektedir. Kafkasya, tarihsel olarak uluslararası iletişim ağlarına dahil olmuştur fakat hem SB'nin bir parçası olduğu için hem de "kapalı toplum" yasalarına sahip olduğu için, batı ve doğu, kuzey ve güneyi birbirine bağlayan iletişim koridorunun işlevini tam olarak yerine getirmesi mümkün olmamıştır.

Yirminci yüzyılın başlarında Çarlık Rusyası 1917 Rus Devrimi'ne sahne olmuştur. Gittikçe artan kitlesel eylemler ve köylü isyanlarıyla rejim yıkılmıştır. Çünkü Çarlık Rusya'sının sosyal, politik, ekonomik sorunları vardı. Tarıma dayalı bir ekonomisi vardı. Ülkenin ana gelir kaynağı köylü olduğu için ekonomisi de kötüydü ve böyle bir durumun sonucu olarak insanlar periyodik olarak büyük bir hoşnutsuzluğa neden olan kitlesel açlık grevi yapmaya başladılar. Ilk zamanlarda yapılan eylemlere az katılan köylüler, giderek halk gösterilerinde daha fazla yer almaya başlamıştı. Fakat bu gösteriler, politik değişimleri

sağlamaktan çok dikkat çekmeye yönelik olarak yapılmıştı.[112] Dolayısıyla Rusya'daki 1917 Bolşevik Devrimi, milyonlarca insan tarafından başlatılmış ve dünya tarihini bildiğimiz şekilde değiştirmişti. Bu devrim proleteryaya "barış, toprak, ekmek" vaad eden Lenin tarafından örgütlenmişti.[113] Devrim sırasında Stalin, Bolşevik gazetesi Pravda'yı yöneterek çok önemli bir rol oynuyordu. Fakat Stalin'i,[114] asıl kahraman yapan Lenin'in Çar'nın ordusundan kaçıp Finlandiya'ya gitmesine yardım etmesi ve Bolşevik partisinin önemli görevlerine atanması olmuştur.

Çar yıkıldığında, ülke iç savaşa sürüklenmiştir. Stalin, parti içindeki isyancılar gibi, firari ve hainlerin idam edilmesini emretmiştir. Lenin iktidara geldiğinde Stalin'i Komünist Partinin Genel Sekreteri olarak atamış ve Stalin, buradaki görevi boyunca yeni beceriler kazanmıştır.

Lenin'in 1924'teki ölümünden sonra Stalin, kendinin politik varis olarak görür ve öyle hareket eder. Partideki pek çok kişi, Kızıl Ordu lideri olarak Leon Troçki'nin[115] Lenin'in doğal ardılı olmasını bekliyordur, ancak onun fikirleri Komünist Partinin çoğunluğu için çok idealisttir. Ancak Stalin, kendi düşüncesini yani milliyetçi Marksizm markasını yerleştirmeye koyulur. -"Bir Ülkede Sosyalizm" - dünya devriminden ziyade Sovyetler Birliği'ni güçlendirmeye odaklanmıştır. Troçki, Stalin'in planlarını eleştirdiğinde ise sürgün edilmiştir. Stalin'in fikirleri partide popüler durumdadır. 1920'lerin sonunda Stalin Sovyetler Birliği'nin diktatörü olmuştur.[116]

---

[112] თ. ბაბიშვილი: "ფონი რომელმაც განაპირობა 1917 წლის რევოლუცია"; ივლისი 17, 2011.
[113] Christopher Read: "LENIN A REVOLUTIONARY LIFE"; First published 2005 by Routledge, London and New York; s. 1-333
[114] B. Souvarine: "Stalin " {A Critical Survey of Bolshevism}; TOANSLATED BY C L. R. JAMFS Copyright 1939 by Alliance Book Corporation. s. 1-711
[115] L. Trotsky: Problems of Everday Life and Other Writings on Culture/Science; Published by Monad Press for the Anchor Foundation, Inc. NEW YORK; LONDON; SYDNEY;1973; s. 1-351
[116] ს. სებაგ მონტეფიორე: "ახალგაზრდა სტალინი"; თარგმნა ნანა დიხამინჯიამ; თბილისი; ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა; s. 3-15

1917 Devrimi'nden ve Kafkasya'daki Çarlık yönetiminin çökmesinden sonra iktidar Geçici Hükümet olan Özel Transkafkasya Komitesine geçmiştir. Bolşevikler Petrograd'da iktidara geldiğinde, Menşeviklerin kontrolü altında olan Kafkas sovyetleri Lenin'in rejimini tanımayı reddetmişlerdi. Eski Kafkasya ordusunda giderek artan Bolşevik askerlerin varlığı, bölgedeki etnik çatışmalar ve anarşi tehditleri, Gürcü, Ermeni ve Azerbaycanlı politikacıları Transkafkasya'da bağımsız demokratik federasyon oluşturmaya mecbur etti. Transkafkasya federasyonu kısa ömürlüydü. İç gerilimleri, Alman ve Osmanlı imparatorluklarının baskılarının artırması, 26 Mayıs 1918'de Gürcistan'ın [117] Ermenistan'ın [118] ve Azerbaycan'ın[119] takiben iki gün içinde bağımsızlık ilan etmesiyle federasyon çökmüştü. Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan'ın ilk Demokratik Cumhuriyetleri bu tarihlerde kuruldu. Transkafkasya federasyonu (1918-1921) [120] üç yıl varlığını sürdürmüş ancak

[117] ავტორ-შემდგენლები: ბექა კობახიძე; დიმიტრი სილაქაძე; ანტონ ვაჭარაძე: "1918 წლის 26 მაისს მიღებული დამოუკიდებლობის აქტი;{ "From now on the people of Georgia possess sovereign rights. The Act of Independence of Georgia"}; საქართველოს ეროვნული არქივი.{ National Archives of Georgia}. http://www.archives.gov.ge/uploads/other/2/2784.pdf, (e.t. 2018)

[118] Ermenistan Ulusal Konseyi 28 Mayıs 1918'de Ermenistan'ın bağımsızlığını ilan etti. O günlerde kamu oyuna bildirilen açıklamada şöyle belirtilmektedir: "Transkafkasya'nın son çöküşünden, Gürcistan ve Azerbaycan'ın bağımsızlık ilanından sonra yeni koşullar altında, Ermenistan Ulusal Kurulu, Ermeni vilayetlerinin yönetme yetkisi olan tek siyasi güç olarak ilan etti. Bazı ciddi nedenlerden dolayı Ulusal Konsey geçici olarak hükümetin yönetimsel olan tüm işlevlerini Ermeni vilayetlerine devretti." Açıklama, Ermenistan'ın bağımsızlık ilanına dönüştü. http://armedia.am/eng/news/34681/may-28-the-day-of-armenian-first-republic.html, (e.t. 2018)

[119] Azerbaycan Ulusal Konseyi tarafından Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti Bağımsızlık Bildirgesi (1918); {Not: Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti, 1917 Rus Devrimi ile başlayan Rus İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra 28 Mayıs 1918'de Tiflis'te Azerbaycan Ulusal Konseyi tarafından kuruldu. Dağılmış durumda olan Seim'deki Müslüman temsilciler, kendilerini Azerbaycan Ulusal Konseyi şeklinde tanımladılar ve 28 Mayıs 1918'de yeni bir ulusun doğduğunu ilan ettiler. Bu, daha sonra Ulusal Şart olarak anılacak olan ilan metnidir. Şimdiye kadar coğrafi referans olarak alınan Azerbaycan yeni devletin ismi olduktan sonra politik bir anlam taşımaya başladı. Ve iki milyon insan 0 kafkas türkleri. Tatarlar ve transkafksya müslümanları) azerbaycanlılar olarak adlandırldı http://axc.preslib.az/en/page/41rUR0xeMH, (e.t. 2018)

[120] Soviet-Georgian War and Sovietization of Georgia, II-III. 1921 La guerre soviéto-géorgienne et la soviétisation de la Géorgie (février-mars 1921) By Andrew Andersen and George Partskhaladze; Revue historique des Armées Numéro 254, 1/2009; Not: 1920 yılının Şubat ayı sonunda, Türkiye'nin Kemalist yönetimi ile Rusya'nın Sovyet yönetimi arasında bir ittifak kuruldu. Yeni müttefikler, iki ülke arasında istikrarlı bir arazi köprüsünün kurulmasına karar verdiler. Bu hedefe ulaşmak için, Güney Kafkasya'nın üç bağımsız devleti - yani Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan - Sovyet Rusyası ile Türkiye arasında bölündü. 31.05.1920 itibariyle Azerbaycan, Rusya'nın 11. Kızıl Ordu tarafından işgal edildi ve Sovyetleştirildi. Dört ay sonra, Ermenistan Türkiye tarafından işgal edildi ve Ermenistanın topraklarının yarısından fazlasını teslim etmesi gerekiyordu, geri kalanlar ise 1920'lerin sonunda Kızıl Ordu tarafından ele geçirildi. Şubat 1921'de, Sovyet

ülkelerimizin tarihi üzerinde önemli izler bırakmıştır. Gürcistan örneğinde, onun mirası, modern Gürcü devletine değerli deneyimler bırakarak halkın gurur kaynağına dönüşmüştür. 26 Mayısta Gürcistan'ın ilk anayasası, askeri okul öğrencilerinin kahramanca eylemi, 25 Şubat 1921'de Kızıl Ordu'nun işgali gibi olaylar, ilk defa Demokratik Cumhuriyet olan Gürcistanın kamuoyu tarafından bilinen tarihini oluşturmuştur. Kurtuluşun bu kısa aşaması hala incelemeye ihtiyaç duyumaktadır.

Güney Kafkasya Cumhuriyetleri (Bağımsızlık Zamanı) veya Eyaletler (Sovyet Zamanı) İlk kez Rusya İmparatorluğu'na, ikinci kez ise Sovyet Rusya'sına karşı kurtuluş mücadelesi veriyor ve bu anlamda emperyalizme ve diktatörlüğe (Rus kökenli güçler) karşı işbirliği yapıyorlardı. Dolayısıyla bu bölümde, "Güney Kafkasya Bağımsız Demokratik Federasyonu"nu (1917-18) politik bağlamda özetlemeyi düşünmekteyiz. Tarihsel olarak, bir çeşit Kafkas Birliğini (Aile) yaratma çabaları politik gerçeklere dayanıyordu. Fakat politik fikirler, hatta böyle bir birliğin muhtemel veya gerçek varoluşunun fikirleri bile bilimsel analizlerden türemiş gerçeklere dayanmıyor, sadece politikti. Mesela, bu çok kültürlü bölgede, Birleşik Kafkasya'nın ne kadarı kapsam içine alınabildi? - O zamanlar bu tip sorulara cevap verebilecek hiçbir bilimsel araştırma yoktu.

Tarih, Kafkasya'daki bütüncül özlemlerin her zaman Anti-Rus karakteriyle ele alındığını doğrulamaktadır. Bu yüzden Moskova, Güney Kafkasya'daki bu tür isteklere karşıydı. Tarihsel olarak sonuçta başarısız olan fikir (Birleşik Kafkasya / Kafkas Ailesi) unutuldu. Ancak gelecekte, derin akademik araştırmaların yapılabileceği bir alan olarak hala önemini korumaktadır.

Kızıl Ordu Gürcistan'ı işgal etti. http://www.conflicts.rem33.com/images/Georgia/Soviet_Georgian_War21_E1.html, (e.t. 2018)

3.1.3 Sosyo-Ekonomik Tarihi

Kafkasya halklarının geleneksel ekonomisi tarım, küçük ve büyükbaş hayvancılık ile yazlık endüstrilere dayanmaktadır. Ana mahsüller darı, arpa, buğday ve mısırdır. Transkafkasya'da, özellikle Gürcistan'da şarap üretimi oldukça gelişmiştir. Kilim dokumacılığı gibi el sanatları, Dağıstan Cumhuriyeti, Rusya, Ermenistan ve Azerbaycan'da gelişmiştir. Dağlık yaylalarda, köyler kümelenmiş ve dağ yamacına inşa edilmiş taş evlerden oluşmuştur. Batı Kafkasya'da, köyler çitlerle çevrili müstakil evlerden oluşmaktadır.[121] Binalar, tahtadan ya da kil ile kaplanmış kamıştan yapılmıştır. Orta ve doğu Transkafkasya'da evler, sütunlar üzerinde kubbe şeklinde olup üstte bir pencere yer alır ve bu pencere duman menfezi görevi görür. Kafkasya'nın her yerinde patriyarkal klan sistemi mevcuttur. Toplumda aşiret tipi yapılanmalarının izleri vardır. Bu özellikler dağlarda yaşayanlar arasında en iyi şekilde korunmuştur. Genel olarak, kabile sistemi kademeli olarak köy toplulukları sistemine dönüşmüştür. Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan'da ve Kuzey Kafkasya'nın bazı bölgelerinde feodal ilişkiler gelişmiştir. Sovyet döneminde tüm bölgeler yoğun olarak Rus etkisine maruz kalmıştır.

Sovyet rejimi sırasında, Güney Kafkasya'da, Sovyet Merkezileştirilmiş Gücünün planlı ekonomisinin neden olduğu sosyal-ekonomik durum pek çok sorunun ortaya çıkmasına neden olmuştu. İç savaşın sonucu olarak Ukrayna, Beyaz Rusya, Kafkasya, Türkmenistan ve Uzak Doğu yeniden işgal edildi ve bütün vilâyetler (iller), Sovyet Devletinin merkezi ile yakından bağlantılı olan Sovyet Cumhuriyetlerini oluşturdu. İç savaşın aşırı zorlukları, ekonomik karmaşayla birleşince, bu durum 1920-1921 yılları

[121] V. Rashidvash: "The Caucasus, Its Peoples, and Its History"; International Research Journal of Interdisciplinary & Multidisciplinary Studies (IRJIMS) A Peer-Reviewed Monthly Research Journal ISSN: 2394-7969 (Online), ISSN: 2394-7950 (Print) Volume-I, Issue-I, February 2015, Page No. 30-36 Published by: Scholar Publications, Karimganj, Assam, India, 788711 Website: http://www.irjims.com (e.t. 2018)

arasında Bolşevik rejimine karşı yaygın halk ayaklanmalarını kendi eşiğine getirdi. Kafkasya toplumlarına yazdığı bir mektupta Lenin, Sovyet Federal Sosyalist Cumhuriyeti ve Kafkasya Cumhuriyetlerinin pozisyonundaki farklılıkları vurgulamış ve onları Rus taktiklerini kopyalamaya karşı uyarmıştı.[122]

Moskova Komünistlerinin Kafkasya'daki durumla ilgili endişeleri, komünistlerin ele geçirilmesinden birkaç yıl sonra anlaşılabilir, çünkü Menşevikler, Gürcistan'da baskın (dominant) siyasi parti olarak kalmışlardır. 1924 yılı Ağustos ayında gerçekleştiren ayaklanmada 3.000 Gürcü ölmüştür. Batı Gürcistan ve Chiatura Manganez Fabrikaları birkaç gün içinde, ezilen anti-komünist direnişin merkezleri haline geldiler.[123] Rusya'nın orta Asya pamuğu, Azerbaycan petrolü, Gürcü cevheri ve meyvesi, Ukrayna kömürü ve buğdayına ihtiyacı vardı. Kafkasya, Orta Asya ve Ukrayna'nın stratejik konumu, Sovyetleri dış politikada hedeflerine ulaştırabilecek hayati bir öneme sahipti.

Güney Kafkasya'nın Kızıl Ordu tarafından işgal edilmesinden sonra, işçi sınıfları, bağımsız Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan Cumhuriyetlerinde bulunan tüm haklarından mahrum bırakılmıştı. İfade özgürlüğü, özgür basın, barışçıl gösteri, seçim v.b. özgürlükler ve haklar ortadan kaldırılmış, komünistler sendikalarına saldırmışlardı. SSCB'deki bütün sendikalar işçi haklarına ve çıkarlarına hizmet etmemekteydi. Aksine, Sendikalar işverenin (devlet) köleleri haline gelmiş, sadece kendi çıkarlarına odaklanmıştır. Sovyet sendikaları, emek disiplinini korumak, işçilerin haklarının verilmesini sağlamak, bu hakları en üst düzeye çıkarmak ve işçilerin devletteki işlerine en iyi şekilde dönmelerini sağlamakla yükümlüydüler. İşçilerin en güçlü silahı olan Grev, tüm dünya ülkelerinde yasal olmasına

[122] A. Cohen: "Russian Imperialism Development and Crisis"; 1996; United States of America; s. 75-77
[123] ლ. ჯიქია: 1924 წლის აჯანყება დასავლეთ საქართველოში; {საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი}; თბილისი; 2012. s. 2-10

rağmen Sovyetler Birliği'nde ciddi bir suçtu ve yasaktı. SSCB'de 8 saatlik iş günü vardı ve İnsanlık dışı koşullarda insanlar çalıştırılıyordu.

Sovyet Komünistleri, Güney Kafkasya Bölgesi'nde "sömürgeci" ekonomi politikalarını uygulamaya başladılar. Bu nedenle, Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan'ın ekonomisi Sovyet ekonomisiyle birleşiyordu. Birinci Dünya Savaşı ve bağımsızlık zamanına kadar, dünya ile önemli ticaret ilişkilerine sahip olan Gürcistan yavaş yavaş Rusya pazarına tamamen bağımlı hale gelmişti. Önceleri Gürcistan'ın tütünü, İngiltere, İskandinav ülkeleri ve Mısır'a bile ihraç ediliyordu. Sovyet Komünistleri Güney Kafkasya Bölgesi'nde "sömürgeci" ekonomi politikalarını uyguladıktan sonra tüm ürünler sadece Sovyet Rusya'ya gönderilmeye başlandı.[124]

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Sovyet Rusya özellikle Azerbaycan'daki petrolle ilgileniyordu, bu nedenle 24 Mayıs 1920'de, Azerbaycan'ın petrol kaynakları Sovyet Rusya Ekonomisi ile birleştirilmiş ya da bir parçası olmuştur. Petrolun satışı ve petrol ürünleri Devlet tekeli altında olmuştur. Yönetim Sovyet Rusya tarafından komite adı altında (Aznefti) kurulmuş ve komitenin başkanı (A. Serebrovsky) V. Lenin tarafından görevlendirilmiştir. Yıl boyunca Bakü'deki toplam üretilen petrol ürünlerinin% 90'ı Rusya'ya taşınmıştır.[125]

Böylece bankalar, fabrikalar ve kumaşlar devlet mülkiyeti haline gelmişti. Azerbaycanlı, Gürcistanlı ve Ermenistanlı girişimciler "işçi sınıfının düşmanı" olarak ilan edilmişti. Burjuvazinin temsilcileri yani; milyonerler, tüccarlar ve toprak sahipleri yeni hükümet tarafından zulüm görerek mal varlıklarına el kondu. Onların malları, fabrikaları,

[124] "ეკონომიკური ცხოვრება საქართველოში კომუნისტების მმართველობის დროს"; გზეთი ივერია; 12-03-2016; http://iveria.biz/1581--.html, (e.t. 2018)

[125] ი. მაჰმუდლუ; კაბილ ალიევი; მეჰმან აბდულაევი; ლეილა ჰუსეინოვა; ჰაფიზ ჯაბბაროვა: "აზერბაიჯანის ისტორის ზოგადი სახელმძღვანელო"; 2017; s. 10-14

kumaşları, gemileri, toprakları, ev eşyaları, mücevherleri ve diğer kişisel eşyalarına bile el konulmuştu. “Halkın düşmanı” olarak düşünülen nüfusun zengin kısmı tamamen iflas etmiş, bazıları öldürülmüştü.

Bu nedenlerden ötürü Sovyet Güney Kafkasya'da sosyal-ekonomik durumu çok kötü hale gelmişti. Bu ülkelerin sosyal-ekonomik durumları, birinci Dünya Savaşı'na ve Cumhuriyetlerin bağımsız olduğu zamana kadar (1918-21) gelişmiş yani ilerleme kaydetmiştir. Sovyet Rusya'sının işgalinden sonra durum yeniden kötüleşmiş, ekonomik sınırlar kapanmış ve gelişmekte olan Güney Kafkasya ekonomisi tamamen Sovyet Rusyasının pazarına endekslenmişti. Dolayısıyla Güney Kafkasya toplumlarının Ekonomik refahı ve Sosyal refahı Sovyet Rusya'ya bağlıydı.

3.2 SOVYET GÜNEY KAFKASYA'DA DİSİPLİN VE CEZALANDIRMA SÜRECİ

Bu bölümde, Sovyet Güney Kafkasya'da Disiplin ve Ceza Sürecini eleştirmek açısından Stalinizmin ne olduğu üzerinde duracağız. Konu analizine dayanan argümanlarımızı güçlendirmek için Stalinizm ve Marksizm ile ilgilenen teorisyenlerin görüşlerini ortaya koyacağız. Sovyet Güney Kafkasya'da Disiplini ve Cezalandırmayı anlamaya odaklanırsak, Stalin ve Stalinizm ile ilgili yaklaşımları anlamamız gerekmektedir. Akademik literatürde, Stalin ve Stalinizm üzerine çok sayıda araştırma vardır, fakat biz çalışmalarımızı ilgilendiğimiz araştırma alanıyla sınırlandırmayı düşünmekteyiz.

Stalinizm, (Joseph Stalin'in 1934-1953) Sovyetler Birliği'nde Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri iken, Sovyetler Birliği'nde uyguladığı siyasi ve ekonomik sisteme verilen addır. Bu sistem, komuta ekonomisi, mutlak bir

diktatörlük, bir kişilik kültürü kurmak ve toplumsal teslimiyeti sağlayacak propagandayı ve gizli polisin kullanılmasını içermektedir.

"Stalinizm" terimi Lazar Kaganovich[126] tarafından ilk kez kullanılmıştır. Her ne kadar bu terimin iştirakçiler tarafından kullanılmasına hoşgörü ile yaklaşılsa da Joseph Stalin tarafından asla kullanılmamıştır. Stalin kendini bir Marksist-Leninist ve "Lenin'in Öğrencisi" olarak tanımlamıştır. Diğer birçok "-izm" gibi Stalinizm, ulus devletlere, siyasi partilere ya da bireylerin ideolojik duruşlarına, özellikle de Sovyetler Birliği'nin Stalin rejimi sırasında Marksizm-Leninizmi başarıyla uygulayacağını savunan "Anti-Revizyonistlere" atıfta bulunulduğunda pejoratif (aşağılayıcı) bir terim olarak kullanılır. Özellikle otoriter ya da sert bir çizgi olarak algılanan komünist ya da komünist olmayan politikacıları ve politik grupları tanımlamak için aşağılayıcı söz olarak kullanılır. Stalinizm, totaliterizmle ya da zorba rejimle eşanlamlı olarak tanımlanmıştır. Aynı şekilde bu terim, şiddet, terör, hapis ve cinayetler yoluyla siyasi muhalefetle mücadele eden rejimleri tanımlamak için kullanılmıştır.

"Stalinizm" in politik bir ideolojiden ziyade bir hükümet tarzını ifade ettiğini düşünmekteyiz. "Stalinizm" terimi, anti-komünistler, komünistler (sol komünistler, Troçkistler, Lüksemburgcular Konsey komünistleri) ve hatta Stalin yanlısı Marksist-Leninistler tarafından Sovyetler Birliği'ne egemen olan komünizmin markasını göstermek için kullanıldı. Üstelik Joseph Stalin'in liderliğinde, Sovyet Birliği'nin yetkisi altında olan ülkelerde Stalinizm meşrulaşmıştır. Stalin bir kuramcı değildir, ama halk tarafından kolayca anlaşılabilen birkaç kitap yazmış, iyi bir iletişimcidir. Stalin, Lenin'in mirasını, Sovyetler Birliği'nin ve geleceğin Sosyalist dünyasının kurucu babası olarak sürdürmekten gurur

[126] "Prominent Russians: Lazar Kaganovich"; Written by Olga Prodan, RT; November 22, 1893 - July 25, 1991; https://russiapedia.rt.com/prominent-russians/leaders/lazar-kaganovich/, (e.t. 2018)

duyuyordu. Stalinizm, Marx ve Lenin'in fikirlerini toplumun değişen ihtiyaçlarına uygun şekillerde uyguladığını iddia etmişti. Örneğin yirmili yılların ortalarında, "yavaş hızla ilerileyen sosyalizm"den ("socialism at a snail's pace") beş yıllık plan kapsamında hızlı sanayileşmeye geçiş gibi.

Bununla birlikte, Marksizm ya da Leninizmin fikirlerini savunan birçok insan, Stalinizm'i sapkınlık olarak görmektedir. Troçkistler, özellikle Stalinizm'i, iktidarı elde etmek için Marksizmi kullanan karşı devrimci bir politika düşünürken, anti-Stalinisttir.

1917'den 1924'e kadar Lenin, Troçki ve Stalin çoğu zaman birleşmişti, ama aslında ideolojik farklılıkları asla ortadan kalkmamıştı. Troçki ile olan anlaşmasında Stalin, ileri kapitalist ülkelerde işçilerin rolünü tanımlamıştı. (örneğin, ABD'deki işçi sınıfını "Burjuvalaştırılmış işçi aristokrasisi" olarak etiketleyen tezler yayınlamıştı).

Stalin, kendisini açıkça eleştiren veya politikalarına karşı çıkan herkesi ortadan kaldırarak kendisini Rusya'nın en büyük lideri olarak konumlandırmıştı. Hiç kimsenin kendi yetkisini aşmadığından emin olmak için gizli polisi, orduyu ve istihbarat örgütlerini kullanmıştı. Stalin tek Kişilik Kültünü kurmak için Burjuva Sınıfı'nın proletaryanın düşmanı olduğunu söylüyordu. Bu nedenle Stalin'in Gulag'ı (Çalışma Kampları), Büyük Terör ve Zorla kolektivizasyon içeriyordu. Sanki sınıf mücadeleleriyle ilgili sorunlara çözüm getirmiş gibi, bu kanlı tiranlık süreci sırasında Güney Sovyet Kafkasyası'nda binlerce insanı öldürmüş veya sürgün edilmişti. Stalin'in yönetimselliğe yönelik yaklaşımlarına, güç / bilgi ya da kişisel inancına karşı olan kişileri ortadan kaldırma eylemleri veya bununla ilgili verdiği emirler halktan gizli yapılıyordu. Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra, Sovyet arşivleri kısmen kaldırıldı ancak gizli kalan bazı bilgiler zamanla herkese açılmıştı. Güney Kafkasya'daki Sovyet arşivlerinin sürgün listesine göre, Stalin'in rejimine karşı olan Sovyet

Güney Kafkasyası'ndan pek çok masum insanın, aydınların Stalin'in emriyle sürgün edildiğini veya öldürüldüğünü görebiliyoruz.

Stalin'i, onun Stalinizmini ve kişisel kültünün etrafında kurulmuş olan geniş güç / bilgi koşullarını eleştiren kuramcılara bakalım. Leon Troçki, Sovyetler Birliği Kurulma Süreçlerinin bir parçası ve güçlü destekçisiydi. Fakat Stalin'in Marksizme yönelik yaklaşımlarına ve Stalin tarafından Sovyetler Birliği'nde uygulamaya konan sosyal - ekonomik ve politik - hukuk politikalarına karşıydı. Daha sonra Sovyetler Birliği'ni "Proletarya Diktatörlüğü" olarak değil, "Bürokrasinin diktatörlüğü" olarak değerlendirmişti. Bürokrasinin diktatörlüğü, okullar, üniversiteler ve teknik enstitüler inşa etti, milyonlarca gazete ve dergi çıkardı, radyo ve televizyon ağları kurdu, filmler yaptılar ve tüm bunlara rağmen, uyumsuz zihinlerin gittikçe daha dayanılmaz bulduğu ölümcül bir tekdüzeliğin ortaya çıkmasına neden oldular. "Ekonomik bireyciliğin (parça başı işi, özel arazi tahsisleri, primler, süslemeler) gelişmesine izin verilmedi. Bürokrasi, bireysel kültürün ruhsal kültür alanında ilerici olan taraflarını acımasızca bastırdı (eleştirel görüşler, kendi düşüncesinin gelişmesi, kişisel haysiyetin yetiştirilmesi) vb."[127] Ancak Troçki, kendi teorik ve politik görüşlerinde herhangi özgünlüğe sahip olduğunu iddia etmemiştir. 1898'den bir genç olarak Marksizm doktrinlerine sığınan Troçki 1940 suikastına kadar, Marx ve Engels'ten Lenin'e uzanan klasik gelenekte bir Marksistti.[128]

Albert Camus'un (1913-1960) Marksizme karşı olduğunu görmekteyiz. O devrimin şiddete dayalı Marksist kabulünü ve "kazanılan sonuçların araçları haklı çıkardığı" maksimini reddetmişti. Camus'a göre "Marksist perspektifte," "yüzbinlerce ölümün yüz

[127] L. Trotsky: "The Revolution Betrayed"; What is the Soviet Union and Where is it Going?; Written; 1936. First published: 1937. Translated. by Max Eastman. Transcribed for the Internet: by Zodiac between August 1993 and March 1996. https://www.marxists.org/archive/trotsky/1936/revbet/, (e.t. 2018)
[128] L. Trotsky: "Problems of Everyday Life and Other Writings on Culture and Science"; Copyright © 1973 by the Anchor Foundation, Inc. All Rights Reserved First Edition, 1973 Fourth Printing, 1986; s.11

milyonlarca insanın mutluluğu için olması küçük bir bedeldir" Marksistler bunu düşünür, çünkü tarihin insanın mutluluğuna götüren gerekli mantığa sahip olduğunu ve böylece şiddetin kabul edilebilir olduğuna inanırlar. İsyancı'da Camus bu iddiayı bir adım daha ileriye götürür: Marksizm esas olarak toplumsal değişimden ibaret değildir, aksine "tüm yaratılışı eklemeye teşebbüs eden" bir isyandır.[129]

Louis Pierre Althusser (1918–1990) 20. yüzyılın en etkili Marksist filozoflarından biriydi. Ancak daha sonra Revizyonlarında (1966-78) ilgi uyandıran eleştiriler de sundu. Althusser, Marx'ın mantığında ve analizinde olan önemli kavramlar hakkında yazdığı şeylerin çoğunu görmezden gelerek değerlendirme yapıyordu. Fransız Komünist Partisi'nin liderleri tarafından Althusser'e yöneltilen bir başka eleştiri de Althusser'in Marksist teori ile Marksist politik uygulama arasındaki ilişki hakkında çok az şey söylemiş olmasıydı.[130]

İskoç-Avustralyalı filozof John Anderson (1893-1962), Realizm olarak tanımlanan felsefenin tutkulu bir savunucusu idi. Anderson örneği önemlidir, çünkü düzenli olmayan yayınlarda yayınladığı siyasi yazılarında, siyasi pozisyonunda radikal bir değişim vardı: 1927'de radikal bir Komünist iken 1962'de muhafazakâr anti-komünist'e dönüşmüştür. Anderson, 1927'den 1937'ye kadarki politik yazılarını "proleteryacı" dönemi olarak tanımlamıştı; o zamanlar Komünist toplum teorisine ve politik değişime inanıyordu. 1938'den sonra, "anti-proleterya" politik teorisine inanarak, özgürlük, demokrasi, politik yaşamdaki geleneklerin önemi ve Komünizm karşıtlığı üzerinde durmuştu. [131] Biz Marksizmi ve Stalinizmi eleştiren teorisyenler tarafındayız, bu yüzden Lenin ile Stalin

[129] "A. Camus"; Stanford Encyclopedia of Philosophy; First published Thu Oct 27, 2011; substantive revision Mon Apr 10, 2017. Copyright © 2017 by Ronald Aronson ac7159@wayne.edu, (e.t. 2018)
[130] "L.Althusser"; Stanford Encyclopedia of Philosophy; First published Fri Oct 16, 2009; substantive revision Tue Feb 13, 2018; Copyright © 2018 by William Lewis wlewis@skidmore.edu, (e.t. 2018)
[131] "J. Anderson"; First published Mon Oct 22, 2012; substantive revision Wed Nov 29, 2017; Stanford Encyclopedia of Philosophy; Copyright © 2017 by Creagh McLean Cole creaghmcole@gmail.com, (e.t. 2018)

arasındaki derin bağlantıları görmek için süreklilik teorisini sunuyoruz. Süreklilik Teorisine göre, Lenin'in politikaları daha sonra Stalin tarafından radikal bir totaliter rejim geliştirdi. Stalin'in rejimi sırasında Lenin'in mirası devam etti. Örneğin, Lenin Komünist Partisi kurdu ve 1921'de tek parti devletini tanıttı. Bu hareket, Stalin'in Lenin'in ölümünden sonra rakiplerinden kolayca kurtulmasını sağlamıştı. Dahası, Lenin kendi partisinden 1930'larda Stalin'in muhaliflerini ortadan kaldırmak için yaygın olarak kullandığı bir yöntem ile "sadakatsiz" Komünistleri sık sık temizlemiştir. Lenin'in yönetimi altında, muhalefetin bastırılması için terör kullanılmıştı. Bu işlev için Çeka, Aralık 1917'de kurulmuştu. Lider Felix Dzerzhinsky, bazı konuşmalarında coşkuyla haykırmıştı: "Organize terör için buradayız - bu açık bir şekilde belirtilmelidir." Batılı yetkililer, 1924'te Çeka'nın 250.000'den fazla insanı idam ettiğini tahmin etmektedir. Çalışma kamplarının sayısı 1919'da 80 iken 1923'te 315'e yükselmişti. Stalin'in modernleşme programının radikal yöntemleri, Lenin'in savaş komünizminin daha da gelişmiş haliydi. Bu, geniş çaplı devletleştirmeyle, kırsal alandaki tahılların kuvvetli bir şekilde toplanmasıyla ve tüm işçilerin ordu tarzı disipline tabi tutulduğu sıkı bir işçilik kontrolüyle karakterize edilmişti. Bütün bu özellikler Stalin'in ekonomi politikasının bir parçası olmuştu. Dahası Lenin, Stalin'i (Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri) kilit pozisyona atamıştı; Bu da ona, her düzeyde parti üyelerini atama, görevden alma veya destekleme ve böylece güçlü bir politik taban oluşturma yetkisi vermişti. Lenin'in kurduğu diktatörlük, temel kontrol ve dengelerden yoksun kalmıştı. Bu da sistemin Stalin gibi acımasız politikacıların kontrolüne girmesine neden olmuştu. Bu görüşe göre, Lenin'in ölümü, kendi halefleri arasında manipülasyon, entrikaların yoğun bir şekilde yaşanmasını sağlamış ve bir güç boşluğu oluşturmuştur. Stalinizm ve Leninizm arasındaki ilişki tartışmalıdır. Dolayısıyla "Süreklilik teorisyenleri", Stalinizmin, Leninizm'in mantıksal sonucu olduğunu ve ikisi arasındaki farklardan daha

fazla benzerlikler olduğuna inanırlar. Diğerleri, Stalinizmin bu noktada uygulanışıyla Lenin ve Marksizm-Leninizm mirası arasında temel bir kopuş olduğunu iddia ediyorlar.

Buna rağmen, Lenin ile Stalin'in davranışları arasındaki farklılıklar benzerliklerden daha azdır. Sovyet Arşivleri ışığında yaptıkları incelendiğinde, söylediklerine inanmak zordur. Bu nedenle, Stalin ve Lenin'in politik konumlarını desteklemek için teorisyenlerin öne sürdüğü süreksizlik ya da süreklilik teorilerine göre tartıştıklarından emin olamayız, Biz, Sovyet Arşivlerinde kaydedilen belgelere göre, süreklilik teorisini tek taraflı olarak destekleyebiliriz, ancak her iki teorinin de var olma hakkı vardır.

3.2.1 Sovyet Güney Kafkasya'da Ceza Adalet Sistemleri

Bu bölümde Sovyetler Birliği'nde ceza hukuku ve adalet sistemlerinin temel ilkelerini anlamaya yönelik, Sovyet ceza adaleti teorisi ve pratiği hakkındaki değerlendirmelerimize öncelik vereceğiz. 1917'deki Rusya Komünist devrimi, eski Çarlık siyaset rejimini en önemlisi de eski geleneksel toplumsal düzeni yıkmıştı. 1903 tarihli Ceza Yasası da eski düzenin resmi ifadesini otomatik kaldırmış oldu. 30 Kasım 1918'de, "Ceza Hukukunun İlk Prensipleri" çıkarılmıştı, ancak bu prensipler belirli suçlarla ilgili hükümleri içermeyip Sovyet ceza adaletinin genel kurallarını içeriyordu. Daha sonra 1922'de[132] ilk bütünlüklü Sovyet Ceza Yasası oluşturulmuştur. Dört yıl sonra da 1 Ocak 1927'den[133] itibaren geçerli, yeni bir Ceza Yasası çıkmıştır. Bu, hukukçuluğun devrimci bir temasıydı. Bununla birlikte,

[132] "First Soviet Criminal Code"; The Criminal Code of the RSFSR, 1922. June 1, 1922; Seventeen Moments in Soviet History. An online Archive of Primary Sources. {Original Source: Sobranie uzakonenii i rasporiazhenii raboche-krestian'skogo pravitel'stva, 1922, No. 15, Art. 153.}

[133] "УК РСФСР 1927 года"; "Журнал Для Всех" Редакция Среда, 2017 года июня 21 дня. http://journ.online/, (e.t. 2018)

Sovyet milletvekillerinin asıl istedikleri, özünde devrim yaratacak bir ceza yasası oluşturmak olmuştur.

Çoğumuz, ceza hukukunun toplumu, suçluların saldırılarına karşı korumak zorunda olduğu konusunda hemfikirizdir. Dahası, modern kültürel toplumlarda suça karşı korunmanın tek yasal yolu budur. Fakat Sovyetler Birliği, Çar Rusyasının geleneksel "idari adalet" uygulamasını ele geçirdikten sonra, "Ceza Hukukunu", yeni kurulan rejim düşmanlarına karşı mücadelede en güçlü ve en çok kullanılan silah haline getirmiştir. 10 Temmuz 1934 tarihli Merkez Yürütme Komitesinin düzenlenmesine[134] ve 5 Kasım 1934 tarihli SSCB Halk Komiserler Konsey[135] Yönetmeliğine göre, İçişleri Bakanlığı'nın özel organları (MVD eski adıyla NKVD),[136] idari bir yolla, "suçu ispatlanamayan ve sosyal açıdan tehlikeli olan", "karşı-devrimci faaliyetlerinden şüphelenilen" kişileri, Sovyetler Birliği'nin uzak bölgelerine sürgün etmek, belirli yerlerden sınır dışı edilerek uyumlulaştırma kamplarına yerleştirilmesi vb. cezlandırma hakkına sahip olmuşlardır. Uygulanan prosedürlerin kuralları yoktur, şüpheliye gerek yoktur, itiraz ya da affetme hiçbir zaman kabul edilmemiştir. Bu uygulamanın yürütme yetkililerine eylemlerinde geniş

[134] Sovyetler Birliği'nde, Sovyet Kongresi toplantıları arasında Sovyet politikasından sorumlu organlar; Yerel Sovyetlerin günlük siyasi operasyonlarından sorumlular. En tanınmış iki yönetim komitesi tüm Rusya Merkez Yürütme Kurulu (1917-1922) ve Tüm Sovyet Merkez Yürütme Komitesi (1923 - 1991); Merkezi yürütme komitesi başlangıçta Sovyet üyeleri tarafından serbestçe seçildi, ancak kısa süre içinde üyelik sessizce Komünist Parti'nin (Stalin) Sekreterliğinin kontrolüne girdi ve 1930'larda politbüro tarafından tamamen kontrol altına alındı.} Encyclopedia of Marxism: Glossary of Organisations; https://www.marxists.org/glossary/orgs/c/e.htm, (e.t. 2018)

[135] {Halk Komiserleri Konseyi (Rada Narodnykh Komisariv veya Radnarkom; Rusça: Sovyet Narodnykh Komissarov veya Sovnarkom). Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde üst düzey yönetici ve idari organdır. İlk olarak 1917 Kasım'ında Rus Sovyet Federasyonu Sosyalist Cumhuriyetinin hükümeti olarak Vladimir Lenin'in İkinci Tüm Rusya Sovyetler Kongresi yönetiminde kurulmuştu. 1923'te SSCB'nin Sovnarkom'u, Merkez Yürütme Komitesi ve onun başkanlıklarından sorumlu Birlik hükümeti oldu.} Internet Encyclopedia of Ukraine {Интернет-энциклопедия Украины}; A. Bilynsky [This article originally appeared in the Encyclopedia of Ukraine, vol. 1 (1984).]©2001 All Rights Reserved. Canadian Institute of Ukrainian Studies, (e.t. 2018)

[136] İçişleri Bakanlığı Sovyetler Birliği'nde bir hükümet bakanlığıydı. Düzenli ya da politik olmayan polisi kapsayan MVD, Sovyetler Birliği'nde uzun bir tarihe sahipti. İlk olarak 18 Kasım 1917'de NKVD olarak kuruldu. Http://www.fas.org/irp/world/russia/mvd/su0525.htm John Pike tarafından düzenlendi Steven Aftergood Tarafından Saklanan Güncelleme 26 Kasım 1997 Çarşamba, (e.t. 2018)

özgürlük verdiği, örneğin; bir mülk sahibini herhangi bir hukuk sürecinden mahrum etmelerine izin verdiği kolayca görülmektedir. Ceza Kanununun 6. maddesinde belirtildiği gibi, savunulan nesne toplum, halk veya birey değildir. Bu, "Komünist rejime geçiş döneminde, işçi ve köylülerden oluşan hükümet tarafından kurulan Sovyet rejimi ve yasal düzen tarafından temsil edilen ve egemen olan proleter sınıfıdır". Modern ceza kanunlarının genel olarak 1810 tarihli, klasik Fransız Ceza Yasası'na, büyük Fransız Devrimi'nin fikir ve başarılarına dayandığını biliyoruz. Avrupa Aydınlanma Çağının Doğa Yasası ve Sosyal İlkeler Sözleşmesi (John Locke ve Jean Jacques Rousseau) felsefesinden doğan bu düşüncelerin, hedefinin, birey ve bireysel özgürlükler için gösterilen çaba olduğunu hatırlamalıyız.

Bu, "vazgeçilmez haklar"; yaşam, özgürlük ve mutluluğun sahibi olan bireyler içindir. Örneğin, Amerikalılar, daha sonra Avrupa'nın uyanışının başlangıcındaki Fransızlar, devrimci mücadelelerine başladıklarında söz konusu olan da insanların vazgeçilmez haklarıydı.

Sovyet yasasının kolektif ilkesi, kamu, devlet ya da parti mallarının korunma derecesi ve kalitesi ile diğer bireylerin malları arasındaki orantısızlıkta açıkça görülmektedir. Buradaki en çarpıcı nokta, cezanın önemlilik derecesinin yasa koyucu tarafından ayrı suçlara bağlanmasıdır." Sovyet bakış açısının temeline baktığımız zaman görmekteyiz ki "Siyasi ve sosyal rejimin karşıtı bir insanı kuralları çiğneyen vatandaşla karşılaştırdığımız takdirde ilkine daha sert ceza verilmesine ihtıyaç duyulmaktadır." Bu Sovyet Adaletinin genel eğilimini bu şekilde karakterize edebiliriz.

Ceza Kanunun ana suç gruplarında "Karşı-Devrimci Suçlar", "İdari Suçlar" ve "Askeri Suçlar" sıkça bulunmaktadır. Bu tip suçlarda ölüm cezası verilmektedir. Cezalandırma nedeni ise "Özel" sosyal savunma önlemi olarak altını çizmektedir. Örneğin; savaş

zamanında vergilerin ödenmeme suçuna ölüm cezasına verilmiştir. En çarpıcı örnek ise; eğer bir suç, karşı-devrimci amaçla gerçekleştirilmiş ise ceza olarak, özel kişiler tarafından yapılan "üreme kastrasyonu" olmaktadır.

Ölüm cezası (silah kullanılarak insanın hayatına son verilmesi Ceza Kanunu tarafından en tehlikeli eylemleri ve yanlış davranışları önlemek için temellendirilmiş ve uygulanmıştır. Bu cezalandırma yöntemi 1947'de kaldırılmış, yerine uyumlulaştırma kamplarında 25 yıl hapis cezası getirilmiştir. En yüksek resmi tedbir "işçinin düşmanı olarak ilan edilmesi ile birlikte (SSCB) vatandaşlıktan yoksun bırakılması ve sürülmesidir". Daha sonra, ülkenin uzak yerlerinde, zorunlu çalışma kamplarında çalıştırılarak özgürlükten mahrum bırakılmasıdır. Hapis cezaları; hapsetmeksizin zorunlu çalışma, medeni hakların sınırlandırılması, geçici olarak SSCB'den çıkarma, herhangi bir Sovyet Cumhuriyetlerinin sınırlarının ötesine veya yasa dışı olarak soruşturmadan, herhangi bir yere sınır dışı edilmesi yargı kararlarıyla veya yargı kararı olmadan sabit yerlerde kalmak, belli bir meslek veya ticaretle uğraşma yasağı, kamu suçu, mülkün müsaderesi, para cezası, öğüt ve diğer cezaların ağırlığına göre sıralanmaktadır. Buna ek olarak, Aralık 1929'daki[137] Ceza Yasası bir ceza daha getirdi: Sovyet vatandaşı olup yurtdışında resmi olarak istihdam edilenler arasından, işçi sınıfının düşmanlarına katılarak, Sovyetler Birliği'ne geri dönmeyi reddenler yasa dışı ilan edilmiştir ve sonuç olarak onların malın mülkiyeti müsadere edilmeli ve eğer Sovyetler Birliği'nin sınırları içinde yakalanırsa 24 saat içinde silahla hayatlarına son verilmelidir.

Dahası, Sovyet Ceza Kanunu m. 1'de, amacının Sosyalist işçi ve köylüleri ve yerleşik düzeni, sosyal savunma önlemleri sağlayan fiillere başvurarak sosyal açıdan tehlikeli eylemlere (suç olan) karşı korumak olduğunu belirtmektedir. 6. madde, "Sovyet rejimine

[137] G. V. Starosolsky: "Basic Principles of Soviet Criminal Law"; 28 N.C. L. Rev. 359 (1950). s. 360-374

karşı yöneltilen veya işçilerin ve köylülerin hükümetinin Komünist sisteme geçiş dönemini kendinde barındıran düzeni ihlal eden her eylemin veya ihmalin sosyal açıdan tehlikeli olduğu" nu açıklamaktadır. 7. madde ise sosyal açıdan tehlikeli eylemlerde bulunan veya tehlikeli olan kişiler hakkındadır. Sovyet Ceza Hukukunda üç tür sosyal savunma önlemi uygulanmıştır: adli-suçların rehabilitasyonu, tıbbi veya tıbbi eğitim. Dolayısıyla, Sovyet Ceza Kanunundak savunulan değerli nesneler Kolektif İlke'den türetilmiştir ve şöyle sıralayabiliriz: Sovyet Sosyal Birliği (Devlet) olarak Sovyet Rejimi, işçi ve köylü hükümeti ve Sovyet Hukuku, bireysel hakları, özgürlükleri ve bireysel mutluluğu korumaya odaklanmamıştır. Sovyetler Birliği'nin liderleri, hem Sovyet Rejiminin düşmanlarına karşı hem de Sovyet nüfusuna karşı kendi İktidarlarını güçlendirmeye çalışmışlardır. Sosyal-ekonomik, siyasi-hukuk politikalarının kontrolünü sağlamak için dikta yönetimi ile Ceza Hukuku ve Ceza Adalet Sistemlerini silah olarak kullanmışlardır.

3.2.1. A. Gizli Polis (KGB, NKVD)

KGB (Devlet Güvenlik Komitesi (Milli İstihbarat Teşkilatı)) Kruşçev tarafından 1954'te resmen kurulmuştur, ancak istihbarat gücü Sovyet Rusya'sında yeni bir şey değildi. Çarların çoğunun bir çeşit gizli polisi vardı. Bolşevikler 1917'de iktidarı ele geçirdikten sonra Çar'ın politik polislerini yeniden faal hale getirdiler. Feliks Dzerzhinsky'nin 1926'daki ölümüne kadar başkanlık ettiği organizasyonun kısaltması olan Çeka, Rus Komünist Devrimiyle Mücadele Komisyonudan ve Sabotaj timlerinden oluşmaktaydı. İlk yıllarda Çeka, adını birçok kez değiştirmişti. Aldığı isimler; OGPU, NKVD, MVD, MGB, KGB, FSB idi. 1923'te isimi OGPU, 1934'te Stalin yönetimi altında NKVD, 1946'da gizli polis ikiye ayrılmış ve ağırlıklı olarak yurtdışında faaliyet gösteren MGB, zorunlu çalışma

kamplarını işleten ve yerel halkı denetleyen MVD, Stalin'in ölümünden kısa bir süre sonra, 13 Mart 1954'te KGB olmuştu.

Lenin'in liderliğindeki Çeka, Komünist partinin düşmanlarına zulüm uygulamıştır. Bu politika, Stalin'in yönetimi altında, daha önce görülmemiş bir düzeye ulaşmıştır. Kötü şöhretli Lavrenti Beria tarafından yönetilen NKVD, Sovyetler Birliği'nde çok sayıda gerçek ve hayali düşmanı temizlemişti veya idam etmişti. NKVD, Yurt dışında olan Troçki gibi Stalin'in düşmanlarına saldırmıştı.

Çarların yönetimi altında gizli polis, iktidarın yönetimi altında ve bilgisi dâhilinde nasıl çalıştığını gösteren çok iyi örnekler bulunmaktadır. 1847'de ünlü Rus yazar Fyodor Dostoyevski, liberal Fransız felsefesini inceleyen 20 üyeli bir tartışma grubuna katılmıştı. Ateist olan Profesör, Çar'a karşı gizlice komplo kurmuştu. Grup edebi ve politik fikirleri tartışmak için her cuma bir araya geliyordu. Dostoyevski ve grubun diğer ciddi üyeleri, o dönemde reformist bir dergi çıkararak ihanet eylemi planlamışlardı. Avrupa'da 1848 devrimlerinden sonra Çar I. Nicholas devrimcileri bastırmaya karar vermişti. 23 Nisan 1849'da Dostoyevski uyurken, dairesi polis tarafından basılmış ve Dostoyevski St. Petersburg'daki Peter-Paul Kalesi'nde bulunan bir hapishaneye götürülmüştü. Uzun bir sorgulamadan sonra Dostoyevski, yıkıcı sözlerinin kasıtsız olduğunu anlatmış ve çarlığa, kiliseye karşı sadakatini göstermişti.[138]

İkinci örnekte ise, Çar taraftarları veya Bolşevikler tarafından Ilia Chavchavadze'nin öldürülmesine ilişkin herhangi bir kanıt üzerine anlaşılmaya varılmamıştır. Belirtmek gerekir ki o, Gürcistan'ın özerkliğini elde etmesi için mücadele eden aydın bir figür olmuştur.

[138] J. Hays: "HISTORY OF THE KGB AND THE SECRET POLICE IN RUSSIA"; Published in the Facts and Details; 2008; http://factsanddetails.com/russia/Government_Military_Crime/sub9_5e/entry-5202.html, (e.t. 2918)

28 Ekim 1905 yılı Tiflis'te, Kazakların olduğu Sosyal Demokratların toplantısı sona erdiğinde 60 kişi ölmüştü. 1907[139] yılında ise Ilia Chavchavadze[140] öldürülmüştü. Bu olayla ilgili zamanında Çarlık ajanları suçlanmıştı ancak bugün anlaşılan o ki Bolşevikler, ılımlı olan sesini kısmak istemişler.

Lenin ve Bolşeviklerin yönetimi altında gizli polis: Bolşevikler (Rus Komünistleri) 1917'de iktidara geldiğinde, köylülerin elinden toprakları ve işçilerin elinden sanayinin kontrolünü alarak mahkemeler yerine, devrimci mahkemeler kurduklarını belirten bir dizi devrimci karar yayınlamışlardı. Yeni hükümet, devletin düşmanlarını sindirmek için gizli bir polis teşkilatı olan VChK'yi (yaygın olarak Çeka olarak bilinen yapı, Karşı Devrim ve Sabotajla Mücadele için kurulmuş, Rus Olağanüstü Komisyonunun bir kısaltmasıdır) kurmuştu. Bolşevik lider Vladimir Lenin, politik, sosyal ve ekonomik sorunları çözmek için terör ve şiddet kullanımını teşvik etmişti. 1918'de Lenin, Bolşevik liderlere, devrimi kabul etmeyen köylü liderlerle nasıl başa çıkılacağı konusunda şu talimatları vermişti: "Yoldaşlar!" Yüzlerce bilinen kulaklara zengin adamları, kan emicileri asın... Bunu, yüzlerce kilometre uzaklıktaki yerlerde gerçekleştirin ve insanların tüm bunları bilmesini, görmesini, titremesini sağlayın. 'Onlar boğuluyor ve kan emiciler ölünceye kadar boğuluyorlar ... ölümüne boğulacaklar ... Sizin Lenin." 1918'de Lenin, gizli polisinin "her adımda demirden daha yumuşak" olduğunu" belirtmiştir. Aynı yıl Eylül ayında Lenin, Nizhny Novgorod'daki yetkililere emir vermişti: Yüzlerce fahişeyi, sarhoş askerleri, eski subayları vb. idam edilmeli ya da sınır dışı edilmelidir. Ayrıca, "Beyaz Muhafız sabotajcılarını vurmazsak, bu nasıl büyük devrim olur? ... Bu ne tür bir diktatörlüktür? Laf çok ama icraat yok." Başka bir

[139] T. Buford: "Georgia", The Globe Pequot Press Inc, USA; 1999. s.18

[140]თ. სიმაშვილი: "თბილისის ოხრანკის" განყოფილების აგენტი დიმიტრი ჯაში და სოციალისტ ფედერალისტები"; თსუ, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის და საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის შრომები, ტ. IV, თბილისი, გამომცემლობა, „მერიდიანი" 2012

ifadeyle, siyasi rakiplerin öldürülmesini şu sözlerle açıklamıştı: "Eğer biz birkaç lideri öldürmezsek, 10.000 işçiye ateş etmemiz gereken bir noktaya gelebiliriz".

Stalin ve NKVD: Joseph Stalin (1924-1953), Adolf Hitler, Mao Zedong ve Pol Pot, 20'ci yüzyılın en büyük kötüleri olarak görülmektedir. Stalin, on milyonlarca Rus'un ölümünden sorumluydu. Kurbanlar arasında kadınlar, çocuklar ve en yakın arkadaşları da vardı.

Stalin'in 1920'lerde iktidara kademeli olarak katılımı, Lenin yıllarındaki toplumun ve ekonominin liberalleşmesine son vermiş ve bunun yerine, Rusya ve diğer Sovyet cumhuriyetleri'nde daha önce benzeri görülmemiş bir hükümet kontrolünün yaşanmasına ve yine toplumların teröre sürüklenmesine yol açmıştır. Stalin'in rejimi 1930'larda giderek daha da baskıcı olmuştu. Tarım ve sanayi acımasızca, zorla merkezileştirilmişti. Rusların kültürel etkinlikleri oldukça kısıtlanmıştı. Stalin'in işçileri, Sovyet devleti için tehlikeli sayılan binlerce kişiyi elemine etmişti. Stalin'in yeni anayasasında, milisleri kontrol eden, sansür uygulayan ve büyük zorunlu çalışma kamp sistemi inşa eden gizli polise resmi olarak yer verilmişti.[141]

Gizli polisin Çarlık Rusyası'nda ve Sovyet Rejimi sırasında isimleri değiştirilmiştir, Gizli polisin (KGB vb.) Çarlık / Sovyet Liderlerinin kontrolü altında, çok geniş işlevleri ve çeşitli görevleri vardı. Gizli Polisin İktidarın bilgisine dayanan yapısal temelleri Çarlık / Sovyet Rejimi'nde aynıydı.

[141] J. Hays: "HISTORY OF THE KGB AND THE SECRET POLICE IN RUSSIA"; Published in the Facts and Details; 2008; http://factsanddetails.com/russia/Government_Military_Crime/sub9_5e/entry-5202.html, (e.t. 2018)

3.2.1.B. Mahkeme

Mahkeme Sistemleri, "SSCB Yüksek Sovyeti, SSCB, ve Özerk Cumhuriyetlerin Yargı Sistemi Hakkında Kanun" Yasası tarafından resmen tanımlanmıştır. Özerk cumhuriyetlerin ve özerk bölgelerin mahkemeleri, bölgesel mahkemeler, SSCB Yüksek Sovyeti'nin kararı ile kurulan özel mahkemeler ve halk mahkemeleri. 3. maddeye göre, Sovyet mahkemeleri suçlulara karşı caydırıcı önlemler uygulamakla kalmayıp suçluları cezalandıracaktır. Bu mahkemeler aynı zamanda suçluları uyumlu hale getirmek, dönüştürmekle de (rehabilitasyon) yükümlü olacaktır. SSCB vatandaşlarının, Sovyet hukukuna, sosyalist mülkiyete, emek disiplinine, devlete ve kamu görevlerine karşı dürüstlüğün sağlanmasına, Sosyalist insan ilişkisinin kurallarına saygılı özenli olmalarını sağlamak için eğitmek istemiştir.[142] 1936'da yeni bir anayasanın yürürlüğe konularak yeni bir ideolojiyi ilan etmiştir. Sovyetler Birliği'nin yasalarını, toplumun komünist bir ütopyaya düzenli bir şekilde inanması ve dönüşmesini sağlayacak bir sistem olarak tasvir ettiğini anlıyoruz. Bu ideolojiyle çelişen yasalar gizli tutulmuştu. Stalin ve onun halefleri, Sovyet vatandaşlarının özgür toplumları görememesi, tanımaması için dış seyahatlerini büyük ölçüde kısıtlamışlardı.

Devrimden 1930'ların sonlarına kadar, devrimin düşmanları olarak algılananlara yapılan baskıların çoğu, büyük ölçüde ceza adalet sisteminin dışında yapılmştı. Daha sonra bu baskılar, esas olarak kurulmuş yargı sistemi ile gerçekleştirilmişti. Stalin döneminde, ağır cezalar taşıyan çok sayıda "karşı-devrimci" suç, ceza kanuna eklenmiştir. Özel teşebbüslerin kamulaştırılmasından sonra, özel sektöre girmek ciddi bir suç haline gelmişti.

[142] P. B. Maggs: "Soviet law"; The Court System Supreme Soviet of the USSR, Act Concerning the Judicial System of the USSR, and of the Union and the Autonomous Republics. Second Session of the Supreme Soviet of the U.S.S.R., August 10-21, 1938, Verbatim Report (New Vork: International Publishers, 1938), s. 662-673.August 16, 1938; Original Source: Vedomosti, No. 11 (1938)

Ceza hukuku, devlete boyun eğmeyen dini grupları bastırmak için kullanılmıştı. Özellikle yurtdışındaki çalışmalarını yayınlamaya cüret eden muhalifler (dissidents) "anti-Sovyet ajitasyonu ve propagandası" suçundan cezalandırılmıştı. Ayrıca, 1960'lı yıllardan başlayarak muhalifler, çoğu zaman tasarlanmış suçlamalarla cezalandırılmışlardır.

Ayrıca mahkeme sistemi, her düzeyde yargı kararlarının partinin kontrolünde olmasını sağlamak için tasarlanmıştır. Çarlar altında önemli ölçüde bağımsızlık göstermiş olan jüriler bile ortadan kaldırılmıştır. Onların yerine yeni mahkeme, parti yetkilileri tarafından seçilen ve her zaman parti üyesi olan yargıç ve hâkimlerle aynı fikirde olup meslekten olmayanlar arasından özenle seçilmiş kişiler ile oluşturmuştur. Sistem, gerçekte katılımı olmayan fakat popüler anlamda, görüntüde katılım varmış imajı yaratmak için tasarlanmıştır. Yargı kararları üzerindeki kontrol çok fazlaydı. Yüksek yargı düzeyleri, Sovyet cumhuriyetleri ve Sovyetler Birliği Yüksek Mahkemelerine yapılacak temyiz başvurularına izin vererek de uygulanmıştır. Siyasi öneme sahip olan davalar, "telefon yasası" olarak adlandırılmıştı. Bu tip kararlar, çoğunlukla parti yetkililerinden hâkimlere yapılan telefon görüşmelerinin belirlediği yasal kararlardır. Yüzyıllarca süren, eski Rus Savcılık Kurumu yeniden canlandırılarak, yasaların ve yönetmeliklerin uygulanmasını sağlamıştır. Bu kurum konu ve kararları, doğrudan parti liderliğine bildirmekten sorumlu olmakla kalmayıp aynı zamanda ülke çapında bir örgüt haline gelmiştir. Cezai prosedür, ağırlıklı olarak devlet ve parti lehine çalışmaktaydı. Sistem, genel olarak kapsamlı bir ön soruşturma çağrısında bulunan Avrupa kıtasının modelini izlese de ciddi suçlarla ilgili davalardaki soruşturmacı (dedektif), Batı Avrupa'da olduğu gibi bir yargı görevlisi değildi. Buradaki makam kovuşturmadan sorumluydu. Soruşturmacı (dedektif), şüpheliyi avukatla görüşmeden aylarca tutabilirdi. Zaman zaman yüksek parti yetkilileri, belirli suç türlerine karşı kampanya başlatıyorlardı. Örneğin, savcıların kime dava açacağını söyleyerek ve Mahkemeleri sanıkları mahkûm

etmesi için zorlayarak, yeni bir Sovyet merkezli, kontrollü yargı gücü kurulmuştur. 1940'ların sonlarından itibaren, parti hiyerarşisinden kaynaklı yüzde 100'lük bir mahkûmiyet oranı olması için ciddi baskılar vardı ve neredeyse hiçbir beraat olmamıştı.[143]

Sovyet Yasası ve Yargı Sistemleri'nin ana ideolojisi ile teorik ideolojisi, Sovyet İktidarının uygulamalarıyla çelişmektedir. Birlik, Sovyet toplumunu sosyalist ütopyaya uygun olarak dönüştürmeye odaklanmıştı. Sovyet Yargı Sistemleri'nin çalışmaları kontrol altındaydı. Dhası, Sovyet Merkez yetkilileri tarafından yönlendirilip yönetilmiştir. Dolayısıyla mahkemeler, Sovyet rejiminin gücünü ve toplumlarına yönelik pozisyonlarını güçlendirmek için kurulan resmi yerlerdi sadece.

3.2.1.C. Hapishane ve Stalin'in Gulag'ı

"Biz Sibirya'daki Katorga'yı, prangalar içinde olan Sibiryayı, Sovyet sosyalist Sibirya'ya dönüştüreceğiz"

Stalin

Gulag (Zorunlu Çalıştırılma Kampı), 1930'lardan 1950'lere kadar Stalin döneminde, Sovyetlerin zorunlu çalışma kampı sistemlerini yöneten hükümet ajansıydı. Ayrıntılı olarak, Gulag, - Düzeltici Çalışma Kampları Baş İdaresi'nin bir kısaltmasıdır. Rusça: {Главное Управление Исправительно Трудовых Лагерей. Gulag - 1920'lerden 1950'lerin[144] ortasına kadar, Sovyetlerin zorunlu çalışma kampları sistemiyle birlikte gözaltı, geçiş kampları, cezaevleri, siyasi tutsakları ve suçlularını barındırdı. Gulag, milyonlarca insanı

[143] P. B. Maggs: "Soviet law"; Enciyclopedia Britannica; 1984; https://www.britannica.com/topic/Soviet-law, (e.t. 2018)
[144] A. Applebaum Author "Gulag: A History"; "Gulag: History, Camps, Conditions, Economy, Effect, Facts, Quotes (2003)"; The Film Archives Published on Aug 13, 2016;https://www.youtube.com/watch?v=aGeHPwgLm6Y, (e.t. 2018)

hapsetti. Gulag'ın ismi, (Batı'da Sovyetler Birliği'nden bir ada zincirine dağılmış olan çalışma kamplarını andıran) Aleksandr Solzhenitsyn'nin The Gulag Archipelago, 1918-1956 (1973) [145] adlı kitabının yayınlanmasına kadar genel olarak Batı'da büyük ölçüde bilinmemekteydi.

Mahkûmlar Gulag'ı üç büyük dalga ile doldurmuştu: 1929-32'de Sovyet tarımının kollektifleştirilmesi yılları; 1936–38'de Stalin'in tasfiyeleri doğrultusunda ve II. Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda. Solzhenitsyn, 1928 ile 1953 yılları arasında "yaklaşık kırk ila elli milyon insanın Archipelago'da hapis cezasıyla yattığını" iddia etmişti. Gulag yönetimi tarafından derlenen ve 1989 yılında Sovyet tarihçilerinin yayınladığı rakamlar, 1934'ten 1947'ye kadar geçen sürede toplam 10 milyon insanın kamplara gönderildiğini göstermektedir. Gerçek rakamlar bilinmemektedir.

Bu zorunlu çalışma kamp sistemi, ilk olarak 15 Nisan 1919 tarihinde Sovyet kararı ile kurulmuştu. 1920'lerde bir dizi idari ve örgütsel değişiklikler yapılmıştı. 1930'da gizli polis, OGPU'nun (Daha sonra, NKVD ve KGB) kontrolü altında Gulag'ın kurulmasıyla sona ermişti. Gulag, 1920'lerin sonunda, Sovyet lideri Joseph Stalin'in tarımsal kolektivizasyonuyla örtüşen muazzam genişleme döneminde yaklaşık 100.000 kişilik bir tutuklu nüfusa sahipti. Gulag, 1936 yıllarından Stalin'in 1953'teki ölümüne kadar, her yıl eşit ya da daha fazla insanı, toplamda ise 5.000.000 mahkûmu barındırmıştı. Kollektivizasyon sırasında tutuklanan zengin ya da direnenen köylülerin yanı sıra, Gulag'a gönderilen kişiler arasında çok çeşitli kişiler ve gruplar vardı. Bunlar arasında; Komünist Parti üyeleri, askeri yetkililer, Alman ve diğer Eksenli savaş esirleri (İkinci Dünya Savaşı

[145] A. I. Solzhenitsyn: The Gulag Archipelago; 1918-1956 An Experiment in Literary Investigation I-II; III-IV; V-VII; Translated from the Russian by Thomas P. Whitney; HARPER & ROW, PUBLISHERS New York, Evanston, San Francisco, London

sırasında), sadakatsizlik şüphesi bulunan etnik grupların üyeleri, Sovyet askerleri, diğer vatandaşlar, savaş sırasında Almanlar tarafından esir alınmış veya köle işçi olarak kullanılmış şüpheli sabotajcılar, hainler, muhalif aydınlar, sıradan suçlular ve Stalin'in tasfiyelerinden habersiz olan pek çok masum insan vardı. Halkın inancına aykırı olarak Gulag kampları, ceza kanunun meşhur 58. maddesinin dördüncü tanımına göre "karşıdevrimci faaliyetler" nedeniyle mahkum edilen siyasi tutuklularla doldurulmamıştır. Siyasi nedenlerle tutuklanan insanlar, her yıl gulaglarda bulunan bütün mahkumların dörtte biri ile üçte biri arasında değişiyordu. Diğer mahkumlar sıradan olarak tanımlanan suçlular değildirler. Birçoğu, Parti tarafından özel olarak tasarlanan suçları işlediği için kamplara mahkum edilmiştir. Örneğin; "Sovyet mülkünün yok edilmesi", "Fren Pasaportu Yasası", "Hooliganizm", "Spekülasyon", "İşten ayrılma", "Sabotaj", "kolkhozy'de iş günlerinin tamamlanmaması" v.b.[146]

Resmi teoriye göre, "Dürüst Emek" anlaşıldığı zaman mahkumun yeniden eğitimi mümkündü. Ancak, kamp emeğinin daha belirgin amacı ekonomik ve cezalandırıcı olmasıydı. Çalışma kamplarının ekonomik çıktısı, Sovyet planlamasından ayrı bir faktör olarak ortaya çıkacak kadar büyüktü. Fakat hapishanenin ceza amacı, polis organlarının varlığının temel sebebiydi. Emek yorucu ve çoğu zaman tehlikeliydi. İşyerleri kış mevsiminde yetersiz havalandırılmış ve ısıtılmıştı. Açıkta çalışan işçiler için giyim yetersizdi. Makine eski ve demodeydi. Buralarda yüksek üretim kotalarının karşılanamaması, daha düşük yiyecek oranları ve yazışmaların ya da ziyaret haklarının kaybedilmesiyle cezalandırılmıştı. Stalin dönemine ait zorunlu çalışma kamplarını ele alan

[146] A. Paczkowski, J. L. Margolin, J. L. Panné, K. Bartosek, N. Werth, and S. Court: The Black Book of Communism: Crimes, Terror; Harvard University Press; Cambridge Massachusetts; London England 1999; s. 207-208

Solzhenitsyn'in "Ivan Denisovich'in Hayatında Bir Günü"nde açıklanan koşulların, hâlâ yaygın bir gerçeklik olabileceğine dair belirtiler vardır. Özellikle ağır çalışma sistemi ile kamplarda hizmet veren tutuklular, insanlık dışı küçük gıda tedarikiyle, aşırı kalabalıkla, idari personelin kötü muamelesiyle, vergi iş yüküyle sürekli mücadele ediyorlardı.[147] Dahası, kötü beslenme ve sıkı çalışma genellikle hastalığa neden oluyordu. Çalışma kamplarındaki tıbbi tedavi zayıftı ve genellikle tedavi kaldırılıyordu. Mahkûmların, tıbbi personelin davranışları nedeniyle operasyonları reddettikleri bilinmektedir. Maddi zorlukların yanı sıra mahkûmlar, sansür, posta sınırlamaları ve çeşitli haklarının kısıtlanmalarına katlanmışlar.

Zorunlu Çalışma Sistemi kapsamında, farklı kamp türleriyle karşılmaktayız: Endüstri Kampları, İnşaat Kampları, Günlük Kampları ve diğer kamp kategorileri. Bu kamplar Sibirya, Ural, Orta Asya, Ukrayna ve Kazakistan v.b. ülkelerin şehirlerinde inşa edilmiştir.[148] Anne'ye göre, Sovyetler Birliği'nde en az 476 kamp sistemi vardı. Stalin'in Sovyetler Birliği'nde hapis ve köle emeği deneyimi olanların toplam sayısı 25 milyona kadar çıkabiliyordu" Gulag sistemi doruk noktasına geldiğinde yüzlerce kamptan oluşuyordu ve ortalama her kampta 2.000–10.000 mahkum tutuluyordu.[149] Bu kampların çoğunda mahkûmlar inşaattan düşüyordu. Bunlar genel inşaat projelerinde (kanallar ve demiryolları yapımı gibi) çalışan ya da madenlerde çalışan "düzeltici emek kolonileri" idi. Çoğu mahkûm çalışmayı reddettiği zaman açlık veya infaz tehdidiyle karşılaşıyor ve çalışmaya devam ediyordu. Çok uzun çalışma saatleri, sert iklim koşulları, yetersiz beslenme ile özel

[147] A. Solzhenitsyn: One day in the life of Ivan Denisovich; translated from Russian by Ralph Parker; E.p. Dutton a division of Penguin Books New York and Victor Gollancz LTD; London; 1963. s. 10-64.
[148] Central Intelligence Agency (Directorate of Intelligence): "Intelligence Report Forced Labor Camps and Prisons in the USSR"; Secret CIA BGI GR 73-1 December 1972; approved for realizing 18/04/ 2000; s. 1-25.
[149] A. Applebaum: The Gulag: What We Now Know and Why It Matters; Volume 2; Number 1; Cato's Letter; 2004; s. 1-8.

uygulamaların bir arada olmasıyla her yıl, Gulag'ın toplam tutuklu nüfusunun en az yüzde 10'unun öldüğü tahmin edilmektedir. 1918'den 1956'ya kadarki dönemde Gulag'daki toplam ölüm sayısının Batı bilimsel tahminleri 15 ile 30 milyon arasında değişmektedir.

Gulag, Stalin'in ölümünden kısa bir süre sonra küçülmeye başlamıştı; Yüzbinlerce mahkûm 1953'ten 1957'ye kadar affedilmişti. Bu süre zarfında kamp sisteminde yoğunluk 1920'lerin başlarındaki oranlarına dönmüştü. Gerçekten de Gulag resmen dağıtılmıştı. Faaliyetleri çeşitli ekonomik bakanlıklar tarafından paylaşılmıştı. Kalan kamplar 1955 yılında yeni bir kurum (GUITK) {Главное управление исправительно-трудовых колонийор) "Düzeltici Emeğin Baş İdaresi" altında toplanmıştı. Stalin'in Gulag'ı açısından tarafsız bir analiz yaptığımızda, ideolojinin kör gözünü görürüz. Burada pratik olmayan bir teori değil, olasılık teorisinin kendisi pratiktir. Sovyet Disiplin/Ceza, İktidar/Bilgi söylemlerinin asıl sorunlarının Stalin'in Gulag'ı altında ortaya çıktığını düşünüyoruz. Aslında Stalin'in Gulag ideolojisi, yönetimselliği Sovyet Rejimi hakkındaki gerçeği göstermektedir. Bu gerçekleri Sovyet Liderleri'nin anlattıklarından değil onların uygulamalarından anlayabiliyoruz.

3.3 BÜYÜK TERÖR

Tarihçilerin Fransız Devrimi'nden ödünç aldıkları, geriye dönük bir terim olan Büyük Terör, 1936-38 yılları arasında, Komünist Parti ve ezilen Sovyet toplumuna devlet örgütlü kan dökümlerinin paroksismi anlamına gelir. Büyük Terör veya Ezhovshchina olarak da bilinir. Kökenleri, kapsamı ve sonuçları önemli bir tartışma konusu olmuştur. Büyük Terör,

80 yıl önce Sovyet gizli polis amiri Nikolai Yezhov'un 00447 sayılı kararını [150] imzalamasıyla başlamıştı. "Devlet güvenlik organları, Sovyet halkının tüm unsurlarını acımasızca parçalamak ve emekçi Sovyet halkını savunmaktan önce durmaktadır karşıdevrimsel olaylarından ve son olarak, bir kez ve herkes için, sinsi çalışmalarını Sovyet devletinin temellerine karşı sonlandırmaktadır."[151]

Alman araştırmacı Manfred Hildermeier, olayların dört farklı yorumunu yapmıştı. İlk görüş, komünist ideoloji ve terör arasındaki ilişkiyi vurgular - bu bakış açısı, terörün komünist ideolojinin önemli bir parçası olarak geliştiğini ima eder. İkinci görüş, Büyük Terörün yürütülmesinin sorumlusunun Stalin olduğu totalitarizm kavramını geliştirir. Üçüncü seçeneğin destekçileri (revizyonistler), milyonlarca insanın sınır dışı edilmesi ve kitlesel terör, tek bir adamın iradesiyle gerçekleştirilmedi diyor. Şiddetin dürtüsünün bir kartopu gibi büyüyüp toplumun orta ve alt katmanları boyunca eylemsizce yayıldığını ileri sürmektedir. Son olarak, dördüncü seçenek, Stalin hakkında "totaliter" hipotezin ve terörün mantığının "revizyonist" devamının, toplumun orta ve alt seviyelerindeki güç mücadelelerinin dinamiği ile uyumluluğunu varsayar. Rus hükümetinin ve Ortodoks Kilisesi'nin sessizliği, Rus toplumunun Büyük Terörle ilgili muğlak yorumunun ve Sovyet hükümetinin kendisine ve kendi halkına karşı işlediği diğer suçların ifadesiydi. Rusya Merkezi yönetimi (VTsIOM) tarafından yapılan son kamuoyu anketine göre, Rusların yüzde 43'ü terörün "ülkede düzeni sağlamak" için gerekli olduğuna inanmaktadır. Sadece yüzde 16'sı Stalinist yargıç kürsüsü ve mahkeme kararlarının adil olduğunu söylemiştir. Yüzde

[150] W. Nicolas: "The NKVD Mass Secret Operation n°00447 (August 1937 - November 1938"; 24 May, 2010; http://www.sciencespo.fr/mass-violence-war-massacre-resistance/en/document/nkvd-mass-secret-operation-n-00447-august-1937-november-1938, (e.t. 2018)

[151] Y. Shimov; R. Coalson: "Great Terror: Russian Government's Silence Means Stalin's Victims Honored Only With A #Hashtag"; August 05, 2017; https://www.rferl.org/a/stalin-great-terror-government-silence-80th-anniversary-putin-hashtag/28660308.html, (e.t. 2018)

dokuzu, Stalin'in suçlarının herhangi bir argümanla haklı çıkamayacağını söylemiştir.[152] Ancak biliyoruz ki şimdiye kadar "Büyük Terör" sırasında acı çeken kurbanların sayısıyla ilgili tartışma devam etmektedir. 1930-1953 yılları arasında OGPU-NKVD tarafından tutuklanan ve hüküm giymiş olanların sayısı hakkında, SSCB İçişleri Bakanlığı Özel dairesi tarafından bir mutabakat şeklinde Kruşçev'e sunulan resmi Sovyet istatistiklerine göre, toplam 1.344.923 mahkum bulunmaktadır. Bunların 681,692'si idam edilmiştir.[153] Elbette, bu veriler tam olarak rakamları vermemektedir. Çünkü tehcir edilen veya sürgün sırasında sınır dışı edilen veya öldürülen binlerce kişiyi içermemektedir.

Sovyet Liderleri ve destekçileri tarafından planlanarak uygulanan Sovyet Rejimine karşı olan herhangi bir siyasi ideoloji, eylem, kişilere karşı çok büyük bir terörün, sert ve kanlı bir baskı uygulandığını düşünmekteyiz. Bu kısa gözden geçirme, "Büyük Terör" kavramının ana anlamının anlaşılmasını amaçlamıştı. Böylelikle bir sonraki bölümlerde ayrıntılı olarak Sovyet Güney Kafkasya Bölgesi'nde Büyük Terör hakkında tartışabiliriz.

3.3.1 Azerbaycan'da Büyük Terör

"1936-1937" olgusu, Sovyet tarihinin en korkunç sayfalarından biridir. Bu nispeten kısa tarihsel zaman aralığında, Sovyet totaliter sistemi, amaçlarına ve hedeflerine ulaşmak için devletin terörizm yöntemlerini sistematik olarak kullanmış, vatandaşlarının kişisel güvenliğini de içeren haklarını açıkça ihlal etmekten daha da ileri gitmiştir. Bu, ağır kayıpların olduğu, büyük insan kitlelerinin hak ve özgürlüklerinin yok edilmesine yol açan

[152] Y. Shimov; R. Coalson: "Great Terror: Russian Government's Silence Means Stalin's Victims Honored Only With A #Hashtag"; August 05, 2017; https://www.rferl.org/a/stalin-great-terror-government-silence-80th-anniversary-putin-hashtag/28660308.html, (e.t. 2018)

[153] Internal Affairs of the USSR on the number of convicts for the NKVD in 1937–1938. December 11, 1953 Copy. SARF, http://www.rusar chives.ru/evants/exhibitions/xxconvention_exp.shtml, (e.t. 2018)

tam bir hukuksuzluk dönemiydi. Bu olaylara "Büyük Terör" denir. Azerbaycan'da, tüm Güney Kafkasya'da olduğu gibi, "Büyük Terör" ün başlangıç işareti, 21 Ağustos 1936'da, Komünist Parti Trans Kafkas Bölgesel Komitesinin Birinci Sekreteri Lavrentiy Beria tarafından yazılıp yayınlanan bir yazıyla verildi. Bu yazı "Sosyalizmin düşmanları toza dönüşsün" başlığı altında, tüm merkezi gazetelerde yayınlamıştır. 10 Temmuz 1937'de CPSU Merkez Komitesi'nin politbürosu (b) Azerbaycan'a yönelik talimatlar da dahil olmak üzere baskılara ilişkin kararını kabul etti. Azerbaycan'ın bölümü şu şekilde onayladı: "500 kulağın ve 500 suçlunun öldürülmesi – silahla ; 13 bin 300 kişi ve 1.700 suç işleyenleyenlerin sınır dışı edilmesi. "Buna ek olarak, Troikas 'a karşı devrimci isyancı örgütlerden 500 kişinin infaz edilmesi, 750 kişinin sınır dışı edilmesi ve 150 haydut / bandit grup ailesinin NKVD kamplarına tahliye etmesine izin verildi. "Böylelikle 1.500 kişinin vurulması, kamplarda 3.650 kişinin hapsedilmesi ve 150 ailenin tahliye edilmesi kararı alınmıştı.[154] Ne yazık ki bugün, Azerbaycan'da Büyük Terör döneminde elenen/sürgün edilen ve öldürülen insanlara yönelik doğru bilgiler bulunmamaktadır. Azerbaycan'da Büyük Terörle ilgili yeterli derecede arşiv çalışmalarını bulamamaktayız. Ancak aynı bağlamda bir vakayı ele alacağız. Mikayil Müşfiq, (5 Haziran 1908, Bakü - 6 Ocak 1938, Bakü) 1930'larda Azerbaycanlı bir şair idi. Şiirlerini romantizm ve doğa üzerine yazıyordu. Buna rağmen, kısa süre sonra Azerbaycanlı Yazarlar Birliği tarafından iftiraya uğrayıp eleştirilerine maruz kaldı. Bundan kısa bir süre sonra Mushfig, SSCB'deki Stalinist terör sırasında, 30 yaşında, Sovyet yetkilileri tarafından tutuklanmış ve idam edilmişti. Nikita Khrushchevin siyasi iktidari zamanı yani de-stalinizasyon dönemi, Azerbaycan toplumunda Mushfig şiirinin meşhur olmasıyla sonuçlandı. 1930'ların sonlarında yazar Mehdi Huseyn tarafından İlyas

[154] E. Ismailov: 1937: "Great Terror" in Azerbaijan, Baku; "Stalinist Terror in the South Caucasus"{Caucasus Analytical Digest}; Guest Editor: Giorgi Kldiashvili; s. 9-12

Afandiyev'in hatıralarından birinde böyle bir itiraf dile getirilmişti " Şairler ve yazarlar arasında birbirlerine iftira atmak, birbirlerini milliyetçilikle suçlamak ya da dini propaganda yaymak çok yaygındı. Bu tür iftiraların nedenleri genel olarak bazı şairler ve yazarlar arasındaki kişisel sorunlar ve acı çekişmelerle bağlantılıydı. Ancak Mushfig, diğer tartışmalı konulardaki sesini yükseltmekten korkmuyordu. Bunlardan biri, Stalinistlerin geleneksel Azerbaycan müzikal enstrümanlarının, özellikle de 11 telli bir enstrüman olan tarın yasaklanması gerektiği düşüncesiydi. Stalin ve Azerbaycan Komünist lideri Mir Cafaf Baghirov, Tar'ın çalınmasını yasaklamaya karar verdiğinde, Azerbaycanlı entelektüeller dehşete kapılmıştı. Mushfig'in karısı şöyle yazıyordu: "Ünlü Tar çalgıcısı Gurban Primov, bizi ziyaret ettiğinde ciddi endişesini dile getirdi." Evet, evet, bunu duydum, 'Mushfig ona dedi ki.' Buna inanamıyorum... Milletin en sevdiği enstrümanından mahrum edilmesi, milleti o sevgiden yoksun bırakarak acıya mahkum etmek demektir." Mushfig kendi Tar'ını asılı olduğu duvardan çıkardı ve Gurban'ın çalmasını istedi. Gurban "Rast" [bir çeşit muğam veya modal müzik] çalarken, Mushfig dalgın görünüyordu.

Sonra aniden sesi muğamın melodisiyle harmanlandı:

Tarı söyle, Tarı söyle!

Seni kim unutabilir?

Tarı söyle, Tarı söyle!

Mushfig, Tar'ın önemi hakkında uzun bir şiir yazmaya karar vermişti "Söyle Tar, Söyle!". Bu şiiri yayınlandığında halktan geniş beğeni toplamıştı. Bu konuyla ilgili süren tartışma halk tarafından kazanılıp Tar yasaklanmamıştı. Uzeyir Hacıbeyov "Koroğlu" (1937) gibi opera çalışmalarında orkestranın bir parçası olarak tarın da yer aldığı eserler

yazılmıştır. Besteci Haji Khanmammadov, özellikle Tar için üç konçerto yazmıştı.[155] Mushfig ayrıca, Azerbaycanlı Yazarlar Birliği'nde, Stalin rejiminin çıkarlarına hizmet eden birçok edebi şahsiyetlerle birlikte Huseyn Javid, Ahmed Javad ve Yusif Vazir Chamanzaminli'nin eleştirilerine maruz kalmıştı. SSCB, Mushfig'i "şovenist" ve "küçük burjuva şairi" olarak nitelendirmişti. Mushfig, 1937'de tutuklanmış "devletin düşmanı" olarak suçlanmış ve 1939'da Bakü yakınlarındaki Bayil hapishanesinde idam edilmişti. Daha sonra resmi olarak görevden alınmıştı. Mushfig, Joseph Stalin hakkında şiirler yazmış olmasına rağmen, SSCB'nin Anti - Stalinizm siyaseti sırasında "Stalin karşıtı" bir şair olarak kabul edilmiştir.[156]

Bu nedenle, "Büyük Terör" kabusu açıklanabilen, ancak gerekçelendirilmesi zor ve hatta imkansız olan tarihsel bir olgudur. Bu fenomen, liderliğin devletin ruhunu yitirmeden önce insanın iktidarsızlığını göstermek için insanların ruhlarında korku yaratma arzusundan kaynaklanıyordu.. Aynı zamanda, devlet dış ve iç politikasının geçerliliğini genişletmek için ek amplifikatörler kullanmaya çalışmıştı. Devlet korku salarak yalnızca protestoları değil, aynı zamanda olağan aktiviteleri de durdurmaya çalışıyordu. Bu yüzden halkın bir kısmı mahvedilmiş, cezalandırılmıştı. Ne kadar "iyi" olduğunu göstermek için hükümet, halka karşı saldırı hızını kısa bir süre arttırmıştı. Fakat eğer gerekirse müdahalede çok yumuşak olmayacaklarını açıkça ortaya koymuştu. "Hükümet hesap vermez" düşüncesini yerleştirmek için sürekli suç işlendi. Tutuklanan bir kişi suçunu itiraf etmeliydi, aksi olamazdı. Fiziksel güç kullanmak normal olmuş, işkence aslında yasallaştırılmıştı. Tutuklanan kişi, rejim düşmanı olduğunu kabul etmelidir aksi halde fiziksel güç

[155] F. Alakbarov: "Diaries Poet Mikayil Mushfig (1908-1939)"; Autumn 2002 (10.3). http://www.hajibeyov.com/bio/bio_life/mikayil_mushfig/mikayil_mushfig.html, (e.t. 2018)
[156] E. Ismailov: 1937: "Great Terror" in Azerbaijan, Baku; "Stalinist Terror in the South Caucasus"{Caucasus Analytical Digest}; Guest Editor: Giorgi Kldiashvili; s. 11-12.

kullanılıyordu. Dolayısıyla tutuklanan kişi üzerine atılı suçu kabul etmek durumunda kalıyordu. Bu gerçekleri belgeleyen birçok kanıt bulunmaktadır. Vasili Churashov, 1932'den 1954'e kadar Azerbaycan devlet güvenlik kurumlarında çalışıyordu. 1936-1938 yıllarında, tutuklamaların mahkûmlar tarafından sağlanan denenmiş kanıtlara dayanarak yapıldığını hatırlatmaktadır. Kanıtlar şiddet ve işkence yöntemleri uygulayarak çıkarılıyordu. Soruşturma sırasında, tutuklular üzerinde acımasız yöntemler uygulanmıştı. Bunlardan biri "ayakta durma" yöntemiydi. Tutuklanan adamın soruşturma süresi olan birkaç gün boyunca oturmasına izin verilmiyordu. Bu şekilde, sorguya çekilen kişinin kan dolaşım problemleri başlıyor ve ayakları şişiyordu. Bu işkenceye birkaç kişi dışında bir çok kişi bayılıyordu. 1956 yılında, çiftçilikle uğraşan ve eski bir köy olan Garatugay Aliaga Safarov'un eski başkanı Ali Bayramlı davasında, hayatta kalan sanıklardan biri şöyle demiştir: "NKVD tarafından 5 Ağustos 1936'da tutuklandım. Aslında, bu protokolleri soruşturma sırasında imzaladım, çünkü bilincimi kaybedene kadar dövüldüm. Bilincimi kaybetmiş durumdayken araştırmacılar (dedektifler) bu protokolleri imzalamam için zorladılar".[157]

"Büyük Terör" baskılarının yanlış olduğuna dair kararın verildiği zaman geldi. Çoğu vakada masumlar herhangi bir yasal temele dayanmadan yaratılan baskı ve uygulanan acımasız yöntemlerle cezalandırılıyor ve yasalar bilinçli bir şekilde ihlal ediliyordu. Bu dönem, Sovyet toplumunun nispeten kısa tarihi üzerinde, siyah bir nokta olarak adlandırılabilir. Sovyet propaganda makinesinin sözleri ya da sosyalizmin büyük başarı beyanları bu siyah noktayı silmesi imkânsızdı. Suç işlenmişti ve bu suçlar gelecek kuşaklar tarafından hatırlanacaktır.

[157] Ibid. s. 11-12

3.3.2 Gürcistan'da Büyük Terör

"Büyük Terör"ün kitlesel baskıların merkezileşmesiyle farklı bir yol aldığını düşünebiliriz, ancak bu, 1937-1938 baskıcı operasyonlarının bir miktar kendiliğindenlik ve yerel "girişimler" ile birlikte olmadığı anlamına gelmez. 15 Mayıs 1937'de, Gürcistan Komünist Partisi'nin Onuncu Kongresi Birinci Sekreteri L.P. Beria'nın [158] raporunu tartışmaya açmıştı. Bu tartışma sırasında, baskıcı tepkiler henüz tam olarak dinmemişti. Beria, "Gürcü yazarlar ve sanatçılar arasında, Gürcü halkın düşmanlarıyla olan ilişkilerini yeniden gözden geçirmesi gerekenlerin olduğunu düşünüyordu. Ona göre bunu ciddi olarak düşünmeli ve kendileri için gerekli tüm sonuçları çıkarmalıydılar. Örneğin, şimdi 40 yaşında olan Paulo Iashvili'nin olgunlaşma zamanıydı. Davranışlarının ciddi bir şekilde yeniden gözden geçirilmesi Gamsakhurdia"ya, Javakhishviliye, Mitsishviliye, Shevardnadzeye ve hatta bazılarına zarar vermezdi. Partimizin ve Sovyet İktidarımızın onlara karşı yaklaşımı onların gelecekte ne kadar hızlı değişeceklerine bağlıdır. Bunu bilmeleri gereken yazarları listeledim"[159] Bu tehdit mesajlarında Beria, ünlü Gürcü figürlerine son bir uyarı vermektedir.

Beria'nın Gürcistan'daki Sovyet iktidarını temsil ettiği ve kişilerin yaşamına, ölümüne karar verme hakkına sahip olduğunun açık bir işaretiydi. Daha sonra ortaya çıkan olaylar, Birinci Sekreter tarafından uyarılan kişilerin önerilerini dikkate almak için zamanlarının

[158] Lavrenty Beria, tam Lavrenty Pavlovich Beria (29 Mart [17 Mart, Eski Tarz], 1899, Merkheuli, Rus İmparatorluğu [şimdi Gürcistan'da] doğmuştur; 23 Aralık 1953, Moskova, Rusya, SSCB) ölmüştür. Sovyet gizli polis müdürü, Joseph Stalin'in muhaliflerinin ortadan kaldırılmasında büyük rol oynamıştır. 1917'de Komünist Parti'ye katılan Beria, istihbarat ve karşı istihbarat faaliyetlerine (1921) girmeden önce Gürcistan'daki Cheka (gizli polis) başkanlığına atanmadan önce Azerbaycan ve Gürcistan'da devrimci bir etkinliğe katılmıştır. 1932'de Transkafkasya cumhuriyetlerinin parti müdürü olmuştur ve Stalin'in Büyük Terör(1936–38) döneminde bu cumhuriyetlerdeki siyasi temizlemeleri şahsen denetlemiştir. by Ensiklopedia Britannica; https://www.britannica.com/biography/Lavrenty-Beria, (e.t, 2018)

[159] Former archive of the Communist Party of Georgia—Archive Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2nd Division. Fund no. 14, no. 11 Description, Case No. 21, s. 82–83.

olmadığını göstermişti - örneğin Iashvili [160] intihara sürüklenmişti; Diğerleri gibi N. Mitsishvili, M. Javakhishvili ve D. Shevardnadze vurulmuştu. Bu rapor açıkça gösteriyor ki, Beria sadece merkezin doğrudan emirlerini yerine getirmekle kalmamıştı, aynı zamanda, kişisel sorunlarını da çözmüştü - hem içsel konumunu güçlendirmiş hem de kişisel hedeflerine ulaşmıştı.

Moskova'daki Mayıs Kongresi'nden on altı gün sonra, SSCB Yüksek Mahkemesi Askeri Kolozyum tarafından yargılanan kişilerin ilk listesi bölgelere gönderilmişti. 31 Mayıs 1937 tarihli Stalin ve Molotov tarafından imzalanan ilk Gürcü listesi, "İlk Kategori" için (vurulacak) 139 kişiyi ve "İkinci Kategori" için (10 yıl hapis) 39 kişiyi işaret etmişti. Bu liste, Budu Mdivani ve Akhmeteli'nin davalılarını içeriyordu. Sadece "Stalin'in listeleri"[161] ne bakarsak, Gürcistan'daki terörün kapsamını görebiliriz. SSCB açısından listelerin bir bütün olarak incelenmesi 1937-1938 yıllarında olmuştur. Bu listelerdeki 38,679 isimden 3.485'nin Gürcistan'dan geldiği görülmektedir. Bu liste incelemelerinde görülmektedir ki, Rus SFCB ve Ukraynalı SSC'den sonra, tüm Sovyet Cumhuriyetleri içinde, en büyük üçüncü kısmda sürgün edilen, öldürülen v.b. insanlar Gürcistan'dan gelmektedir.[162] Bu bağlamda, Gürcistan'da, Büyük Terör sırasında Özgürlük, Demokrasi ve Bağımsızlık, barış için

[160] Paolo Iashvili (Gürcüce: პაოლო იაშვილი; 29 Haziran 1894 - 22 Temmuz 1937) Gürcü bir şair ve Gürcü sembolist hareketin liderlerinden biriydi. Sovyetler Birliği'ne göre, onun zorunlu konformizmi ve Joseph Stalin'in Büyük Terör döneminde arkadaşlarını kaybetmesi, Gürcistan Yazarlar Birliği'nde intihar eden Iashvili'yi ağır bir şekilde etkilemiştir.https://www.revolvy.com/main/index.php?s=Paolo+Iashvili&item_type=topic, (e.t. 2018)
See: 1. Lang, David M. (1962), A Modern History of Georgia, London: Weidenfeld and Nicolson, s. 255.
2. D. Rayfield, (2000), The Literature of Georgia: A History: 2nd edition, s. 264. Routledge, ISBN 0-7007-1163-5

[161] Şahsen Stalin'in ve CPSU'nun politbürosu'ndaki en yakın arkadaşlarının onyıyla mahkum edilen ve farklı cezalara çarptırılan kişilerin listesi; büyük çoğunluğu silahla öldürülmüştür. For the first time, these lists were published in 2002 on CD, prepared by the Memorial Society and the Archives of the Russian President, http://stalin.memo.ru/images/intro.htm, (e.t. 2018)

[162] Information on the number of people sentenced to death by Military Collegiums of the Supreme Court of the USSR in 1937– 38 comes from lists which are stored in 11 volumes in a Special Sector of the Central Committee of the CPSU http://stalin.memo.ru/images/note1957.htm, (e.t. 2018)

mücadele eden aydınlara, eleştirel düşünen insanlara karşı acımasız baskılar yapıldığını bu vaka ile düşünmekteyiz. Dünyaca ünlü bir isim olan Mikheil Javakhishvili (Gürcüce: მიხეილ ჯავახიშვილი; soyadı: Adamashvili ადამაშვილი) (8 Kasım 1880 - 30 Eylül 1937) yirminci yüzyılın en büyük Gürcü yazarlarından biri olarak kabul edilmişti. Yazar bir romancıydı. İlk hikâyesi 1903'te yayınlanmıştı. Ancak yazar, 1920'lerin başlarında yazılarına uzun bir ara verdikten sonra tekrar yazmaya devam etmişti. Sovyetlerin ideolojik baskısına karşı verdiği karşılık onun hayatına mal olmuştu. Büyük Terör sırasında idam edilmişti ve yazıları yaklaşık yirmi yıl boyunca yasaklanmıştı. Rus ve Gürcü edebiyatı alanı üzerine araştırmalar yapan Donald Rayfield'in deyimiyle, "onun gerçek hikâyesi, mükemmel bir ressam oluşu, muazzam mizahı, ince ironisi ve ahlaki cesareti, Stendhal, Émile Zola ve Guy de Maupassant'ınkilerle karşılaştırılmayı hak etmektedir. Modern Gürcü nesirde, sadece Konstantine Gamsakhurdia uluslararası alanda aynı seviyeye ulaşabilirdi".[163] İlk öyküsü 1903'te Javakhishvili adıyla yayınlanmış ve hemen ardından Rus makamlarını eleştirdiği bir dizi gazete makalesi yayınlamıştır. 1906'da Çarlık'ın politik baskıları, onu Paris Üniversitesi'nde sanat ve ekonomi politik okuduğu Fransa'da yaşamaya zorlamıştı.1908'den 1909'a kadar İsviçre, Büyük Britanya, İtalya, Belçika, ABD, Almanya ve Türkiye'ye yaptığı kapsamlı seyahatlerin ardından, 1910 yılında Gürcistan'dan tutuklandı. Sürgüne gönderilmek üzere memleketine geri gönderildi.[164] 1917'de geri dönmüş ve yaklaşık on beş yıl aradan sonra yazmaya devam etmişti. 921'de Gürcistan Ulusal Demokrat Partisine katılmış ve aynı yıl Gürcistan'da kurulan Sovyet hükümetine karşı mücadele etmiştir. 1923 yılında, Bolşevik partisine yapılan baskılar sırasında, Javakhişvili tutuklandı ve ölüm

[163] D. Rayfield, (2000), The Literature of Georgia: A History: 2nd edition, Routledge, ISBN 0-7007-1163-5. s. 224

[164] A. Mikaberidze, (ed., 2007), Javakhishvili, Mikhail. Dictionary of Georgian National Biography. Retrieved on May 27, 2007

cezasına çarptırıldı. Ancak Gürcistan Yazarlar Birliği'nin arabuluculuğunda alt ay hapis cezasıyla serbest bırakılmıştı. Javakhishvili'nin Sovyet rejimiyle uzlaşması sadece yüzeyseldi, yeni yetkililerle ilişkileri yine de sorunlu olmaya devam etti. Javakhishvili, halk hikâyelerini usta bir anlatı diliyle yazmıştır. İyi yazılarında romancı yıkıcı gerçekçiliğini, karakteristik mizahi dokunuşlarını, ülke ve şehir yaşamını, Çarlık ve Sovyet zamanları ile çelişen kötümserlik ve anarşi ile birleştirir. Bazen açıkça isyankâr, şiddet ve cinsel tutku dolu alanları geleneksel tabularla kesiştirir ve yeni dünya ile uzlaşmak için ortak zemin yaratır. Gürcü kulağının yükselişi, Gürcü aristokrat entelektüellerin ve dilettantların hayatı ve onların üzerinde 1917 devrimci ayaklanmanın ve 1921'in Bolşeviklerin iktidarı devralması gibi olayların etkisi vardır.Dahası, vatansever görüşleri nedeniyle, Javakhishvili, İmparatorluk Rusyası döneminde bile birkaç kez tutuklanmış ve sürülmüştü. Gürcistan Demokratik Cumhuriyeti'nin çöküşünden ve ülkenin Rus Bolşevik Rejimi tarafından ilhak edilmesinden sonra, görüşleri ve eski Ulusal-Demokratik Parti üyeliği nedeniyle gözler her zaman yazarın üzerindeydi. 1924'te vatansever isyanlara katıldığı şüphesiyle tutuklanmış, bir dizi sorgulamadan sonra, işkenceyle adam öldürmenin yasaklanmasından sonra hapsedilmişti. O Sergo Orjonikidze'nin "nazik havası" nedeniyle hayatta kalmıştır ki Javakhishvilinin yakın arkadaşı eleştirmen Pavle Ingorokva ve ünlü doktor Nikoloz Kipshidze'nin kendisi bizzat bu konuyla ilgili Sergo Orjonikidzeden ricada bulunmuşturlar. "Yazar ve Sovyet rejimi arasındaki ilişkiler her zaman gergin olmuştu. Javakhishvili, 1930'da, Gürcü edebiyatı klasiklerinin yasaklanmasından sonra, Yazarlar ve Halkın Eğitim Komitesinin başkanı Malakia Toroshelidze ile Troçkist olduğu gerekçesiyle tartışmıştı. Lavrenty Beria'nın iktidara gelmesinden sonra yazar ile ilgili yasaklar kaldırılmış ve Javakhishvili takdir edilmeye başlanmıştı. Bu dönemde Marabda'nın Arsena'sı yeniden yayınlanmış, sahneye konulmuş ve aynı romana film yapılmıştı. Ancak, 1936'da, Kadının

Yükü (Gürcüce: ქალის ტვირთი), konulu sosyalist aynı zamanda realist olan romanını yayınladıktan sonra bile, Bolşeviklerin sert eleştirisinden kaçamadı. Bu, devrimci ama burjuva bir kadın olan Ketevan'ın hikâyesiydi. Sevgilisi Bolşevik, yeraltı işçisi olan Zurab, kendisini Çarlık jandarma subayı Avsharov ile evlenmeye ikna eder, amacı jandarmayı öldürmesidir. Sovyet ideolojisti Vladimir Ermilov, romandaki Bolşevikleri saf teröristler olarak resmettiğini ve jandarmaları çok çirkinleştirdiğini iddia etmişti. Beria, Javakhishvili'nin, devrim öncesi Gürcistan'daki Bolşevik faaliyetlerinin temsil edilmesi konusundaki önerisini reddetmişti. Javakhishvili'nin yazar Grigol Robakidze'nin tutuklama kararından önce kendisini uyararak, 1930'da Almanya'ya geri dönmesinde yardımcı olduğundan şüphelenilmişti. 1936'da Gürcü yazarlar Javakhishvili'yi, Retour de l'URSS adlı kitabında, Fransız yazar André Gide'i övmekle suçlamıştı. 22 Temmuz 1937'de, şair Paolo Iashvili, Yazarlar Birliği binasında kendini vurarak intihar etmişti. Birlik'in oturumu, şairin intiharının Sovyet karşıtı bir provokasyon hareketi olarak değerlendirildiği kınama kararıyla açılmışken, Javakhishvili, şairin cesaretini öven tek kişi idi. Dört gün sonra, 26 Temmuz'da Yazarlar Birliği Başkanlığı oy birliği ile bu kararı almıştı: "Halkın düşmanı olan bir casus ve sabota olan Mikheil Javakhishvili, Yazarlar Birliği'nden ihraç edilmeli ve öldürülmelidir." Zaten hapishanedekiler de dahil olmak üzere, arkadaşları ve meslektaşları, Javakhishvili'yi karşı-devrimci bir terörist olarak suçlamak zorunda kalmışlardı. Sadece eleştirmen Geronti Kikodze, protest amacıyla Birlik'in kararına onay vermeden oturmu terk etmiştir. 14 Ağustos 1937'de Javakhishvili tutuklanmış ve "itiraf" imzalayana kadar Beria'nın huzurunda işkence görmüştü. 30 Eylül 1937'de vurulmuş ve mülklerine el konulmuştu. Arşivleri yok edilmiş, kardeşi öldürülmüş ve dul eşi sürgüne gönderilmişti. Javakhisvhili'nin eserleri 1950'lerin

sonuna kadar sansürlenmişti. Sonraki zamanlarda düzeltilerek yeniden yayınlanmıştı.[165] Javakhishvili'nin biyografisinde olan Dimitri Shevardnadze gibi bazı bölümler, Tengiz Abuladze tarafından yapılan "Pişmanlık (Gürcüce: მონანიება)" filminde daha fazla kullanıldı. Maalesef, Gürcistan'da baskı gören / sürgün edilen ve öldürülen insanların sayıları üzerinde durup ayrıntılı olarak tartışamadık. Ön tahminlere göre, Özel Troyka tarafından iki yıl boyunca, "Büyük Terör" zamanında 10,000'den fazla insana ölüm cezası verilmişti. Beria, 30 Ekim 1937'de Stalin'e yazdığı gizli raporda, 12.000'den fazla kişinin tutuklandığını, 1937 Ekim'inin sona ermesiyle birlikte bunların 7,374'ünün (Troika'da 5,236 kişi) mahkûm edildiğini belirtmiştir. Bu raporda, hapishanelerin aşırı kalabalık oluşundan şikâyetçi olan Beria, Stalin'den, baskı sürecinin hızlandırılmasını ve askeri Kolozyum mahkemelerinin görevlerini yerel makamlara (Troika'ya veya Gürcistan SSC. Yüksek Mahkemesine) devretmesini istemiştir).[166]

Beria ve ekibi (Goglidze, Kobulov, Mamulov, Tsereteli, Rapava ve diğerleri) "Büyük Terör" planını aştılar. "Büyük Terörün Amaçlarıyla kişisel çıkarlarını birleştirerek kariyerlerinde zirveye çıktılar. Gürcistan'daki Büyük Terör sırasında, Sovyet rejimine karşı oldukları için tutuklanmış / sürgün edilmiş /yok edilmiş binlerce insan bulunmaktaydı. Çünkü bunlar rejimin düşmanlarıydı.

3.3.3 Ermenistan'da Büyük Terör

Sovyet Ermenistan'ındaki savaş öncesi tarihini inceleyen, ilk çalışmaların yazarı Armenak Manukian, gelişiminin üç temel aşamasını tanımlamaktadır. İlk baskı dalgası

[165] Ibid: s. 224
[166] A. Knight: "TITLE: Beria: Stalin's First Lieutenant"; The National Council for Soviet and East European Research; 1755 Massachusetts Avenue, N .W . Washington, D.C. 20036. s. 2-20

1921-1922'de gerçekleşti. Ermenistan'nin Birinci Cumhuriyet döneminde görev yapan 1.400 eski subay tutuklanmıştı. Bunların arasında Tovmas Nazarbekov ve Movses Silikov gibi önde gelen generaller de bulunuyordu. Bunlar Ryazan'a sürülmüştür. İkinci baskıcı dalgası zorla kollektifleştirme sürecinde (1929–1933'te) meydana gelmişti; 5,615 kişi baskı görmüştü. Çoğu kır sakini olmak üzere 104'ü ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bir sonraki kitlesel baskı kampanyasının başlangıcı, Mayıs 1936'da karşı-devrimci milliyetçi-Troçkist faaliyetleri suçlamasıyla tutuklanan Ermenistan Komünist Partisi'nin Marksizm-Leninizm Enstitüsü direktörü Nersik Stepanyan adında ünlü bir siyasi şahsiyetin adıyla ilişkilidir. Bu tutuklama bir dönüm noktası olmuştu: Ermenistan Komünist Partisi'nin birinci sekreteri Aghassi Khanjian, Ekim 1932'den beri Lavrentiy Beria tarafından yönetilen Transkafkas Komünist Partisi Bölge Komitesinin (Zakkraykom) Entelektüellere ve siyasi elitlere zulüm yapılması v.b. gibi taleplerine direnebilmişti. 9 Temmuz 1936'da Tiflis'te yapılan Zakkraykom Bürosu'nun bir toplantısında, sağ-Troçkist güçlere karşı savaşmadığı ve N. Stepanyan'ı koruduğu gerekçesiyle Khanjian'ın milliyetçiliği eleştirilmişti. Resmi kayıtlara göre aynı gün intihar etmişti. Ancak Nikita Kruşçev'in kendisinin de Khanjianın öldürülmesiyle ilgili söylentiyi tasdik ettikten sonra belli olmuştur ki 20. Parti Kongresi'nde Khanjian ya Beria'nın kendisi ya da Beria'nın adamları tarafından vurulmuştu.[167] Ayrıca, bilindiği gibi, 1930'ların baskılarının kurbanları, entelektüellerin yanı sıra politik figürlerdi. En büyük darbelerden biri Ermeni edebiyatı ve bilimi ile ilgilenen insanlarla ilgiliydi: kurbanlar arasında şairler ve yazarlar: Yeghishe Charents, Axel Bakounts, Zabel Yessayan, Vahan Totovents; profesörler; Poghos Makintsian, Tigran Djrbashian, Hovhannes Hagopian, Tatevos Avdalbekyan bulunmaktadır. 1939'da "profesör" davası sonucu, Karo

[167] E. Melkonian: Stalinist Terror in the South Caucasus; {Repressions in 1930s Soviet Armenia"}; Guest Editor: Giorgi Kldiashvili; published by Caucasus Analytical Digest N22; 1 December 2010; s. 6-9

Melik Oversyanyan, Hovhannes Navakatikian, Levon Rotinian ve Ashot Hovhannissian çeşitli hapis cezasına çarptırılmışlar ve Papa Kalantarian vurulmuştur. Komünist ideolojinin dini reddetmesi, Sovyet Ermenistanı dâhil olmak üzere, ülke çapındaki rahiplerin sürekli zulme uğramasına yol açmıştı. Bu bağlamda, Ermenistan Büyük Terörü sırasında, bir vaka meydana gelmiştir. 1897-1937 Yeghishe Charents, 1897'de İran'da doğdu, ancak erken yaşlardan itibaren anne ve babasıyla birlikte Türkiye'nin Kars ilinde ilk ve orta öğrenimini aldı. 1914'te gönüllü olarak Ermeni askeri kuvvetlere katılmış ve Van'a gelene kadar, onlarla birlikte cepheye gitmişti. 1915'te eğitimine üniversitede devam etmek için Moskova'ya taşınmıştı. Komünist devrime tanık olmuş ve ideoloji onu derinden etkilemişti. 1918'de Kızıl Ordu'ya katılmıştı. 1919'da Erivan'a dönmüştü ve bir süre öğretmen olarak çalışmıştı. Kültür Bakanı Nigol Aghpalian, büyük bir geleceği olan yetenekli bir şair olarak Charents'i övünüyordu, böylece Charents Ermenistan'da meşhur olmaya başlamıştı.[168]

1931'de Isabela Niazova ile evlenmişti ve iki kızı Arpenik ve Anahit olmuştu. Ermeni aydınlarının en iyi temsilcilerinin yanı sıra, onun üzerinde, edebi ve siyasi baskı da vardı. 1933'te Charents'in en önemli şiir koleksiyonu olan "Yolun Kitabı", yayınlanmadan önce yasaklanmıştı. 1934'te şairin sorgulanan birkaç çalışmadan vazgeçmesi sonucu serbest bırakılmıştı. Aynı yılda, Moskova'da düzenlenen Sovyet Yazarlar Birinci Kongresi'ne katılmıştı. İşten atıldığı 1935 yılında Ermenistan Yazarlar Birliği'nden kovulmuş ve İçişleri Bakanlığı'nda terörist suçlamasıyla birçok kez sorguya çekilmişti. 9 Temmuz 1936'da, Trans-Kafkasya Partisi Birinci Sekreteri Joseph Stalin'in adamı olan Laurenti Beria tarafından "intihar" ettiği denilen, Ermenistan Komünist Partisi Birinci Sekreteri Aghasi Khanjianın, onun arkadaşı ve koruyucusunun da dâhil olmak üzere öldürülmesi olayı, diğer

[168]"Y. Charents"; published by All Poetry; https://allpoetry.com/Yeghishe-Charents, (e.t. 2018)

Ermeni entelektüellerine karşı işlenen siyasi suçları açığa çıkarmıştı. Birçok yazar ve aydın, Temmuz, Ağustos 1936'da tutuklanmış ve vurulmuştu. Bazıları da Sibirya'ya sürgün edilerek ya da 1938-1939'a kadar devam eden bir terör dalgasında yıllarca cezaevlerinde yatacaklardı. Eylül 1936'da Charents ev hapsine tabi tutulmuştu. Kitapları kütüphanelerden, kitapçılardan toplatılmış, yasaklanmış ve eserlerinin yayını durdurulmuştu.[169] Şair 1937 yılının Temmuz ayında hapsedilmişti. Onunla aynı kaderi paylaşan eşi de 1938'de beş yıllığına Kazakistan'a sürülmüş, çocukları yetimhaneye "halkın düşmanı" olarak yerleştirilmişti. Ağır bir hastalığa yakalanan yazar, 27 Kasım 1937'de Erivan hapishanesinin hastanesinde vefat etmişti. Cesedi, işaretsiz bir mezarın içine gömülmüş ve yeri tam olarak bilinmemektedir.[170]

Stalin'in ölümünden sonra Charentse beraat kararı verilmiş onun adı gençler ve yetişkinler arasında son derece popüler hale gelmiş ve eserleri birçok kez yayınlanmıştır. Ermenistan'da heykelleri yapılmış aynı zamanda sokaklar ve bir müze onun adını taşımaktadır. Bütün Sovyet Güney Kafkasya Bölgesi'nde, Stalin tarafından yürütülen ve daha sonra "1937-1938 Büyük Terörü" olarak adlandırılan bu acımasız baskı siyaseti, toplumun genç elit kesiminin ölümü ile sonuçlandı ve bu durum ülkelerin gelecekteki tarihini büyük ölçüde önceden belirledi.

[169] Y. Soghomonian: "YEGHISHE CHARENTS"; published in the Armenian National Education Committee (ANEC), on March 12, 2016; https://milwaukeearmenians.com/tag/yeghishe-charents/, (e.t. 2018)

[170] Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL) Armenian Service published film: "Yeghishe Charents - The Vision of Death "; 2014; Yerevan, Armenia; {Bu film, büyük bir Ermeni şairi, Stalin zamanında Büyük Terörün kurbanı olan Yeghishe Charentse ve eşi Izabella'ya adanmıştır. Binlerce Ermeni, akademisyenler, yazarlar, sanatçılar ve kültürel figürlerin yanı sıra Stalin'in baskılarına maruz kalanlar, Büyük Terör yıllarında hapishanelerde, çalışma kamplarında veya sürgünde öldürüldü. Film, İzabella Charents} 'in anılarına dayanmaktadır. https://www.youtube.com/watch?v=HcLgf6eJ4eQ, (e.t. 2018)

3.4 SOVYET GÜNEY KAFKASYA EĞİTİM SİSTEMİ VE SANAT ALANININ BİLGİ VE ĞÜÇ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

1917'deki Rus Devrimi, 300 yıldan fazla hüküm süren Çarlık yönetimine son vermişti. Bolşevik Parti'nin lideri Vladimir Lenin, Sovyetler Birliği olarak adlandırılan yeni bir ülke, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni (SSCB) kurdu. Sovyet yönetimi altında hükümet her şeyi kontrol ediyordu. Fakat en büyük zorluklar, Sovyetler Birliği'nde Stalin Dönemi'nde yaşandı. Halk, yönetimin eğitim ve Sanat Politikaları ile karşı karşıya kalmıştır. 1927'den başlayarak, Josef Stalin, bütün ekonomik gücün Devlete devredilmesini amaçlayan Sovyetler Birliğinin beş yıllık planlarının ilkini başlatmıştır. Sanayileşme hızla devam etmiş ve köylüler vahşice kolektivize edilmiştir. Sırada ise Eğitim ve Sanat Politikalarıydı.

Stalin'in iktidarında eğitimin odak noktası, Kompleks yöntemi deneysel eğitim pratiklerini ve sorgulama yoluyla öğrenmeyi ortadan kaldırmıştır. Bunun yerine güçlü, politik ve ideolojik bileşenlerle geleneksel bir yaklaşımı benimsemiştir. Stalinist eğitim, bütün Sovyet çocuklarını tekdüze eğitmeye odaklanmıştı. Rus Sovyetlerinde, Rus olmayan azınlıkların tümünde Rus dili (Ruslaştırma) kullanılması, bu alanla ilgili becerilerin gelişimi öncelendi. 1930'ların başından II. Dünya Savaşı'na kadar, Politbüro ve Merkez Komite (Orgburo) iktidar konumdaydı. Lunacharsky ve Krupskaya yıllarında zayıflamaya başlayan Narkompros'un özerkliği, Orgburo'nun onayına tamamen tabi olmuştur. Moskova'da, merkezde alınan nihai kararlar ile okulların müfredatı, yapısı, uygulamada olmasa bile en azından politik olarak Sovyetler Birliği genelinde tekdüze hale gelmişti. Stalin döneminde, eğitim sisteminin siyasileştirilmesi, okulları, toplumun aşırı siyasileştirilmesine karşı savunmasız hale getirmiştir. Bu eğilimin unsurları hem okul yapısını hem de müfredatını etkilemiştir. 1936'da Stalin Anayasasının yapılmasının ardından, okulların yedinci sınıfında,

haftada iki saat çalışma yöntemi vardı. Bununla Sovyet sosyal sisteminin üstünlüğüne de vurgu yapılmıştır. Ayrıca, 1930'lu yılların son derece saygın döneminde bile, okullarda uygulama ve politika arasında net bir ayrım vardı. Zorunlu politik ve sosyal eğitim dönemleri mevcuttu, ancak bu derslerin dışında, okullar geleneksel eğitime odaklanmıştı. Stalin'in iktidardaki yılları boyunca müfredat ağır bir biçimde siyasileşti. Sovyet politikasında tarihsel dersleri modifiye etme pratiği kalıcı hale geldi. Stalin, 1917 Devrimi'nde ve Kızıl Ordu'nun oluşumunda önemli bir figür haline gelmişti.[171]

SSCB ve Batı Eğitim Politikaları arasındaki farklar açısından ana tezler, Dima Vorobiev ile yapılan bu röportajda daha açık görülebilir.

- Muhabir: SSCB'de eğitim sistemi nasıldı?

- Dima Vorobiev, ben yıllar boyunca Sovyet propagandası için çalıştım, bana göre SSCB ve Batı eğitiminin temel farklılıkları şöyledir:

- İdeoloji ve bilimlere güçlü odaklanma. İkisinde de çok iyiydik.
- Anlamadan önce ezberlemek. Ders kitaplarını sorgulamak ve sınıfınızın iyisi olmak için kötü bir yoldu.
- Öğretmenler otoriter bir özelliğe sahip oldukları için öğrencilerle beraber öğrenim ortakları olmaktan ziyade eğitim sisteminin patronları olarak algılanıyorlardı. Öğretmenin otoritesine uyulmaması ise öğrencinin gelecekte anti-Sovyet eğilimlerine sahip bir mühalif/disident olarak yetişeceğinin işareti sayılmaktaydı.
- Okul müfredatının ayrılmaz bir parçası olarak askeri eğitim ve beyin yıkama olarak nitelendirebiliriz. Buna beyin yıkama denir. Askeri törenlerin programda olmamasına

[171] A. M. Cox: "Policy and Practice: Russian and Soviet Education during Times of Social and Political Change"; Boston College Electronic Thesis or Dissertation, 2011; s. 35-37; Persistent link: http://hdl.handle.net/2345/1964, (e.t. 2018)

rağmen, gelecek hayatınızda askeri becerilerin büyük bir kısmına aşina olan bir insan olarak gerçek orduya kayıt oluyordunuz[172]

Buna ek olarak, Sovyet Eğitim Politikası kapsamındaki en acılı konulardan birinin, birey açısından yaklaşımı olduğunu düşünmekteyiz. Sovyetler Birliği'nde devletin ihtiyaçları açısından bireyin yerine bakılması, gerekli bir bilgidir. Devlet, Sovyet halkının hayatında önemli olan her şeydir. Eğitim, devletin planlanan Sovyet ekonomisindeki hedeflerini gerçekleştirmede en önemli ana kurum olarak kabul edilir. Aşağıdaki alıntı, bu kavramın ardındaki saptamayı ortaya koymaktadır: "Sovyet eğitiminin amacı eğitimli, iyice gelişmiş "komünist toplumun aktif bir kurucularını yetiştirmektir".[173] SSCB eğitim sistemi, birey merkeze alan bir sistem olarak kurulmamıştır aksine kendini ortak iyinin takipçisi olarak tanımlayan devlet, bireyin haklarını, zevklerini, seçimlerini, ihtiyaçlarını, ayrıcalıklarını ve onun eğitimini acımasızca kendi ihtiyaclarına göre şekillendirerek bireysel itaatı amaçlamıştır.

Şimdi tartışmamızı, Sovyet Sanat Politikasına yöneltmeyi düşünüyoruz. 1932'de Sovyet devleti, tüm sanatçıların Sosyalist Realist felsefeyi ve üslubu kucaklaması gerektiğini ilan etmişti. İlkeleri, Komünist Parti sadakati, doğru ideolojik duruş ve içeriği içeriyordu. Bu ilkelere uymayanlar sorgulanabilir, hapsedilebilir, hatta idam edilebilir. Başlangıçtan itibaren Sovyet devleti, sanatın kültürel değerleri güçlendirmek için bir eğitim ve öğretim işlevine hizmet etmesini sağladı. Komünist Parti liderleri, sanatla kitleleri eğiterek ve onlara ilham vererek topluma hizmet etmesi gerektiği doktrinini sıkı sıkıya uygulamış ve sanatçılara geçmişin sanatına bakma talimatı vermişlerdir. Sanat eserleri sosyalizmin ruhunu

[172] D. Vorobiev: "How was the education system in USSR?"; 2017; https://www.quora.com/How-was-the-education-system-in-USSR, (e.t. 2018)
[173] L. W. Ross: "Some Aspects of Soviet Education"; Journal of Teacher Education; First Published December 1, 1960; s. 539-541; http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/002248716001100420. (e.t. 2018)

ortaya çıkarmak ve Komünist Parti görüşünü yansıtmak zorundaydı. Amacı, komünizmin hedeflerini ilerletmek ve proletaryanın (işçi sınıfları) sosyalist ilerlemeye yönelik mücadelesini göstermek olmuştur. Bu yeni Sovyet sanatı iyimser, kahramanca olmalıydı. Hem ulusal hem de uluslararası kitleler için sosyalizmin ruhunu görünür kılmalıydı. Uygulamalar, parti doktrinine ve geleneksel gerçekçilik tekniklerine sıkı sıkıya bağlı kalınmıştır.

Sovyet Rejimi altında, Ortodoks cumhuriyetlerinin eski dini idealleri reddedilmişti ve yerini resmi ateizm almıştı. Komünist Parti ve onun liderleri, Tanrı'yı Sovyet hayatının odak noktası olmaktan çıkarmıştı. Sosyalist Realizm devletle eş anlamlı hale gelmişti. En önemlisi, kapitalizmi ve onun yandaşlarını utanç verici biçimde, eşsiz bir refahla dolu olarak tasvir etmişti. Sosyalist Gerçekçilik, yalnızca Bolşeviklerin istediği bir hayatın olmasına izin veriyordu. Pek çok açıdan, ülke çapında, çalışma kamplarında devam eden ölüm ve ıstırap gibi muazzam başarısızlıkları göz ardı eden fantastik bir hayal dünyası yaratmıştı. Sosyalist Gerçekçiliğin yükselişi hızlı ve dramatikti. 1980'lerde Sovyetler Birliği'ndeki sanatsal hayatı büyük ölçüde etkiliyordu.[174] Aşağıdaki bölümde, Sovyet İktidarı/ bilgisi açısından sosyal gerçekçilik, eğitim ve sanat politikalarını ayrıntılı olarak incelemekteyiz.

3.4.1 Sovyet Güney Kafkasya'da Sosyalist Gerçekçilik

Bolşeviklerin Sovyetler Birliği'nin sıradan vatandaşını Sosyalist gerçekçilik denilen bir şeyle nasıl değiştirmeye ve kalıba sokmaya çalıştıklarını tartışmaktayız. - Sosyalist gerçekçilik nedir? Kısacası, Sovyetler Birliği, sanat ve edebiyata ilişkin resmi standart olarak

[174] Artist: Alexander Deineka Subject: Social Studies, Visual Arts; Discipline: Painting View and Discuss; {Art and Ideology: Late 1920s–1940s}; published by Guggenheim; https://www.guggenheim.org/arts-curriculum/topic/art-and-ideology#section-overview, (e.t. 2018)

benimsediği ideolojiye göre; bu alanlarda yapılan çalışmaların komünizmin politik ve sosyal ideallerine hizmet etmesi gerektiği idi. Başka bir deyişle, resmi olarak onaylanmış sanat - ve izin verilen edebiyat idi.

Sosyalist gerçekçilik, Lenin'in ölümünden on yıl sonra, 1934'te resmen onaylanmıştı, ancak bu sanat tarzının yolunu açan Vladimir Lenin idi. Yeni bir Sovyet insanı yaratmanın ilk adımlarından biri, gelecekteki daha iyi insanı muazzam bir propagandaya maruz bırakmaktı. Ancak, o zamanlar televizyon yoktu, aslında, neredeyse hiç elektrik yoktu ve bunu da Sovyet İktidarı çok iyi biliyordu. Televizyon veya radyo olmadan propaganda yapmak nasıl olabilirdi?. Basın, diyorsunuz. Tamam, yeterince adil olabilir ama vatandaşların büyük çoğunluğunun okuma yazma bilmediği zamanlarda basın yoluyla hiçbir şey yapamazsınız. Geriye ne kaldı? - Eski güzel sanat: Herkes resimi ve edebiyatı anlayabilmelidir değil mi? - Evet. Bu, birkaç yıl sonra Sosyalist Gerçekçiliği yaratan öncünün ve ön koşulun ta kendisiydi. Lenin'in kavrayışına göre, sanatın sıradan insanlara, proletaryaya ait olması ve kolayca anlaşılması gerekiyordu. Ayrıca, bu yeni sanat türünün "kapitalizmin suçlarını açığa çıkarması ve sosyalizmi övmesi" gerektiğine, "okuyucuları, izleyicileri devrim için ayağa kaldıracak ilhama sahip olarak yaratılmış" olduğuna inanıyordu. Yani, başka bir deyişle, bu, Empresyonist sanat ve Kübizm gibi devrimden önce var olan "çökmüş burjuva sanatı"nın tümüne bir itirazdır.[175] Bu nedenle, Komünist Parti'nin unsurları, yeni deneysel sanatı eleştirmiş, bu hareketlerin devrimden önce var olduğu ve dolayısıyla "çökmüş burjuva sanatı" ile ilişkilendirildiği gerekçesiyle empresyonizm ve kübizm gibi modern tarzları reddetmiştir. Böylece, sosyalist gerçekçilik bir ölçüde, gerçekçiliğin, komünist devletin gelişinden uzun zaman önce gelmiş bir sanat biçimi

[175] R. Martinez: "Socialist Realism - What Was It All About?"; Published by Widewalls; December 20, 2015; https://www.widewalls.ch/socialist-realism-art/, (e.t. 2018)

olmasına rağmen, "çöküş" olarak kabul edilen bu yeni tarzların benimsenmesine karşı bir tepki olmuştur. Elbette, gerçekçiliğin doğası, gerçekte ne olduğunu tasvir etmesi değildir. Maddi dünyanın tanımını bireysel ya da toplumsal karakteri tasvir etmek için kullanan bir sanatçı hareketidir. Sosyalist gerçekçilik nosyonu, her zaman bir oxymoron'du çünkü sosyalist idealler, kendilerinin ne olduğuyla değil, toplumun ne olması gerektiğini tasvir etmeyi gerektiriyordu. Bu, gerçekte var olmayan bir "gerçekliği" tasvir etmek anlamında geliyordu. Sosyalist gerçekçilik, 1932'de "Edebiyat ve Sanat Örgütlerinin Yeniden İnşası Hakkında" Stalin, kararını yürürlüğe koyarken devlet politikası haline gelmişti. Sovyet Yazarları Birliği, yazarların çıktılarını kontrol etmek için kuruldu. Yeni politika, 1934'te Sosyalist Yazarlar Kongresi'nde imzalanmıştı. Sanatsal çabaların her alanı acımasızca siyasal baskıya maruz kalmıştır. SSCB, resmi yoldan sapmış olan sanatçıları, şiddetli bir şekilde cezalandırdı - pek çoğu Sibirya'daki ve diğer yerlerdeki Gulag çalışma kamplarına gönderilmişti. Kısıtlamalar, 1953'te Stalin'in ölümünden sonra gevşetilmişti, ancak devlet hala kişisel sanatsal ifadeye sıkı tutmaya devam ediyordu. Bu, pek çok sanatçının yaşadıkları kentten Odessa Grubu gibi sürgüne gitmesine neden olmuştu. Bağımsız düşünceye sahip olan sanatçılara karşı devlet düşmanca davranıyordu. Örneğin, 1974'te, Moskova yakınlarındaki bir alanda, resmi olmayan bir sanat gösterisi engelenerek sanat eserleri Toma ve Buldozerlerle yok edilmişti. Mikhail Gorbaçov'un Glasnost ve Perestroika politikası, 1980'lerin sonlarında alternatif sanat stillerine ilgi duyulmasını kolaylaştırmıştı, ancak sosyalist gerçekçilik, 1991 yılına kadar devletin resmi sanatı olarak yürürlükte kalmıştı.[176] Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra sanatçıların devlet sansüründen kurtulması hemen gerçekleşmemişti.

[176] New World Encyclopedia: "Socialist realism"; October 8, 2015; http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Socialist_realism, (e.t. 2018)

Sosyalist Gerçekçilik Politikası tüm Sovyet Cumhuriyetleri'ni kapsamıştı. Sovyet Kafkasya Bölgesi'nde, sosyalist propagandaya karşı aydın insanların verdiği mücadele, Sovyet İktidarı tarafından kanda boğulmuştu. Sovyet vatandaşlarının Sovyet Rejimi'ne karşı, sanat ve edebiyatta farklı görüş bildirmelerini kabul edemedikleri için bu tip eylemler doğrudan Sovyet İktidarı tarafından "halkın düşmanı ve devlet düşmanı" olarak ilan ediliyordu. Devlet politikası olarak sosyalist gerçekçilik, Sovyet Rejimi'ni, Liderlerinin Kültünü bütünüyle güçlendirmeye ve Sovyet vatandaşına sosyalizmin oldukça iyi olduğunu, dünyaya ise Sovyetler Birliği'nin ne kadar mutlu olduğunu göstermeye hizmet etmişti. Ünlü Savaş pilotu şarkısında, Devletin Rolü ve Stalin'in Kültünün Sovyet vatandaşı açısından ne kadar güçlü, inandırıcı ve etkili olduğu açıktı.

Мы, соколы советские,

Готовы в час любой

За Родину! За Сталина!

В последний грозный бой![177]

Lebedev-Kumach, with a refrain

Biz Sovyet Askerleri,

Biz her zaman hazırız

Anavatan için! Stalin için!

Hayatın son dakikasına kadar.

[177] Константин Душенко: "За Родину, за Сталина!" Читаем Вместе - Статьи, История знаменитых цитат; Март 2013; http://chitaem-vmeste.ru/articles/za-rodinu-za-stalina (e.t.2018)

3.4.2 Eğitim Kurumları

Bu bölümde, Yapısal olarak gelişmişlik açısından, uygulama açısından, Sovyet eğitim sistemlerini anlamak için kurumları ve disiplinleri, eğitim Politikaları üzerine tartışmayı düşünmekteyiz. Eğitim politikalarının bir zaman sürekliliği ile birlikte incelenmesi, elde edilen eğitimsel ilerlemenin bir ölçüsü olarak kabul edilir. Ancak, sadece gelişmiş eğitim politikaları açısından incelemenin önemli olmadığını, ayrıca karar verme kaynaklarının belirlenmesi ve analiz edilmesi gerektiğini de düşünmekteyiz. Eğitim politikasını formüle eden grup, eğitim sistemini de kontrol eder. Kontroller merkezileştirilebilir ya da merkezden dağıtılmayabilir. Herhangi bir devlet/idari şube düzeyinde, eğitim politikasını geliştiren elit bir azınlığa ait olabilir. Sovyet eğitim sisteminde merkezi kontrol, Amerika'da ve kısmen Batı Avrupa'da ise merkezi olmayan eğitim sistemi geliştirilmiştir.

Sovyet eğitim politikasının gelişimini incelerken, “iktidar” ve otorite/yetki arasında bir ayrım yapılmalıdır.” Sovyet Devletinde “iktidar” ya da siyasal yetki, hâkim olan Komünist Parti tarafından sıkı bir şekilde uygulanmıştır. Parti, iktidarın gölgesi olarak sadece ekonomi ve politikada değil, aynı zamanda ideoloji ve eğitim alanında da hizmet vermiştir. “Otorite” ya da yetki, tüm birliğe, birliğin cumhuriyetlerine, bölgeye, ilçe ve şehirlere köy ve kırsal yerleşimlere kadar 12 Sovyet idari seviyesinde Devlet kurumlarına verildi.

Birbirine bağlı olan yönetimselliğin sonucu olarak Sovyet iktidarı ve otoritesi de birbiriyle örtüşüyor. Parti üyeleri, her hükümet biriminde lider pozisyonunda bulunuyordu. Sovyet eğitim uzmanı Rudman şunları demişti:" Bu üyelikle haraket ederek denetleyen ve gerçek anlamda sovyet halkının hükümeti olan bir partidir.." Lenin, Partiyi katmanlardan

oluşan bir piramit şeklinde yapılandırdı. Katman ne kadar küçük olursa, güç de o kadar büyük oluyordu.[178] Siyasetin işlev gördüğü piramidin tepesi, güç mutlak güçtü.

Tüm Sovyet politikalarının üretildiği birim, SBKP (Sovyetler Birliği Komünist Partisi) Merkez Komitesi'nin Politbüro'sudur. Bu merkezi iktidar organı 12 düzenli üyeden ve 6 alternatiften oluşmaktaydı. Politbüro bütün kararları veremeyeceğinden, ulusun karşı karşıya olduğu en temel sorunlara odaklanır. Politbüro'nun genel toplantısı yapılmadan birkaç temel sorun çözülür. Sorunların taranması, Politbüro kadrosuda görev yapan Parti Sekreteri tarafından yapılır. SBKP Merkez Komitesi'nin tüm üyeleri periyodik olarak (100 kişi), Politbüro ya da Sekretarya tarafından verilen kararlar ya da tavsiyeleri tartışmak ve harekete geçmek için genel oturumda toplanır. Sovyet eğitim politikasının denetimi, SBKP Merkez Komitesi'nin Yüksek Öğretim ve Bilim Bölümü (Rusça: Отдел Школ, Вузов и Науки) tarafından yürütülmektedir. Bu bölümde çalışanlar, Birlik Cumhuriyetlerinin Parti merkez komitelerinde bulunur. Bu ofisler her eğitim kurumunun işlerini denetler, sonuçları daha üst düzey Parti organlarına rapor eder ve yapılacak faaliyetlerle ilişkili tavsiyelere karar verir.[179]

Parti, Sovyet eğitimini yönlendirip kontrol ederken, gerçek yönetimi eğitim bakanlarına bırakır.[180] SSCB Halk Eğitim Bakanlığı, SSCB Pedagojik Bilimler Akademisi ile birlikte, genel eğitim politikasının uygulanmasına ilişkin detayları hazırlamaktadır. İlk ve orta düzeydeki genel eğitim sistemini etkileyen politika kararları, 15 üye cumhuriyetin Halk-Eğitim Bakanlarına yetkisine verilmiştir. Yüce Sovyetler ve Cumhuriyetlerin Bakanlar Kurulları gibi resmi kanallar vardır, ancak uygulamada talimat doğrudan uygulanır. Genel olarak onaylanan 15 cumhuriyetçi bakan, yerel şartların gerektirdiği değişiklikleri yapar.

[178] H. Rudman: The School and State in the USSR, New York; the Macmillan Company; 1967; s. 4-8; 20-24
[179] A. M. Chabe: "Soviet Educational Policies: Their Development, Administration, and Content". Copyright 1971 by the Association for supervision and Curriculum Development. All rights reserved.; s. 525-531
[180] S. M. Rosen: Significant Aspects of Soviet Education. Bulletin 1965, N15, Washington, D.C. Office of education, 1965, s. 4-6

Bakanlık düzeyinde gelen kararlar, önce bölgelere veya büyük şehir bölümlerine ve sonra okul müdürlerine en son öğretmenlere aktarılır. Hiyerarşik yapının dışında, okullarda eğitimlerin sürdürülmesi için dikkat edilen ayrıntı çok fazladır. Temel eğitim politikası kararlarında, Sovyet öğretmenlerin görüşlerine çok az yer verilirdi. Politika geliştirme aşamasında, eğitimcilerle anlaşmazlıklar yaşanabiliyordu, Ancak, politika belirlendikten sonra, tüm öğretmenler, müfettişler ve okul yöneticileri "çizgiyi" takip etmeliydi. Öğretmenlere, ders içeriğinde, öğretim yöntemlerinde, öğretim tekniklerinde ve benzer konuların seçiminde kişisel takdirlerini kullanmalarına izin verilmemektedir. Sonuç olarak, müfredatta, metodolojide, ders kitaplarında, okul tasarımında ve benzeri yerlerde yüksek bir eğitim tekdüzeliği vardı.

Sovyet iktidarı kuruluşunun başlarında, okulu kiliseden ayırmaya karar vermişti. Sovyetler Birliği, dinin ortadan kaldırılması için ideolojik bir hedefe sahip olan ilk devletti.[181] Bu doğrultuda, Komünist rejim, kilise mülkiyetine el koymuştu. Dinle alay edip insanları taciz etmişti. Okullarda ateizm yayıldı. Bununla birlikte, belirli dinlere yönelik eylemler, devlet tarafından planlanmıştı. Çoğu örgütlü din asla yasaya aykırı değildi. 1920'lerde ve 1930'larda din karşıtı kampanyanın ana hedefi, onlara en fazla sadık olan Rus Ortodoks Kilisesi idi. Neredeyse tüm din adamları ve inananlarının çoğu vurulmuş ya da çalışma kamplarına gönderilmişti. İlahiyat okulları kapatılmış, kilise yayınları yasaklanmıştı. [182] Sovyet eğitimcileri, kendi halk eğitim sistemlerini yöneten ve tüm vatandaşları için “eşit fırsatları garanti eden” politikalarını böyle sıralamışlardı: (a) okul öncesi kurumlardan yüksek okullara kadar eğitim ağında tekdüzelik ve süreklilik; (b)

[181] Шимоняк: "Знание наше богатство и сила"; Журнал Правда; 1970; с.1. https://www.oldgazette.ru/pravda/index1.html, (e.t. 2018)

[182] Revelations from the Russian: "Archives ANTI-RELIGIOUS CAMPAIGNS"; Library of Congress; (August 31, 2016) https: //www.loc.gov/exhibits/archives/anti.html, (e.t. 2018)

ilkokuldan liselere kadar her düzeyde demokratik sistem; (c) erkek ve kadın için eşitlik; (d) tüm Sovyet halkları için eşit eğitim fırsatı; (e) okul ve yaşam arasındaki yakın bağlantıları; (f) yaşa bağlı olarak fiziksel yetenekleri dikkate alarak, sosyal olarak yararlı çalışma ile eğitim sisteminin koordinasyonu; ve (g) okullar ve diğer eğitim kurumları ile kamu kuruluşları ve insanlar arasındaki yakın bağlantıları.[183] Bu eğitim politikalarının büyük bir kısmı doğal değere sahip ve idealisttir, ancak bunlardan birkaçı kısıtlayıcıdır ve aynı zamanda uygulanmamaktadır. Örneğin, Politika (b) "demokratik" kelimesini kullanır, fakat Batı'da yorumlandığı şekliyle aynı semantik anlamda kullanılmaz. Sovyet bağlamında "demokratik eğitim sistemi", Komünist ideolojiye tabi olarak bu sistemin koşullarını geliştirmelidir. Politika (d) kendiliğinde asil bir özelliğe sahip olmasına rağmen, Sovyet tecrübesinde tam uygulamadan yoksundur. Önemli olan diğer Sovyet Eğitim / Disiplin Politikalarını ekleyebiliriz: (a) Verimli çalışmanın eğitimsel çalışırma / training ile sorgulanması; (b) her eğitim seviyesinde bilimsel-teknik konulara yoğun bir vurgu yapmak; c) partizan gençlik örgütleri aracılığıyla hem okul içinde hem de dışında sovyet - siyasal ideolojisine giriş; ve (d) fiziksel ve askeri eğitimin dahil edilmesi. Sino-Sovyet çatışmasının ve Sibirya'daki Ussuri Nehri üzerindeki sürgünün bir sonucu olarak, fiziksel ve askeri eğitim politikası yoğunlaşmıştır. Okul kolluğuna kilitlenmiş çelik kapılar, Batılılara açılmamış, ancak cephanelik, paramiliter eğitiminin yapılması için mutlaka uygun silahlar içermelidir. Ortaokulun son dört yılında, Sovyet subayları ve yedekleri gençlere çeşitli askeri yetenekleri öğretiyorlardı. Bu tür beceriler, otomatik tüfeklerin ateşlenmesini, temel piyade taktiklerini, saldıran ya da bir nöbetçi öldürmeyi içeriyordu.

[183]V.F. Zhilin, A.Ya. Savelyev: "QUALITY OF HUMAN RESOURCES: EDUCATION – Vol. II - The Former Soviet Union"; - ©Encyclopedia of Life Support Systems (EOLSS); (e.t. 2018)

Kısaca, eğitim politikalarını başlatanların politik liderler olduğunu, eğitim otoritelerinin ise sadece bu politikaların uygulayıcıları olduklarını vurgulamaktayız. SBKP iktidarı tam olarak anlamaktadır. Stalin'in iddiasına göre "Eğitim, etkisi olan bir silahtır, kimin elinde tuttuğu ve kime yöneltildiği çok önemlidir" Sovyet Eğitim politikaları, bireyden ziyade devletin ihtiyaçlarını ve hedeflerini desteklemektedir. Komünizm altında son derece merkezi ve sistematik olarak düzenlenmiş eğitim, İktidarın sosyal, ekonomik ve politik amaçlarına hizmet ediyordu. Sovyet okulları, Komünist hükümetin bir ajansı olarak işlev görüyordu. Eğitim, devletin çıkarlarına hizmet için vardır. Lenin'in iddiasına göre "Öğretmeden bilgi yoktur, bilgi olmadan, komünizm yoktur."[184]. Sovyet toplumunda eğitimin ve öğretimin önemi, SSCB Pedagojik Bilimler Akademisi başkanı I. A. Kairov tarafından şöyle ifade edilmiştir. O, "Öğrenciye, bilimsel tutumun temellerini, doğayı, topluma ve insan düşüncesine dair Komünist görüşleri, Komünist ideallerin büyüklüğünün tutkulu inancını, kapitalizmin çöküşünün tarihsel kaçınılmazlığını ve komünizmin tam zaferini" öğretmişti.[185] Eğer Batı Avrupa Eğitim Politikası, demokrasiyi dikte ediyor ve bireyin Devlet içindeki ihtiyaçlarına odaklanıyorsa, Sovyet Eğitim Politikası Komünizmi dikte ediyordu ve devletin toplumdaki ihtiyaçlarına odaklanıyordu.

3.4.3 Edebiyat

Sovyet dönemindeki edebiyat, üç tür sanatın bir arada bulunmasıyla karakterize edilirdi: avangardçılık, realizm ve doğal olarak sosyalist gerçekçilik. 50-80'lerde, sosyalist realizm artık tek yaratıcı yöntem değildi ama ısrarla, yıllardır elde ettiği pozisyonları

[184] W. E. Berkley: "Things Which Are Contributing to Secularism in America: The Education System"; Guardian of Truth XXXVIII: 3, p. 17-19 February 3, 1994; Published in Truth Magazine; http://www.truthmagazine.com/archives/volume38/GOT038037.html, (e.t. 2018)
[185] G. S. Counts: "The Challenge of Soviet Education"; America, 1957; s. 10-345

korumaya ve ilkelerini güçlendirmeye çalışıyordu. Parti liderliğinin temel amacı, sanatı "Parti Çalışmaları" nın örgütsel bir parçası haline getirmek, işçiler için bir ideolojik, politik eğitim ve öğretim aracı olarak kullanmaktı.

Komünist Parti'nin Sovyet edebiyatı üzerindeki kontrolü, 1920'lerden itibaren kademeli olarak ilerlemiş ve 1940'larda en yüksek noktasına ulaşmıştı. Sovyet edebiyatı üzerinde uygulanan kontrol alan, egemen olan Komünist Partisinin iktidarını yansıtıyordu. Bu akademik çalışmada kullanılan kaynaklar arasında; Komünist Parti liderlerinin konuşmaları, makaleleri ve kararları. 1920'lerden 1940'lara kadar Sovyet yazarlarının ürettiği romanlar, Sovyet edebiyatının ve tarihinin önde gelen eleştirmenlerinin analizleri yer almaktadır.

Komünist Parti 1924-1932 yılları arasındaki kontrolünü sıkılaştırdığı için, çeşitli edebi otorite grupları, edebi konularda resmi parti otoritesinin sesiydi. Bir zamanlar, Rus Proleter Yazarlar Birliği birlik halinde örgütlenmiş diğer yazarlara hükmetmekle kalmayıp aynı zamanda kendisinde edebi alanda da gayri resmi otorite ile konuşma yetkisi de bulmuştur. Yıllar boyunca, Komünist Parti hem kendi doktrini ifade etmek hem de Sovyet Devletinin ilerleyişindeki rolünü ifade etmek için bir yöntem benimsemiştir. Bu parti doktrinlerinin tasviri ve sosyalist gerçekçiliğin rolü olarak tanımlanmış ve sosyalist gerçekçilik Sovyet sanatının ve edebiyatının formülü olmuştu.

Dmitri Furmanov, Fyodor Vasilevich Gladkov ve Alexandr Fadeev'in eserleri, proleter edebiyat ve sosyalist gerçekçiliği anlatan rehber niteliğinde örnek teşkil etmektedir.

1932'de Sovyet Yazarlar Birliği tek yetkili yazarlar örgütü dönüşerek Komünist partinin doğrudan kontrolü altına geçti. 1932'den 1941'e kadar, sosyalist gerçekçilik o dönemde yayınlanmış eserlerde hakim olan edebi tarz olmuştur. Bu dönemin sonunda, yazarlar yaptıkları edebi eserler için, yeni kurulan Stalin Ödülü'ne layık görülmüştür.

1939'da yapılan teşviklerle, sosyalist realizmi mükemmel bir şekilde yansıtan edebi eserler üreten yazarlar ödüllendirilmiştir.

1941'den 1945'e kadar, Sovyetler Birliği'ndeki yazarlar, ülkelerinin savaş çabalarını desteklemek için yeteneklerini kullandılar. Anlaşılacağı gibi, bu yıllarda yayımladıkları çalışmalarla, okurların, anavatanları için savaşırken ahlakını da yükseltmeyi ummuşlardı. Komünist Parti, 1941'den önce yazarlar tarafından özenle yaratılmış eserlere karşı sert olmayan kısıtlamalar uygulamıştır. Valentina Kataev, Nikolai Ostrovsky, Leonid Leonov ve Yury Krymov'un eserleri, sosyalist gerçekçiliğine destek veren ve 1932'den 1945'e kadar Sovyet halkına ilham veren eserlerin örnekleri olarak görülmektedir.[186] İlk yazarlar kongresinde bütün Sovyetler Birliği Cumhuriyetlerinden davet edilen Sovyet edebiyatının bütün önemli isimlerine, sanat ve edebiyatın nasıl yazılması ya da yaratılması gerektiğine yöntemlerin izlendiği görülmektedir. Bu yöntemlere ilişkin yazarların çalışmalarıyla ilgili alıntıları ve masajları sunacağız. Presidyum Başkanı olarak Maxim Gorky'nin 1934'te konuşmasıyla başlayalım. Gorky ile Presidyum'da görev yapanlar arasında; Konstantin Fedin, Vsevolod Ivanov, Leonid Leonov, Mikhail Sholokhov, Fyodor Panfyorov, Alexander Serafimovich, Aleksei Tolstoy, Aleksandr Fadeev bulunmaktaydı. Kongre'de birlik Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurula, oturumlarından birine başkanlık eden Demyan Bedny, Boris Pasternak, Mikhail Zoshchenko, Boris Pilnyak, Mikhail Prishvin ve Ilya Ehrenburg seçilmiştir. Isaak Bable ve Yuri Olesha Denetim Komisyonuna seçilmiştir. Açılış konuşmasını yapan Gorky, "Birlik, yazarlarını, sadece fiziksel anlamda birleştirmek için değil, aynı zamanda profesyonel bir birlik olarak onları kendilerinin kolektif güçlerinden haberdar etmesi için yaratılıyor." Gorki, edebiyatın canlandırması gereken "yeni Sovyet

[186] R. Clark: "The Communist Party and Soviet Literature"; Denton, Texas; 1994; s. 2-3

insanı" türünü anlatmıştı. "Sovyetler Birliği'nde yeni bir insan türü oluşmaktadır. O, aklın örgütlenme gücüne inanmaktadır. Yeni bir dünyanın kurucusu olmanın bilincindedir. Yaşam koşulları hala zor olsa da, kişisel gücünün ve rasyonel iradesinin amacı, farklı koşullar yaratmak olup kötümserlik için hiçbir dayanağının olmadığını bilmektedir." Stalin'in sözcüsü Andrei Zhdanov da kültür konusunda konuşma yapmıştır. Yazar, Stalin'in yazarları "ruhun mühendisleri" olarak nitelendirmesine atıfta bulunmuş ve. Sovyet edebiyatının açıkça yeni bir "devrimci romantizm" için, eski moda romantizmden vazgeçmesi gerektiğini ifade etmişti. O, yazarların Sosyalist Gerçekçiliği salt "skolastik veya cansız bir nesnel gerçeklik " olarak değil, aynı zamanda"devrimci gelişimi de" tasvir etmesi gerektiğini söylemişti. O, "sanatsal tasavvurun doğruluğu ve tarihsel somutlukları, sosyalizmin ruhuyla birlikte, halkın ideolojik çözülmesi ve eğitimi ile birleştirilmelidir" diye devam etmişti. Aleksandr Fadeev ise konuşmasında; Stalin'i "işçi sınıfının güçlü dehası" olarak nitelendirmişti. Ilya Ehrenburg, Batı kapitalist edebiyatının "ölmekte olan dünyasını" kınamıştır. Bununla birlikte, Sovyet romanı kahramanlarının çalışmalarına çok fazla odaklandığını oysa yazarların bize, belli bir karaktere sahip olan insanlardan daha fazla bahsetmeleri gerektiğini söylemiştir. Ayrıca "literatüre idari yaklaşım" ın sona ermesini istemiştir. Formalist hareketin lideri olan Viktor Sklovski, şunları beyan etmiştir: "Tüm dünya için, hümanizm adına, yeni bir Karanlık Çağ'ın yükselişine karşı yazmalıyız." Bununla birlikte Dostoyevski'nin Kongreye katılması durumunda, delegelerin kendisini bir hain olarak mahkum etmesi gerektiğini söylemiştir.

Konstantin Fedin şöyle söylemişti: "Sosyalist edebiyatta ortak olan geniş bir tema bulduk: çağdaş tema, etrafındaki gerçekliğin teması". Leonid Leonov, hem kendisinin hem meslektaşlarının "dünya tarihinin kahramanlıkla dolu döneminde" yaşamak için, iyi bir servete sahip olduğunu söylemişti. Leonid Sobolev ise şu yorumda bulunmuştu; "Parti ve

Hükümet, yazara her şeyi verdiler fakat ondan bir şey aldılar“ „Kötü yazma hakkı”nı. Gorky, Sobolev 'in onayıyla ilgili görüşünü not etmiş ve şöyle devam etmişti: "Parti ve Hükümet, bizden, birbirimize ne yapmaları gerektiğini emir etmek için hakkımızı elimizden almasına rağmen karşılığında bize bu birbirimize öğretmek hakkı teklif ediyor. Birbirimizle deneyimlerimizi paylaşmayı öğrenmek. Hepsi bu kadar, başka bir şey değil. Kapanış sırasında Gorki, yazarları eski burjuva alışkanlıklarını bir kenara atmaları konusunda uyarmıştı. Onların görevi, kendi bireysel yollarını takip etmek değil, “gerekliyse gruplar halinde”, “yeni gerçekliği” tek ve birleşik bir yönteme göre betimleyebilmekti. Gorky, okuyucuların, yazarların, işçilerin düşüncelerini, hislerini ve kahramanca eylemlerini "basit bir dille ve gerçek görüntülerle" tarif etmelerini istediklerini söylemiştir. Yeni edebiyat, "kendi biçiminde ve Sosyalist-Leninist temel yönetim fikirlerinde bireysel kalması gerektiğini" de eklemişti. Gorki, delegeleri mücadeleye katılmaya zorlamıştı, çünkü ona göre "kitaplar, sosyalist kültürde en önemli ve en güçlü silahlardır." Kongre, uluslararası devrimci marşın söylenmesiyle sona ermişti. Yazarların havası çok olumluydu. Ilya Ehrenburg, “Yazarlar İkinci Kongresi”nde “Cennette yaşıyor olacağız” demişti.[187] Bu nedenle, Sovyet Hükümeti’nin kurulmasından sonra, parti nomenklatürü, kısa sürede, komunist ideolojiyi güçlendirmek için yazarların rolüne önem verdi. Yazarlar, Bolşeviklerin gözetiminde siyasi ideoloji hakkındaki yeni efsaneyi yarattıkları sırada basın da kendiliğinde Komünist ideolojinin propagandasını yapıyordu. Yazarlar, yeni apolojist dininin rolüne sahiplerdi, bunun kökenleri Ondokuzuncu Yüzyılın başlarında Gürcistan'da da vardı. Şair ve yazar Ilia Chavchavadze’nin ünlü sözleri şöyledir: "Gökyüzünden dunyaya gönderildim ve

[187] Source: "Inside The Soviet Writers' Union" by John and Carol Garrard. The Free Press, New York, 1990. ISBN 0-02-911320-2. Address all correspondence to: editor@sovlit.net; © 2012 SovLit.net. All rights reserved. http://www.sovlit.net/bios/union.html, (e.t. 2018)

insanlar tarafından büyütüldüm, insanları yönetmesi için Tanrı ile konuşuyorum," [188] Yüzyıllar boyunca Gürcistan halkı, kendi politik hayatından yoksundu. Bu nedenle millet önderliği, şairler ve yazarlara kaldı. Sovyet iktidarı, toplumlarının zayıflıklarını konumlarını güçlendirmek için çok iyi bir şekilde kullanmıştır.

Sovyet Yazar / Şairleri çok sayıda idi ve Komünist / Sosyalist Propaganda'nın doğrudan ya da dolaylı destekçileriydi. Sosyalist Gerçekçiliğinin bir parçasıydılar. Sovyet, Sosyal / Ekonomik, Siyasi / Hukuk ve Eğitim Politikalarını eleştiren, tepki gösteren sadece birkaç Yazar / Şair görülebilmektedir. Birkaç vaka örneğinde: Rus romancı, tarihçi ve kısa öykü yazarı olan Aleksandr Isayevich Solzhenitsyn (1918-2008), özellikle Josef Stalin'in iktidarda olduğu zaman, sovyetlerin dışındaki dünyaya gulagları, burjuvazinin, siyasi tutsakların ve diğer istenmeyen unsurların kendilerini bulduğu ünlü Sovyet çalışma kamplarını tanıtmıştır. Solzhenitsyn'in "Ivan Denisovich'in Hayatında Bir Gün", isimli kitabı, masum suçlar için, {rejimle ilgili aşağılayıcı bir şey yazmak v.b.} mahpusların nelerden geçtiğini açıkça ve detaylı ayrıntılarla anlatmaktadır. Kendisi Nobel Ödülü kazanmış ve daha sonra SSCB tarafından sınır dışı edilmiştir. Ancak affedildikten sonra Rusya'ya dönmüş ve 2008'deki ölümüne kadar orada yaşamıştır. Konstantine Gamsakhurdia (1893-1975), Gürcü yazar ve halkın tanıdığı bir aydındı. Gürcistan, Sovyetler Birliği'ne çalkantılı bir giriş yapmıştı ve Konstantine Gamsakhurdia tüm sürece tanık olmuştu. Hıristiyan Sovyet liderleri, Joseph Stalin ve Sovyet gizli polisinin başındaki Lavrentiy Beria, Gürcü yazarlardan oluşan pekçok kişiyi tasfiye etmiş fakat Gamsakhurdia, edebi becerisi ve

[188] ნ. ბექიშვილი: "ქართული მწერლობის გასაჭირი საბჭოთა სისტემაში"; → ინფორმაციის წყარო: https://www.militarium.org/kartuli-mtserloba/", (e.t. 2018)

Beria ile kişisel ilişkisi sayesinde hayatta kalmıştı.[189] Yazar Eserlerinde, Gürcü tarihini rejimin incelikli eleştirileriyle birleştirmişti. Bu durum onu Gürcü edebiyatının zirvesine taşıdı. Ona ait eserler olan "Büyük Üstadın Sağ Eli" ya da "Davit Yaratıcı"yı okursanız, hem eski hem de yakın tarih açısından Gürcistan'ı daha iyi anlarsınız.

Buna ek olarak, Sovyet zamanında, yabancı edebi çeviri kullanmak, yabancı materyaller, Sovyet yetkililerinin çok dikkatini çekiyordu. Yıllar boyunca, Gürcüler de dahil olmak üzere Sovyetler Birliği'nin miletleri, yabancı dünya ile kurulan edebi iletişim ve çeviri geleneklerine sahipti. Bu geleneklerin ortaya çıkışı kültürel ve tarihsel nedenlerinden kaynaklanıyordu. K. Kekelidze şunu yazmıştı: "Çevrilmiş eserler, bazı literatürlerde tesadüfi değildir, sosyal, kültürel-tarihsel ihtiyaçlardan kaynaklanmıştır. Bunlar yerel düşünce akışını ortaya koyar, temel ve gündelik ihtiyaçların dile getirilmesidir. Yabancı dilden tercüme edilmesi, tercümanın aynı türden duygulara sahip olması durumunda, ihtiyacın ne olduğu yani talebi ortaya çıkarır".[190] Korneli Kekelidze'nin bu muhakemesi kesinlikle doğrudur ama bu modeli, doğrudan Sovyet Gürcistan ve diğer Sovyet Cumhuriyetlerinden almak zordur. Çünkü herhangi bir totaliter-otoriter devlette ve Sovyetler Birliği'nde, çeviri ve edebi ilişkiler yetkililer tarafından kontrol edilir. Eğer sansürler ve kısıtlarla uygun halde olmazsa engellenirlerdi. Örneğin; SSCB'de bazı kitapları yasaklamışlardı. Sovyet edebi eleştirmenler, Edebiyat / Dil bilimcileri SSCB'de bu tip sorunlara karşı sessiz kalarak, bu barbarlığın Batı Devletleri'ne ait olduğunu düşündüler.

[189] L. Seelinger: "The 12 Writers from the Communist Era You Should Know"; Published in The Culture Trip; 11 October 2016; https://theculturetrip.com/europe/russia/articles/the-12-writers-from-the-communist-era-you-should-know/, (e.t.)

[190] კ. კეკელიძე: "მთარგმნელობითი მეთოდი ძველ ქართულ ლიტერატურაში // ეტიუდები". ტომი I. თბილისი"; 1956

Kısaca, Sovyetler Birliği'nde sosyalist bir realizm yönteminin kurulmasının tamamen mantıklı olduğunu düşünmekteyiz, çünkü Sovyet iktidarı, gerçekliğin analizinin yerini komünizm ve parti inancına, mutlu ve ileriye dönük bir geleceğe bırakmıştı. Avangardizm için yer olmayacağı ve gerçekçi sanatın sosyalizm tarafından yönetileceği bir sanat ve edebiyat anlayışına sahipti. Bu sosyalizm için, Sovyet İktidarının / Bilgisinin taleplerine mükemmel bir şekilde cevap verecek ve Sovyet politikasını SSCB yaşadığı süre boyunca, kültür alanında taşıyacak bir yöntemdi. sosyalist gerçekçiliğin klasik dönemi , Sovyet kültüründe, 50'li yılların ortalarına kadar devam etmesine rağmen, sosyalist gerçekçilik, 90'lara kadar sürdü.

3.4.4 Resim ve Heykeltraşlık

"Doğu" Sovyetin kültürel icadının, Stalinist mimarlığın söylemleri içinde ayrıcalıklı bir rol üstlendiğinin altını çizmeliyiz. SSCB'nin tasarım otoritelerine göre, Moskova'da, Orta Asya ve Transkafkasya'yı temsil etmek üzere kurulan köşkler, Sosyalist Gerçekçiliğin "biçimde ulusal ve içerikte sosyalist" bir bileşimsel yöntemi başarılı bir şekilde gösteren ilk yapılar arasındaydı. 1930'ların sonlarına ait olan ve sergilenen bu yapılar, halk geleneklerinden ödünç alınan dekoratif unsurlarla, çapraz olarak birleştirilmiş Neoklasizmdir. Sonuçta, yöresel mimariyi anıtsallaştıran ve onun yerini almayı amaçlayan stilistik bir karışımdı. Stalinist mimarinin coğrafi ve tarihsel kimlikteki denemeleri, bir dizi yerli tarzda, evrensel bir sosyalist kültürün temelden inşa edildiğine dair kanıt olarak yapıldı.[191] Bu etkileyici sistem, şu anda Oryantalizm ile özdeşleşmiş uygulamalarla dikkat

[191] G. Castillo: Soviet Orientalism {Socialist Realism and Built Tradition}; the University of California at Berkeley, U. S.A. T 0 S R V O L U M E V II I N UM B E R II 1 9 9 7; s. 33-34

çekici yakınlıklar taşıyordu. İngiliz ve Fransız sömürge mimarileri gibi, Sosyalist Gerçekçilik de iktidar tarafından bir araya getirilmiş bir alanın simgesiydi. İnşa edilen binalar modernize edici bir misyon taşımakla beraber çevrenin mimari reformunu hedef alan sivilleştirici efsaneyle meşrulaştırılmıştır. Sovyet mimari stratejileri, diğer Avrupalı İmparatorluklarınki gibi, yeni bina tiplerinin doğrudan implantasyonuyla başlamıştır. Stilistik "nativization" ile doruğa ulaşmıştır. Süreç içinde, yerel, kültürel gelenekler, yeni iktidar ilişkileri bağlamında oryantalist bir epistemolojinin paradigmatik görevleri üzerinde çalışılmış, kataloglanmış ve yeniden tanımlanmıştır.

Stalin Sovyetler Birliği'nin iktidarını ele geçirdiğinde, ana hedefi, ülkeyi dünyanın en iyi ülkesine dönüştürmek olmuştur, bu yüzden, büyümeyi ve refahı göstermek için yeni binalara ihtiyacı vardı. Stalinist çağın ilk dönemlerinde, farklı tarzlarda birçok deneme yapılmıştır. Yirmilerde çok sert bir yapı stili gelişti ancak kısa bir süre sonra, Sovyetler Birliği'nin ihtişamını göstermek ve propaganda amaçlı refah imajını desteklemek için yeterince iyi olmadığını kanıtlamıştır. Daha sonra binalara klasik unsurlar dahil edilmiş ve milletin yaşam ihtişamını göstermek için ayrıntılı başlıklar, kemerler ve kalıplar, sütunlar kullanılmıştır.

Kent planlaması da Stalin'in iktidarı için bir öncelikti. Askeri geçit törenleri için iktidarın refah imajını güçlendiren yeni, daha geniş ve düz caddelere ihtiyaç vardı. Kent planlamasının çoğu kararnameyle yapılmış, şehrin tüm alanları yıkılmış ve yeni fikirler altında yeniden inşa edilmiştir. Ayrıca konut binaları, sosyal sınıflara uygun olarak ayrıştırılmıştır. Popüler sınıflar için basit kitle konstrüksiyonlar, elitler için özenli konutlar yapıldı ve bunlar bir arada yaşamıştır. Yüksek mertebeden memurlar için binalar, masif sütunlar, özenli başlıklar, kemerler ve balkonlar gibi pahalı işler yapılarak burada oturanların etkisini görünür hale getirmişti. Öte yandan, işçi sınıfı konut sıkıntısı ile karşı karşıya

kalmıştı. Maliyetleri en aza indirerek talebi karşılamak için farklı teknikler ve materyallerle deneyler yapılmıştı. Bu yapılar çok sadeydi, tüm lükslerden ve süslerden yoksun bırakılmıştı ve bazen oturanların temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamıyordu.[192]

Stalin'in 1953'teki ölümünden kısa bir süre sonra, Stalinist mimarlık sona erdi ve yapılar yeniden proleter konut projelerine dönüştü. Yüksek Stalinizm mimarisi, monoton ve tek tip olup bireysel değerlendirmenin önemsiz olduğu özellikleri taşımaktadır ve aynı zamanda statik olarak tarihi - kendi içlerinde kültürel aşağılıkların sömürgeci değerlendirmelerini provoke eden yaklaşımlar olarak tasvir edilmiştir.

Yaratıcı aydınların eserlerinde, tarihi değişimlerin yer aldığı tablolara ve heykellere dönelim. Ekim Devrimi ile bağlantılı olarak, Lenin şöyle demişti: "Kraliyet mahkemesinin kaprislerinin yanı sıra, resim, heykel, mimarlık ve moda üzerinde aristokratların ve burjuvazinin etkilerini düşünün. Özel mülkiyete dayalı bir toplumda sanatçı, pazar için mal üretiyor, alıcılara ihtiyaç duyuyor. Devrimimiz, sanatçıları bu oldukça ağır koşulların boyunduruğundan kurtardı. Sovyet devleti, sanatçının görüşlerine değer veriyor."

Devrim, sanatçıları yeni zorluklarla karşı karşıya getirmiştir. - bu zorluklar; insanlara hizmet etmek, sosyalizm ve komünizm mücadelesinin ortak amacını savunmak, insanlara gerçeği aktarmak ve yaratıcılığı geliştirmek gibidir. Lenin şöyle demişti: "Sanat insanlara aittir. En derin köklerini çalışan kitlelerin yoğunluğuna bırakmak zorundadır. Sovyet devleti, sanatçının görüşleri üzerinde durmaktadır. Bu görüşlerle kitlelerin duygularını, düşüncelerini ve iradesini birleştirmeli ve onları yükseltmelidir. Onları, sanatçılar içlerindeyken uyandırmalı ve geliştirmeliler." [193] Bu nedenle, Sosyalist Gerçekçilik,

[192] D. Juliao: "Stalinist Architecture: Style, Characteristics & Buildings"; © copyright 2003-2018 Study.com. All other trademarks and copyrights are the property of their respective owners. All rights reserved. https://study.com/academy/lesson/stalinist-architecture-style-characteristics-buildings.html (e.t. 2018)

[193] Soviet Art: "Glorifying labor Socialist Realism Sculpture"; Copyright © 2016-2018 soviet-art.ru; http://soviet-art.ru/socialist-realism-sculpture/, (e.t. 2018)

1930'ların başından itibaren 50 yıl boyunca Sovyet tablosuna hakim olan resmi sanat tarzı olagelmiştir. Sosyalizm ve komünizmin hedeflerini ilerletmek amacıyla sanatın tarzı ve içeriği devlet tarafından ortaya konulmuştur. Bunun sonucunda binlerce sanatçı tarafından çok sayıda çalışma yapılmıştır. Resimlerin çoğunluğu sıkıcıydı ve Batıda alay konusu olmuştu. Örneğin;(Resimlerde) "Kız Traktörle görülüyor",[194] Stalin'in portresi[195] ya da (heykellerde) Stalin'in Anıtı, Mermer[196] vb.

Sanat, sağlık ve mutlulukla doluydu; yoğun endüstriyel ve tarımsal sahnelerle dolu resimler ve heykeller, işçi, nöbetçi ve okul çocukları tasvir edilmişti. Edebiyat ve sanat, sıklıkla aşırı sıkıcı olan "olumlu kahramanlar" ile doluydu. Ancak yetenekli insanlar her zaman zirveye çıkmanın bir yolunu bulacaklardı. Günün seçkin sanatçıları, Sosyalist Gerçekçilik konusunun içinde ve dışında ilginç çalışmalar yaptılar. Sanatçılar sanat okullarında iyi eğitilmişlerdi, bu gelenek Batı'da zayıflamıştı, orijinalliğin titiz bir çalışmadan daha önemli olduğu düşünülmüştü. Sovyet sanatçısı, yaşam modellerinin nasıl çizileceğini, boyanacağını, çok doğrusal yani doğru olma durumunu öğrenmek zorundaydı. Ayrıca, çalıştıkları zamanlarda bazı eserlerini gizli tuttukları, şimdilerde ise yeni ortaya çıkardıkları görülmektedir. Kendilerine ayırdıkları zamanlarında özel iş birimleri kurmuşlardı. Sanatçılara, astronotlar, matematikçiler ve parti yetkilileri gibi yüksek statü verilmiş ve onlara stüdyo, atölye veya daire verilmişti. Fakat seyahat için izinleri kısıtlıydı.

---

[194] Alamy stock photo and videos: „Soviet Agriculture Stock Photos and Images (1,317);" https://www.alamy.com/stock-photo/soviet-agriculture.html (e.t. 2018)

[195] Korneli Sanadze (1907– 1985) Ressam, grafik sanatçısı, sahne ve set tasarımcısı, şair. Gürcistan Halk Sanatçısı, 1964. 1977 Shota Rustaveli Premium ile verildi. Mose Toidze Halk Sanat Okulu'nda dersler aldı. © 2010-2018 Baia Galeri. http://www.baiagallery.ge/index.php?id=107&lang=eng&is_auction=1&is_painter=1 (e.t. 2018)

[196] N. Zaalishvili: "Iakob Nikoladze - ilk profesyonel Gürcü heykeltıraş ve gerçekçi heykel sanatının kurucusu". İakob Nikoladze (1876-1951) bir Gürcü heykeltıraş ve sanatçıydı. Gürcistan Ulusal Müzesi, İakob Nikoladze Evi Müzesi onun çalışmalarına ithaf olunmuştur ve Kutaisi'deki ev stüdyosunda ölümünden sonra kurulmuştur. http://idaaf.com/iakob-nikoladze-georgian-sculptor/. 2014 (e.t. 2018)

İyi sanat yapan bazı gürcü, Rus (ya da diğer Sovyet Cumhuriyetlerinden başka isimlerin)'ların resimleri Venedik, Paris ve bu dönemde kaydedilen başka yerlerde bulunmaktaydı. Fakat bu an Sovyetler Birliği kadar uzun sürmüştür ve bu sistemi keşfetmek isteyen herkes bunu dikkatle incelenmek zorundadır. Sosyalist gerçekçilik, geleneksel ve temsili bir sanat biçimiydi. Bilinen çalışmalarda "biçimde ulusal, içerikte sosyalist" idi. Öncelik açısından da edebiyat, resim, heykel ve mimari'ye ağırlık verilmişti. Her ne kadar, hiçbir zaman bu şekilde ifade edilmemiş olsa da, bu milliyetçi biçim, çoğunlukla Rönesans gibi klasik ve çeşitli neo-klasik sanat tarzlarına dayanıyordu. "Gerçekçilik" iddialarına rağmen, hiçbir zaman gerçekçi değildi, Komünist gerçekliği olduğu gibi değil de olması gerektiği gibi tasvir etmekteydi. Herhangi bir eleştiriye yer yoktu. Böylece sosyalist gerçkeliği, yalnızca kahramanca liderlerin, savaşların veya köylülerin tartışılabilen ve idealize edilmiş imgeleriyle ile özdeşleştirmek yanlış olur.

3.4.5 Tiyatro ve Sinema

Sovyetler Birliği'nde tiyatro ve sinemanın temellerini betimlemeye çalışalım. 1920'lerin sonlarında ve 1930'ların başlarında, Komünist Partinin Stalinist kanadının yetkilerini daha da güçlendirdiğini ve Sovyetler Birliği'ni hem ekonomik hem de kültürel cephelere böldüğünü açıkça anlamalıyız. Ekonomi, piyasa tabanlı NEP (Yeni Ekonomi Politikası) gibi merkezi planlama sistemine geçmiştir. Yeni liderlik, partinin sanatsal ifadeler dahil olmak üzere, kültürel işler üzerinde sıkı bir kontrol sahibi olacağı "kültürel devrim"i ilan etmiştir. Tiyatro, Sinema, sanat ve iktisadın kesiştiği yerde varoluyordu. Bu nedenle, ekonomik ve kültürel dönüşüm döneminde, yeniden düzenlemeye karar verilmiştir. Merkezi planlama daha etkili politik kararlar almak açısından kendisiyle beraber merkezş otoriteyi

de getirmiş oldu. Kontrol mekanizmasının gelişmesi, bürokratik sistemde uzun ve zorlu bir süreç haline gelmiştir. Çeşitli komiteler taslakları gözden geçiriyor ve kesinti ya da düzeltme yapıyordu. 1930'larda sansür, Stalinist rejimin her geçen yıl artan kültürel baskısına paralel olarak daha da yoğunlaşmıştı. Uzun metraj film projeleri aylar ya da yıllar boyunca sürüncemede kalıyor ve herhangi bir noktada sonlandırılabiliyordu. Tiyatro/Sinema, Sovyet iktidarı'nın denetimindeydi bu nedenle, Komünist Partisi'nin toplumuna yönelik ideolojilerini ve akıl yürütmelerini işlemek yani partiye hizmet etmek zorunda kalmışlardı. 1930'ların başlarında, film yapımcıları ve yönetmenler, sosyalist gerçekçiliği işlemişlerdi. En göze çarpan filmler arasında, Chapaev adlı bir film; Devrim ve İç Savaş sırasında, Rus devrimcileri ve toplumu hakkında bilgiler veriyordu. Sergei Yutkevich'in Altın Dağlar filminde Devrimci tarih işlenmiştir. Daha sonra, Sovyet savaşının işlendiği Berlin'in Yıkılışı (1950) filminde ve Mosfilm Stüdyosu tarafından yapılan Mikheil Chiaureli'nin yönettiği, iki parça halinde yayınlanan dizi Sovyet gerçekçiliğine iyi bir örnektir. Rezo Chkheidze'nin "Askerin Babası", hümanist bir trajikomedi savaş fimiydi. Ayrıca Vladimir Lenin hakkında Mikhail Romm'un biyografik filmleri: "Ekim Ayında Lenin'i ve 1918'de Lenin" çok dikkat çekiciydi. Rus toplumunun ve insanların gündelik hayatı, Sergei Gerasimov'un "Cesur Yedi ve Gençlik Şehri" gibi filmlerinde tasvir edilmiştir. Bu arada SSCB, Batı ile olan film temaslarını kesmiştir. 1931'den sonra, yabancı filmlerin, izleyicileri kapitalist ideolojilere maruz bıraktığı endişesiyle filmleri ithal etmeyi durdurmuştur. Sanayi aynı zamanda yabancı teknolojilere bağımlılıktan da kurtulmuştur. 1930'ların başlarındaki sanayileşme çabası sırasında, SSCB, film endüstrisini ülkenin kendi teknik kaynakları ile tedarik etmek için bir dizi fabrika kurmuştur. Savaş sonrası dönemde, bu sinema salonlarına rağmen, stüdyolarda yeni üretilen eserlerin eksiklikleri bir yandan diğer yandan da Sovyet izleyicilerinin filmlere duyduğu artan iştahı tatmin etme sorunuyla uğraşmak zorunda kalmışlardır. Bununla birlikte

sinemalar aynı filmleri aylarca tek sefer gösterime girdiler. Bunların çoğu, 1930'ların sonlarındaki eserlerdi. Her Yeni şey milyonlarca insanı gişeye çekiyordu ve birçok tiyatro, daha büyük kitleleri çekmek için yabancı filmleri göstermeye başlıyordu. Bu yabancı filmlerin çoğu, II. Dünya Savaşı'nda Almanya ve Doğu Avrupa'yı işgal ettikten sonra, Kızıl Ordu tarafından ülkeye getirilen sayı iki bin olan ödüllü filmler idi.[197] Komite, 31 Ağustos 1948 tarihinde, SBKP- Sovyetler Birliği Komunist Parti, Komite Toplantısı'nın en gizli dakikalarında, Film Endüstrisi Bakanılığı'nın bu filmlerin ellisinin Sovyetler Birliği'nde serbest bir şekilde izlenilmesine izin verdi. Bu elli yıl içinde, genel kamuoyuna gösterilmek üzere, Bolshakov'un yalnızca Almanya, Avusturya, İtalya ve Fransa'da yapılan filmlerin yirmi dördünü serbest bırakmasına izin verilmiştir. Amerikan filmlerinden oluşan diğer yirmi altı filmin yalnızca özel gösterimlerde gösterilmesine izin verilmiştir. Komite, yabancı filmleri yayınlamakla birlikte, Bolshakov ve KPSB Merkez Komitesi'nin Agitasyon ve Propagandası için "filmlerdeki gerekli editör düzeltmelerini yapmak ve her film için bir tanıtım metni ve dikkatle düzenlenmiş altyazıları sağlamakla" yükümlü kılınmıştır. Genel olarak, ele geçirilen Nazi filmleri, genel nüfusa gösterilecek kadar apolitik olarak kabul edilmiştir. Yine de Merkez Komitesinin Propaganda ve Ajitasyon Dairesi, topluma gösterilmek için seçilmiş iki filmin sansürlenmesiyle ilgili problem yaşamıştır. Sansürcüler, "Siyonist" fikirleri anti-Semitik bir Nazi propaganda filmi olan Jud Suss'tan çıkaramamışlardı. Yoksulların topluma zarar vermesi nedeniyle, "Fareler ve İnsanlar'ın" film uyarlaması da sansürlenme sıkıntı çekmiştir. Sovyet seyircilerinin izlemek için ödüllü filmlere nasıl ulaşdıklarına dair çok az kanıt vardı. Sovyet dergileri veya gazeteleri, filmleri hiç incelememişlerdi. İzleyici anketleri yoktu ve filmleri kaç kişinin izlediğine dair hiç kayıt

[197] P. Kenez: Cinema, and Soviet Society: From the Revolution to the Death of Stalin (London: I.B. Tauris & Co Ltd., 2001), 191 -192

bulunmamaktaydı. Bu yabancı filmlerin kabulünü ve popülaritesini değerlendirmek için tarihçiler, esas olarak anekdot yöntemini kullanıyordu. Alman müzik komedisi "Hayallerimin Kadını" bu yöntemle karışık eleştiriler almıştı. "{Rusça: Культура и Жизнь} Kültür ve Yaşam"1947 Mart'ında editöre mektupları derlemiş ve araştırmayı idealist ve hatta zararlı olduğu için eleştiren bir araştırmayı yayınlamıştır. Bulat Okudzhava, 1986 yılında, Halkların Dostluğu adlı kitabında, "Tiflis şehrinde gösterilen filmin herkesi çok etkilediğini" söyleyerek kendisi de çelişkili bir bakış açısını ortaya koymuştur .Ona göre, gittiği her yerde insanlar film hakkında konuşuyordu ve şarkıları ıslıkla çalıyordu. Film tarihçileri genellikle, Okudzhava tarafından sunulan görüşlerin "Kültür ve Yaşam"dan daha güvenilir olduğunu düşünüyorlardı. Savaş zamanı boyunca yani Amerikayla İttifak olduğu sırada "Uşak'ın Kız Kardeşi", "Bağdat'ın Hırsızı", "Waterloo Köprüsü" ve "Sun Valley Serenade" gibi filmler, teknik olarak ödüllü filmler olmasa da, yasal olarak satın alınmış ve Sovyet seyircileri tarafından oldukça beğenilmişti. M. Chistiakov'un filmi; {Rusça: Вечерняя Москва} Akşam Moskova'da (4 Ekim 1946), altı ay boyunca tiyatrolar ve sinemalarda gösterildikten sonra, tiyatrolar ve Sovyet film endüstrisi azarlanmıştır. Gösterilen filmlerin altmışı Sovyet olanlardan daha tatsız Batı filmleriydi. Filmleri eleştirmek ve ödüllü filmlere karşı kozmopolit kampanya yürütme çabalarında bile, Sovyet toplumunu oldukça etkilediklerini görebiliriz.

Buna rağmen, Sovyet İktidarı, sanata sürekli olarak saldırıyordu. Film yapımcılarının yapımlarında Sovyet Rejimini mecazi olarak eleştirdiği nadir durumlar vardı. Örneğin, "{Gürcüce: ჩემი ბებია} Büyükannem" - Sovyet Gürcü yönetmen Kote Mikaberidze'nin sessiz bir filmi 1929'da yapılmıştır ve Sovyet rejimi tarafından 40 yıl yasaklanmıştır. Bu film, Sovyet Ekzantrik Sinema hareketinin ve aynı zamanda henüz genç Sovyet Devlet

sisteminin hicivinin hoş bir örneğiydi.[198] Mikhail Kalatozishvili tarafından yönetilen "Ayakkabıda Çivi" filmi, savaş meydanındaki beceriksizliğinden dolayı, sabotajı kasıtlı olarak işleyen bir askerin sempatik bir tasviri nedeniyle, Sovyet sansürü, "Svanetia" hakkında yaptıklarıyla aynı eleştiriyi vererek "Ayakkabıda Çiviyi" yasaklamıştır: "Kalatozishvili diyalektik materyalizmin devrimci yöntemini filminde işlememiş ama biçimsel estetizmi işlemişti." [199] Sonuncu filmi, Sosyalist Gerçekçiliğe ve Sovyet Propagandasına karşı çok güçlü bir dalga yaratmıştı. "Ben bu filmi bir daha asla gerçekleşmeyecek birşekilde yaptım" diyen Gürcü Sinemacı, Tengiz Abuladze'nin yönettiği "Tövbe" filminin Stalin sorunundan bile daha derin ve geniş olduğunu eklemektedir." [200] Film, küçük bir Gürcistan kasabasının yozlaşmış belediye başkanı olan Varnam'in tiranlığı hakkındaydı. Hitler'in bıyığı, Mussolini'nin profili ve Stalin'in saç kesimini kullanan bir adamın hicivlerinden oluşuyordu. Sovyet izleyicileri, müziksever belediye başkanın karakterinde, Stalin'in meşhur içişleri bakanı Beria'nın izlerini tanımıştır. Kayıp Sandro'yla ilgili bir işaret için, kereste kütüklerinde arama yapan anne ve kızının sahnesi, filmi tarihi gerçeğe yaklaştırmaktadır.[201] Sovyetler Birliği'nin kapsamı dışında bile, "Tövbe " filmi,

[198]My Grandmother DVD; Country: Soviet Georgia 1929 Director: Kote Mikaberidze; Music: The Beth Custer Ensemble; a Silent film with Russian intertitles and optional English narration; Format: NTSC, playable in all regions © 2005 BC Records | BC 8. https://bethcuster.com/store/my-grandmother-dvd/, (e.t.2018)

[199] The Nail in the Boot. USSR, 1932 Directed by Mikheil Kalatozishvili, as Mikhail Kalatozov Cast Aleksandr Zhaliashvili (A worker), Siko Palavandishvili (Soldier of the Red Army), Akaki Khorava (Prosecutor), Arkadi Khintibidze (Commander of the armored train) Production Goskinprom Gruzii Scenario Leonid Perelman Original Language Title { Georgian: ლურსმანი ჩექმაში] Photography Shalva Apakidze Set Design Serapion Vatsadze. 2018 © SAN FRANCISCO SILENT FILM FESTIVAL. True Art Transcends Time. ALL RIGHTS RESERVED. http://silentfilm.org/archive/the-nail-in-the-boot, (e.t. 2018)

[200] Felicity Barringer: "Repentance" A Soviet Film Milestone, Strongly Denounce Official Evil"; Archives 1986; Published in New York Times; https://www.nytimes.com/1986/11/16/movies/repentance-a-soviet-film-milestone-strongly-denounces-official-evil.html (e.t. 2018)

[201] Sophie Quinn-Judge: "SSCB'nin en popüler filminin ardındaki adam – tiranlığı temsileden b karakterdir. Yönetmen Tengiz Abuladze, "Tövbe" filmini glasnost'a kadar tutulan bir filmden bahseder, ancak şimdi SSCB'de ve Fransa'da ilgi gördü ve yakında ABD'de gösterilecektir ". ARCHIVE 1987 0807; published in the Christian Science Monitor. https://www.csmonitor.com/1987/0807/lrepen.html, (e.t. 2018)

resmi kötülüğün yarattığı duygusal bozukluktu. Gerçekliği, alegoriyi, halüsinasyonu ve grotesk fanteziyi, yalnızca halkı değil geçmişini de yok etmek için totaliter bir diktatör ve bu şekilde yönetilen bir toplumu da tanımlamak üzere bir araya getirmişti. Daha sonra Bay Abuladze, diktatörün mirasçılarının suçlarını nasıl gizlediğini ve yağmalarının meyvelerini nasıl yediklerini göstermek için aynı teknikleri kullanır. Ancak, 20. Yüzyılda, edebiyatın ve filmin sıkça baskılandığı, toplumsal eleştirinin güçlü araçlarına sahip olduğu – aynı şekilde eserlerin, yaratıcılarının sık sık sansüre uğradığı bu ülkede - " Tövbe " filmi hem kültürel hem de politik bir dönüm noktası olmuştur. Ancak televizyonda hiç gösterilmeyen filmin, 1986'da ya da 1987'nin başlarında ülke çapında tiyatrolarda gösterilmesi bekleniyordu.

Sovyetler Birliği'nin Sinemasının "Rusya'nın Sineması" ile karıştırılmaması gerekmektedir. Sovyetler Birliği Sinemasında, Rus dilinde çekilen filmler çok fazla ve flmlerin hepsi de Moskova'daki merkezi hükümet tarafından düzeltmelere maruz kalıyordu. Sovyetler Birliği'nin Sineması, bu ülkeye bağlı Kurucu Cumhuriyetleri'nin Sovyetler Birliği öncesi kültürünün, dilinin ve tarihinin unsurlarını yansıtan filmlerini de içermektedir. Rus Sovyet Federasyonu, Sosyalist Cumhuriyeti'nden sonra, cumhuriyetçi filmleri üretenler arasında; Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Ukrayna ve daha az derecede Litvanya, Beyaz Rusya ve Moldovya bulunmaktaydı. Aynı zamanda, ülke tarihinin çoğu zamanında, tamamen millileştirilmiş olan film endüstrisi, sinema, sosyalist gerçekçilik üzerine yeni bir bakış açısı getiren, tekelci Sovyet Komünist Partisi tarafından ortaya atılan felsefeler ve yasalar tarafından yönlendirilmiştir. Sinemadaki bu şartlar, Sovyetler Birliği kurulmadan önceki şartlardan farklıydı.

4. FOUCAULT AÇISINDAN DİSİPLİN VE CEZA SİSTEMİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ: BATI AVRUPA VE SOVYET GÜNEY KAFKASYA ÖRNEĞİ

Bu bölümde, akademik araştırmamıza uygun olarak, M. Foucault bağlamında Batı Avrupa ve Sovyet Güney Kafkasyası örneğinde Disiplin ve Ceza söylemlerinin karşılaştırmalı analizini yapacağız. Bu nedenle, bu iki farklı dünyanın (Batı Avrupa ve Sovyet Birliği) Disiplin ve Ceza sistemlerinin en temel karşılaştırmaları, farklılıkları ve benzerlikleri, artılarını ve eksilerini bulmak için tezlerimizi sunmaya çalışmaktayız. Araştırmanın karşılaştırmalı analizi sırasında, ana konu karşılaştırmaları İşkence, Ceza, Disiplin ve Hapishane söylemlerinden elde edilecektir. Daha sonra, M. Foucault'un metodolojilerini akademik araştırmamızda kullanarak nasıl haklı gösterebileceğini düşünmejteyiz. Ayrıca M. Foucault'un metodolojilerinin akademik araştırmalarımızda kullanıldığını iddia da edebiliriz.

Aydınlanma Çağı ve Dünya Devrimleri: Modern Çağ felsefesinin Aydınlanma Çağı döneminin kabaca 18. yüzyıla denk geldiği açıktır. Genel anlamda Aydınlanma, başta Fransa, İngiltere ve Almanya olmak üzere, özgürlük, demokrasi ve toplumun temel değerleri olarak öne çıkarılan savunuculukta gelişen entelektüel bir harekettir. İnsanoğlunun ilerlemesini ve mükemmelliği elde etmesini sağlamak için insan akıllarının cehaletten, batıl inançlardan ve devletin keyfi güçlerinden kurtarılması gerektiği bakış açısıyla başlamıştır. Bu dönem, kilisenin etkisi ve hükümet konsolidasyonu daha da azalmıştır, halk için daha geniş haklar verilmiştir. Politik olarak, devir devrimler ve kargaşa ve yerleşik geleneklerin devrilmesi zamanıydı.

Araştırmamızın yapısına ve alanına göre, ana araştırma odağı, Aydınlanma'nın entelektüel hareketlerini, Aydınlanma'nın temel ilke ve değerlerini temel alan Dünya Devrimleri'nin getirdiği geçişlerden türemiştir. M. Foucault, kendi çalışmasında: "Disiplin ve Ceza: Hapishanelerinin Doğuşu" nda hapishanelerin başarısız olduğunu savunduğunda, insan bilimlerini ve geliştirilen teknolojileri insan ruhuyla ilgili olarak bedenin ötesinde eleştirmiştir (Disiplin ve Disiplinci Toplumu), daha sonra M. Foucault, "Kelimeler ve Şeyler" ve "Kliniğin Doğuşu"nda insan bilimcileri, doktorlar, psikologlar vb. dahil olmak üzere insan bilimlerinin zayıflıklarını tartışır. Bunların Aydınlanma çağında olmasına rağmen, çok önemli ve ilerici geçiş/dönüşümlerin çeşitli boyutlarda uygulandığını, fakat en çok Batı Avrupa'da olduğunu düşünmekteyiz. Dahası, Aydınlanma çağı insan bilimlerinin ve hümanizmin doğuşu, iktidar/bilgi, yönetimsellik, disiplin/ceza, demokrasi, özgürlük ve akıl gibi yeni bir anlayış olarak kabul edilebilir.

Aydınlanma çağında 18. yüzyıl Güney Kafkasya Bölgesi'nde, Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan'ın monarşileri kaldırılmıştır ve Çarlık Rusya'sının iktidarı altına girmiştir, daha sonra bu bölge SSCB'nin yetmiş yıllık yönetimi altında kalmışıtr. Dolayısıyla bu bölge, Batı Avrupa'da aydınlanma çağında gelişmiş değerleri neredeyse tamamını gözden kaçırmıştır. Buna rağmen Güney Kafkasya Bölgesi'nde, Ulusal Aydınlanma Hareketleri gelişmiştir. Azerbaycan Ulusal Aydınlanma kurucularından Abbas Qoli Bakikhanov ve Mirza Fatali Akhundzada,[202] Gürcistan'da Ilia Chavchavadze ve Mikheil Javakhishvili,[203] Ermenistan'da Mikael Nalbandyan ve Raphael Patkanyan,[204] bu aydınlanmacılar, ulusal

[202] NASRIN BABANLY: "A CHALLENGING LITERARY FIGURE"; JUL 08 2011; https://nasrinbabanly.wordpress.com/2011/07/08/a-challenging-literary-figure/#comments, (e.t. 2018)
[203] Z. Andronikashvili; G. Maisuradze, S. Serrano; G. Tevzadze, A. Vangeli; J. Weiss: Identity Studies, Vol 2"; Ilia State University; December 20, 2010 Press' s. 12
[204] L. Nalbandian: The Armenian Revolutionary Movement: The Development of Armenian Political; University of California Press; 1963; s. 58

aydınlanma ilkelerini geliştirmek için önemli bir rol oynamışlardır. Onların programları aracılığıyla, ilk görev Rusya İmparatorluğu içinde özerklik kazanmak ve sonra milliyetçilik yaklaşımlarına dayanan bağımsız bir ulusal devlet yaratmaktı. İngiltere ve Fransa'da krallar idam edilmiştir ve ancak egemenliğin bu sembolik fedaisinden sonra insanlar hükümdarın yerini işgal etmişlerdir. Ama Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan'da insanlar kralı öldürmemişlerdir (örneğin: Egemen Bagration'ın hanedanlığı Çarlık Rusyası tarafından 1801 yılında kaldırıldı), tam tersine, insanlar monarşinin geri dönme mücadelesinde toplumsal görünürlük elde etmişlerdir. Güney Kafkasya ulusal entelektüel hareketleri sürgün edilmiştir ve yaklaşımları Çarlık Rusyası tarafından reddedilmiştir ve ulusal entelektüel hareketlerin bazı üyeleri öldürülmüştür. Bugün, milliyetçiliğe, sonra dönüştürülmüş kültürel milliyetçiliğe karşı ne kadar ilerici olduğunu anlatmak zordur, ancak Güney Kafkasya Bölgesi'ndeki aydınlanmada atılan ilk adımlar bunlar olmuştur.

İkinci hipotezimiz dünya devrimleridir. Şimdi Batı Avrupa Burjuvaları ve Çarlık Rusya Ekim Sosyalist devrimleri ile ilgilenmekteyiz. Çoğu Batı Avrupa Devrimi'nin, Avrupa'da Aydınlanma Çağı felsefesinin doğduğu fikir ve değerlere dayandığının altını çizmeliyiz. Burjuva Devrimlerin temel, derin ve devredilemez hakları (özgürlük, yaşam ve mutluluğun peşinde koşma) olan bir bireydi. Bu haklara ilk önce Amerikalı insanlar destek vermişlerdir. Daha sonra, uyanmakta olan Avrupa'nın başında yer alan Fransızlar, devrimci mücadelelerine başlamışlardır. Fakat Rus Sosyalist Devrimi'nde Lenin, "Barış, Toprak ve Ekmek" proletaryalarına söz vermiştir. Eğer Burjuva Devrimcileri bireysel haklar ve demokrasi için mücadele ediyorlarsa Sosyalist Devrimci, kolektif haklar ve Proletarya Diktatörlüğü için mücadele ediyordu. Bu devrimci mücadelelerde, Batı Avrupa ve Çarlık Rusya eşitsizdir, her iki devrimci dünyada gelişen toplumsal-ekonomik ve politik koşullara

dayanan eşitsizliktir. İlk, Batı Avrupa Burjuva Devrimleri aşağıdan yukarıya mesajlarla geliştirilmiştir, ama Rus Sosyalist Devrimi ise yukarıdan aşağıya mesajlarla geliştirilmiştir. Öyleyse, eğer Burjuva devrimlerinde orta sınıflar kapitalist devleti iyileştirmek ve geliştirmek için alt sınıflar kullandıysa, kısmen de olsa Rus Sosyalist Devrimi'nde, alt ve orta sınıflar devrim amaçlarına ulaşmak için hiçbir zaman işbirliği yapmamışlardır. Dahası, burjuvazi, sosyalist-devrimciler tarafından halkın düşmanı olarak, devrimlerin nasıl sonuçlandığını çok kötü yansıttığını ilan edilmiştir. İkincisi, Çarlık Rusya'sında sosyal-ekonomik koşulların ölümcül olması nedeniyle, alt sınıfların asıl talebinin maaşın artırılması gerektiği yönünde olduğu ve Egemen'in iktidarını reddetmek istemedikleri ortaya çıkmıştır, ama aniden Rus Sosyalist Devrimi Lenin ve daha sonra kişiliği kültünün etrafında güç biriktiren ve Bürokrasi Diktatörlüğünü kuran Stalin tarafından yönetiliyordu. M. Foucault'un geneoloji projesine göre, aşağıda, her iki dünyada benzerlikler/farklılıklar, artılar ve eksiler neler olduğunu öğrenmek amacıla Sovyet Güney Kafkasya ve Batı Avrupa'da gelişmiş olduğu Disiplin/Ceza, İktidar/Bilgi ve Yönetimselliği nasıl uygulandıklarını görmek için belirtmiş olduğumuz söylemlere yönelik karşılaştırmalı analizler yapmaktayız.

Klasik İşkence 16-18 Yüzyıllar: İkinci araştırma hipotezi, Klasik işkence'dir. M. Foucault'a göre işkence bir tekniktir; kanunsuz öfkenin aşırı bir ifadesi değildir. İşkence olarak adlandırılması için, ceza üç ana kritere uymalıdır: Birincisi, tam olarak ölçülen veya en azından hesaplanmış, karşılaştırılabilir ve hiyerarşik bir şekilde belli bir acı derecesi üretmelidir; ölüm ve yaşam hakkının geri çekilmesi değil, aynı zamanda, hesaplanan ağrı derecesinin ortaya çıkması ve sonuçlanmasıdır. Zalimlik, diğer kriterleri olan klasik işkencenin ana karakteridir. Buna ek olarak, ölüm cezası da işkencede sayılabilir. Klasik İşkence söyleminde, Batı Avrupa ve Güney Kafkasya'nın her iki araştırma alanı da aynı

seviyeye getirilebilir, çünkü suçluların bedenlerine uygulanan aynı Ceza/Cezalandırma Teknikleri görülmektedir. Ceza'nın tekniği olarak klasik işkence, lord, halk ve devlet adında egemen tarafından uygulanıyordu. Klasik işkencenin formları, uygulama metodolojileri ve nedenleri Egemen Yasası tarafından yazılmıştır. Fransa Kralı Louis XIV (Louis Dieudonné; 5 Eylül 1638 - 1 Eylül 1715), Louis Büyük (Louis le Grand) veya Güneş Kralı (Roi Soleil) olarak bilinen, 1670 tarihli ve "Criminelle Ordonnance" adlı sorgulayıcı ve nefret soruşturmacısı, 1643'ten 1715'e kadar Fransa Kralı olarak hüküm süren Bourbon Evi'nin bir hükümdarıydı. Soruşturma makamının (Lieutenant Criminal) insanlık dışı geniş güçleri ve kralın savcısı (Procreur du Roi) 'nin aktif müttefikiyle ve onun vahşeti ile Ceza Yasası (Ordonnance) dünya çapında çok ünlüydü. Daha sonra altını çizmek istediğimiz şey Vakhtang VI (Gürcistanlı: ვახტანგ VI) tarafından tanınan "Vakhtang VI'cının Hukuk Koleksiyonudur (17-18 Yüzyıllar"); aynı zamanda Vakhtang Bilim Adami ve Hukukçu olarak bilinen, (15 Eylül 1675 - 26 Mart 1737), kraliyet Bagrationi hanedanının bir Gürcü monarşi idi. Hem Avrupa hem de Güney Kafkasya Klasik Hukuk Metinleri'nin makalelerinde çeşitli işkence biçimleri yer almış, üstelik ölüm cezası da aynı makalelerde görülmüştür: kafayı kesmek; aşağı asmak; el kesmek; dil kesmek; ve bacak kesmek vb. Bu hukuk metinlerine ve maddelerine uygun olarak, suçlular sadece kral'ın rızasıyla cezalandırılmaktaydı. Daha sonra, işlenen herhangi bir suç, egemen, devlet ve insanlara karşı adaletsiz ve korkunç bir eylem olarak dikkate alınmıştır. İnsanlara korku yaymak için çok acımasız şekilde klasik işkence yapılıyordu. Suç işleyen, cezaları, suçları, suçluları veya suçluların tabiatı göz önünde bulundurmadan cezalandırmayı hak etmiş gibi görünmektedir. Klasik işkence altında suçlulukların bedenine yönelik acı uygulandığında çok acımasız ve hesaplanan acılardı. Buna ek olarak, anlamlı olan şey, işlenmiş suçlara rağmen, egemenliğin

iktidarının yalnızca suçluları affedebileceği veya cezalandırabileceği ve ölüm cezasına çarptırılabileceği ya da hayatlarından kurtulabileceği idi.

Diğer bir deyişle, işkence, modern ceza sistemlerinin tekniklerinde görülemeyecek bir şey değildir. Ancak bu işkence, klasik işkenceden tamamen farklıdır, çünkü klasik işkence, yalnızca bedensel ceza sistemlerinin bir parçasıydı.

18. Yüzyıl Sonu Cezaları: 1830 ile 1848 arasında, kamu infazları neredeyse sona erdi. İşkence ve kamu idamından sonra Foucault, ceza adalet sistemindeki şekillenmeye bakmaya başlamıştır, ona göre reform hareketi, insanın (ve hissettiği acı) cezaların değerlendirildiği bir standart haline gelmesi anlamında insancıldır. Beden cezanın uygulandığı bir alan olmaktan çıkıp, neden farklı davranması gerektiğinin sebebi haline gelmiştir. Ceza, bedenin ötesinde, ruha odaklanmış olarak uygulanabilir. Reformcular ilk önce işkence ve zulmü cezalandırmadan ayırmaya çalıştılar; tabii ki Foucault için, işkence ve soruşturma arasındaki bağlantı, kesinlikle, işkencenin hiçbir zaman cezanın parçası olmadığını ifade eder. Eski rejim'in bir gösteri olduğunu, bir sonraki semiyotik tiyatronun ve 19. yüzyılın gözetimin altını çizmeliyiz. Aydınlanma olarak bilinen 18. yüzyıl Avrupa'sındaki radikal entelektüel yenilenme, temel politik ve felsefi ilkeleriyle yasal reformun nedenini sağlamıştır. Hukukun üstünlüğü, akıl, özgürlük ve insancıllık. İşkence olmaksızın cezalandırma ihtiyacı ilk olarak suçlunun insanlığını tanımak için bir ihtiyaç olarak formüle edilmiştir. İnsan, harekete geçemediği yasal yetki sınırı olmuştur. Fakat insan, geleneksel ceza pratiğine karşı nasıl kullanılmıştır? Ya da bu insan cezaların geleneksel pratiğine karşı nasıl yasal bir sınır olabilir? - Cezalandırma ekonomisinin sorunu ne zaman ortaya çıkar? "İnsan" ve "tedbir" nasıl uzlaştırılabilir? On sekizinci yüzyıl, bu ekonominin sorununu, insanlığın cezalandırma ölçütü olduğu düşüncesiyle çözmüştür, ancak uygun bir açıklama ya da tanımlama

olmaksızın. Ilımlılık ilkesi, öncelikle bir hesaplama ilkesini içeren, insani bir söylem olarak ifade edilir. Prensip, kişinin asla "insanlık dışı" cezalar uygulamaması gerektiğini. Bunun nedeni de cezanın insanlığı yüzünden değil, iktidarın gerekli düzenlenmesinden kaynaklıdır. İşkencede, cezalandırıcı iktidar ekonomisine sahip olursak, o zaman cezada, iktidar mekanizmalarının yeni ekonomisine sahibizdir. 1670 tarihli Fransız ceza kanunu çok ağır cezalar içerdiğini, ancak teori ile ceza pratiği arasında bir boşluk olduğunu hatırlamaktayız. "İdam cezası, beklemede yargı işkencesi, ağır hapis cezası, kırbaçlamak, *amende honorable*, sürgün edilmek". Aynı zamanda, idam cezası ve işkence, en sık ceza biçimi değildi. Ancak, işkence cezada önemli bir rol oynamıştır. Klasik hukukta (Hukuk Sistemi) işkence tanımı, kesin, ölçülebilir bir tanımlanmamış acı miktarını içerir. “Cezalandırıcı İktidarın ekonomisi” işkenceye ve genellikle bedensel cezaya yatırılır. Sonunda, Foucault aydınlanma düşünürlerinin, ideologların düşüncelerinin, ve semiyotik kavramlarının nasıl insancıllıktan çok eski rejime aykırı düşünen burjuva hareketinin muhalif polirik teorisi olduğunu söyler.

Avrupa ile Çarlık Rusyası arasındaki ana bağlantıyı, uluslararası ceza adaleti reformları ve Avrupa'da başlatılan dönüşümler ile bakarsak, özellikle 18. yüzyıldan itibaren, Çarlık Rusyası ve diğer Avrupa ülkeleri ile hanedanların bağları, siyasi ittifakları, ekonomik ticareti ve bireysel kültürel transferlerin ötesinde arasındaki ilişkiyi görürüz. 18. ve 19. yüzyıllarda Çarlık Rusya ve Avrupa arasındaki ilişki, yüksek derecede kültürel bağlantı ile karakterize edilmiştir. Geçtiğimiz üç asır boyunca, Rusya ve Avrupa, seyahat gazeteleri, basın, edebiyat, tarih felsefesi ve tarih yazımlarında birbirleriyle ilişkili olarak gözlemlenmiş ve yorumlanmıştır. Böylece, iki bölge arasındaki karşılaştırmalar karşılıklı algı ve etkileşimlerin bir tarihine dahil edilmelidir. Kafkasya Bölgesi'nde her yıl 18. yüzyılda, Avrupa Aydınlanma Çağı'nda geliştirilen insancıl yaklaşımlara yönelik adalet reformları

başlamıştır. Dahası, Çarlık Rusya'sında ana Hukuk Mahkemesi reformları 1864'te yürürlüğe girmiş ve Jüri Mahkemesi'ni davet etmiştir. Kafkasya Bölgesi İktidar temsilcileri Avrupa Reformcuları ile ilişkilere sahipti, ancak bu ilişkiler çok sıkı değildi. Dünyadaki ceza söylemine rağmen, aynı temel ilkeye dayalı olarak geliştirilmiş, ancak farklı biçimlerde uygulanmıştır. Her iki dünyanın da neredeyse farklı temeller geliştirdiği disiplinin söylemde daha net görüldüğünü düşünmekteyiz ama yine de disipline karşı ortaklıklar ve benzerlikler vardır.

Disiplin: Foucault'a göre söylem disiplini nedir? - Somut Disiplin, bireylerin sosyal bedendeki davranışlarını düzenleyen bir iktidar mekanizmasıdır. Bu, mekânın düzenlenmesi (mimari vb.), zamanın (çizelgeler) ve insanların faaliyet ve davranışlarının (talimler, duruşlar, hareketler) düzenlenmesiyle yapılır. Disiplin çağında, M. Foucault açısından, mesaj olarak temel odak noktası; "Daha az cezalandırmak, belki de ama kesinlikle daha iyi cezalandırmaktır". Disiplin altında Foucault ana disiplin prosedürlerinden üçü ile ilgilenir: Hiyerarşik gözlem, Normalleştirici yargılama ve İnceleme. "İnsan-Makineyi olarak" iki anatomik-metafizik sicil üzerine yazıldığında (beden-zihin bölünmesi) Descartes bunu başlatmıştır, doktorlar ve filozoflar bunu sürdürdü. Bu da bedenin uysallaştırması sağlar. Yönetmelikler tarafından yapılan teknik-politik kayıt, ordunun, hastanenin, okulun kontrol edilmesi veya örgütlenmesi ile ilgili, ampirik ve hesaplanabilir yöntemleridir. Bu bedeni "üretken" yapar. Öyleyse, "Disiplinin bir detayın politik anatomisi olduğunu" vurgulamalıyız. Bunlar kurnazlığın küçük eylemleridir. Foucault, iktidarın mikro-fiziği ile ilgienmektedir, makro (Ekonomi, Devlet gibi) değil.

Daha sonra "Doğru Eğitim Araçları?" - Bu "bireyleri" yaratan disiplin süreci ve Panoptikon'un fonksiyonları hem çağdaş okuyucu için hem de yazıldığı anda bir ütopyaya

benzemektedir. Gerçekten de Foucault, Panoptikon'da, Bentham'ın ütopik biçimde, genel bir sistem, gerçekten var olan belirli mekanizmaları açıkladığını iddia eder. Foucault, panopticizmi, dört farklı güçten, ekonomik, politik, yargı ve epistemolojik olarak tanımlamaktadır: "Bu kurumlarda uygulanan iktidar biçimi nedir? - Polimorf, çok değişkenli bir iktidardır.

Daha sonra disiplin toplumunun oluşumu birkaç tarihsel sürece bağlanır: Bir) disiplinler, ekonomik ve görünmez bir şekilde çalışan iktidar taktiklerini detaylandıran insan kitlelerinin düzenini sağlama teknikleridir. Bu taktikler, sistemin tüm öğelerinin uysallığını ve faydasını arttırmayı amaçlamaktadır. Bu nüfus artışına ve denetlenecek sayılardaki artışa karşılık gelmektedir. Kapitalist bir ekonominin gelişimi, bu tekniklerin farklı rejimlerde işletilebildiği bir duruma yol açmıştır. İki) İktidarın panoptik modalitesi bağımsız değildir. Disiplinler ve panopticizm, hakların garanti edildiği bir sürecin tersidir. Özgürlükleri icat eden aydınlanma, aynı zamanda disiplinleri de icat etti. Üç) On sekizinci yüzyılda yeni olan disiplin tekniklerinin birleşimidir. Bu, diğer teknolojilerin gelişmesiyle gerçekleşti. On sekizinci yüzyıl incelemeyi icat etti, tıpkı orta çağların yargı engizisyonunu icat ettiği gibi; modern ceza tekniklerinin çoğu, incelemenin sorgulamaya girmesini açığa çıkarmaktadır.

Güney Kafkasya Bölgesi'nde ya da Sovyet üzerinde Disiplini nasıl uyguladı ve Disiplinci Toplumu nasıl yaratıldı? - Birincisi, Bolşevik lider Vladimir Lenin siyasi, sosyal ve ekonomik sorunları çözmek için terör ve şiddet kullanımını teşvik etti, bu nedenle, Gizli Polis- KGB, NKVD'yi kurmuştur, daha sonra Stalin'in yeni anayasası, milisleri kontrol eden, sansür uygulayan ve Stalin'in Gulag adlı büyük bir zorunlu çalışma kampı inşa eden gizli polisi resmi olarak tanımıştır. Üstelik, Sovyet mahkemeleri, suçlulara cezalandırıcı önlemler uygulamada sadece suçluları cezalandırmakla kalmayıp, düzeltmeyi ve reform yapmayı da

amaçlamaktadır. Bütün faaliyetleriyle, mahkemeler SSCB vatandaşlarını, sosyalizmin, iş disiplininin, dürüstlüğün, Sovyet yasasının sıkı ve zaruriyetsiz bir şekilde yerine getirilmesi, ülkeye ve Sosyalizme devlet ve kamu görevi ve Sosyalist insan ilişkilerinin kurallarına saygı gösterilmesi ruhuyla eğitmişlerdir. Ayrıca Sovyet Okulları, Üniversiteler, Anaokulları vb. Eğitim Politikaları kapsamında çok sert bir disiplin görevlendirilmiştir. Daha sonra Stalin, Beş Yıllık Planına ulaşmak için Büyük Terör ve Sosyalist Gerçekçiliği meşrulaştırmıştır.

Ocak 1976'da bir Bulgar K. S. Karol, muhalifiyle yaptığı röportajda Foucault Gulag'ı modernite içine yerleştirmiştir. "Sovyetler Birliği", "burjuva" düzenine göre cezalandırıyordu… Ve onu dönüştürmekten uzak, en zorlu cezayı izledi; onu ağırlaştırdı ve en kötüye taşıdı. Burada Gulag, 18. yüzyılın sonlarında burjuvazinin yükselişi sırasında icat edilen ve siyasal iktidara olan yükselişinde ortaya çıkan, toptan kabul edilen ve Sovyet rejiminin aşırı biçimlerine taşınan bir Batı temsili ithalatı olarak ortaya çıkar: "Sovyetlerin mülkiyet rejimini ve devletin üretim kontrolündeki rolünü değiştirirken, geri kalanlar için 19. yüzyıl kapitalist Avrupa'da uygulanan yönetim ve iktidar tekniklerini basitçe aktardığı şüphesiz doğrudur. Ahlak, estetik biçimler, disiplin yöntemleri, burjuva toplumunda 1850 civarında etkili olan her şey, bir blok olarak Sovyet rejimine taşındı… Tıpkı Sovyetlerin, Batıda denenen Taylorizmi ve diğer yönetim yöntemlerini kullandıkları gibi, disiplin tekniklerimizi benimsedik ve cephaneliğimize bir başka kolluk disiplini eklediler.

Hapishane: Foucault'a hapishanelerin nereden ya da ne için geldiğini sorma zamanı geldi? - Foucault, "Cevabım: neredeyse her yerden." Emin olabiliriz ki bir şeyler "icat edildi", ama icat edilen bütün bir gözetleme tekniğiydi: bireylerin kontrolü ve tanımlanması, hareketlerinin düzenlenmesi, eylem ve etkinliğidir. Toplumumuz özgürlük üzerine kurulduğunda, özgürlükten yoksun bırakılan hapis cezadır. Hapishanenin öz kanıtı, bireyleri

dönüştürmedeki rolüne de dayanmaktadır. Hapishane sosyal bedende bulunan mekanizmaları düzeltir ve yeniden üretir. Hapishane, her zaman hem özgürlükten mahrum bırakmayı hem de bireylerin teknik dönüşümünü kapsamıştır. Hapishane bireyler üzerinde tüm iktidara sahiptir. Birkaç biçime bürünen karakterin yeniden biçimlendirilmesi ile "çok disiplinli" dir: Birinci), ilk prensip, diğer mahkumlardan ve dünyadan tecrit olmaktır; iki) hapishane zamanının ve yaşamının düzenlenmesiyle talim uygulanır- hapishanelerde çalışmak sorunludur ve tartışma konusudur; Üç) Hapishane, cezanın modülasyonu için bir araçtır. Yürütülen cezanın işleyişini varsayar. Tutukluluğun kalitesi ve uzunluğu, suç tarafından değil, hapishane tarafından belirlenir. Daha sonra Foucault, Hapishanenin Başarısızlığı hakkında tartışır ve Hapishaneler'in suçlu ve suç sayısını azaltmadığını söyler. 1. Gözaltı, suçlu yöneticilere haksızlık gösterdiği için tekrar suç işleme neden olur; 2. Hapishane aslında daha fazla suçluyu üretir; 3. Hapishane, “normal” toplumdan ziyade birbirine sadık olan suçlu ve suçluların kültürünün yaratılmasını mümkün kılar ve teşvik eder; 4. Hapishaneden ayrılma koşulları (yani bir sabıka sahibi olmak), topluma entegre edilmeleri daha zor olduğundan, ona geri dönmenizi hazırlar; 5. Hapishane, suçlu ailesini yoksullaştırmaktadır. Sovyet Hapishane / Islahevi Sistemine “Dürüst Çalıştırma” adını verdildiği gibi baktığımızda, resmi teoriye göre, mahkumun yeniden eğitiminin ayrılmaz bir parçası olmalıydı. Ancak, Sovyet çalıştırma kampların daha belirgin amacı ekonomik ve cezalandırcıydı. Çalıştırma kamplarının ekonomik çıktısı, Sovyet planlamasında ayrı bir faktör olarak ortaya çıkacak kadar büyüktü. Ancak hapishane emeğinin cezalandırıcı amacı, polis organlarının varlığının temel sebebiydi. Emek çok ağır, yorucu ve çoğu zaman tehlikeliydi. Bu nedenle, Hapishane sisteminin suçu önlemek, adaleti yeniden tesis etmek ve suçluyu yeniden canlandırmak için başarısız olduğunu kolayca anlayabiliyoruz, üstelik, (bir yanda insan bilimleri'nin başarısızlığı da ortaya çikmaktadir: kriminoloji, pratikte varolan

problemleri cevaplamadı). Sovyet çalıştırma kampları (Stalin'in Gulag'ı) M. Foucault'un gözetim söyleminin analizi açısından çok uygun bir örnektir ve "Ruh, bedenin hapishanesidir"anlamını çok derin bir şekilde taşımaktadır.

Açıkçası, M. Foucault'un “Disiplin ve Ceza” isimli geneoloji projesinin kendi özelliklerini dikkate alarak araştırmamızda gerekçelendirildiğini ve kullanıldığını düşünmekteyiz. Bunu sizin için daha açık hale getirmeye çalışmaktayız, 1975 yılı bir gün hapishane yılı olarak Fransız entelektüel tarihinin yıllarına girebilir. O yılın ilkbaharında, Michel Foucault "Disipin ve Ceza" (Surveiller et Punir) yayınlamıştır. Nisan ayında, Aleksandr Solzhenitsyn ulusal kültürel talk şov “Apostrophes"e katılıp yayınlanmıştır. 1970 yılında Nobel Ödülü'nü aldı; 1973 sonlarında "Gulag Arkipelago'nun" Rus dili baskısını görmüştür. 1974 ilk iki cilt Fransızca yayınlanmıştır; ama Bernard Pivot’un Solzhenitsyn’i ve Sovyet kamplarını açığa çıkaran popüler televizyon programı Fransız kültürel haritasına benziyordu. Ayrıca 1975'te André Glucksmann, Aşçı ve Adam Yiyen: Devlet, Marksizm ve Konsantrasyon Kampları Arasındaki Bağlantılar Üzerine Bir Deneme yayınladı (La Cuisinière et le mangeur d’hommes: Essai sur les rapports entre l’État, le marxisme et les camps de concentration). Bu üç metin arasındaki bağlantılar çoktur. Bu çalışmalar, Solzhenitsyn'den Foucault ve Glucksmann'a (tam tersi değil) ve Foucault'dan Glucksmann'a (ve tam tersi) işaret etmektedir. Foucault, Solzhenitsyn’in “archipelago” nın merkezi metaforunu Disiplin ve Ceza'nın son sayfalarına yazmıştır: “Kısacası, "carceral archipelago", sosyal bedenlerin derinliklerinde, ince yasadışı yasalar temelinde suçluluğun oluşmasını, ikincisinin örtüştüğünü ve belirli bir suçluluğun tesis edilmesini güvence altına almaktadır.” (Bu bağlamda, bir “Aydınlanma öncesi ceza rejimi” ile romantikleşmiş “haydutların” barışçıl müdahaleli varoluşuna izin veren bir karşıtlık rejimi ve bu tür bir alanı

ortadan kaldıran bir Aydınlanma emri ile her zaman farklılaşan “suçlu” grubu ortaya çıkmıştır). Biz, Solzhenitsyn'e yapılan atıfın kasıtlı metaforların çalışmalarındaki çoğalmasını sorduğundan kasıtlı olduğunu biliyoruz, 1976'nın başlarında yapılan bir röportajda Foucault yanıt verdi: “Burada gerçekten sadece bir coğrafya, bir archipelago olan tek bir kavram var. Bunu sadece bir kere kullandım ve bu, Solzhenitsyn’in eseri olan carceral archipelago adıyla tayin etmekti: Bir tür cezalandırma sisteminin aynı zamanda fiziksel olarak dağılma şekli aynı zamanda bir toplumun bütününü kapsamaktadır.” Zaman zaman Foucault, klasik çağ/modern çağ şemasında tüm Sovyet ceza uygulamalarını kandırmaktan rahatsızlık duyuyordu. 1976'da bir keresinde psikiyatri koğuşlarında siyasal muhaliflerin tutuklanmasını “sosyalist olarak adlandırılan bir ülkede tekdüzelikte paradoksal” olarak adlandırdı. Zihinsel kurumlar, patolojilerin tedavisi ile ilgilenen tıbbi söylemden arındırılırken, politik transgresyon politik söylemlere girmeli ve açıklama, ikna, vicdanın arındırılması yoluyla “düzeltilmelidir”. Politik değişim mantıksal olarak biyolojiye (ve iyileşmeye) değil, sosyolojiye (ve yeniden eğitime) tabi tutulmalıdır. Foucault, Sovyetler Birliği'nde emeğin paradoksal rolününden daha da bahsetmiştir: Emeğin garip çokdeğerliliği: ceza, ahlaki dönüşüm ilkesi, yeniden adapte olma tekniği, iyileştirme kriterleri ve nihai hedef. Dolayısıyla aynı şemaya göre bunun uygulanışı, Sovyetler Birliği’nde daha da paradoksaldır. İki süreç aynı anda: mahkumlar üzerine empoze edilen emeğin (ister genel ister politik olsun olmasın) Sovyetler Birliği'nin işçilerininkiyle aynı nitelikte olması; ama bu renksiz, sömürücü olmayan, sosyalist emek - dikenli tel ve bekçi olmadan mümkün olmamak için çürütülebilir mi? - Ya da bu emeğin altındadır, ceza olarak emek ve sosyalist bir ülkenin vatandaşlarının ahlaki ve politik yeniden eğitimini bir karikatürle gerçekleştirdiğine, dolayısıyla işten vazgeçtiğine inanmalı mıyız? Nihayetinde, bu tekrarlayan paradoks hissi, Foucault'un Rus-Sovyet örneğini anlayamadığını anladığının

bir göstergesidir. Ayrıca Stalinist Terör'ün "burjuva düzeni" kategorilerinde açıklanamayacağını da kabul etti. 1930'lardan bu yana vahşetin azalmasıyla ilgili bir soruyu yanıtlayan Foucault, şunları söyledi: Terörün azaldığını söylüyorsunuz. Orası kesin. Ancak, bunun altında, terör, disiplinin zirvesi değil, başarısızlığıdır. Stalinist rejimde, polis şefi, bakanlar kurulundan ayrıldıktan bir gün sonra idam edilebilir. Yatağında NKVD şefi öldü… Terörün her zaman geri dönüşümlü olduğunu söyleyelim; Onu kullananlara ölümcül döner. Korku daireseldir. Fakat bakanlar, polis komiserleri, akademisyenler ve parti görevlilerinin işten çıkarılmaları ve artık yaşamlarından korkmamaları nedeniyle, artık disiplin açıklıkta çalışacak… 18. yüzyılın toplumlarının disiplini icat ettiğine inanıyorum, çünkü büyük terör mekanizmaları hem çok maliyetli hem de çok tehlikeli oldu. Burada, ampirik bir düzlemde Foucault, modernitenin unsurlarının - "büyük terör mekanizmaları" - Sovyet modernliği sırasında kendini gösterdiğini gördü. Foucault, sosyalist ülkelerin korkuya dayanmayan, ne klasik ne de burjuva olmayan yeni bir güç biçimini icat etmek zorunda olduklarını söyleyerek bitirdi. "Bu bir yenilik olurdu."[205] Sonunda, bu basit bir tesadüf değildir, 21 Haziran 1977 akşamı Fransız Cumhurbaşkanı Giscard d'Estaing, Sosyal Komünist Parti'nin Genel Sekreteri ve Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Leonid Brezhnev ile birlikte bir araya geldi, Fransa ziyareti, tuhaf bir karşı kutlamaya katılan insanların garip bir karışımıdı. Küçük Théâtre Récamier'de bir grup Fransız entelektüel ve Sovyet muhalifleri, Élysée Sarayı'nda ortaya çıkan politik bir fars olarak gördükleri şeye karşı sembolik bir protesto gösterileri için toplandılar. Tiyatroda bulunan muhalifler arasında Andrei Amal′rik, Vladimir Bukovskii, Natalya Gorbanevskaia, Leonid Pliushch ve Andrei Siniavski vardı; Fransız misafirler arasında Simone de Beauvoir, Gilles Deleuze, André Glucksmann, Eugène Ionesco ve Jean-

[205] J. Plamper: Foucault's Gulag; "Institut für Osteuropäische Geschichte und Landeskunde University of Tübingen; Germany; 2012; s. 256-280

Paul Sartre vardı. Fransız Solu Sovyetsel günlerinden çok uzaktı ve bu haziran akşamı, siyasi yelpazenin iki ucunun bir arada yaşadığı en uyumlu anı olabilirdi. Ana ev sahibi ve organizatör misafirlerini karşıladı: “M. Brezhnev'in M. Giscard d’Estaing’in misafiri olduğu akşam, diğer Fransız halkının dostları olan başka Rusları da alabileceğini düşündük.” Bu sözler Michel Foucault'a aittir.

SONUÇ

İlk bölümde, temel olarak M. Foucault'un Disiplini ve Cezasını akademik araştırma amaçlarımız için uygunlaştırıp uygulamaya çalıştık, bu yüzden 'neden Foucault?' sorusunu açıklamaya karar verdik ve onun düşüncelerini araştırma problemimiz bağlamında genel olarak değerlendirdik. Akademik araştırmalarımızda Michel Foucault'u seçmemizin sadece tek bir nedeni olmadığını gördük. Michel Foucault'un (1926–1984) eleştirel kuramın en önemli figürlerinden biri olmaya devam ettiğini düşünmekteyiz. Onun teorileri büyük ölçüde iktidar, bilgi ve söylem kavramları ile ilgiliydi ve onun etkisi, post-modernist, post-yapısalcı, feminist, post-marksist ve post-kolonyal teorileştirmenin büyük bir kısmında açık olarak görülebilir. Foucault'un projesini hedeflediği şekilde yaptığı çalışmalarında derin ve radikal bir kuşkuculuk sunduğunu düşünmüştük. Delilik, normallik, hastalık, suç ve ceza ile ilgili bazı delilleri ve sıradanlıkları yerinden etmede bazı yardımlar vermek; diğerleri ile birlikte, bazı ifadelerin artık çok hafifçe konuşulmayacağı, belirli eylemlerin artık söz konusu olmadığı veya en azından hiç bu kadar hoş olmayan bir şekilde yerine getirilemeyeceği; insanların bazı şeyleri algılama ve yapmanın yollarını değiştirmeye katkıda bulunmak; duyarlılık biçimlerinin ve tolerans eşiğinin bu zor yer değiştirmesine katılmak. Michel Foucault'u politik olarak sınıflandırmanın çok zor olduğunu bilmekteyiz. Buna rağmen, Foucault'un apolitik bir insan olduğunu düşünmemekteyiz, üstelik, diğer siyaset biçimlerine karşıt olarak ilerici bir siyaset düşüncesini öne sürmektedir. Bununla birlikte, çelişkili olabilir ama burada Foucault, bu tür politikalardan, mevcut terimlerle daha iyi dönüşüm için pratik olanaklarına sahip olanlardan söz ediyor gibi görünmektedir. İlerici siyaset, politikacıların vaatleri gibi geleceğin ütopik hayallerini sevmez. Buna ek olarak,

Foucault'nun diğer görüşmelerde, temel odak noktasının ilerlemeci olduğu ve bu ilerlemede bireylerin politik değişime yol açmadaki rolüne önem verdiğini anlayabiliriz.

İlerleyici olarak daha iyi bir gelecek için mücadele eden Michel Foucault, evrensel insan hakları aktivisti olarak görülebilir. 1971-1973 yılları arasında ırkçılığa ve Vietnam'daki savaşa karşı çok sayıda gösteriye katılıp çok sayıda dilekçe imzalamıştır. Aynı zamanda İspanya hükümeti tarafından Bask ayrılıkçı hareketinin iki üyesinin infaz edilmesine karşı çıkan bir delegasyonun bir parçası olarak 1975'te İspanya'ya gitmiştir ve grubun diğer üyeleriyle birlikte İspanya'dan kovulmuştur. Ayrıca, Sovyet muhaliflerinin ve Polonya'daki dayanışma hareketinin muamelesiyle ilgili kampanyalara katılmıştı ve İran'daki devrimci oluşum hakkında yazılar yazmıştır. İnsan hakları alanında yapmış olduğu bunca faaliyete rağmen, Foucault'un cinsel yönelimi konusunda neden açık olmadığına dair eleştiriler almıştır, ancak 1979'da Foucault'un Paris'teki bir eşcinsel kongresinde bir konferans verdiğini ve 1982'de Toronto'da bir eşcinsel yürüyüşüne katıldığı not edilmelidir.

Birinci bölüm olan "Geneoloji ve Arkeoloji"de Foucault'un araştırma metodolojilerinin anlayışlarının doğru anlaşılması neden araştırmamızda önemli olduğunu tartışıp açıkladık ve araştırmamızda bu metodolojilerinin uygulama kararını neden verdiğimizi gözler önüne seyretmiştik. Buna rağmen, derin eleştiriler sunmadık, sadece akademik çalışmalarımız açısından bu metodolojilerden yararlanabileceğimiz yönlerle ilgilenmiştik. Akademik çalışmalarımızın "Michel Foucault Bağlamında Disipline ve Ceza: Sovyet Güney Kafkasya Örneği", Foucault'un Disiplini ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu"na dayandığını altını çizmeliyiz. Bu nedenle, bu metodolojilerin anlamının özünü anlamamız gerektiğini düşündük. Arkeoloji ve Soybilim terimlerinin Foucault ya da Foucaultçu metodolojileri ile en ilişkili metodolojiler olarak kabul edildiğini gördük. Arkeoloji arşivde

oluşan (yani, düzenlenmiş bir ifadeler kütlesi) ifadeyi (yetkili söylev) üreten, düzenleyen ve dağıtan yazılı olmayan kurallar sisteminin analizi olarak kabul edilebilir. Foucault, arşivi "ifadelerin oluşumunun ve dönüşümünün genel sistemi" olarak betimler. Arkeoloji, söylenenin ilişkiler ağını ve bir dizi sosyal düzenlemede nelerin görülebileceğini keşfetmemize yardımcı olur: arkeolojik yöntemin yönlendirmesiyle ifadenin açılımında görülür olan bir şey ve aynı zamanda görünür olanın açılımında ifadeyle ilgili bir şey ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, arkeolojik analiz, arşiv içindeki söylemlerin bağımsız olarak ifade edilmesine izin verildiği bağlaminda tarihsel bir çalışma olarak düşünülebilir. Geneoloji veya soykütüğü ise daha çok iktidar ilişkilerini "şimdinin tarihiyle" betimleyen ve açıklayan arkeolojik bir analizin gelişimidir. Foucault, şöyle bir tanımlamada bulunmaktadır: "eğer onu (arkeoloji ve geneolojiyi) iki terim olarak nitelendirirsek, o zaman 'arkeoloji' yerel söylemlerin analizinin uygun metodolojisi olurdu ve 'geneoloji' de betimlenen yerel söylemlere dayalı olarak önceki yöntemin sonucu olarak ortaya çikmiş bilgilerin harekete geçirilmesi için uygulanan taktikler şeklinde değerlendirilirdi." Bu alıntıdan görüldüğü üzere, arkeoloji Foucault'un yöntemi olarak anlaşılmaktadir; geneoloji ise, arkeolojiyi herkete geçirmenin bir yöntemi değildir, onu (arkeolojiyi) bizim günümüz sorunlarımızla bağlantı kurmanın bir yolu olarak değerlendirilmektedir. Böylece, biz geneolojiyi arkeolojik araştırmanın stratejik gelişimi olarak düşünebiliriz. Daha basit bir şekilde ifade edersek eğer, geneoloji arkeoloji'nin nasıl uygulanacağıyla ilgilidir. İkinci bölümde ise "Michel Foucault'un Disiplini ve Ceza: Batı Avrupa Örneği", Foucault'un " Disiplini ve Ceza Hapisanenin Doğuşu (1975) isimli geneoloji projesi mantıken dört bölüme (İşkence; Ceza, Disiplin ve Hapis) ayırıp gözden geçirdik. Foucault'un bu akademik çalışması genel anlamda, modern ceza sisteminin sosyal bağlamında tarihsel gelişiminin analizini, idam

cezasından hapsedilmeye geçişini, değişen iktidar ilişkilerinin cezayı ve suçluların bütün kontrolünü nasıl etkilediğini inceliyor. Foucault, sıkı disiplinin ve ahlakın, ceza ajansını bedenselden (beden) ruhsala (ruh) nasıl dönüşdüğünün yolları gösterir.

İşkence kısmında Foucault, 1750 ve 1825 yılları arasında Fransa'nın cezalandırılan suçlulardan korkunç işkence gözüyle (Robert-François Damiens örneği) çocuk cezaevleri gibi daha insani ve rehabilite edici yöntemlere (örn. Mettray Penal Colony) geçtini söyler ve bu gelişme neden oluştu? - Foucault, bunun, daha insani bir muameleye yol açan, egemenlikçilerin çalışmalarını zorunlu kılmayan, egemen bir sınıftan, bilimsel bilginin ilerlemesi ve teknolojideki ilerlemeler olduğu yönündeki açıklamanın bir tarih olduğunu belirtmektedir. Tarihsel olarak, bilginin iktidarla aynı şey olduğunu gördük. Bilgi, etkilerini açıklamak için daha güçlü bir iktidar olmaksızın mevcut olamaz. Foucault, bu daha büyük güçlerin bireyleri kendilerine "nasıl" açıkladığını anlatmaktadır. Bazı güçler elde edilmek yerine stratejiktir; bunlar iktidarın "mikro fiziği" dir. Foucault, "ruhun" devlet, ordu vb. güçler tarafından manipüle edilebileceğini yazmıştır.

Foucault'a uygun olarak kamusal göstericilerini veya işkence törenlerini incelediğimizde, haksızlığa uğramış olsa bile bu durumda devlet cezalandırmayı amaçladığını gördük. Bir şikayeti olan devlete, öfkesini sürecek bir beden vermek; orijinal suçun şiddetini yansıtmak ve diğer vatandaşları bundan kaçınmaları için uyarmaktır. İşkence aynı zamanda mahkemenin soruşturmasını haklı çıkaran bir itirafı almak için de kullanılıyordur. Foucault, kamusal işkenceye dayanan bu sistemin, egemen sınıfın, yani burjuvazinin mülkiyetini sağlamada etkisiz olduğunu savunmaktadır. 1789'da Fransız Devrimi gibi çok fazla devrim gerçekleşecekti. Egemen sınıf, daha düzenli ve genelleştirilmiş, daha modern bir sistem gerektirdi.

Ceza bölümünde, Foucault hapishaneden önce gelen "hafifleştirilmiş cezaları" tartışır. Devletin cezalandırma gücü tahmin edilemezdi. Foucault böyle bir ifadede bulunmuştur: Reformcular, gerçekten devletin kimseyi yargılama ve cezalandırma yeteneğine sahip olmasını istedi. Bu dürtü ile zincir kazançları gibi cezaların "mini tiyatroları" ortaya çıktı. Bu tür cezalar, halkın suç işlediğinden daha uzun bir süre boyunca suç işlediğini ve bir suçtan devlete nasıl geri ödeme yapılacağının toplumun iyiliği için emeği yerine getireceğine inanmaya zorladı. Bu deneyler, Batı dünyasının kapitalistlerin insanları makine olarak daha kolay düşünebildiği teknolojinin disiplini üzerine projeye başlayabildiği on sekizinci yüzyıla kadar yirmi yıl sürdü.

Kitabın en ünlü ve önemli bölümü olan Disiplin'de Foucault, disiplin kavramlarının mevcut hapsetme modellerine nasıl yol açtığını göstermektedir. Teknoloji ve bilimsel bilginin gelişmesiyle birlikte, insanlar küçük, ayrılabilir parçalarda giderek daha fazla düşünüldü. Modern kurumlar, insanları parça olarak ele aldıklarında daha kolay eğitebilir, gözlemleyebilir ve kontrol edebilir.

Modern kurumlar aracılığıyla insanların "uysal bedenlere" dönüştüğünün altını çizmeliyiz. Bu düzenleme, çok normal olduğunu kabul edilen ve endüstri çağı için ideal olan, insanların fabrikalarda çalışmaya başladıkları ve daha çok sınıfta oturdukları gibidir. Bu yapılar ancak, insanlar sürekli olarak, egemen sınıf ilkelerini bedenlerine göre içselleştirdiklerinde sürekli olarak gözlemlendiklerinde, eğitildiklerinde ve kontrol ettiğinde, hangi aktivitelerin "doğal", gelecekte kendilerinden ne beklendiğini ve bir grup olarak neler yapabileceğini anlamına gelmektedir. (Sırasıyla, Foucault bu "bireyler" olarak adlandırılır: hücresel, organik, genetik ve birleştirici).

Foucault, Panoptikcon'u, on sekizinci yüzyılın ortalarında yaşayan İngiliz filozof Jeremy Bentham'ın, modern disiplin kurumlarına temel bir bakış açısı olarak yarattığı bir hapishane modeli olan Panopticizm'e atıfta bulunmaktadır. “Eşitsiz bakışları” nedeniyle, hapishane bütün mahkumların gözetimini optimize etti veya Foucaultcu terimlerinde, eşitsiz bakışlar disipliner bireylerin içselleştirilmesini ve en sonunda da bir uysal bedeni harekete geçirdi.

Halkın her zaman izlendiğini düşündüğü takdirde yasayı çiğnemesi daha azalmaktadır. Foucault, zincir kazanımları gibi “hafifleştirilmiş cezalar”ın neden bu yüzden gittiğini söylüyor: Bu Panopticon modeli çok daha verimli geçti.

Son bölümde, Hapishane'nin kısmi başarısızlık nedenleri hakkındaki tartışmalar, Foucault hapishanelerin, fabrikalarda, hastanelerde, okullarda ve askeriyede - gerçekten modern toplumun her parçasında da faaliyet gösteren bir “Islahevi sistemin” bir parçası olduğunu göstermektedir. Ayrıca, tıp, psikoloji ve kriminolojideki bilimsel otoritenin nasıl yardımcı olamayacağını, suçluların nasıl oluşturulacağını özetlemektedir. Böylelikle, her yerde toplumsal bir disiplin ve ceza sistemi devam etmektedir.

Bu kısa bir özetten sonra, Foucault hakkında bir şeyler eklemek istiyoruz. Michel Foucault'un tarihsel metodolojiler bağlamında geçmişi hatırlatan ve gözden geçiren gizemli filozof olan yeni düşünce tarihçisi olarak adlandırılabileceğini düşünmekteyiz. Ayrıca Michel Foucault diğer önemli postyapısalcı filozoflar ile beraber belirtilmelidir. Örneğin Jacques Derrida (1930 - 2004), Gilles Deleuze (1925 - 1995), Julia Kristeva (1941), Umberto Eco (1932 - 2016), Jean Baudrillard (1929) - 2007) ve Judith Butler (1956 -) v.b. Son olarak “Neden Foucault?” kısmını onun bu son derece derin ve gizemli alıntısıyla bitirmek

istiyorum: “Kim olduğumu sorma ve benden aynı kalmamı bekleme... Belgelerimizin düzenli olup olmadığıyla ilgilenmeyi bürokratlarımıza ve polisimize bırakalım.”

Gördüğümüz gibi tarihi boyunca Kafkasya sınır bölgesiydi. Burada İmparatorluklar yüzleşti, burada medeniyetler ve dinler bir arada var olmuşlardır. Aynı zamanda hem kuzey ve güney hem de doğu ve batı arasında köprü ve bariyer olarak temsil edilmişti. Tarihsel olarak Kafkasya'nın önemli jeopolitik konumu Çarlık Rusyası, Sephian İran ve Osman İmparatorluğu arasında ve XX yüzyılda, bölgesel güçler - Rusya, İran ve Türkiye arasındaki çatışma ve mücadele konusuydu, fakat XXI. yüzyıldan itibaren burada yeni güçler (Batı Devletleri ve ABD gibi) yeni güçler oortaya çıkmştı. Bilimsel literatür, Kafkasya halklarının önemli jeopolitik konumlarından bir şey elde etmekten ziyade daha fazla kaybettiğini belirtmektedir. Azerbaycan ve Gürcistan'a çokkültürlü ülkeler denilebilir, Ermenistan hakkında radikal bir şey söylemek çok zordur, çünkü tarihsel olarak hep tekkültürden gelmektedirler. Sovyet İktidarı/Bilgisi'nin dinsizliğe rağmen, Güney Kafkasya Bölgesi'nde tamamen farklı dini portreleri gördük, sanki nüfus inançlarına güçlü bir şekilde bağlı kalıyordu. Herhangi bir sömürge ülkesinde, milliyetçiliğin yükselişi, tipik olarak geleneksel dini kurumlarda kamu yararının artmasına yol açmıştır. SSCB'nin dağılmasından sonra binlerce kilise ve cami inşa edildi.

Öğrenmiş olduğumuz gibi yirminci yüzyılın başlarında Çarlık Rusya, 1917 Rus Devrimi'ne dönüşen, gittikçe artan kitlesel olan, gösterici feragat ve köylü isyanları tarafından ele alınmıştı. Çarlık Rusya'sının sosyal, politik veya ekonomik açıdan felaket sorunları vardır. Tamamen tarımsal bir ülkeydi. Ülkenin ana gelir kaynağı tarımdı. Buna göre Çarlık Rusya ekonomisi çok düşüktü, periyodik olarak insanlar büyük bir hoşnutsuzluğa neden olan büyük bir açlık grevi yaşadılar. Köylülük, halk gösterilerinde

giderek daha fazla yer almaya başlamıştı, ancak bu gösteriler, politik değişimleri dönüştürme arzusundan daha çok dikkat çekmeye yönelik bir girişimdi. Dolayısıyla, 1917'de Rusya'daki Bolşevik Devrimi, dünya tarihini bildiğimiz şekliyle değiştirecek milyonlarca insan tarafından başlatılmıştı ve bu Devrim, proleteryalara "barış, toprak ve ekmek" vaat eden Lenin tarafından örgütlenmişti. Devrim sırasında, Stalin, Bolşevik gazetesi Pravda'yı yöneterek çok önemli bir rol oynar. Stalin, Lenin'e Çar'ın ordusundan Finlandiya'ya kaçmasına yardım ettiğinde ve Bolşevik partinin iç çevresine atandığında kahraman olmuştur. Çar yıkıldığında, ülke iç savaşa sürüklenir. Stalin, parti içindeki diğer isyancılar gibi, firari ve hainlerin kamu idamını emretmekteydi. Lenin iktidara geldiğinde, Stalin'i Komünist Parti Genel Sekreteri olarak atadı. Stalin, parti boyunca yetkililer için mediyatör olarak çalışan yeni beceriler kazandı. Lenin'in 1924'teki ölümünden sonra Stalin, politik varisi olarak kendini acımasızca teşvik etmeye başlar. Partideki pek çok kişi Kızıl Ordu lideri Leon Troçki'nin Lenin'in doğal ardılı olmasını bekliyordur, ancak onun fikirleri Komünist Partinin çoğunluğu için çok idealisttir. Ancak Stalin, kendi milliyetçi Marksizm markasını - "Bir Ülkede Sosyalizm" - dünya devriminden ziyade Sovyetler Birliği'ni güçlendirmeye odaklanarak geliştiriyordur. Troçki planlarını eleştirdiğinde, Stalin onu sürgün etmişti. Stalin'in fikirleri parti ile popülerdir ve 1920'lerin sonunda Sovyetler Birliği'nin diktatörü olmuştur. Aynı zamanda 1917 Devrimi'nden ve Kafkasya'daki Çarlık yönetiminin çökmesinden sonra, iktidar Geçici Hükümetin Özel Transkafkasya Komitesine taşınmıştı. Bolşevikler Petrograd'da iktidara geldiğinde, Menşeviklerin kontrol altında olan Kafkas sovyetleri Lenin'in rejimini tanımayı reddetmişlerdir. Eski Kafkasya ordusunun giderek artan Bolşevik ıssız askerleri, bölgedeki etnik çatışmalar ve anarşi tehdidleri, Gürcistan, Ermeni ve Azerbaycanlı politikacıları Transkafkasya'nın bağımsız demokratik federasyonunu yaratmaya zorlamıştı. Transkafkasya birliği yine de kısa ömürlüydü. 26

Mayıs 1918'de Gürcistan'ın Ermenistan ve Azerbaycan'ın takip ettiği iki gün içinde bağımsızlık ilan ettiğinde. Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan'ın ilk Demokratik Cumhuriyeti sadece üç eksik yıl (1918-1921) için mevcuttu. Çarlık Dönemi'nde Kafkasya, tarihsel olarak uluslararası iletişim ağlarına dahil olmuştur. Kafkasya, "kapalı toplumun" yasalarına dayanan, Sovyetler Birliği'nin bir parçası olarak, birbirlerini Batı ve Doğu, Kuzey ve Güney'e bağlayan trafik koridorunun işlevini yerine getirme imkânına sahip değildi. Bu, Çarlık dönemi boyunca Güney Kafkasya'nın sosyal-ekonomik, politik-hukuk ya da hatta Batı Avrupa ile eğitim-kültür ilişkilerine sahip olmasının Sovyet İktidar tarafından ortadan kalktığı anlamına gelir.

Çarlık Rusya'sının semifeudal imparatorluk olduğunu vurgulamak gerekir ki, köylülük (düşük sınıflar -proletaryat) ve burjuvazi (orta sınıflar - toprak ağaları) temelli Kapitalizm sistemine girme adımı, genellikle İktidar Burjuvazi'den oluşuyordu, ama aynı zamnda Ortodoks Kilisesi çok önemli etkilere sahipti, Kralın iktidarında neredeyse bir arada var oldular. Devrim sırasında ve sonrasında Sovyet iktidarı, burjuvazinin Bolşeviklerin iktidarı ele geçirdiği devlet ve toplumun düşmanı olduğunu resmen ilan ettiler, çarlık İmparatorluğuna ait olan her şeyi ortadan kaldırmaya, sınıf mücadelelerini teşvik etmeye ve aşağıya doğru gitmeye (gerilemeye) başladılar. Sovyet yönetimi altında hükümetin her şeyi kontrol ettiğini gördük. 1927'den başlayarak, Josef Stalin, Sovyetler Birliği'nin devlete karşı tüm ekonomik gücün kullanılmasına odaklanan beş yıllık planlarının ilkini başlattı. Sanayileşme hızla ilerledi ve köylüler vahşice kolektivize edildi. Kızıl Ordu tarafından Güney Kafkasya'nın işgalinden sonra, işçi sınıfları bağımsız Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan Cumhuriyetlerinde bulunan tüm haklardan mahrum bırakıldı. Sovyet Komünistleri Güney Kafkasya Bölgesi'nde "sömürgeci" ekonomi politikalarını uygulamaya

başladılar. Bu nedenle, Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan'ın ekonomisi Sovyet ekonomisile birleştirmişlerdir. Daha Sonra Stalinizmin tanımlamaya çalıştık, dar anlamda, Stalinizm, Sovyetler Birliği'nde Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri iken, Joseph Stalin'in 1934-1953 yılları arasında Sovyetler Birliği'nde uyguladığı siyasi ve ekonomik sisteme verilen addır. Geniş bir anlayışla "Stalinizm" in, Sovyet Rejiminin Güç / Bilgisine ait Disiplin ve Ceza tekniklerini kullanarak siyasi bir ideolojiden ziyade bir hükümet tarzına atıfta bulunduğunu düşünmüştük. Stalinizm, Marx ve Lenin'in fikirlerini toplumun değişen ihtiyaçlarına uygun şekillerde uygulamayı iddia etmişti, örnegin yirmili yılların ortalarında, "salyangozun hızındaki sosyalizm"den beş yıllık planın hızlı sanayileşmesine geçiş gibi.

Sovyet Ceza Adalet Sistemlerinde prosedür kurallarını, şüpheliye gerek olmadığını, itiraz ya da affetme kabul edilmediğini çok nettir. Bu uygulamanın, yürütme otoritelerinin herhangi bir özgürlükten mahrum kalmasına pratik olarak izin verdiği ya da itirafın delil olarak çok popüler olduğu, kanıtı toplamak için işkenceyi uygulayarak herhangi bir hukuk sürecine tabi tutulmadığını kolaylıkla görülmektedir.

Fiziksel güç kullanmak oldukça uygun, dahası işkence yasallaştırılmıştır. Daha sonra Sovyet yasasının kolektif ilkesi, bir yandan kamu, devlet ya da parti mallarının korunma derecesi ve kalitesi ile diğer bireylerin malları arasındaki orantısızlıkta açıkça görülmektedir. Sovyet ceza adaleti prosedürleri: ön soruşturma, soruşturma, sorgulama, tutuklama vb. Tamamen Sovyet Gizli Polisine dayanıyordu, ancak resmen Savcılık ve Mahkeme gerçek tiyatrolar olarak temsil edilmiştir, aynı zamanda Savcılık ve Mahkeme Sistemleri resmen, bir formalite olarak "SSCB Yüksek Sovyeti, SSCB ve Birlik ve Özerk Cumhuriyetlerin Yargı Sistemi Hakkında Kanun" Yasası tarafından tanımlanmıştır. Ayrıca, mahkeme

sistemi, her düzeyde yargı kararlarının parti kontrolünü sağlamak için tasarlanmıştır. Çarlar altında önemli ölçüde bağımsızlık göstermiş olan jüriler bile ortadan kaldırılmıştır; bunun yerine ise yeni mahkeme, parti yetkilileri tarafından seçilen ve her zaman parti üyesi olan bir yargıçtan ve hakim ile aynı fikirde olmaları için iki özenle seçilmiş meslekten olmayan kimse ile oluşturmuştur. Siyasi öneme sahip olan davalar, "telefon yasası" olarak adlandırılmıştı - ve bu kararlar coğunlukla parti yetkililerinden hakimlere yapılan telefon görüşmelerinin belirttiği yasal kararlardır. Daha sonra Stalin'in beş yıllık planları sırasında Stalin'in Gulag'la (Zorunlu Çalıştırma Kampları) karşı karşıyayız, temel gerekçelerin ekonomik ve cezalandırıcı çıktılar olduğunu düşünmekteyiz. Çalışma kamplarının ekonomik çıktısı, Sovyet planlamasında ayrı bir faktör olarak ortaya çıkacak kadar büyüktü. Fakat hapishanenin cezalandırıcı amacı, polis organlarının varlığının temel sebebiydi. Emek yorucu, ve çoğu zaman tehlikeliydi. Zorunlu Çalışma Kamplarında, yaşamaya devam etmek için çalışma ve yaşam koşulları tehlikeliydi. Çalışma Kamplarında işkenceler, insanlık dışı muameleler, sıkı çalışma disiplinleri (eğitim, gözlem, yeniden eğitim vb.) hükm sürmekteydi. Sağlık hizmetleri olmadığı için açlıktan ve tıbbi yardım almadan ölen pek çok kişi vardı. Daha sonra araştırmamızı Büyük Terörle dönüştürmekteyiz. Bu fenomen, liderliğin devletin canının her şeye gücünden önce insanoğlunun iktidarsızlığını ortaya koymak için insanların ruhlarına korku aşılama arzusundan kaynaklanıyor. Büyük Terör 80 yıl önce Sovyet gizli polis başkanı Nikolai Yezhov'un 00447 sayılı kararını imzalamasıyla başlamıştı: "Devlet güvenlik organları, Sovyet halkının tüm unsurlarını acımasızca parçalamak ve emekçi Sovyet halkını savunmaktan önce durmaktadır karşıdevrimsel olaylarından ve son olarak, bir kez ve herkes için, sinsi çalışmalarını Sovyet devletinin temellerine karşı sonlandırmaktadır. Büyük Terör, Sovyet Liderleri ve Taraftarları tarafından planlanmış ve uygulanmıştır. Büyük Terör'ün, özellikle Sovyet Rejimi'ne karşı her hangi

siyasi ideolojilere mensup insanlara ve diğer belirli noktalara sahip olan insanlara karşı çok sert ve kanlı bir baskı olduğunu düşünmekteyiz. Büyük Terörün ne olup olmadığına dair olayları ortaya koyarak detaylı bir şekilde açıklamıştık. Mikayıl Müşfiq, (5 Haziran 1908, Bakü - 6 Ocak 1938, Bakü) 1930'ların Azerbaycanlı bir şairi idi. Dünyaca ünlü bir isim olan Mikheil Javakhishvili (Gürcüce: მიხეილ ჯავახიშვილი; doğum soyadı: Adamashvili ადამაშვილი) (8 Kasım 1880 - 30 Eylül 1937) yirminci yüzyılın en büyük Gürcü yazarlarından biri olarak kabul edilen bir Gürcü romancıydı. Yeghishe Charents 1897-1937 Ermeni Şairi (Ermenistanlı) idi.

Sovyet İktidar/Bilgisinin Sovyet Güney Kafkasya Eğitim ve Sanatında çok sıkı bir şekilde etkilendiğini düşünmekteyiz. Eğitim politikalarını incelerken, Sovyet eğitim sisteminde Sovyet totaliter iktidar ve otoriteleri tarafından merkezileşmiş kontrol geliştirildiğini gördük. Sovyetler Birliği tarafından sanat ve edebiyat için resmi standart olarak planlanan, yapılandırılan ve uygulanan Disiplin metodolojileri ve teknikleri kullanılarak uygulanan bir ideoloji olan Sosyalist Gerçekçilik adlı bir şeyde daha iyi anlaşılmaktadır. Sosyalist Gerçekçilik sanatın komünizmin politik ve sosyal ideallerine hizmet etmesi ilkesine ve ilkesine dayanır. Başka bir deyişle, resmi olarak onaylanmış sanat - ve izin verilen tek şeyidi. Eğitim otoriteleri bu politikanın uygulayıcıları olurken, eğitim politikasının başlatıcıları olan politik liderler olduğunu düşünmekteyiz. Stalin‘e göre, eğitim, kimin elinde tuttuğunu ve kime yöneltileceği üzerine etkisi olan bir silahtır. Sovyet Eğitim politikaları, bireyden ziyade devletin ihtiyaçlarını ve hedeflerini desteklemektedir. Komünizm altında son derece merkezi ve düzenlenmiş eğitim, sosyal, ekonomik ve politik amaçlara hizmet etmektedir. Sovyet okulları, Komünist hükümetinin bir ajansı olarak işlev görmektedir. Eğitim, bireye devlete, devletin çıkarlarına hizmet için uyar. Batı Avrupa

Eğitim Politikasının Demokrasiyi dikte etmesi ve Devlet içindeki bireyin ihtiyaçlarına odaklanması durumunda, Sovyet Eğitim Politikasının Komünizmi Dikte Etmesi ve Statün toplum içindeki ihtiyaçlarına odaklanması olduğunu düşünmekteyiz. Sovyet Yasası ve Yargı Sistemleri'nin ana ideolojisi, Sovyet yasalarının ve yargı sistemlerinin teorik ideolojisi, Sovyet İktidar Gücü'nün uyguladığı uygulamalarla çelişen sovyet toplumunu sosyalist ütopyaya dönüştürmeye odaklandığını düşünmekteyiz. Sovyet Adli (Yargı) Sistemleri'nin çalışmaları, dahası, Sovyet Merkez Valileri tarafından yönetilmekte ve yönetilmektedir. Dolayısıyla, mahkemelerin yanı sıra savcılık, Sovyet rejiminin Sovyet toplumlarına karşı iktidarini/ bilgisini ve pozisyonlarını güçlendirmek için sadece resmi kurumlar olduğunu düşünmekteyiz.

Kısacası, son karşılaştırmalı analitik tartışmalar bölümünde, Batı Avrupa'da Aydınlanma Çağı'nda entelektüel hareketin çok değerli kazanımlarının altını çizmiştik, daha sonra Batı Avrupa Burjuva ve Çarlık Rus Ekim Sosyalist devrimleri ile ilgilenmiştik. Çoğu Batı Avrupa Devrimi'nin, Avrupa'da Aydınlanma Çağı felsefesinden doğan fikir ve değerlere dayandığını düşünmekteyiz. Avrupa Aydınlanma Çağı felsefesinden doğmuş, Doğa Yasası ve Toplumsal Sözleşme teorisinin ana ilkeleri olan bu fikirleri (John Locke ve Jean Jacques Rousseau), ve bu fikirleri Avrupadaki Burjuva devrimci çabalarının temel hedefini de en ön planda olan bireyi ve bireysel özgürlüğünü olduğunı düşünmekteyiz. Burjuva Devrimlerin temel ve çok derin şey devredilemez hakları {özgürlük, yaşam ve mutluluğun peşinde koşma} olan bir bireydi, bu haklara ilk önce Amerikalı insanlar destek vermişlerdir, daha sonra, uyanmakta olan Avrupa'nın başında yer alan Fransızlar, devrimci mücadelelerine başlamışlardır. Fakat Rus Sosyalist Devrimi'nde Lenin, "Barış, Toprak ve Ekmek" proletaryalarına söz vermiştir, eğer Burjuva Devrimcileri bireysel haklar ve

demokrasi için mücadele ediyorlarsa Sosyalist Devrimci, kolektif haklar ve Proletarya Diktatörlüğü için mücadele ediyordu. Sovyet Hukukunun temel prensibine kolektif bir ilke olmasına rağmen, 1917 Rus Devrimi'nin Bürokrasinin Diktatörlüğüne yol açtığını düşünmekteyiz. Dolayısıyla, Avrupa ve Sovyet Disiplini ve Ceza söylemleri arasındaki temel farklılıkların ve benzerliklerin, aydınlanmalar temelinde, sonra devrimler (Burjuva ve Sosyalist Devrimler) altında ortaya çıktığını düşünmekteyiz. Aydınlanma öncesi klasik işkenceye rağmen, modern ceza, disiplin ve hapishane söylemleri neredeyse aynı şekilde görülmekte ve aynı şekilde gelişmektedir, dahası, M. Foucault'un Disiplin ve Ceza'nın son sayfalarında Solzhenitsyn'in "archipelago" metaforunu kullandığı doğrulanmıştır: "Kısacası, "carceral archipelago" sosyal beden, ince hukuksuzlukların temelinde suç oluşumu, eski ve belirli bir suç kurulmasıyla ikincisi çakışması derinliklerinde, garanti eder." Üstelik, röportajlarda bu fikiri M. Foucault tarafından çok kez doğrulanmıştır.

Son olarak, M. Foucault'un geneoloji projesinin, araştırmamıza yönelik çeşitli olumlu ya da olumsuz yaklaşımlar ve tutumlarla geliştirilebileceğini düşünerek araştırmamızda kullanıldığını ve gerekçelendirildiğini düşünmekteyiz. Araştırmamızın, M. Foucault açısından Batı Avrupa ve Sovyetler Birliği örneğinde Disiplin / Ceza ve İktidar / Bilge söylemleri ile ilgilenen okuyucular, akademisyenler veya araştırmacılar açısından değerli olabileceğine inanıyoruz.

KAYNAKÇA

A. Ronald: "Albert Camus"; 1st edition, published in the Stanford Encyclopedia of Philosophy; Oct 27, 2011; substantive revision Apr 10, 2017.

A. Brunon-Ernst: "Beyond Foucault New Perspectives on Bentham' Panopticon"; 1st edition, published in the Oxon, Ashgate Publishing, mars, in Great Britain; 2012.

A. Andrew and P. George: "Soviet-Georgian War and Sovietization of Georgia, II-III. 1921 La guerre soviéto-géorgienne et la soviétisation de la Géorgie (février-mars 1921)"; 1st edition; published in the Revue historique des Armées Numéro 254, 1/2009.

A. Clare: "Thinking sociologically about the history of convicts and penal colonies": published in the University of Leicester; in Carceral Archipelago; February, 2016; son erişim tarihi 2018.

A. Steven: "Glossary of Organisations"; Encyclopedia of Marxism November 26, 1997; son erişim tarihi 2018.

A. Bilynsky: "Council of People's Commissars" published in the Internet Encyclopedia of Ukraine {Интернет-энциклопедия Украины}; {Ukrayna İnternet Ansiklopedisi}; (1984); son erişim tarihi 2018.

A. Andersen and G. Partskhaladze: "Soviet-Georgian War and Sovietization of Georgia, II-III. 1921"; published in the Revue historique des Armées Numéro 254, 1/2009; son erişim tarihi 2018.

A. Farid: “Diaries Poet Mikayil Mushfig (1908-1939)”; published in the hajibeyov.com; Autumn 2002; son erişim tarihi 2018.

B. Alexander: „Revisiting the Carceral City: From Panopticonism to Self-Governmentalism in the Late-Modern Prison”; published in the Cambridge University; 31 March 2005; son erişim tarihi 2018.

B. Sako: "Yeghishe Charents - The Vision of Death "; published in the YouTube; 2014; son erişim tarihi 2018.

ბ. ნინო: "ქართული მწერლობის გასაჭირი საბჭოთა სისტემაში"; (B. Nino: "Sovyet Sisteminde Gürcüce Yazının Tahliyesi"); Gazete Mnatobi, დაიბეჭდა გაზეთ მნათობში, 1937; son erişim tarihi 2018.

B. HARRY ELMER, and NEGLEY K. TEETERS: "New Horizons in Criminology". Pp. xxvi, 1069. New York: Prentice Hall, Inc., 1943. Volume: 229 issue: Issue published: September 1, 1943; son erişim tarihi 2018.

B. E. Harcourt: "Beccaria's 'On Crimes and Punishments: A Mirror on the History of the Foundations of Modern Criminal Law"; published in the The Social Science Research Network Electronic Paper Collection; Coase-Sandor Working Paper Series in Law and Economics; Coase-Sandor Institute for Law and Economics of the Law School the University of Chicago; 2013. Son erişim tarihi 2018.

B. Thomas, and L. Karol: "American Penology: A history of Control"; 2nd edition; published in New Brunswick, NJ: Transaction; 2010.

B. Felicity: "Repentance,' a Soviet Film Milestone, strongly denounces Official Evil"; published in New York Times; November, 1986; son erişim 2018.

B. Jacques: "The Marx/Foucault Difference, Foucault with Marx"; translated by Steven Corcoran; published in the Philosophy Magazine; September 2016, son erişim tarihi 2018.

B. Tim: "Georgia", 1st edition, published in the Globe Pequot Press Inc, the USA; 1999.

B. Jeremy: "Panopticon or the Inspection House", 1st edition, Published in the Paying, Mews Gate; in London; 1791. Original from, University of Lausanne. Digitized by google, May 21, 2008; son erişim tarihi 2018.

C. Ariel: "Russian Imperialism Development and Crisis"; published in the Praeger; 1st edition 1996; Reprint edition (August 27, 1998) United States of America.

C. Alexander M.: "Soviet Educational Policies: Their Development, Administration, and Content"; published in the the Association for supervision and Curriculum Development; 1971.

C. Robert and S. Yaroslav: "Great Terror: Russian Government's Silence Means Stalin's Victims Honored Only with A #Hashtag"; published in teh RadiofreeEurope, August, 2017, son erişim tarihi 2018.

C. de Secondat, Baron de Montesquieu: "THE SPIRIT OF LAWS" Translated by Thomas Nugent, revised by J. V. Prichard Based on a public domain edition published in the G. Bell & Sons, Ltd., London; 1914.

Cassielicia: "Modern Experiences of Michel Foucault’s Disciplinary Power"; published in the https://kpulawandsociety.wordpress.com; November, 2013; son erişim tarihi 2018.

C. Creagh M.: "John Anderson"; 1st edition, Oct 22, 2012; substantive revision Nov 29, 2017; published in the Stanford Encyclopedia of Philosophy; son erişim 2018.

C. Angela Marie: "Policy and Practice: Russian and Soviet Education during Times of Social and Political Change"; published in the Boston College Press; 2011; son erişim 2018.

C. Rhonda: "The Communist Party and Soviet Literature"; published in the Free Press, New York, 1990; son erişim 2018.

C. Greg: "Soviet Orientalism {Socialist Realism and Built Tradition}"; published in the University of California Press; 1997; son erişim 2018.

С. Кройцбергер: Коммунизм, Террор, Человек: Статьи на тему «Черная книга» коммунизма »], (S. Kreuzberg: Komünizm, Terör, İnsan: Komünizm Kara Kitap Üzerine Yazılar); Издательство« Оптима », Киев, 2001.

G. Gary: “Foucault A Very Short Introduction”; 1st edition; Published in the United States by Oxford University Press Inc., New York; 2005.

G. Gary: "The Cambridge Companion to Foucault"; 2nd edition; Cambridge University Press; New York, The USA; 2005.

G. Marius, R. Sverre, T. S Morten: “Michel Foucault, A Research Companion"; 1st edition; published by Palgrave Macmillan; The UK; The USA; 2016.

Гусейн-Заде Р. А. Религия и политика: Взаимоотношения на азербайджанском фоне. (Din ve politika: Azerbaycan kökenli ilişkiler). – В журн.: Центральная Азия и Кавказ. № 3 (33), 2004.

G. Gutting and J. Oksala: “Michel Foucault”1st published in the Stanford Encyclopedia of Philosophy; Apr, 2003; substantive revision May, 2013; son erişim tarihi 2008.

G. JOSÉ MARÍA RODRÍGUEZ: “SCIENTIA POTESTAS EST – KNOWLEDGE IS POWER: FRANCIS BACON TO MICHEL FOUCAULT”; published in the Neohelicon, Volume 28, Number 1; 2001 son erişim tarihi 2018.

H. Richard G.: "Armenia on the Road to Independence 1918"; 1st edition; published in the California University Press; Los Angeles, the USA,1967.

H. Jeffrey:” History of the KGB and the Secret Police in Russia”; Published in the Digital Magagazine Facts and Details; 2008, son erişim tarihi 2018.

H. S. Sanford: "The Different Systems (Penal Codes in Europe)"; published in the Beverly Tucker, Senate Printer; Washington D.C. the USA; 1854.

I. Davison: "Voltaire in Exile, The Last Years, 1753-78"; published in Grove Atlantic Press; (An Independent Literary Publisher Since 1917); 2004; son erişim tarihi 20018.

I. George: "History of Penal Methods: Criminals, Witches, and Lunatics"; 1st edition; publication no. 124; published in the Montclair, N.J; the USA; 1970.

I. Eldar: 1937: “Great Terror” in Azerbaijan, Baku; "Stalinist Terror in the South Caucasus"{Caucasus Analytical Digest}; Giorgi Kldiashvili; published in the CAUCASUS ANALYTICAL DIGEST No. 22, 1 December 2010; son erişim tarihi 2018.

ი. მაჰმუდლუ; კ. ალიევი; მ. აბდულაევი; ლ. ჰუსეინოვა; ჰ. ჯაბბაროვა: "აზერბაიჯანის ისტორიის ზოგადი სახელმძღვანელო"; I. mahmudlu; J. Aliyev; M. Abdullayev; L. Huseinova; H. Jabbarova: "Azerbaycan Tarihine Genel Bir Rehber"; 2017.

J. David: "Stalinist Architecture: Style, Characteristics & Buildings"; published in the Digital Jurnal StudyCom; 2003, son erişim tarihi 2018.

J. Sophie Quinn: "The man behind the USSR's most popular film - a parable about tyranny. Director Tengiz Abuladze talks about `Repentance,' a film shelved untill glasnost, but now acclaimed in the USSR and France, and soon to be seen in the US"; ARCHIVE 1987 0807; published in the Christian Science Monitor; son erişim tarihi 2018.

K. D Lawrence: "Michel Foucault, (Politics, Philosophy, Culture); Interviews and Other Writings 1977-1984“; 1st edition; published in the Routledge an imprint of Routledge, Chapman & Hall, Inc. New York, The USA.

კ. კორნელი: "მთარგმნელობითი მეთოდი ძველ ქართულ ლიტერატურაში // ეტიუდები”. ("Eski Gürcü Edebiyatında Çeviri Yöntemi".); ტომი I. თბილისი"; 1956.

კ. ბექა; ს. დიმიტრი; და ვ. ანტონ: “1918 წლის 26 მაისს მიღებული დამოუკიდებლობის აქტი; (1918 Bağımsızlık Yasası); საქართველოს ეროვნული არქივი.

K. Peter: „Cinema, and Soviet Society: From the Revolution to the Death of Stalin “; published in the I.B. Tauris & Co Ltd; London; 2001.

K. Murtagh: Punishment Cesare Beccaria (1738—1794) published in the Internet Encyclopedia of Philosophy and its Authors, son erişim 2018.

K. Amy: "TITLE: Beria: Stalin's First Lieutenant"; published in the National Council for Soviet and East European Research; W.D.C; the USA; 1975; Son erişim tarihi 2018.

L. Jon: "Foucault on The Means of Correct Training"; published in the Private Blog; April 12, 2010; http://gininef.blogspot.com.tr/2010/04/foucault-on-means-of-correct-training.html. Son erişim tarihi 2018.

L. David M: A Modern History of Georgia, published in the Weidenfeld and Nicolson; the UK. 1962; Son erişim tarihi 2018.

ლ. ჯიქია: "1924 წლის აჯანყება დასავლეთ საქართველოში"; ("Batı Gürcistan'da 1924 İsyanı") ;{საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი}; თბილისი; 2012.

L. William: "Louis Althusser"; 1st edition, Oct 16, 2009; substantive revision Tue Feb 13, 2018; published in the Stanford Encyclopedia of Philosophy, son erişim tarihi 2018.

M. Foucault: "Discipline and Punish: The Birth of the Prison"; Translated from French by Alan Sheridan; 2nd edition; published in Random House, Inc., New York, the USA, 1977.

M. Foucault: Madness and Civilization; Translated from the French by Richard Howard; 1st edition; published in Random House, Inc., New York, The USA; 1965.

M. Foucault: "Archaelogy of Knowledge"; Translated from the French by A. M. Sheridan Smith; 1st edition; published in Random House, Inc., New York, The USA; 1971.

M. Foucault: "History of Sexuality: An Introduction Volume 1"; Translated from the French by Robert Hurley; 1st edition; published in the Pantheon; the USA; 1978.

M. Foucault: "Abnormal Lectures at the College de France 1974-1975"; Edited by Valerio Marchetti and Antonella Salomoni General Editors: Francois Ewald and Alessandro Fontana, English Series Editor: Arnold I. Davidson Translated by Graham Burchell; 1st edition; published in the Verso; the UK; 2003.

M. Foucault: “Truth and Juridical Forms in Power “, edited by James D. Faubion; published in the New York Press; 2000; son erişim tarihi 2018.

M. Foucault: "Power/Knowledge Selected Interviews and Other Writings 1972-1977"; Edited by Colin Gordon; 1st edition; published in Pantheon Books; New York; The USA; 1980.

M. Bosworth: "The past as a foreign country". Published in BJC (British Journal of Criminology) 2001; son erişim tarihi 2018.

M. Donnelly: "Foucault's genealogy of the human sciences"; Towards a Critique of Foucault, 1st edition published in London, The UK; by Routledge Kegan and Poul;1986.

M. Sara: "Michel Foucault"; 1st edition; published in Routledge; London, the UK; 2003.

M. Alexander: "Javakhishvili, Mikhail"; 1st edition; published in the Dictionary of Georgian National Biography; 2007.

M. Ricardo: "Socialist Realism - What Was It All About?"; published in the Widewalls; Decembeber, 2015; Son erişim tarihi 2018.

M. Jeremy: “The Later Foucault: Politics and Philosophy”; 1st edition; published in the Thousand Oaks: Sage Publications; London, The UK; 1998.

M. Jayne: "A Tale of Two Regicides"; Article in European Journal of Criminology; DOI: 10.1177/1477370813494860; February 2013.

M. Beccaria of Milan: "An Essay on Crimes and Punishments", with a Commentary by M. de Voltaire. A New Edition Corrected; published in Albany: W.C. Little & Co., 1872.

M. Fyodor: "Gulag Boss a Soviet Memoir"; Translated and edited by Deborah Kaple; 1st edition; published in the Oxford University Press; New York, the USA; 2011.

M. Foucault: The Eye of Power, Power/Knowledge" in C. Gordon ed.; published in the Pantheon Books, a division of Random House, Inc., New York, the USA; 1980.

M. James Jeff: "Michel Foucault part VII: The Means of Correct Training & Panopticism"; published in the Philosophy Hammer Press; 2008; son erişim tarihi 2018.

M. Peter B.: "Soviet law"; published in the Enciyclopedia Britannica; 1984; son erişim tarihi 2018.

მ. საიმონ სებაგ: "ახალგაზრდა სტალინი"; (M. S. Sebag: "Genç Stalin"); თარგმნა ნანა დიხამინჯიამ; თბილისი; ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა; 2015.

M. W. Lewis: " Where Is the Caucasus?"; published in the digital jurnal: Geocurrent; January 11, 2012; son erişim tarihi 2018.

M. Eduard: "Stalinist Terror in the South Caucasus"; {Repressions in 1930s Soviet Armenia"}; Guest Editor: Giorgi Kldiashvili; published in the Caucasus Analytical Digest N22; 1 December 2010.

N. Greg: "A chronology of correctional history"; published in the Jurnal of Criminal Justice; Vol 1. N10. 1999; son erişim tarihi 2018.

N. Werth: "The NKVD Mass Secret Operation n°00447 (August 1937 - November 1938"; published in the SciencePo; May, 2010; son erişim tarihi 2018.

Natasha O'Brien: “Power, Knowledge, right – Michel Foucault” published in the Private Blog https://natashaob.wordpress.com/2013/02/23/power-knowledge-right-michel-foucault/ February 23 2013; son erişim tarihi 2018.

ნ. ჩიქოვანი: "რელიგია და კულტურა სამხრეთ კავკასიაში"; (N. Chiqovani: "Güney Kafkasya'da Din ve Kültür"); სალექციო კურსი მეცნიერებების მაგისტრატურისათვის; ქ. თბილისი 0108 თ. ჭოველიძის ქ. 10.

O. Jack Lawson: "The Influence of the French Revolution on Legal and Judicial Reform"; published in the Simon Fraser University Press, the UK 1980; son erişim tarihi 2018.

O. Prodan: “Prominent Russians: Lazar Kaganovich”; published in the RT; November 22, 1893 - July 25, 1991; son erişim tarihi 2018.

P. Joycelyn M: "The Philosophy and History of Prisons"; published in the Texas State University-San Marcos; 2005; son ereişim tarihi 2018.

P. Thomas: „Rights of Man: Being an Answer to Mr. Burke’s Attack on the French Revolution “; 2nd edition; published in Liberty Fund, INC. 8335 Allison Pointe Trail, Suite 300 Indianapolis, Indiana 46250-1684; 1791.

P. John: "MVD (the Ministry of Internal Affairas)" published in the FAS (Federation of American Scientists) on November, 1997; son ereişim tarihi 2018.

P. B. Maggs: "Soviet law"; (The Court System Supreme Soviet of the USSR, Act Concerning the Judicial System of the USSR, and of the Union and the Autonomous Republics); the Second Session of the Supreme Soviet of the U.S.S.R., August 10-21, 1938, Verbatim Report (New Vork: International Publishers, 1938), pp. 662-673.August 16, 1938; Original Source: Vedomosti, No. 11 (1938).

P. Andrzej, M. Jean-Louis, P. Jean-Louis, B. Karel, N. Werth, and C. Stéphane: "The Black Book of Communism: Crimes, Terror"; Harvard University Press; Cambridge Massachusetts; London England 1999.

R. Bruce: "Archaeology and State Theory: Subjects and Objects of Power"; 1st edition; published in the the Bloomsbury Group The UK; 2013.

R. Stephen Harold: "The Pleasures of Time: Two Men, A Life"; 1st edition published in the Insomniac Press; Toronto, Ontario, Canada; 2003.

R. Leslie W.: "Some Aspects of Soviet Education"; published in the Journal of Teacher Education; December, 1960, son ereişim tarihi 2018.

R. Herbert: "The School and State in the USSR",1st edition; published in the Macmillan Company; the USA, 1967, son ereişim tarihi 2018.

R. Donald: "The Literature of Georgia: A History"; 2nd edition, p. 264. published in the Routledge, the UK; 2000; son ereişim tarihi 2018.

Roth, Mitchel P: "Prisons and prison systems: A global encyclopedia"; Westport, CT: Greenwood; 2006; son erişim tarihi 2018.

R. Christopher: "LENIN A REVOLUTIONARY LIFE"; 1st edition, published in the Routledge, London, the UK, New York, the USA, 2005.

R. David J. and N. Morris: "The Oxford History of the Prison: The Practice of Punishment in Western Society"; New York, published in the Oxford University Press; 1995.

R. James A. Daron; C. Davide; J. Simon: “The Consequences of Radical Reform: The French Revolution “; Working Paper published in the National Bureau of Economic Research; 2009. Son erişim tarihi 2018.

R. Marc; F. Jean-Claude: "History of Death Penalty in France 1789-1981: The Era of Torture, The Execution of Damiens (1757) A Symbol of Torture under the Ancient Regime"; Translated by Patricia Bass; published in the criminocorpus.org.; October 2006; son erişim tarihi 2018.

R. Paul: Foucault, Michel. The Foucault Reader, “The Means of Correct Training”; 1st edition; published in the Pantheon Books, New York; the USA; 1984.

R. Philip, H. Christopher, B. Hines and I. Richard: "Imprisonment in England and Wales: A concise history". 1st edition; published in the Croom Helm; London, the UK; 1985.

R. John W: "Reform and retribution: An illustrated history of American prisons"; 1st edition; published in the Lanham, MD: American Correctional Association; the USA; 1997.

R. David J.: „Society and Its Prisons “; published in the New York Times Press; February, 1978, son erişim tarihi 2018.

R. Vahid: "The Caucasus, Its Peoples, and Its History"; published in the International Research Journal of Interdisciplinary & Multidisciplinary Studies (IRJIMS); (Print)

Volume-I, Issue-I, Page No. 30-36 Published by Scholar Publications, Karimganj, Assam, India, February 2015, son erişim tarihi 2018.

S. Alexander: "One day in the life of Ivan Denisovich"; translated from Russian by Ralph Parker; 1st edition, published in the Dutton a division of Penguin Books New York and Victor Gollancz LTD; London; the UK,1963.

S. Barry: „Michel Foucault "Critical Assessments"; 1st edition; published in the Routledge; London; New York; 1994.

S. Aleksandr I: "The Gulag Archipelago"; 1918-1956 An Experiment in Literary Investigation I-II; III-IV; V-VII "; Translated from the Russian by Thomas P. Whitney; 1st edition; published in the HARPER & ROW, PUBLISHERS; in New York, Evanston, San Francisco, London; 1873.

S. Lani: "The 12 Writers from the Communist Era You Should Know"; published in The Culture Trip; 11 October 2016; son erişim tarihi 2018.

Шимоняк: "Знание наше богатство и сила"; Журнал Правда; 1971.

S. Christianson: "Prisons History, in Encyclopedia of Crime and Justice"; Vol. 3.; Edited by Joshua Dressler, 1168–1175; published in the Macmillan Reference; in New York, the USA; 2002.

S. Boris: "Stalin " {A Critical Survey of Bolshevism}; translated by C L. R. JAMFS published in the Alliance Book Corporation, 1939.

S. Philip: "Bentham: A Guide for the Perplexed"; 1st edition; published in the Continuum; in Great Britain; 2009.

S. Martyn: “Science and the Enlightenment”; published in the Explorable Press; May, 2011, son erişim tarihi 2018.

ს. თენგიზ: "თბილისის ,,ოხრანკის“ განყოფილების აგენტი დიმიტრი ჯაში და სოციალისტ ფედერალისტები"; (S. Tengiz: "Tiflis Ajanı" Okranki "Dimitri Jashi ve Sosyalist Federalistler"); ტ. IV, თბილისი, გამომცემლობა, მერიდიანი; 2012.

S. George V.: "Basic Principles of Soviet Criminal Law"; 1st edition, published in the N.C. L. Rev. Volume 28 | Number 4 (1950), son erişim tarihi 2018.

S. Yeghishe: "YEGHISHE CHARENTS"; published in the Armenian National Education Committee (ANEC), March 12, 2016; son erişim tarihi 2018.

T. Dianna: "Normativity and Normalization"; Foucault Studies, published in the John Carroll University Jurnal; No 7, pp. 45-63, September 2009; son erişim tarihi 2018.

თ. ბაბიშვილი: “ფონი რომელმაც განაპირობა 1917 წლის რევოლუცია”; (T. Babilashvili: “1917 Devrimine Neden Olan Sebepler”);ივლისი 17, 2011.

T. Leon: „Problems of Everday Life and Other Writings on Culture/Science” 1st edition; published in the Monad Press; Foundation, Inc. New York; London; Sydeny;1973.

T. Leon: "Problems of Everyday Life and Other Writings on Culture and Science"; 1st edition; published in the Anchor Foundation, Inc; New York the USA, 1986.

T. Leon: "The Revolution Betrayed"; What is the Soviet Union and Where is it Going? Translated by Max Eastman; 1st edition; published in the Marxist.org; March 1996. Son erişim 2018.

V. Strimelle and F. Vanhamme: "Droits et voix - Rights and Voices: La criminologie à l'Universite d'Ottawa"; 1st edition; published in the University of Ottawa Press France; 2010.

V. Dima: "How was the education system in USSR?"; published in the Quora; 2017; Son erişim 2018.

V.F. Zhilin, A.Ya. Savelyev: "QUALITY OF HUMAN RESOURCES: EDUCATION – Vol. II - The Former Soviet Union"; published in the Encyclopedia of Life Support Systems (EOLSS), Son erişim 2018.

W. Lee and E. Barbara: "Prison Slavery"; 1st edition, published in the Library of Congress, the Washington, D.C.; the USA; 1982.

W. Gary and K. Gavin: "Using Foucault's Methods"; 1st edition; published in SAGE Publications; London, the UK; 1999.

W. V. Spanos: "The Legacy of Edward W. Said"; 1st edition; published in University of Illinois Press; the the USA; 2009.

W. Chai: "Eastern State Penitentiary: A Prison with a Past Philadelphia set the stage for prison reform not only in Pennsylvania, but also the world over"; published in the smithsonian.com September 2008, son erişim tarihi 2018.

W. Michael: "Counterveillance: How Foucault and the Groupe d'Information sur les Prisons reversed the optics"; published in the Digital Jurnal: Theoretical Criminology August, 2011, son erişim tarihi 2018.

Z. Nanouk: “Iakob Nikoladze – the first professional Georgian sculptor and founder of realistic sculpture”; published in the IDAAF Magazine; December 2014, son erişim tarihi 2018.

“Criminal Law Reform: Continental Europe - From Enlightenment to The Rehabilitative Ideal: Early Reform Efforts”, published in the http://law.jrank.org/; 2008; son erişim tarihi 2008.

“On This Day in History: Storming of The Paris Fortress-Prison Bastille – On July 14, 1789”; published in the AncientPages.com; July 2016; son erişim tarihi 2008.

The page Michel-Foucault.com offers brief definitions of some of the key concepts in Foucault's work. The list here places more emphasis on definitions, whereas the list in the book provides a detailed structure of references for users of Foucault's work; by © Clare O'Farrell 2007; http://www.michel-foucault.com/concepts/.

Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumət qanun və binagüzarlıqları məcmuəsi, 1919, №1, p. 5-7. Published in the Presidential Library son erişim tarihi 2018.

"УК РСФСР 1927 года"; “Журнал Для Всех” Редакция Среда, 2017 года июня 21 дня, son erişim tarihi 2018.

Central Intelligence Agency (Directorate of Intelligence): "Intelligence Report Forced Labor Camps and Prisons in the USSR"; Secret CIA BGI GR 73-1 December 1972; approved for realizing 18/04/ 2000, son erişim tarihi 2018.

"What is Carceral Archipelago? What does mean Carceral Archipelago?"; published in the Youtube; April 2017", son erişim tarihi 2018.

"The first Soviet Criminal Code"; The Criminal Code of the RSFSR, 1922. June 1, 1922; Seventeen Moments in Soviet History. An online Archive of Primary Sources. {Original Source: Sobranie uzakonenii i rasporiazhenii raboche-krestian'skogo pravitel'stva, 1922, No. 15, Art. 153.}, son erişim tarihi 2008.

"ეკონომიკური ცხოვრება საქართველოში კომუნისტების მმართველობის დროს"; ("Komünist Yönetim Sırasında Gürcistan'da Ekonomik Yaşam); გზეთი ივერია; 12-03-2016; son erişim tarihi 2008.

საქსტატი: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური 28.04. 2016; (Gürcistan Ulusal İstatistik Ofisi); son erişim tarihi 2008.

"Azerbaijan Population 2018"; published in the World Population Review; son erişim tarihi 2008.

Azerbaijan Demographics Profile 2018"; published in the Index MUNDI; son erişim tarihi 2008.

"Demographics of Armenia 2017" pubslished in the Government of Republic of Armenia; son erişim tarihi 2018.

"Memorial Society and the Archives of the Russian President", published in the StalinMemoRu; 2018

Military Collegiums of the Supreme Court of the USSR in 1937– 38 comes from lists which are stored in 11 volumes in a Special Sector of the Central Committee of the CPSU published in the StalinMemoRu; son erişim tarihi 2018.

"Yeghishe Charents"; published in the Digital Jurnal All Poetry; son erişim tarihi 2018.

"Artist: Alexander Deineka Subject: Social Studies, Visual Arts; Discipline: Painting View and Discuss; {Art and Ideology: Late 1920s–1940s} "; published in the Guggenheim; son erişim tarihi 2018.

Soviet Art: "Glorifying labor Socialist Realism Sculpture"; published in the Soviet-art.ru; 2016-2018; son erişim tarihi 2018.

Nail in the Boot Original Language Title { Georgian: ლურსმანი ჩექმაში] USSR, 1932 Directed by Mikheil Kalatozishvili; published in the SAN FRANCISCO SILENT FILM FESTIVAL; son erişim tarihi 2018.

Korneli Sanadze (1907– 1985) Painter, graphic artist, stage and set designer, poet. People's Artist of Georgia, 1964; published in the Baia Gallery © 2010-2018; son erişim tarihi 2018.

Former archive of the Communist Party of Georgia—Archive Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2nd Division. Fund no. 14, no. 11 Description, Case No. 21, 2018; son erişim tarihi 2018.

Revelations from the Russian: "Archives ANTI-RELIGIOUS CAMPAIGNS"; Library of Congress; (August 31, 2016); son erişim tarihi 2018.

Paolo Iashvili (Georgian: პაოლო იაშვილი; 29 June 1894 – 22 July 1937); published in the Digital Magazine Revolvy; son erişim tarihi 2018.

ÖZET

Bilindiği üzere M. Foucault geneoloji projesi çerçevesinde Ceza, İşkence, Disiplin ve Hapishaneyi temel söylemler olarak kabul etmektedir. Biz de aynı söylemleri araştırmamıza uygulayarak konu edindiğimiz Batı Avrupa ve Güney Kafkasya bölgesinin eleştirel ve karşılaştırılmalı analizini yaptık. Biz tarihsel olarak bilginin iktidarla aynı şey olduğu sonucuna vardık. Çünkü belirtmek gerektir ki, iktidar/güç araçları olmadan bilgi kendi implikasyonlarını gerçekleştiremez. Biz klasik dönemde bedensel cezalandırma yöntemlerinin aydınlanma sonrası modern dönemde Disiplin ve Hapishanenin teknik unsuru olarak görülen bedensel olmayan cezalandırma yöntemleriyle değiştiğine dikkat ettik. Bu cezalandırma yöntemlerini ise İktidarın elinde kendi egemenliğini ve gizli zayıflığını korumak için etkili mekanizmler olarak ele aldık. Daha sonra Burjuva ve Sosyalist devrimlerinin temel prensiplerin değerlendirdikten sonra onların olumlu ve olumsuz yönlerini inceledik. Modern dönemde cezalandırıcı ekonomik güç ortadan kaybolduktan sonra insan bilimlerinin ortaya çıkmasıyla iktidarın yeni ekonomik mekanizmleri yeni sert disiplin ve etik normlar yaratmış oldu. Böylece bedensel cezalandırma yöntemi bedensel olmayan mekanizmaya dönüştü. Aynı zamanda kriminal cezalandırma sistemlerinde reformların başladığı dönemde hapishane de doğmuş oldu. Biz araştırmamızda mikrofizik iktidarı detaylı bir şekilde incelememize rağmen makrofizik iktidarı sadece belli bir yönüyle ele aldık. Bunun yanı sıra biz cezalandırıcı ekonomik ve yeni ekonomik mekanizmlerinde iktidar ilişkilerinin nasıl üretildiğine şahit olduk. Son olarak Batı Avrupayla Güney Kafkasya bölgesi arasinda paralleller yaparak benzerlikleri ve farklılıkları tespit ettik.

Anahtar Kelimeler: Geneoloji ve Arkeoloji; BA ve SGKB, İşkence, Ceza, Disiplin, Panoptisizm/Panoptikon, Hapishane, İktidar/Bilgi, Makro/Mikro İktidar; Gizli Polis, Stalin'in Gulag'ı, Büyük Terör, Sosyalist Gerçekçilik, Eğitim Politikaları İktidar ilişkileri

ABSTRACT

As it is known, M. Foucault accepts Torture, Punishment, Discipline and Prison as basic discourses within the framework of the genealogical project. We have applied the same discourses to our research and we have analyzed the Western Europe and South Caucasus region critically and comparatively. We've seen historically knowledge is the same thing as power. Knowledge couldn't exist without a more powerful force to explain its implications. In the classic period, we've seen the corporal punishments, then in the modern period non-corporal punishments as the technical part of Discipline and Punish, we considered these punishments were influential mechanisms in the hands of Power for keeping its strengths and hidden weaknesses. We've seen the main principles of the Socialist and Bourgeoisie revolutions, their cons and pros, in the modern period after the punitive economy of power disappeared how was developed new economy mechanisms of power when human sciences were appeared the corporal punishments were abolished, the new strict discipline and morals have transformed the agency of punishment from corporal to non-corporal, reforms in the criminal justice systems were actively started at the same time prison was born. We've discussed in details microphysics of power, and partially macrophysics of power, moreover we've found out power relations in the law, political, social and educational institutions, concretely how was produced power relations under the economy of punitive and a new economy mechanisms of power. Finally, we've drawn parallels, found out similarities, and differences in both research worlds.

Key Words: Genealogy and Archaeology; WE and SSCR, Torture, Punishment, Discipline, Panopticism/Panopticon, Prison, Power/Knowledge, Macro/Micro Powers, Power Relations, Secret Police, Stalin's Gulag, Great Terror, Socialist Realism, Education Policies.